

Affärsnytta och klimat i synergi

Rapport av SAM-
Klimat – Samverkan för
målgruppsanpassat stöd till
små- och medelstora företag i
klimatomställningen

Affärsnytta och klimat i synergi

Rapport av SAM-Klimat – Samverkan för
målgruppsanpassat stöd till små- och medelstora
företag i klimatomställningen

Beställningar

Ordertel: 08-505 933 40

E-post: natur@cm.se

Postadress: Arkitektkopia AB, Box 110 93, 161 11 Bromma

Internet: www.naturvardsverket.se/publikationer

Naturvårdsverket

Tel: 010-698 10 00

E-post: registrator@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

ISBN 978-91-620-7000-7

ISSN 0282-7298

© Naturvårdsverket 2021

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma 2021

Omslag: Pixbay.com

Förord

Naturvårdsverket arbetar med genomförande av Parisavtalet och som en del av det arbetet med utveckling av klimatstödets samhällsekonomiska effektivitet och olika former av samverkansåtgärder.

Denna studie syftar till att se över de svenska företagens förutsättningar för klimatomställningen, öka förståelsen för hur små- och medelstora företag kan stödjas och vad för insatser och arbetssätt som kan accelerera företagens utveckling att nå klimatmålen.

Det finns ett behov av att öka samverkan mellan Naturvårdsverket och de regionala aktörerna i syfte att kraftsamla och öka kunskapen om varandras arbete inom klimatområdet för att hitta de lösningar som behövs i synergi för att stimulera små- och medelstora företags omställningsresa.

Denna studie vill därför undersöka vilka kunskaps- och finansieringsstöd som kan aktivera, engagera, förenkla och öka kompetensen hos små- och medelstora företag inom klimatområdet samt genom dialoger mellan nationella och regionala aktörer hitta den samsyn som behövs för att effektivisera arbetet.

Målgruppen är regionala aktörer och nationella myndigheter, däribland också Naturvårdsverket som kan ha användning av studien som underlag inför kommande satsningar och samverkansformer.

Rapporten har tagits fram av Naturvårdsverkets klimatavdelning. Dialogmötena i studien har genomförts och planerats i nära samarbete med Tillväxtverket, Region Gävleborg, Region Kalmar och Region Skåne.

Naturvårdsverket tackar alla medverkande aktörer för deras deltagande i dialogerna och bidrag i arbetet med erfarenhetsutbyte och reflektioner till studieresultaten.

Tack till medverkande branschorganisationer för fördjupade samtal kring frågeställningarna, och tack till IVL Svenska Miljöinstitutet som genomfört enkätundersökningen hos små- och medelstora företag vilken utgjort ett väsentligt bidrag till rapporten.

Studien har medfinansierats av Nationella programmet i Europeiska regionala utvecklingsfonden, insatsområde 3: Att stödja övergången till koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer, via Tillväxtverket. Naturvårdsverket ansvarar för innehållet i rapporten.

Stockholm 24 juni 2021

Stefan Nyström
Avdelningschef Klimatavdelningen

Innehåll

FÖRORD	3
1. SAMMANFATTNING	5
2. BAKGRUND	7
3. STUDIEN SAM-KLIMAT	9
3.1 Enkätundersökning mot små- och medelstora företag	10
3.2 Djupintervjuer mot bransch- och paraplyorganisationer	10
3.3 Dialogmöten med regionala aktörer inom pilotregioner	10
4. RESULTAT OCH ANALYS	12
4.1 Enkätundersökning mot små- och medelstora företag	12
4.2 Djupintervjuer med bransch- och paraplyorganisationer	13
4.3 Dialogmöten med regionala aktörer inom pilotregioner	15
4.4 Analys av kunskapsstöd	16
4.5 Analys av finansieringsstöd	17
5. SLUTSATSER	20
 BILAGOR	
Bilaga 1.A – Rapport Enkätundersökning, SMFs klimatarbete	
Bilaga 1.B – Resultat Enkätundersökning, Samtliga svarande	
Bilaga 1.C – Resultat Enkätundersökning, Redovisat på storlek_region_bransch	
Bilaga 2 – Sammanställning djupintervjuer	
Bilaga 3 – Sammanställning dialogmöten	

1. Sammanfattning

Syftet med rapporten är att ge regionala aktörer, organisationer och nationella myndigheter, däribland också Naturvårdsverket, underlag som kan vara till nytta inför kommande satsningar och samverkansformer inom klimat- och hållbarhetsarbetet mot små- och medelstora företag.

Rapporten är skriven utifrån resultat från studien SAM-klimat som genomförts av Naturvårdsverket med stöd av Nationella programmet i Europeiska regionala utvecklingsfonden genom Tillväxtverket.

Studien har baserats på tre delmoment:

1. Enkätundersökning till små och medelstora företag
2. Djupintervjuer med bransch- och paraplyorganisationer
3. Dialogmöten med regionala aktörer

Studien avgränsades till medverkan från tre pilotregioner, Region Skåne, Region Gävleborg och Region Kalmar. Frågeställningarna har fokuserat på att identifiera små- och medelstora företagens utmaningar inom klimatområdet, hur befintliga stöd lever upp till behoven, vilka lärdomar vi kan ta av varandras arbete samt se över olika metoder, stödinsatser och kommunikationsåtgärder som behövs för att effektivisera myndigheternas och regionernas arbete framåt. Inte minst har syftet även varit att hitta gemensamma beröringspunkter och en kunskapsgrund för arbetet att stötta företagen i klimatomställningen. Studien har pågått mellan september 2020 och juni 2021.

En slutsats från studien är att bidrag är ett effektivt sätt att stödja företagens arbete med klimatomställning, men effektiviteten ökar om det finansiella stödet breddas med riskkapital. Det är av stor vikt att sammanbinda klimatfrågorna med affärsnyttorna omställningsåtgärder kan skapa för företag och konkretisera värdet av att inkludera klimat- och hållbarhetsfrågor i affärsstrategier. Det finns ett flertal tillämpade metoder och arbetssätt inom affärsutveckling som kan användas för klimatåtgärder, av vilka klimatcheckar till företag och rådgivningsinsatser i samband med grön finansiering är två effektiva insatser som framkommit. Det finns behov av att samordna och samla klimatinformationen, och en bra plats som nämns är den digitala plattformen verksamt.se som kan utvecklas för vägledning. Digitaliseringen ökar möjligheterna att komma ifrån företagens tidsbrist. Digitala möten, webinarium, seminarier och goda exempel i videoinslag ökar kunskapen om klimat och ger inspiration till företagen. Andra verktyg som nämns är offentlig upphandling som kan skapa en efterfrågan på klimatomställning i alla typer och storlekar av företag. Något som framkom tydligt under de regionala dialogmötena var att det har saknats samverkan för klimatfrågorna på flera myndighetsnivåer. Dialogmöten är ett bra koncept att bygga vidare på för att främja erfarenhetsbyte. Samverkan mellan offentliga och privata aktörer kan också stärkas och leda till vägar att nå ut till företag med klimatinnsatser. Det finns ett behov av fortsatta och utökade samarbeten framöver, till exempel inom EU-fonder som tar fasta på klimataspekterna samt EU:s gröna giv och taxonomifrågorna. Sammantaget kan

denna studie leda till ökad förståelse och starkare samverkan mellan nationella och regionala aktörer för en gemensam kraft och driv med arbetet att stötta små- och medelstora företag i klimatomställningen.

2. Bakgrund

I klimatomställningen finns möjligheter till stora positiva samhällseffekter som bidrar till hållbar utveckling inom den ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionen.

Små- och medelstora företags miljöarbete drivs direkt av lagstiftning, styrmedel myndighets- och kundkrav men inte minst utifrån företagens egna drivkrafter och samhällsengagemang. De nationella miljömålen visar vilka miljöfrågor som är viktiga för samhället och indirekt påverkar företagen när de utvecklar sitt miljöarbete. Miljöarbetet skiljer sig dock åt beroende vilken fas ett företaget är i sitt utvecklingsskede, företaget storlek och branschtillhörighet.

De tekniska förutsättningarna för att ställa om ser goda ut där innovationer sänker kostnader och möjliggör nya lösningar. Det tekniska utbytet mellan länder ökar och Sverige bidrar med smart miljöteknik som efterfrågas både på hemmamarknaden och internationellt. Samtidigt finns verifierade nya tekniska lösningar i utlandet för svenska företag att implementera i Sverige med bland annat klimatinvesteringsstödet från Naturvårdsverkets Klimatklivet.

Andra stöd som kan nämnas är Energimyndighetens arbete med Industriklivet samt energieffektiviseringsstöd inom nationella regionalfondsprogrammet 2014-2020. Kunskapsstöd finns från lokala energi- och klimatrådgivare samt kapacitetsutveckling för energiomställning finns regionalt och lokalt med finansiering från Energimyndigheten. Tillväxtverket jobbar med små- och medelstora företag samt förvaltar och samordnar arbetet med Europeiska regionala utvecklingsfonden (EU:s Regionalfond) och återhämtningspaketet React-EU, där temaområden inom grön och koldioxidsnål ekonomi driver programmen och regionernas arbete att riktas mot agenda 2030-målen. Regionerna medverkar inom EU:s Regionalfond utifrån sina egna styrkeområden.

De nationella och regionala klimatinsatserna driver på nytänkandet. Men ofta hamnar olika målgrupper inom små- och medelstora företag mellan stolarna på grund av nuvarande insatsers olika ramar och förordningar samt på grund av bristande samordning mellan, och kommunikering av, de olika stöden. Därmed genomförs inte de viktiga klimatåtgärderna som behövs hos företagen lika snabbt.

Små- och medelstora företag har generellt sett besvärligare situation än större företag då deras eget handlingsutrymme i klimatfrågan är begränsat, och ur många aspekter befinner de sig i ett låst system. Det är oftast omöjligt för inte minst småföretag att utveckla egna tekniker eller tillverkningsprocesser, det är svårt att kräva förändrade produkter från leverantörer, och slutligen är det svårt att föreslå förändringar i den egna produktionen om det påverkar kunden. Till dessa svårigheter kan tilläggas bristen på tid att avsätta på annat än åtgärder som direkt är knutna till verksamheten samt brist på kompetens och kunskap. Sammantaget blir det mer utmanande att arbeta med förändringar hos små- och medelstora företagen och det krävs en mer flexibel strategi från de offentligas sida.

Denna studie vill se över och komplettera de främjande kunskap- och finansieringsstöd som finns, nu med större bredd och med fokus på klimatåtgärder mot målgrupper av små- och medelstora företag som inte nås idag. Det finns ett behov av att kartlägga kunskapsluckor och analysera målgruppsanpassade finansieringslösningar. Utöver det finns också behov av att öka nätverkandet mellan Naturvårdsverket och regionala aktörer för att kraftsamla och öka kunskapen om våra olika insatser samt hitta de informations- och finansieringslösningar som behövs och saknas inom klimatområdet för att accelerera och motivera de små- och medelstora företagens klimatarbete.

3. Studien Sam-klimat

Studien SAM-klimat - Samverkan för målgruppsanpassat stöd till små- och medelstora företag i klimatomställningen genomfördes av Naturvårdsverkets klimatavdelning med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden via Tillväxtverket. Studien pågick under september 2020 till juni 2021.

Studiens syfte var att undersöka vilka kunskaps- och finansieringsstöd som kan aktivera, engagera, förenkla och öka kompetensen hos små- och medelstora företag inom klimatområdet samt hitta samsyn och synergier mellan nationella och regionala aktörers arbete för små- och medelstora företag i klimatomställningen.

Studiens huvudmål var att ta fram konkreta förslag på utvecklade finansieringsformer och kunskapsstöd som kan bidra till ökad kompetens inom klimatområdet för små- och medelstora företag samt leda till att företagen minskar sin direkta- och indirekta klimatpåverkan samtidigt som de ökar sina möjligheter till lönsamhet och stärkt konkurrenskraft.

För att nå målen har dessa delmål tagits fram:

1. Kartlägga utmaningar och behov hos små- och medelstora företagen inom klimatomställningen
2. Analysera befintliga och nya målgruppsanpassade kunskaps- och finansieringsstöd mot klimatfrågorna
3. Identifiera konkreta klimat- och hållbarhetsinsatser utifrån målgruppens utmaningar och behov
4. Skapa nya samverkansformer mellan/inom nationella och regionala aktörer med fokus på klimat samt små- och medelstora företag.

Målgrupper

För att kunna skapa nya samverkansformer mellan nationella och regionala aktörer under studieperioden avgränsades kontakt till tre pilotregioner och dess regionala aktörer. De regioner som Naturvårdsverket samarbetade med i projektet var Region Skåne, Region Gävleborg och Region Kalmar. Övriga aktörer som deltog i dialog under studien var representanter från regionala energikontor, universitet och högskolor, länsstyrelser, Almi, samt medverkande myndigheter såsom Tillväxtverket och Energimyndigheten. Identifierade finansierings- och kunskapsstöd inom klimatomställningen hade små- och medelstora företag som målgrupp.

Aktiviteter och arbetssätt

Studien tog avstamp i hypotesen att styrmedelsmixen för att nå klimatmålen kan göras ännu effektivare om styrmedlen utformas särskilt utifrån småföretagens förutsättningar. En tendens har kunnat skönjas till att generella klimatstyrmedel (koldioxidskatt, Klimatklivet med mera) i mindre utsträckning stimulerar åtgärder hos små- och medelstora företag att minska sin direkta och indirekta klimatpåverkan med exempelvis fossil energianvändning och som skulle kunna stödjas upp med

olika kunskaps- och finansieringsformer. Exempel på åtgärder som fler småföretag kan vidta är ecodriving för hantverkarfirmor, tätning av läckage från natur- och biogas, resepolicy hos tjänsteföretag samt kunskaphöjning kring matsvinn i restauranger med mera.

Inom studiet arbetet genomfördes en enkätundersökning till små- och medelstora företag (punkt 3.1), djupintervjuer med branschorganisationer och aktörer som arbetar mot små- och medelstora företag (punkt 3.2), samt digitala dialogmöten med regionala- och offentliga aktörer inom partnerskapsregionerna, det vill säga de tre pilotregionerna (punkt 3.3).

Metodik

3.1 Enkätundersökning mot små- och medelstora företag

Syftet med undersökningen var att undersöka små- och medelstora företags möjligheter att delta aktivt i klimatomställningen. Enkäten utfördes av IVL Svenska Miljöinstitutet under februari 2021. Enkätundersökningen hade som mål att nå totalt 400 små- och medelstora företag där enkäten utformades för att nå två typer inom målpopulationen. Den första var baserad på geografi/regioner med uppdelningen 100 företag i respektive pilotregion samt resterande 100 företag slumpvis bland övriga regioner i Sverige. Den andra var baserad på företagsstorlek (mikroföretag 1-9 anställda, småföretag 10-49 anställda, medelstora företag 50-249 anställda). Antalet svar från företagen delades till 150 mikroföretag, 150 småföretag samt 100 medelstora företag. Efter att enkäten genomförts tillkom även en tredje uppdelning, branscher, baserat på företagens SNI-koder. I undersökningen ingick enbart aktiebolag och inte företag inom de areella näringarna jordbruk, skogsbruk, fiske. Undersökningen genomfördes som standardiserade telefonintervjuer med företrädare för företag som matchade målpopulationen. Enkäten innehöll totalt elva övergripande frågeställningar med tillhörande delfrågor och företrädesvis fasta svarsalternativ. Intervjuerna tog i genomsnitt cirka sju minuter att genomföra.

3.2 Djupintervjuer mot bransch- och paraplyorganisationer

Syftet med djupintervjuerna var att få bransch- och paraplyorganisationernas syn kring små- och medelstora företagens drivkrafter och förutsättningar i klimatomställningen. Arbetets utfördes av Naturvårdsverket och omfattade totalt nio intervjuer med aktörer som representerar eller arbetar mot små- och medelstora företag. Målet var att få en bredd på de sektorer och branscher som finns representerade i samhället. De intervjuade var bland annat chefer, talespersoner och experter med särskild koppling till klimat- och hållbarhetsarbete. De intervjuade fick även berätta om det klimatarbete som de själva bedriver för att kunna stötta företagen. Intervjuerna var cirka en timme långa och genomfördes under februari 2021.

3.3 Dialogmöten med regionala aktörer inom pilotregioner

Syftet med dialogmötena var att presentera de genomförda undersökningarna i studien för att få inspel, diskutera och verifiera resultaten kring målgruppens utmaningar och behov i klimatomställningen. Syftet var även att öka kunskapen om

varandras arbete och diskutera hur resultaten från studien kunde kopplas till deltagarnas befintliga arbetsinsatser för små- och medelstora företag inom klimatområdet samt diskutera eventuellt nya finansieringslösningar. Vidare hade dessa möten målet att hitta samsyn och synergier mellan deltagande aktörer för en gemensam grund att utgå ifrån inför kommande insatser och samverkansmöjligheter, som exempelvis via EU:s Regionalfond för perioden 2021-2027.

Tre digitala dialogmöten utfördes, ett inom varje pilotregion under april 2021. På dialogmötena bjöds representanter in från regionen, länsstyrelsen, kommuner, universitet och högskola, Almi, Tillväxtverket och Energimyndigheten samt olika regionala kluster- och samverkansorganisationer. Personerna som deltog var bland annat miljö- respektive utvecklingsstrateger, näringslivsutvecklare, energi- och klimatsamordnare, forskare, projektledare, programansvariga, handläggare inom klimat- respektive företagsstöd.

Dialogmötet var uppdelat på två delar, först en presentation av studien och dess resultat följt av en workshop. Metoden som användes under workshopen var ”reflekterande team”, där ett antal av deltagarna uppmanades att diskutera olika frågeställningar tillsammans under en viss tid, för att sedan bytas ut av ett antal nya deltagare som byggde vidare på diskussionerna. Samtliga deltagare fick därmed möjlighet att komma till tals.

4. Resultat och Analys

Nedan följer sammanfattande resultat och analys från enkätstudien (punkt 4.1), djupintervjuerna (punkt 4.2), dialogmötena (punkt 4.3) och sammanfattande analys av kunskapsstöd (punkt 4.4) respektive finansieringsstöd (punkt 4.5).

För fördjupning av resultaten delges dessa i sin helhet i bilagorna 1, 2 och 3 till denna studierapport.

4.1 Enkätundersökning mot små- och medelstora företag

Resultaten från enkätundersökning mot små- och medelstora företag har redovisat dels företagens bestående utmaningar och behov baserat på företagsstorlek, dels uppdaterat oss om hur det går för företagen med just klimatarbetet, hur små- och medelstora företag ser på befintliga klimat- och hållbarhetsstöd och insatser vid rådgivning- och nätverkstillfällen, samt hur företagen ser på nya stödformer som exempelvis checkar för klimat samt offentliga finansiella instrument som riskkapital och konvertibellån.

Enkätundersökningen visar på att många företag genomfört eller planerar att genomföra åtgärder som bidrar till minskad klimatpåverkan. De vanligaste åtgärderna som genomförts är åtgärder för energieffektivisering som syftar till att minska företagets energiförbrukning, ersätta fossila energislag med förnybara energislag samt ändringar av företagets transporter som resulterar i mindre utsläpp.

Företagen ser generellt inga stora hinder för att genomföra åtgärder för minskad klimatpåverkan. Mikroföretag ser större hinder än små och medelstora företag, där brist på kunskap, nätverk och kompetens, utgör de största hindren. Den övervägande andelen ser dock inga stora problem med att kunna genomföra insatser för att uppnå minskad klimatpåverkan.

De stöd som anses vara mest intressant för små- och medelstora företag för att kunna arbeta med sin klimatpåverkan, är lärande och erfarenhetsutbyte inom branschen samt olika utbildningsinsatser. Hälften av de tillfrågade företagen anger att lärande från företag i andra branscher samt individuellt stöd är intressant. Detta visar att det finns ett engagemang bland företag att samverka för att kunna genomföra klimatinriktade åtgärder och för att utbyta kunskap och erfarenheter med varandra oavsett branschtillhörighet och företagsstorlek.

Undersökningen finner att det finns en låg kännedom om befintliga stöd bland företagen, där mer än 70 procent av de svarande inte känner till något av de exempel på stöd som angavs, stödet Klimatklivet samt stöd via ERUF-fonden. Den främsta anledningen som anges till varför man inte sökt stöd trots kännedom om de tillgängliga stöden är att stöden inte anses passa företaget. Två av tre företag kan tänka sig att söka offentligt stöd för att finansiera åtgärder för att minska företaget klimatpåverkan, vilket uppvisar ett stort engagemang bland företagen. Det uppvisas dock inga klara samband mellan viljan att söka stöd och behovet av att söka stöd för olika åtgärder.

De bidrag som företagen anser vara mest aktuella att söka för att minska företagets klimatpåverkan är bidrag som finansierar fysiska investeringar. Rådgivning är mindre efterfrågat, men intresset finns ändå. Vid jämförelse av resultaten baserat på branschtillhörigheten visar undersökningen ett högre intresse att söka stöd för fysiska investeringar inom tillverksindustrin och byggsektorn än bland företag i övriga branscher.

Företagen visar sig föredra bidrag framför lån, där mer än hälften av de svarande menar att de inte vill riskera att sätta sig i skuld genom att ta lån. Majoriteten av företagen anser att bidrag är nödvändiga för att kunna finansiera investeringar som inte är lönsamma för företaget men som leder till en klimatnytta.

Få företag är intresserade av offentligt riskkapital. Många företag uppvisar även en låg kunskap om hur offentliga investerare agerar. Nästan hälften av de tillfrågande anser att risken för ett för stort inflytande för nya ägare kan vara problematiskt rörande offentligt riskkapital och ser inget intresse i det.

Avslutningsvis är det svårt att identifiera mönster i svaren baserat på bakgrundsvariabler hos företagen eller utifrån hur de svarar på olika frågor i enkäten. Det som verkar vara den viktigaste faktorn för hur företag skiljer sig åt med hur de arbetar med klimatfrågor är företagsstorleken. Mikroföretag tenderar ha en mindre kunskap samt genomför färre klimatminskande åtgärder jämfört med små och medelstora företag. I vissa fall finns variation mellan branscherna, men till stor del utgör inte branschtillhörigheten en avgörande faktor till de olika ställningstagandena.

4.2 Djupintervjuer med bransch- och paraplyorganisationer

Resultatet från djupintervjuerna med aktörer som företräder eller arbetar mot små- och medelstora företag har utgått från likartade frågeställningar som enkätundersökningen mot företagen med tilläggande fokus på aktörernas syn och erfarenheter.

Under intervjuerna framkom att många små- och medelstora företag vill bidra till klimatomställning och att många företag idag bedriver någon form av hållbarhetsarbete. De allra minsta företagen tycks ha svårast att ställa om, samtidigt som vissa intervjuade menade att det kanske inte heller är där störst klimatnytta finns att hämta. Under intervjuerna framfördes att den största drivkraften för små- och medelstora företag att ställa om är att få en långsiktig lönsamhet. För många företag kopplas klimatomställning främst till kostnader som belastar det enskilda företaget, vilket ses som ett hinder. En ytterligare barriär för små- och medelstora företag är bristen på tid. Mindre företag har sällan anställda som specifikt arbetar med hållbarhet eller klimat och dessa företag är ofta redan hårt belastade arbetsmässigt. Det innebär att klimatarbetet är något som man främst ser som arbete utöver verksamhetens ordinarie arbetsuppgifter. Något som framkom tydligt i intervjuerna var också att små- och medelstora företag är en väldigt heterogen grupp. Hur förutsättningarna ser ut skiljer stort mellan bransch och företagsstorlek. Ett företag med fem anställda skiljer sig stort från ett med tvåhundra anställda. Förutsättningarna ser också väldigt olika ut för till exempel ett åkeri, en restaurang och ett medelstort industriföretag.

Ett återkommande tema i intervjuerna var att det ofta finns ett gap mellan tillgång på information och stöd för klimatomställning för företagen. Att nå hela vägen fram för att konkret kunna visa vad en klimatomställning innebär för det enskilda företaget och hur de kan ta del och gynnas av olika stödinsatser, är svårt.

Under intervjuerna ställdes frågor om hur de intervjuade ser på tillgången till kunskapsuppbyggande insatser (så som rådgivning och nätverk) och offentliga finansiella instrument (i form av lån, garantier, bidrag och riskkapital) för små- och medelstora företag i klimatomställningen samt vilka behov som finns. Aktörerna nämnde bland annat att det saknas kunskap hos vissa av företagen vad de konkret kan och bör göra när det kommer till klimatåtgärder. På frågan om hur tillgången på rådgivningsinsatser och kunskapsutbyte genom nätverk ser ut i de olika branscherna svarade samtidigt merparten att det generellt finns tillgång till sådana, men att de mindre företagen ofta inte har möjlighet att ta sig tid att delta. Här lyftes delvis övergången till att digitala evenemang som en möjlighet för fler att delta. Dessutom når flera av de kunskapshöjande insatserna inte ända fram. Det kan delvis vara att man inte helt når ut med informationen om att de finns, och delvis bero på att de är för generella och att företagen inte ser en tydlig koppling till vad de konkret kan göra i det enskilda företaget. Flera av de intervjuade menade därför att företagen behöver ha närhet till kunskap och rådgivning.

Klimatomställning kopplas som tidigare nämnt främst till kostnader för det enskilda företaget. I intervjuerna nämndes också att narrativet behöver ändras från kostnad till affärsmöjlighet för att få små- och medelstora företag att se positivt på fördelarna med klimatomställningen. Gällande frågan om finansiella stöd framkom att det finns ett behov för offentligt stöd för klimatomställningen hos små- och medelstora företag. Många av aktörerna svarade att företag generellt är mer positiva till bidrag som finansiell stödform framför lån eller riskkapital. Det tycks finnas en rädsla för att gå in i lån eftersom man vill undvika skuldsättning i största möjliga mån. Finansiering i form av riskkapital fanns en viss skepsis mot då företag kan uppleva att de förlorar kontroll om de får in andra ägare i företaget. Gällande finansiella stödformer är även de administrativa delarna något som många små- och medelstora företag drar sig för, och då i synnerhet de allra minsta. Även att söka bidrag upplevs ofta krångligt. Det finns en viss rädsla för att man ska göra fel och senare bli återbetalningsskyldig, eller fastna i lån. Vissa finansiella stöd menade dessutom flera är för nischade mot en specifik åtgärd, som i vissa fall går emot företagets egna plan för omställning, och riskerar därmed att leda in företaget på fel väg istället. Bidragsformen checkar riktad mot klimat togs upp under intervjuerna som exempel på möjlig stödform att implementera, vilket sågs som en positiv insats att pröva. Det är dock viktigt att en sådan check tillförs i rätt tid och vid rätt förutsättningar i ett företag, och att det främsta syftet är att skapa incitament för företaget att komma igång med det egna klimatarbetet.

Utöver finansiella stödformer togs även offentlig upphandling upp som ett viktigt verktyg, eftersom man genom detta kan skapa en efterfrågan på klimatomställning i företagen. Krav som ställs eller insatser som också riktas mot större företag spiller ofta över till de mindre företagen i leverantörskedjan. Sådana typer av påverkan kan

alltså indirekt hjälpa till att även driva på omställningen hos små- och medelstora företag i samma bransch.

I intervjuerna framkom att det är svårt att nå hela vägen fram till företagen med stödinsatser. För att nå ut behöver man använda sig av de kanaler och nätverk som företagen redan finns i och helst arbeta uppsökande. Man behöver också visa varför just de ska delta i en rådgivningsinsats, eller vad de får ut av att söka ett stöd som bidrar till att de minskar sina klimatutsläpp. Det behöver kännas konkret och tillämpligt för den specifika verksamheten, och det behöver vara tillräckligt lätt att söka för att de ska välja att göra det. Det är viktigt att komma ihåg att små- och medelstora företag är en väldigt heterogen grupp, och att man i utformningen av en insats har en tydlig bild av vilket typ av företag man riktar sig mot för att anpassa insatsen efter det.

Sammanfattningsvis pekar intervjuerna på att det behövs riktade snarare än breda insatser, och såväl kunskapshöjande som finansiella stöd, eller båda i kombination. Dessa riktade insatser bör ha ett tydligt fokus på vilken målgrupp man vill nå, och där man arbetar aktivt för att söka upp företagen i de kanaler och nätverk de redan befinner sig i. Man behöver även visa vilka fördelar arbetet kan ge företagen. Även om bidrag är den finansiella stödform som generellt verkar vara mest uppskattad kan även lån och riskkapital från det offentliga i kombination med statliga garantier vara attraktiva verktyg. Dessa insatser kan då behöva kombineras med mer information till företagen om vad de faktiskt innebär i praktiken, så att risken och den administrativa bördan inte känns för stor.

4.3 Dialogmöten med regionala aktörer inom pilotregioner

Resultatet från dialogmötena har utgått från studiens enkät- och djupintervjuresultat och nedan presenteras en sammanställning över de reflektioner som framkom på dialogmötena kring befintliga stöd, utvecklingspotentialer hos deltagande aktörers klimat- och hållbarhetsinsatser samt reflektioner gällande eventuellt nya stödformer och samverkansmöjligheter.

Under diskussionerna återkom flera teman. Dels menade flera av de deltagande aktörerna att man för att nå ut till företagen med information om stödinsatser och klimatomställning behöver utnyttja och utveckla befintliga kanaler och nätverk, snarare än att skapa nya. Ett återkommande exempel var att utnyttja den digitala plattformen [verksam.se](https://www.verksam.se), som är en hemsida som samlar myndighetsinformation riktad till små- och medelstora företag. Andra kontaktvägar som togs upp var att utnyttja kanaler via näringslivskontor. Man menade också att myndigheter och andra aktörer behöver ge en helhetsbild över vilka stöd som finns att söka i mötet med företag, samt att använda ett enkelt och gemensamt begrepp och språk. Informationen och insatserna behöver också utformas efter de företag man vill nå.

Uppsökande verksamhet och personliga möten menade flera kan ge en god effekt för att nå de små- och medelstora företagen med stödinsatser. Personliga möten kan med fördel ske digitalt, då det är mer tidseffektivt. För att främja en klimatomställning hos företagen behöver affärsnyttan av ett sådant arbete vara i fokus, liksom andra sidonyttor som det kan föra med sig. Små- och medelstora företag är dessutom en

heterogen grupp, och insatser behöver utformas med det i åtanke. Om informationen är mer anpassad till det enskilda företaget kan de känna sig mer träffade och intresserade av stöden. Att främja erfarenhetsutbyte och sprida goda exempel på hur olika typer av företag kan arbeta, samt att erbjuda stöd i ansökningsprocesser, är viktigt. Genom att sprida goda exempel på vad liknande företag har sökt för stöd eller gjort för klimatåtgärder kan klimatomställningen kännas mer konkret och genomförbar för det enskilda företaget. Flera menade att man också behöver ställa högre krav i regelverk för att få företag att bidra i klimatomställningen, liksom arbeta med kravställande i offentlig upphandling och i befintliga företagsstöd.

Gällande utvecklandet av stödinsatser menade majoriteten att man i första hand bör ta lärdom från och utveckla befintliga stöd. Ett exempel är förslaget att utveckla arbetssättet checkar med klimatfokus, där företag får stöd för konsulttjänster för att utveckla exempelvis sin klimatplan. Att kombinera personlig rådgivning med finansiellt stöd kan också vara ett bra sätt för att främja en klimatomställning hos små- och medelstora företag. I personlig rådgivning kan man identifiera vad det specifika företaget kan göra för åtgärder och göra företaget finansieringsredo.

Behovet av en ökad samverkan mellan offentliga och privata aktörer diskuterades och att det även behövs ökad samverkan både på och mellan regional och nationell nivå. I deltagarnas avslutande reflektioner nämndes bland annat att dialogmöten som dessa är en bra plattform och koncept för att initiera en sådan samverkan och knyta nya kontakter, och att de fått värdefulla insikter från presentationer och diskussionerna. Flera nämnde också att det är värdefullt att få mer kontakt med Naturvårdsverket kring dessa frågor.

4.4 Analys av kunskapsstöd

Företagsenkäten visar att lärande och erfarenhetsutbyte inom branschen samt olika utbildningsinsatser är mest intressant för små- och medelstora företag. Hälften av de tillfrågade företagen anger att lärande från företag i andra branscher samt individuellt stöd är intressant.

Det individuella stödet skulle kunna ges på två sätt. Det ena är att det finns en organisation (exempelvis energikontor, näringslivskontor, en ERUF-finansierad kunskapsnod) som utarbetar och erbjuder ett målgruppsanpassat kunskapsstöd. Det andra sättet är att ge (till exempel med EU:s regionalfondsmedel) en så kallad klimatcheck som går till att företaget anlitar en konsult eller en projektanställd under en kortare tid för att arbeta med klimatstrategier för verksamheten.

Det vore sannolikt effektivt och enkelt för företagen om det finns någon ”länk” mellan kunskapsstöd och stöd till finansiering, så att kunskapen kan omsättas i handling. Det kan handla om att när information ges om kunskapsstöd så ges också information om befintliga stöd till investeringar – eller vice versa.

Alla näringslivsbranscher är lika relevanta att rikta sig till. Alla har en indirekt påverkan på klimatet och ett flertal har också en direkt påverkan genom sina transporter och användning av fossila bränslen. Små- och medelstora företag kan prioriteras i ett första skede eftersom de sannolikt har större påverkan på klimatet än

mikroföretagen. Ett alternativ är att arbeta strategiskt med kunskap i en hel värdekedja med både små och stora företag.

En lång rad andra slutsatser, erfarenheter och goda exempel återfinns i sammanställningen från dialogmötena.

4.5 Analys av finansieringsstöd

Offentliga bidrag

Bidrag fungerar bra som stödform och uppfattas generellt positivt av stödmottagarna, men från andra synvinklar är det inte alltid det optimala verktyget för att främja verksamheter; Effektiviteten är begränsad då hela det tillgängliga kapitalet konsumeras vid ett tillfälle. Efter utbetalning är det svårare att påverka hur finansieringen används. Ett bidrag kräver mindre engagemang av mottagaren än instrument som lån och direkta investeringar. Det finns således en större risk att pengarna inte hanteras lika varsamt, alternativt inte kommer till användning i de projekt som har störst ekonomisk bärkraft. Ett bidrag är mer marknadsstörande än lån och direkta investeringar.

Ett konkret exempel på bidragsformen inom klimatomställningen just nu är Klimatklivet. Naturvårdsverket ansvarar på uppdrag av regeringen sedan flera år för Klimatklivet som är ett investeringsstöd i form av ett bidrag till lokala och regionala åtgärder som minskar utsläppen av koldioxid och andra gaser som påverkar klimatet. Det är ett brett stöd som går till fysiska åtgärder som inte kan finansieras av marknaden själv. Erfarenheter från Klimatklivet är att cirka 75 procent av bidragen går till företag och analyser visar att bidrag från Klimatklivet generellt stärker företagets konkurrenskraft. I snitt står bidragen för 44 procent av den totala investeringen och den resterande delen ska komma från projektägaren som medfinansiering. Administrationen av bidragshanteringen är en utmaning som växer allteftersom tiden går. Hittills har cirka 3 600 åtgärder beviljats stöd av cirka 8 800 ansökningar och för tillfället finns det cirka 1000 pågående projekt. Direkta utbetalningar kräver egna resurser och enskilda bedömningar. Ett uppföljningspaket innebär dessutom ett långsiktigt åtagande. Klimatklivet arbetar endast med det finansiella instrumentet, bidrag.

Riskkapital och krediter

På den kommersiella marknaden finns ett stort antal finansiella instrument, varav riskkapital och krediter är de vanligaste. Offentligt kapital används (förutom genom bidrag) vanligen som riskkapital och för att ställa ut garantier. Det offentliga stödets roll är att vara marknadskompletterande, det vill säga erbjuda stöd för investeringar som har god effekt men som av olika skäl inte kan finansiera sig kommersiellt. Ofta är anledningen att investeringen som skall finansieras handlar om företag i tidiga tillväxt- eller expansionsfasen samt ny teknik som gör att risken är svår att bedöma och därmed prissätta.

Riskkapital är en effektiv stödform där kapitalet återvänder till det offentliga och som passar bra för företag i tidiga skeden. Det finns dock företag som inte vill få sitt ägande utspädd eller inte ser positivt på fler ägare. Riskkapital kräver även en omfattande förvaltningsinsats från det offentliga.

Offentligt kapital används även till kreditgivning, men regler om statsstöd och svårigheter för den offentlige aktören att ta på sig mer risk än privata aktörer gör instrumentet mindre använt. En kredit är på många sätt ett attraktivt instrument mellan bidrag och direktinvestering. Att arbeta med krediter är dock juridiskt skilt från att arbeta med riskkapital. En långivare måste ta säkerhet i tillgångar eller upparbetade intäktsflöden – och just bristen på tillgångar och upparbetade intäktsflöden är ett problem för nystartade företag. En konvertibel fungerar från låntagarens sida precis som en kredit, men långgivaren har sin säkerhet i aktier i företaget och från dennes synvinkel är det att betrakta som riskkapital.

Breddning av förståelsebasen

I syfte att kunna utforma framtida klimatstöd på ett sätt som fångar upp investeringar som idag inte kvalificerar eller passar in inom ramen för existerande åtgärder och för att djupare förstå hur företrädare för små- och medelstora företag resonerar när de överväger finansieringsformer, introducerades ett antal frågeställningar rörande finansiella instrument med fokus på bidrag, riskkapital och konvertibler i företagsenkäten och djupintervjuerna.

SAM-klimats erfarenheter från djupintervjuer och enkät

Bidrag upplevs av enskilda mottagare som ett bra och effektivt stöd. Bransch- och paraplyorganisationerna har dock noterat att bidrag genom sin attraktionskraft kan leda till suboptimeringseffekter. Ett bidrag ges oftast för specifika åtgärder under en begränsad tid. Det händer därmed att företag prioriterar en åtgärd som stöds av ett bidrag i stället för en alternativ åtgärd som skulle ha varit bättre ur ett företagsekonomiskt perspektiv eller en åtgärd som skulle ge större klimateffekt. Samma problematik upplevs från det offentligas sida i form av en koncentration för den stödberättigade åtgärden.

Många företag uppger att det skulle finnas ett behov av offentliga långivare som skulle kunna absorbera en större risk än vad kommersiella finansiärer klarar. Även garantier, gärna på projektnivå, nämns som ett alternativ som skulle kunna fylla ett liknande behov.

Det finns hos många ett motstånd mot riskkapital då det innebär fler aktiva ägare och ett utspätt ägande som kan minska framtida vinster.

Konvertibler är till största del okänt som finansiellt instrument.

Möjliga vägar framåt

Slutsatserna från studien pekar mot en relevans i att utveckla ett stöd med kreditliknande funktion som skulle kunna ges till företag som behöver tillgång till större kapital i samband med sena pilotstudier eller första marknadsintroduktionen. Kapitalet som behövs i det stödet är stort och behovet inte långsiktigt varför riskkapital upplevs som oattraktivt på grund av utspädningen och inte lämpat på grund av tidsrymden. Bidrag klarar inte heller dessa investeringar på grund av storleken på beloppen.

Det står även klart att många företagare inte känner till existensen av offentliga stöd som möjligen skulle kunna passa i deras situation. Små- och medelstora

företagsägare är ofta fullt upptagna med drift och hinner inte inhämta information i lika stor grad. Andra vägar att nå ut till små- och medelstora företag kan vara via de kommersiella institutionerna, främst affärsbankerna. Dessa får frekvent in kreditansökningar från sina kunder och har genom dessa en god kontroll över flödet av investeringar. Bankerna skulle kunna lotsa investeringar som är ointressanta för banken men som de bedömer har potential för något av de offentliga programmen vidare, likaså om de ser potential för samfinansiering.

5. Slutsatser

Informationsinsamlingen och dialogmötena i denna studie leder till slutsatser och rekommendationer som kan vara av värde för nationella och regionala myndigheter och andra regionala aktörer och som listas här enligt nedan.

Affärsutveckling och klimatomställning i synergi

Det är viktigt att förstå att affärsnyttan är den centrala drivkraften för små- och medelstora företag och därför behöver man främst visa vilken affärsnytta som en klimatomställning kan ge. Många av de som arbetade inom affärsutveckling och som deltog på dialogmötena betonade vikten av just detta. Ett medskick till de som främst arbetar med klimatfrågor är därför att tydligare inkludera affärsnyttan i sin kommunikation av exempelvis bidragsstöd för klimatomställning. Klimatåtgärder kan sänka kostnader genom energieffektivisering eller öka intäkter genom att attrahera kunder.

Allt fler företag är beroende av att ha ett klimat- och hållbarhetsarbete för att bland annat kunna attrahera ny arbetskraft och behålla kunder. Därmed är det viktigt för företagen att även klimatet inkluderas i deras affärsutveckling.

Ta lärdom av befintliga system och utveckla mot klimatinsatser

För att nå ut med klimatinsatser behöver man inte alltid ta till nya system. Det finns flertal befintliga och tillämpade arbetssätt samt metoder med goda resultat att använda. Dessa kan man ”docka in” klimat- och hållbarhetsaspekterna i.

Nedan redovisas två sådana metoder:

Tillämpa klimatcheckar

Ett tydligt exempel som har framkommit är utvecklandet av checksystemet i vilket små- och medelstora företag kan söka en check som finansierar olika typer av konsultuppdrag. En så kallad klimatcheck kan användas för att anlita en konsult för att få stöd att skapa klimatstrategier och för att hitta klimatnytta i sina affärsplaner. En klimatcheck skulle kunna erbjudas från en nationell myndighet och/eller region där medfinansieringen finns att tillgå från europeiska medel såsom EU:s Regionalfond och React-EU. En klimatcheck skulle också kunna innebära att företaget skaffar sig mer kunskap och får ett tydligt beslutsunderlag som innebär att de tryggare kan gå vidare med att söka investeringsstöd via till exempel Klimatklivet hos Naturvårdsverket.

Kombinera personlig rådgivning och finansiering

Flera av deltagarna på dialogmötena tror att en kombination av personlig rådgivning och finansiellt stöd skulle ge mest effekt för att få till en klimatomställning i företagen. Exempel på hur detta kan se ut i praktiken, och som framkom från djupintervjuer, är Almis koncept med ”Hållbara intraprenörer” där hållbarhetsdialog kombineras med möjlighet till grönt lån, och Industriella UtvecklingsCentras (IUC) koncept som stöttar företagen i personlig rådgivning och därefter ger dem möjlighet

att söka en affärsutvecklingscheck. Som klimaterbjudande kan man kombinera den personliga rådgivningen med att hitta klimatstrategier och klimatplaner som är rätt för det specifika företaget, och sedan göra företaget finansieringsredo för ett aktuellt klimatstöd. Detta arbetssätt är dock kostsamt och bör kombineras med goda exempel och spridningsinsatser som också ger kunskap och ringar på vattnet för flera företag.

Riktade insatser och digitaliseringens möjligheter

Det är viktigt att rikta kommunikationen om olika stöd utifrån kännedom om specifika företags förutsättningar baserat främst på företagsstorlek men även branschtillhörighet. För att nå ut behöver man också använda sig av de kanaler och nätverk som företagen redan finns i och myndigheterna ska helst arbeta uppsökande. Digitala möten, webinarium, seminarier och goda exempel i videoinslag ger möjligheter att komma ifrån företagets ständiga tidsbrist och kan leda till att öka kunskapen om klimat generellt samt inspireras av vad som finns och görs redan idag hos andra företag. Stödande information som förenklar men som också har ett enkelt språk och med begrepp som går att förstå är viktigt.

Samla information om klimatstöden

Från dialogmötena menade man även att myndigheter och andra aktörer behöver ge en helhetsbild av vilka stöd som finns att söka i mötet med företag, samt att använda ett enkelt och gemensamt begrepp och språk. Informationen och insatserna behöver också utformas efter de företag man vill nå.

Nationella stöd skulle kunna samlas på en plats, möjligen via en gemensam plattform. Syftet skulle vara att ge kunskap direkt till företag om aktuella klimatinsatser hos olika myndigheter men även fungera som informationsbank till tjänstepersoner som ska leda sökande rätt bland de olika stöden.

En plattform som redan samlar myndigheter är verksamt.se där Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Försäkringskassan, Skatteverket och Tillväxtverket tillhandahåller information och e-tjänster till den som ska starta, driva eller utveckla sitt företag. Verksamt.se nämns i alla tre dialogmöten som en tjänst som affärsutvecklare hänvisar till när det kommer till företagets- utveckling. Kan denna befintliga kanal nyttjas även som informationskälla till kunskaps- och finansieringsstöd kopplade till klimatomställningen? Kan man genom verksamt.se vidareutveckla samverkan och synergier mellan affärsutveckling och klimatomställningen?

Kravet på klimatsmart offentlig upphandling

Offentlig upphandling, utöver finansiella verktyg, togs under djupintervjuerna upp som ett viktigt verktyg i företagets klimatomställning. Man menar att genom offentlig upphandling kan man skapa en efterfrågan på klimatomställning i alla typer av företag. Krav som ställs eller insatser som också riktas mot större företag spiller nämligen ofta över till de mindre företagen i leverantörskedjan. Sådan typ av påverkan kan alltså indirekt hjälpa till att även driva på omställningen hos små- och medelstora företag i samma bransch. Även från dialogmötena menade flera att offentlig upphandling är viktigt. Man menar att generellt behöver högre krav ställas i regelverk för att få företag att bidra i klimatomställningen. Förutom genom offentlig

upphandling kan detta också göras genom kravställning på klimatomställning i redan befintliga företagsstöd.

Skapa samverkan mellan klimatinsatser och utvecklingsinsatser

Något som framkom tydligt under dialogmötena var att det har saknats samverkan för klimatfrågorna i flera led. Det handlar om dialog mellan nationella och regionala myndigheter, mellan aktörer inom regionen samt mellan de som arbetar främst med affärsutveckling gentemot de som utgår från hållbar utveckling och klimatet. Här finns risken att vi arbetar ensamma och missar potentiella synergier mellan våra olika områden och på olika myndighetsnivåer. En följd av detta blir att både samhället och företag går miste om potentiella möjligheter. Ett konkret exempel som framkom är studiens egna dialogmöten som ansågs vara ett bra koncept att bygga vidare på, det vill säga att främja erfarenhetsbyte genom att samlas för öppna och prestigelösa möten med möjligheten att diskutera olika frågeställningar inom klimatområdet. En eftertanke är hur samverkansformerna också blir effektiva? Vad krävs på regional nivå och hur kan man på nationell nivå stötta och bidra i samverkan?

Ett område som aktualiserar behovet av samarbeten är EU:s gröna giv. Hur kan myndigheter stötta företagen i omställningen till en cirkulär ekonomi i linje med dessa initiativ? Och vilka myndigheter behöver främst samarbeta här?

Samverkan mellan offentliga och privata aktörer kan också stärkas. Ett konkret exempel som framkommit ur analyserna är andra vägar att nå ut till företag. Kan man stärka kännedom om de offentliga stöden hos exempelvis de kommersiella institutionerna såsom affärsbankerna för att kombinera offentliga medel för företag med medfinansiering från privat kapital i samband med exempelvis lån? Där kan banken i första kontakt med företag via sina rådgivningstjänster kunna bedöma potentialen för samfinansiering med offentliga medel och hänvisa företagen till de offentliga kontakterna. På så sätt kan nya målgrupper av små- och medelstora företag hitta till stöden.

Bilaga 1.A

– Rapport Enkätundersökning,
SMFs klimatarbete

Nr U
Mars 2021

Små- och medelstora företags klimatarbete

En undersökning om små- och medelstora
företags möjligheter att bidra i
klimatomställningen

På uppdrag av Naturvårdsverket

Peter Bjerkesjö, Malin Redmo

Författare: Peter Bjerkesjö, Malin Redmo

På uppdrag av: Naturvårdsverket

Rapportnummer U

© IVL Svenska Miljöinstitutet 2021

IVL Svenska Miljöinstitutet AB, Box 210 60, 100 31 Stockholm

Tel 010-788 65 00 // www.ivl.se

Rapporten har granskats och godkänts i enlighet med IVL:s ledningssystem

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Undersökningens genomförande	4
1.2	Beskrivning av svarspopulation	5
2	Resultat	7
2.1	Sammanfattning av resultat	17
3	Bilaga 1 Antal svarande per bransch	19
4	Bilaga 2. Enkätfrågor	20

1 Inledning

Syftet med undersökningen är att studera små- och medelstora företags deltagande i klimatomställningen. Detta har gjorts genom en enkätundersökning. Undersökningen fokuserar på vilka hinder och utvecklingsbehov som företagen ser i sin verksamhet samt vad för sorts stöd som företagen anser sig behöva för att få ökade möjligheter att aktivt kunna arbeta med att minska sin klimatpåverkan.

I undersökningen definieras små- och medelstora företag som aktiebolag med 1-49 anställda. Urvalet av företag som ska ingå i undersökningen har också stratifierats dels med avseende på geografi (var i landet företagen bedriver sin verksamhet) och dels med avseende på små- och medelstora företag av olika storlek.

Enkätundersökningen har haft som mål att nå följande målpopulation:

1. Regioner/geografi

- Skåne: 100 svar
- Kalmar: 100 svar
- Gävleborg: 100 svar
- Övriga regioner: 100 svar

2. Företagsstorlek

- Mikroföretag (1-9 anställda): 150 svar
- Småföretag (10-49 anställda): 150 svar
- Medelstora företag (50-249 anställda): 100 svar

I undersökningen ingår företag i alla branscher förutom de areella näringarna, det vill säga jordbruk, skogsbruk, fiske ingår inte i undersökningen.

1.1 Undersökningens genomförande

Urvalet av respondenter till respektive målpopulationen har hämtats från Icatch register genom ett slumpmässigt urval av företag som matchar målpopulationen avseende företagets storlek, geografiska placering i landet samt företagets branschtillhörighet.

Undersökningen har genomförts genom standardiserade telefonintervjuer med företrädare för företag som matchar målpopulationen. Intervjuerna har därmed följt samma struktur där kontexten av intervjun varit desamma för alla respondenter.

Enkäten innehåller totalt 11 övergripande frågeställningar med tillhörande delfrågor och företrädesvis fasta svarsalternativ. En del frågor har innehållit svarsalternativ som tillåtit respondenterna att ange egna svar som tillägg till de tillgängliga svarsalternativen. Detta har varit i syfte för att fånga upp alternativ som inte omfattats av intervjuguiden men som innehåller information som kan vara viktig för att få en större förståelse för företagets arbete med klimatåtgärder.

Frågor som innehållit delfrågor har randomiserats för alla svarande i syfte med att inte omedvetet styra svaren i undersökningen.

Intervjuerna har genomförts under perioden vecka 6-8 år 2021 och har i genomsnitt tagit ca 7 minuter att genomföra.

1.2 Beskrivning av svarspopulation

Totalt har 405 intervjuer genomförts för undersökningen. Detta är fem intervjuer mer än vad målet för undersökningen var, vilket visar på en god grund för undersökningens omfattning.

Svarspopulationen baserat på företagsstorleken, illustrerat i tabell 1, visar på en marginell större andel mikroföretag som svarat än vad målet med undersökningen egentligen var. En jämlig andel mikroföretag och småföretag svarade på undersökningen, medan andelen svarande medelstora företag uppgick till något mindre. Detta gick i linje med målbilden för spridningen av svarande baserat på företagsstorleken.

Tabell 1. Antal svarande fördelat efter företagsstorlek

Företagsstorlek	Antal genomförda intervjuer	Mål i undersökningen
Mikro (1-9 anställda)	155	150
Små (10-49 anställda)	150	150
Medel (50-249 anställda)	100	100
Totalt	405	400

Antal svarande fördelat efter region, sammanfattat i tabell 2, visar en fördelning snarlik målbilden för undersökningen. Gävleborg och Kalmar har en lite mindre andel svarande än målbilden uppvisar, medan Skåne och Övriga regioner har en lite större andel svarande. Skillnaden mellan undersökningens mål och med undersökningens utfall är dock marginell.

Tabell 2. Antal svarande fördelat efter region

Region	Antal genomförda intervjuer	Mål i undersökningen
Gävleborg	96	100
Kalmar	90	100
Skåne	114	100
Övriga regioner	105	100
Totalt	405	400

Svarspopulationen baserat på branschtillhörighet som visas i tabell tre visar på att den största andelen svarande tillhör kategorin *Övriga tjänster* med två femtedelar av de svarande. I kategorin *Övriga tjänster* ingår exempelvis transport, hotell och restaurang, uthyrningstjänster (t.ex. fastigheter), personliga tjänster, konsultverksamheter med mera.

Ungefär en femtedel av de svarande företagen tillhör branscherna *Tillverkning* (företag inom process- och tillverkningsindustri, samt utvinning av mineraler, vattenrening och energi) respektive *Handel* (företag inom alla typer av detalj- och partihandel såväl fysisk som e-handel, bensinmackor och bilverkstäder). Vidare utgör en dryg tiondel av de svarande företagen branschkategori *Byggverksamhet* (företag inom bygg- och anläggningssektorn). Observera att undersökningen inte haft som mål att nå ett visst antal företag utifrån deras branschtillhörighet. I bilaga 1 redovisas en mer detaljerad beskrivning av företagets branschtillhörighet.

Tabell 3. Antal svarande fördelat efter branschtillhörighet

Bransch	Antal genomförda intervjuer	Andel i undersökningen
Övriga tjänster	168	41,5%
Tillverkning	95	23,5%
Handel	91	22,5%
Byggverksamhet	51	12,6%
Totalt	405	100%

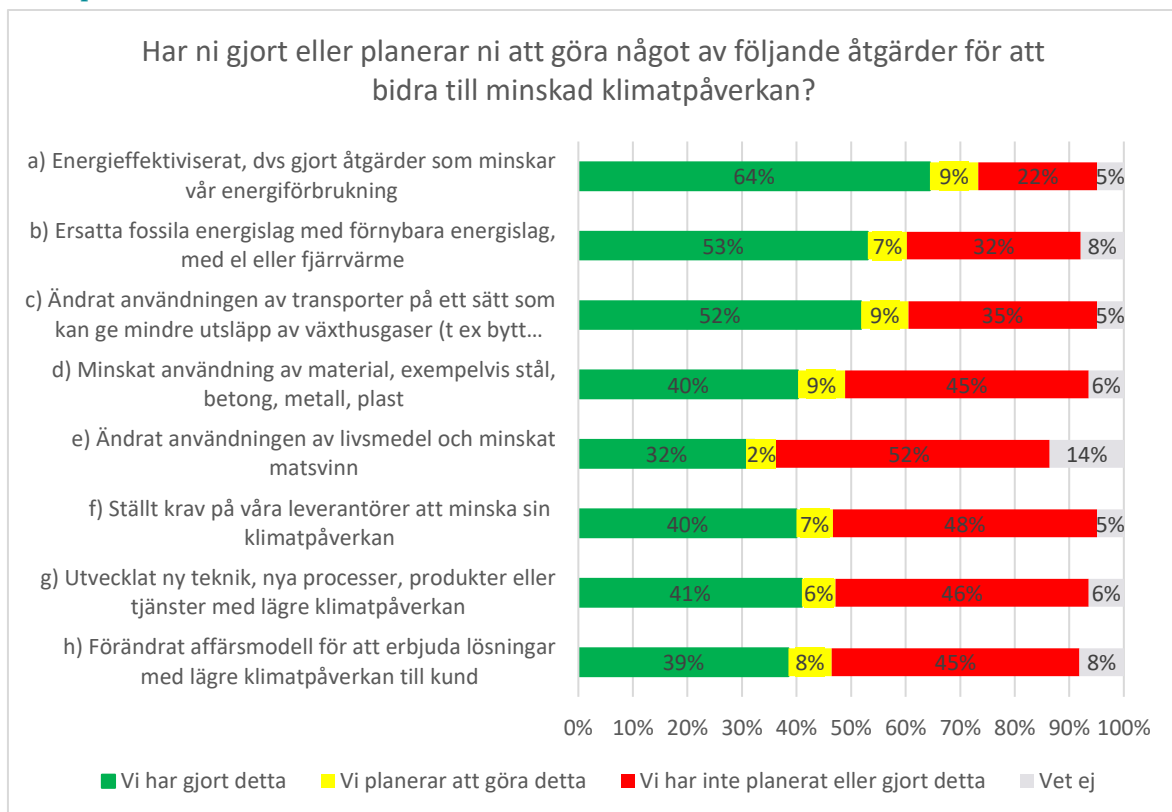
2 Resultat

Genomförda åtgärder för minskad klimatpåverkan

Den första frågan i enkäten handlade om att fånga upp vilka åtgärder som små och medelstora företag har genomfört eller planerar att genomföra för att bidra till en minskad klimatpåverkan. Frågan inkluderade även en öppen fråga som gav respondenterna en möjlighet att beskriva andra åtgärder de genomfört inom företaget, men som inte fanns som ett tillgängligt svarsalternativ.

Resultatet redovisas i figur 1 och 2.

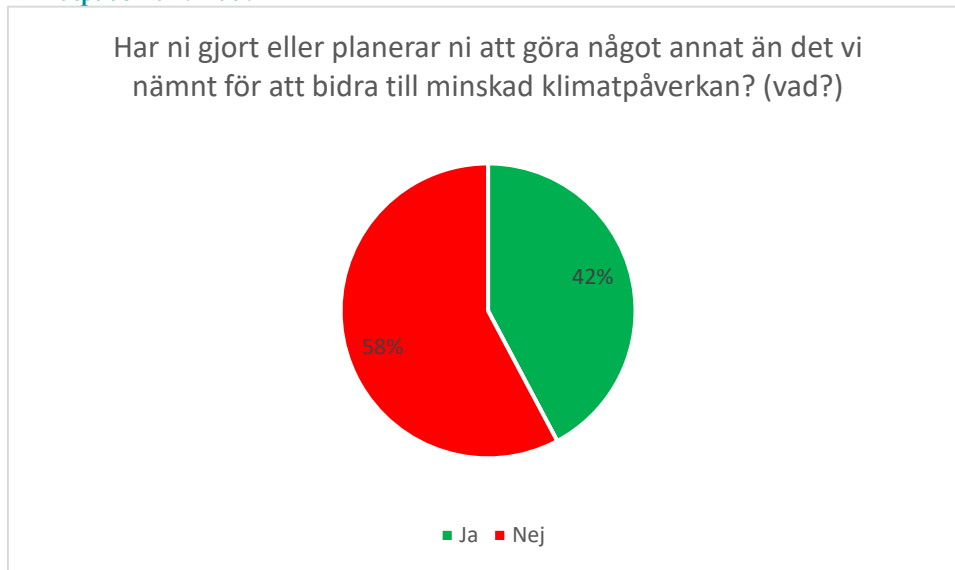
Figur 1. Fråga 1: Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

Resultatet uppvisar att mer än hälften av företagen har genomfört åtgärder för energieffektivisering (64 procent), ersättning av fossila energislag (53 procent) samt ändrat transporter till att bli mer utsläppsnåla genom att exempelvis byta fordon eller använt sig av andra logisklösningar (52 procent). Fyra av tio företag vittnar om att ha minskat användningen av material så som stål och betong (40 procent), ställt krav på leverantörer att minska sin klimatpåverkan (40 procent), utvecklat ny teknik, processer, produkter eller tjänster med lägre klimatpåverkan (41 procent) samt förändrat sina affärsmodeller mot kunder för att erbjuda lösningar med lägre klimatpåverkan (39 procent). En av tre (32 procent) av tillfrågade företag har ändrat användningen av livsmedel och minskat matsvinn.

Vad som framkommer från undersökningen är att mikroföretag generellt har genomfört åtgärder för att minska klimatpåverkan till en mindre grad jämfört med små- och medelstora företag. Ett undantag finns dock och det gäller åtgärder för ändrad livsmedelsanvändning.

Figur 2. Fråga 1 i). Har ni gjort eller planerar ni att göra något annat för att bidra till minskad klimatpåverkan? Vad?

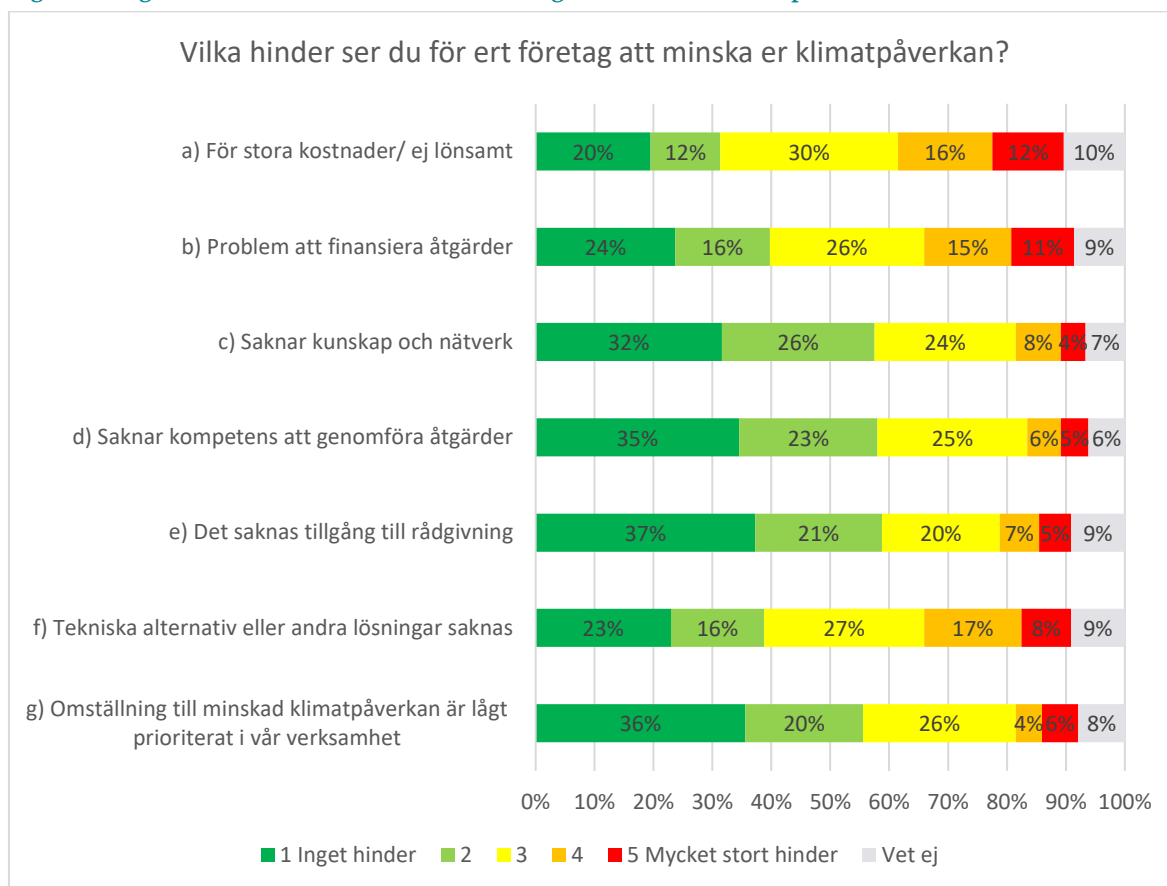
Följdfrågan som ämnade fånga upp andra åtgärder än de delfrågor som fanns i huvudfrågan visar på att fyra av tio företag (42 procent) har gjort, eller har planer på att göra andra åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan än de givna alternativen. Exempel som tas upp av företagen är:

- Elbilar, hybridbilar
- Solceller
- Utbildning
- Materialval
- Avfallshantering
- Digitala möten

Hinder för att minska klimatpåverkan

Fråga två syftar till att förstå de hinder som små- och medelstora företag ser för att kunna minska företagets klimatpåverkan. Resultaten visar de behoven av stöd som företagen anser vara fördelaktiga för att kunna minska klimatpåverkan. Resultatet visas i figur 3.

Figur 3. Fråga 2. Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

Den generella bilden som framträder är att många av företagen ser små eller inga hinder för att minska sin klimatpåverkan. De mest påtagliga hindren som en femtedel av de svarande ser som stora eller mycket stora hinder för att minska sitt företags klimatpåverkan, anses vara för stora kostnader (28 procent) finansieringsproblem (26 procent) samt brist på tekniska alternativ eller andra lösningar (25 procent).

Omkring hälften av de svarande anger att kunskap och nätverk, kompetens för att genomföra åtgärder, tillgång till rådgivning samt företagets prioriteringar för att minska klimatpåverkan inte utgör något stort hinder för att minska företagets klimatpåverkan

Vid jämförande av de svarande gentemot företagsstorleken finner man att mikroföretag anser det finnas större hinder jämfört med små och medelstora företag. De största svårigheterna visar sig vara avsaknaden av kunskap, nätverk, kompetens att genomföra åtgärder samt tillgång till rådgivning.

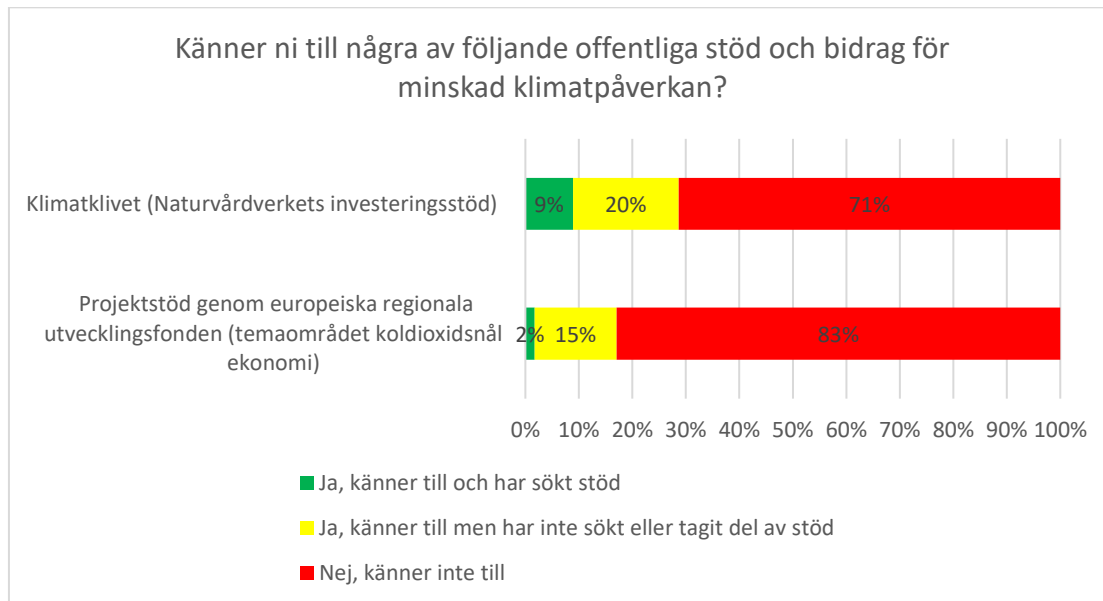
Kännedom om offentliga stöd för minskad klimatpåverkan

Fråga tre i undersökningen handlade om att fånga upp om de tillfrågade företagen kände till några av de tillgängliga offentliga stöd som går att söka för att få bidrag för minskad klimatpåverkan. Frågan innehöll även en uppföljningsfråga som handlade om anledningen till att företaget inte har sökt stöd ifall man kände till något av dem.

De två stöden som tillfrågades om var Naturvårdsverkets investeringsstöd Klimatklivet och de projektstöd som går att söka genom Nationella programmet i Europeiska regionala utvecklingsfonden med temaområdet koldioxid snål ekonomi.

Svaren på fråga tre redovisas i Figur 4 och 5.

Figur 4. Fråga 3. Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan?

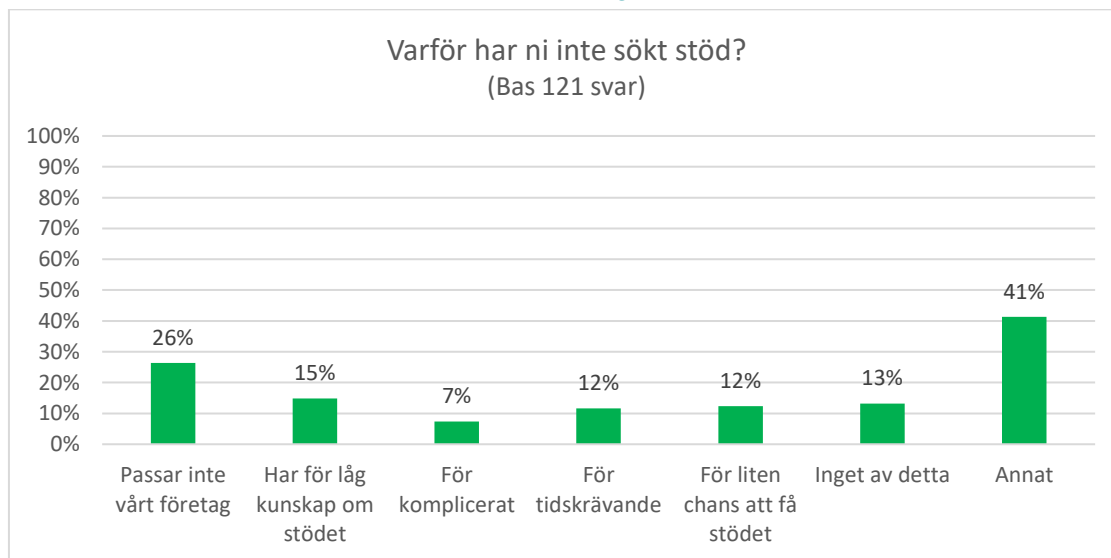

Kännedomen om att kunna söka de offentliga stöden är generellt begränsad. En tredjedel (29 procent) känner till Naturvårdsverkets investeringsstöd Klimatklivet. En mindre andel än så (17 procent) känner till projektstöd genom EU: Regionalfond. Endast nio respektive två procent av de tillfrågade företagen har sökt något av de offentliga stöden.

Vetskapen om stöden är högst bland medelstora företag, där resultaten visar att det finns en högre kännedom om Klimatklivet än om EU:s Regionalfond.

För de som angav svarsalternativet "Ja, känner till men har inte sökt eller tagit del av stöd", följde en fråga som undersökte varför man inte har sökt stöd trots kännedom om något av stöden. Svaret på denna följdfråga redovisas i figur 5.

Figur 5. Fråga 4. Följdfråga till fråga 4: Varför har ni inte sökt stöd? till fråga 4 vid fallet svarande valt svarsalternativ "Ja, känner till men har inte sökt eller tagit del av stöd".

Den vanligaste orsaken som angetts till att inte ha sökt stöd är att företagen anser att det inte passar företaget (26 procent). Den minst valda anledningen till att man inte har sökt stöd är att det är för komplicerat (7 procent). För resterande svarsalternativ med orsaker så som för låg kunskap om stödet (15 procent), för tidskrävande (12 procent) samt för liten chans att få stödet (12 procent) är svaren relativt jämnt fördelade. Lite mer än en tiondel (13 procent) uppger att inget av de tillgängliga alternativen beskriver orsaker som stämmer in på varför man inte sökt stödet.

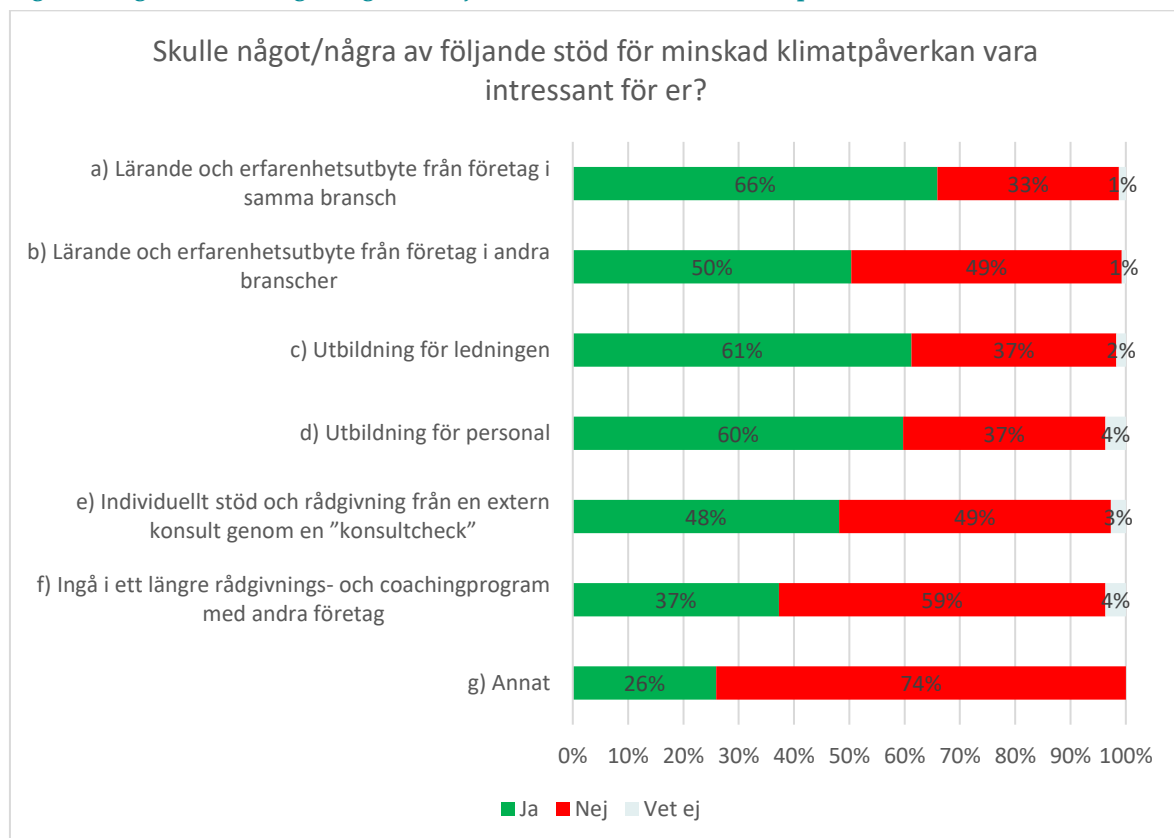
Många företag anger också annat som orsak till att inte sökt stöd (41 procent). Bland de skäl som anges hör exempelvis:

- Ej prioriterat i verksamheten
- Tidsbrist
- Brist på lämpliga projekt, aktiviteter i verksamheten att söka stöd för

Intresset kring stöd för minskad klimatpåverkan

Fråga fem handlade om att få veta om vad för sorts stöd för minskad klimatpåverkan som anses vara intressant för små- och medelstora företag utifrån stöd, lärande och erfarenhetsutbyte i olika former. Resultatet visas i figur 6.

Figur 6. Fråga 5: Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

De mest intressanta stöden bland de tillfrågade är lärande och erfarenhetsutbyte inom branschen (66 procent) samt utbildningsinsatser för såväl ledning (61 procent) som för personal (60 procent). Hälften av de svarande företagen ser att lärande från företag i andra branscher (50 procent) samt individuellt stöd är intressant (48 procent). Fyra av tio företag (37 procent) ser det som intressant att ingå i ett längre rådgivningsprogram tillsammans med andra företag.

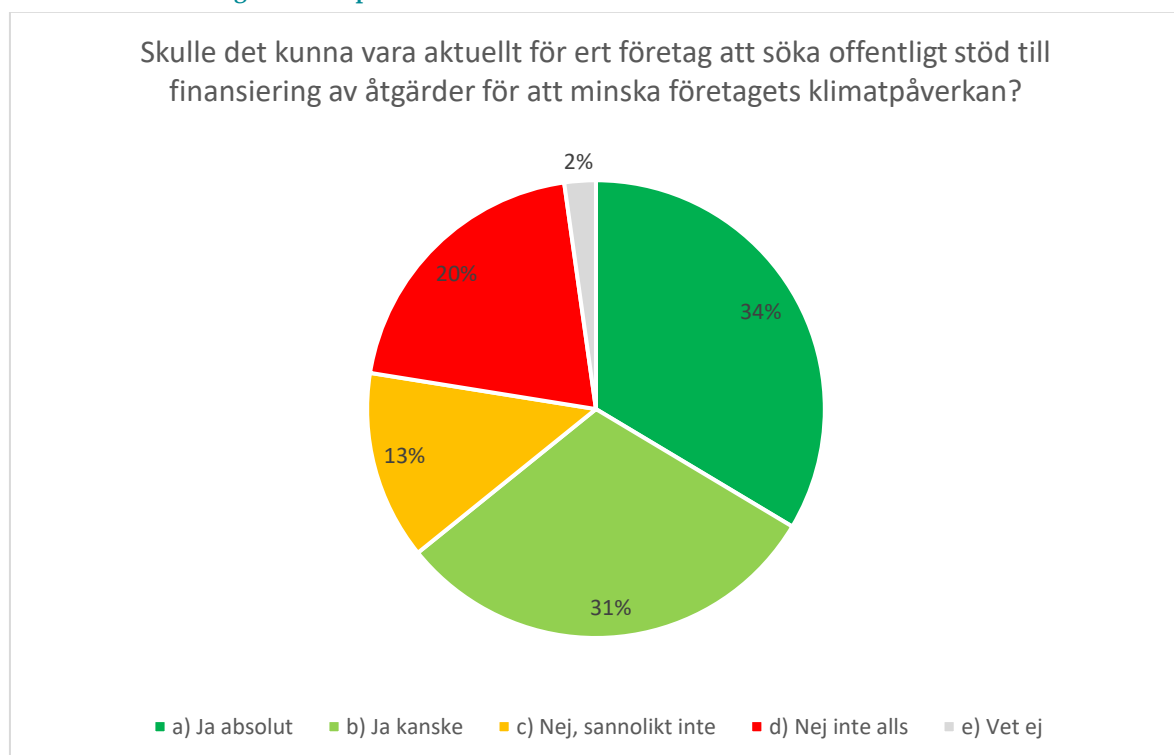
Intresset för stöd uppvisas vara högre ju större företagsstorleken är. Det enda undantaget där intresset är högre bland små företag än för medelstora företag är vid intresset för individuellt stöd.

Resultaten påvisar att småföretag och medelstora företag generellt är mer intresserade av stöd än mikroföretag.

Hur aktuellt är det för företagen att söka offentligt stöd för finansiering av klimatnyttåtgärder

Fråga sex syftade till att fånga upp hur viljan ser ut bland företag för att söka offentligt stöd som finansiera olika åtgärder som minskar dess företags klimatpåverkan. Detta undersöks genom att finna hur aktuellt företagen anser det vara för dem att söka stöd för finansiering. Resultatet redovisas i figur 7.

Figur 7. Fråga 6: Skulle det vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

En klar majoritet, närmare bestämt två av tre företag (65 procent), ser att det kan vara aktuellt att söka offentligt stöd för att finansiera åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan. Vart tredje företag kan absolut tänka sig att söka offentligt stöd.

Mikroföretag kan i lägre utsträckning tänka sig att söka stöd jämfört med små och medelstora företag. Små och medelstora företag anser det i relativt likvärdig utsträckning vara aktuellt att söka stöd.

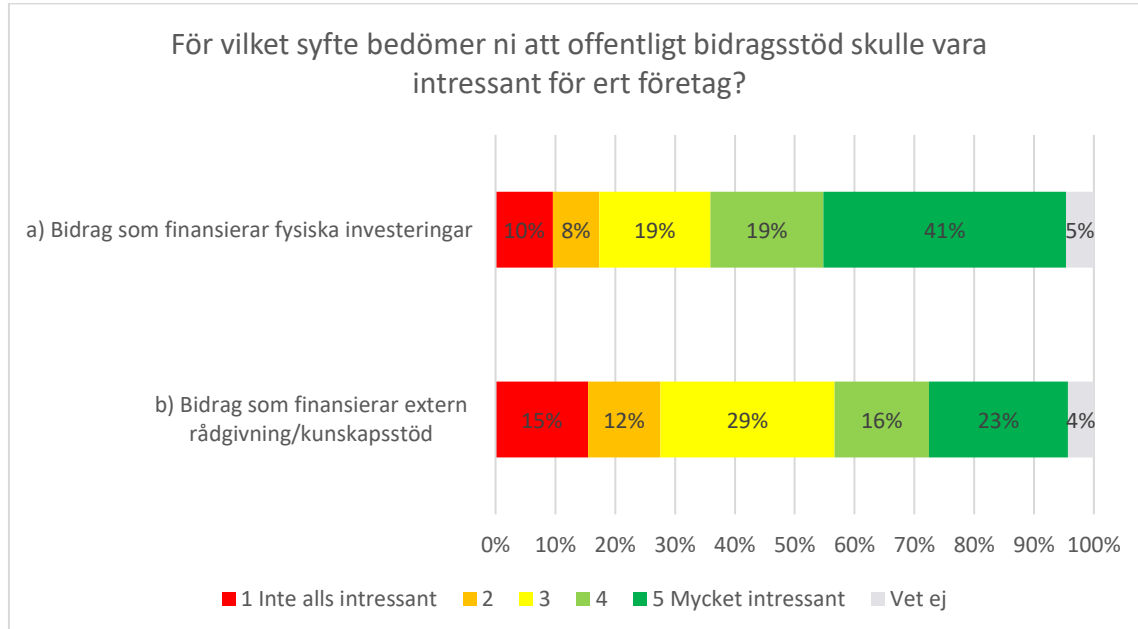
Bland de svarande finner man att företag inom tillverkning i högre utsträckning (81 procent) kan finna det aktuellt att söka stöd för att finansiera åtgärder som minskar företagets klimatpåverkan i jämförelse med övriga tillfrågade branschtillhörigheter.

Det uppvisas inga klara samband mellan viljan att söka stöd och behovet av stöd som tillfrågas i fråga 2.

För vilket syfte skulle offentligt bidragsstöd vara intressant

Fråga sju i enkäten undersökte om antingen bidrag till fysiska investeringar eller för rådgivning anses vara mest intressant för företagen. Resultaten redovisas i figur 8.

Figur 8. Fråga 7: För vilket syfte bedömer ni att offentligt bidragsstöd skulle vara intressant för ert företag?

Resultatet visar att bidrag till fysiska investeringar är mer intressant än för rådgivning bland de tillfrågade företagen. Sex av tio företag (60 procent) bedömer att bidrag till fysiska investeringar är intressant, medan fyra av tio företag (39 procent) finner bidrag som finansierar rådgivning eller kunskapsstöd vara av intresse.

Stöd till investeringar är mer intressant för små och medelstora företag än för mikroföretag. Små och medelstora företag uppvisar ett likvärdigt stort intresse.

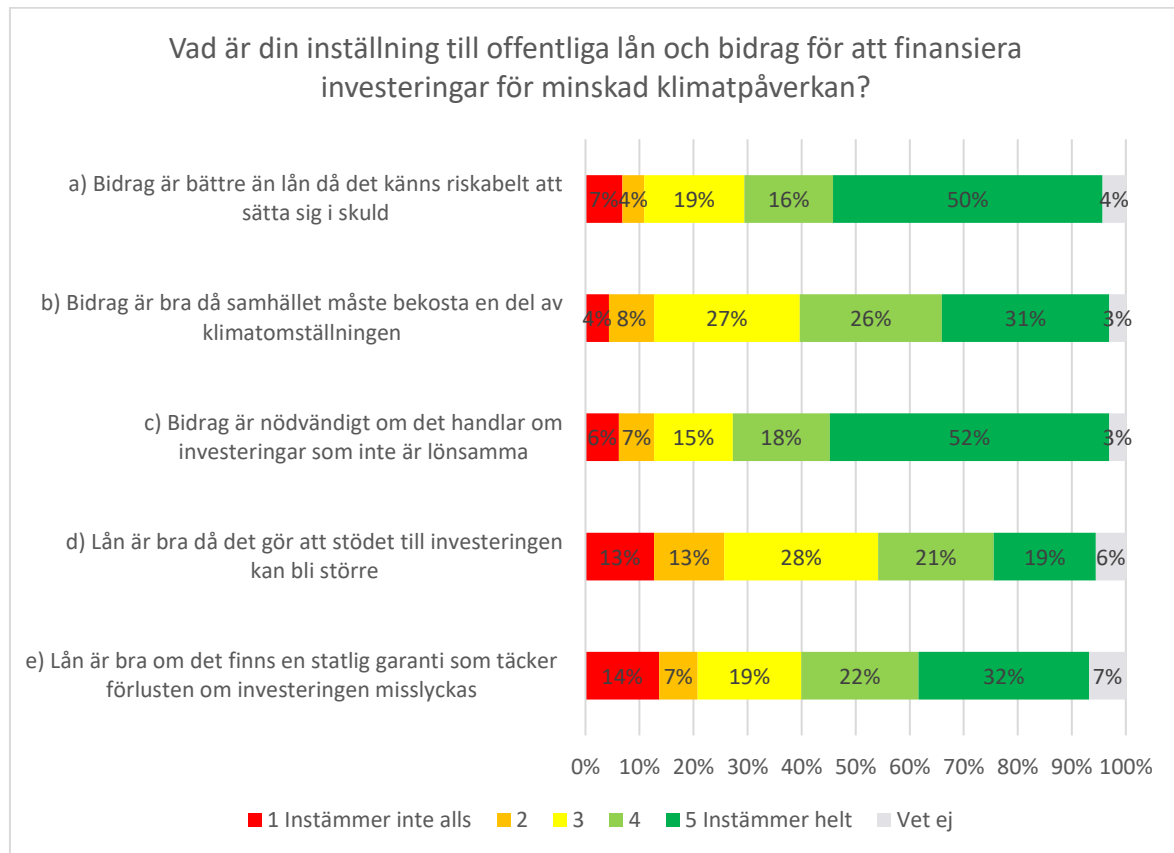
Bidrag för rådgivning uppvisas ha ett näst intill likvärdigt intresse bland mikro, små och medelstora företag.

Inom tillverksindustrin och byggsektorn finner man ett högre intresse i att söka stöd för fysiska investeringar än bland övriga branscher, där mer än två tredjedelar av de svarande ser ett intresse i att söka stöd.

Inställningar kring offentliga lån och bidrag för investeringar för klimatnytta

Fråga åtta undersökte inställningar till att söka offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar som minskar företagets klimatpåverkan. Frågorna visar på om lån eller bidrag är att föredra bland företagen. Resultatet på fråga åtta illustreras i figur 9.

Figur 9. Fråga 8: Vad är din inställning till offentligt lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan?

Vad som framkommer ur frågan är att företagen i högre grad föredrar offentliga bidrag framför offentlig lånefinansiering. Risken för att sätta sig i skuld genom lån upplevs göra bidrag till att föredra.

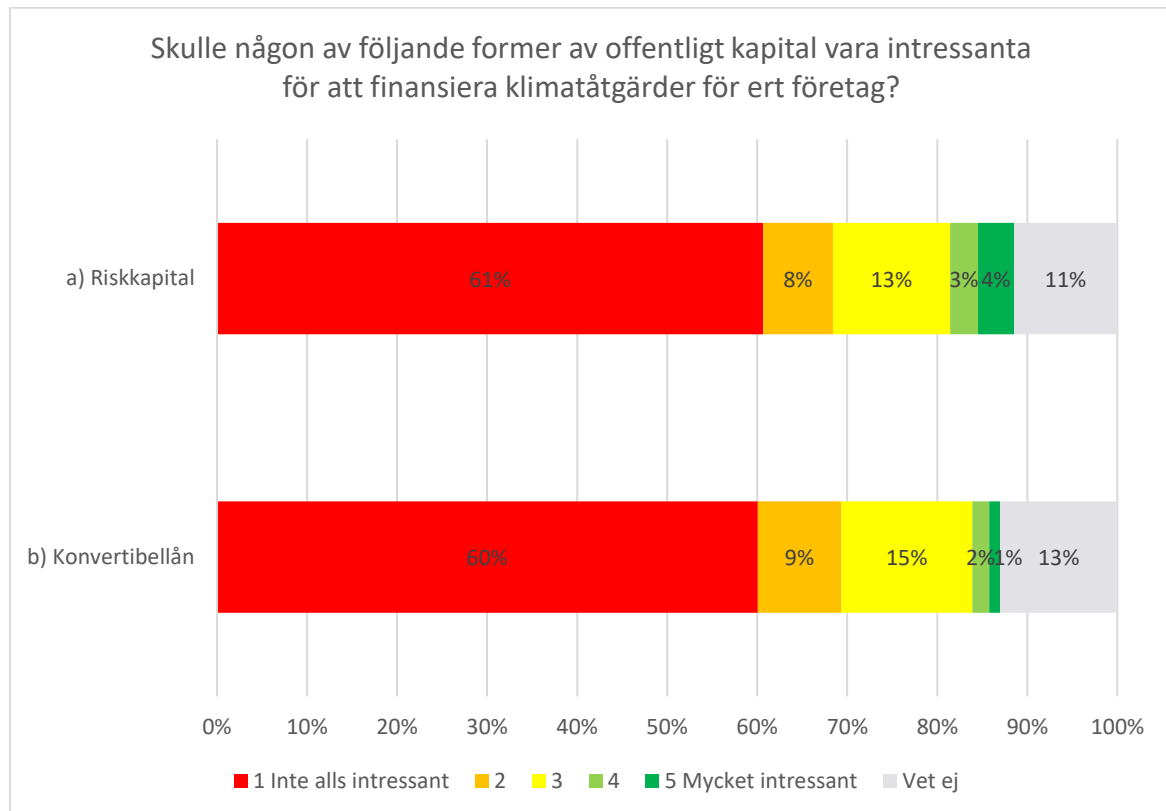
Över hälften (57 procent) anser att bidrag är bra då samhället måste bekosta en del av klimatomställningen. Sju av tio (70 procent) företag anser att bidrag är nödvändiga om de handlar om investeringar som inte är lönsamma för företaget men som bidrar till en minskad klimatpåverkan.

Två femtedelar (40 procent) anser att lån kan vara bra då det gör att stödet till investeringen kan bli större. Majoriteten av företagen (54 procent) anser att lån bör kompletteras med statlig garanti som täcker förlusten om investeringen inte lyckas.

Intresse för riskkapital eller konvertibellån för att finansiera klimatåtgärder

Fråga nio undersökte om riskkapital eller konvertibellån skulle vara av intresse för företagen för att kunna finansiera klimatåtgärder. Med riskkapital menas externt ägarkapital som tillförs bolaget (dvs kapital i utbyte mot aktier i företaget), och med konvertibellån menas ett lån som längre fram kan omvandlas till aktier i företaget. Resultatet visas i figur 10.

Figur 10. Fråga 9: Skulle någon av följande former av offentligt riskkapital vara intressanta för att finansiera klimatåtgärder för ert företag?

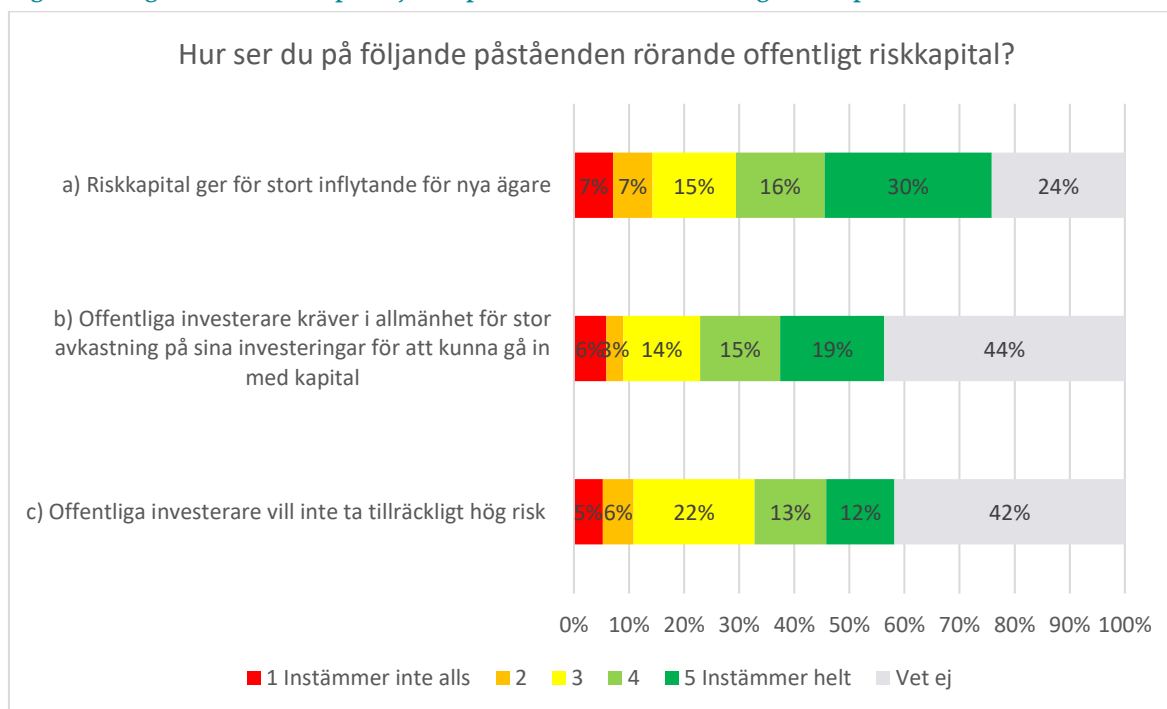
Mycket få företag ser offentligt riskkapital eller konvertibellån som intressant alternativ för att finansiera klimatåtgärder. För en majoritet av företagen är det inte alls intressant och det uppvisas att endast fem procent finner riskkapital intressant, medan endast tre procent anser att konvertibellån skulle vara intressant för deras företag.

Vid jämförelse om olika företagsstorlekar eller branschtillhörigheter svarat olika på frågan är skillnaden marginell.

Inställningar till olika påståenden rörande offentliga riskkapital

Fråga tio i enkätundersökningen handlade om att undersöka de tillfrågade företagens inställningar kring olika påståenden rörande offentligt riskkapital. Dessa påståenden omfattade olika ställningstagande rörande ägandeinflytande, kapitalutdelningar och risker. Figur 11 illustrerar resultatet av frågan.

Figur 11. Fråga 10. Hur ser du på följande påståenden rörande offentligt riskkapital?

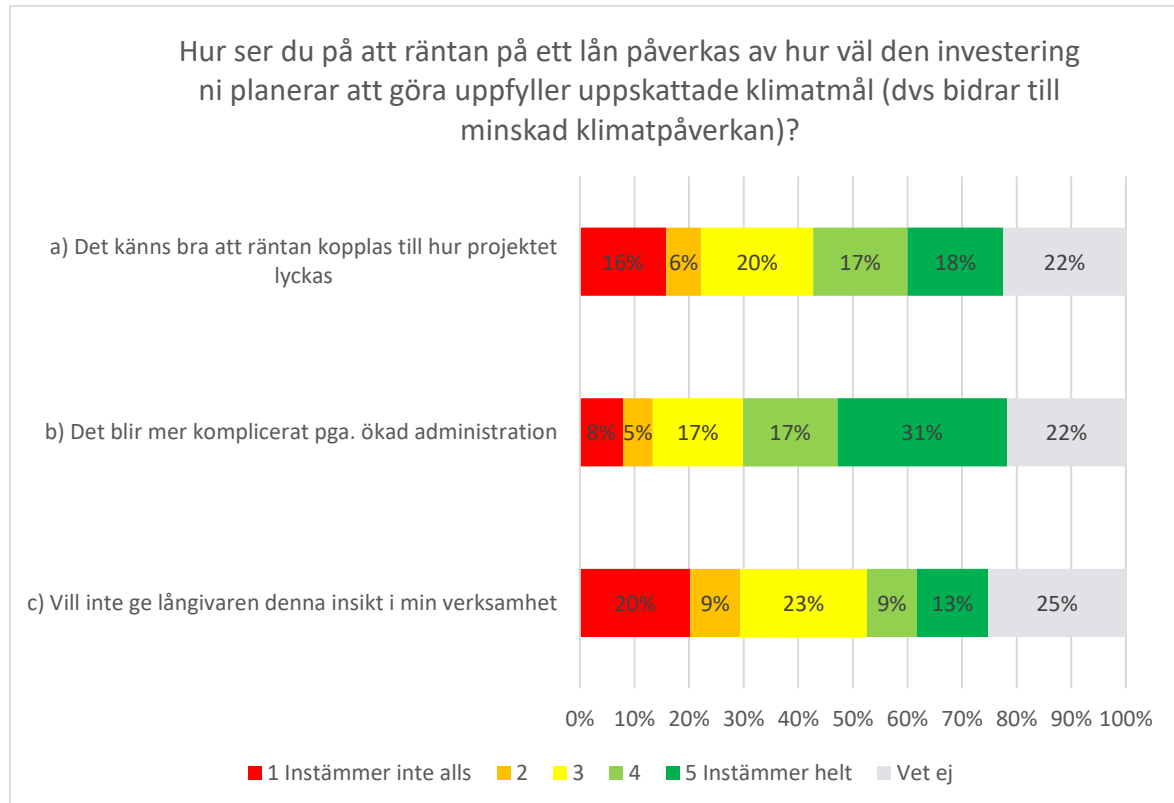
Företagens kunskap om hur offentliga investerare agerar uppvisas vara generellt lågt, där en relativt stor andel inte tog ställning till något av svarsalternativen i frågan. Mer än två femtedelar hade ingen åsikt avseende två av svarsalternativen respektive lite mer än en femtedel för det tredje.

Ungefär hälften av företagen (46 procent) anser att riskkapital ger för stort inflytande för nya ägare. Lite mer än en tredjedel (24 procent) av företag bedömer att offentliga investerare i allmänhet kräver för stor avkastning på sina investeringar, och drygt en fjärdedel (25 procent) anser att offentliga investerare inte vill ta en tillräckligt hög risk.

Inställningar rörande ränta på lån kopplat till investeringens klimatnytta

I fråga elva undersöktes företagens åsikter kring ifall räntan på ett lån skulle påverkas av att den planerade investeringen skulle bidra till klimatnytta. Svaren redovisas i figur 12.

Figur 12. Fråga 11. Hur ser du på att räntan på ett lån påverkas av hur väl den investering ni planerar att göra uppfyller uppskattade klimatmål (dvs bidrar till minskad klimatpåverkan)?

Svaren visar att företagen är varken tydligt positiva eller negativa till att räntan kopplas till klimatmål. Det är en lite större andel som anser att det är bra att räntan kopplas till klimatmål än de som är emot det, men resultaten är någorlunda jämlika.

Ungefär hälften av företagen (48 procent) bedömer att administrationen kommer att öka genom att man länkar ränta till klimatnytta. En tredjedel bedömer det som inget problem att ge långgivaren insikt i sin verksamhet för att uppnå klimatnytta och ser inte det därmed inte som något problem.

Ungefär vart fjärde eller femte företag kan eller vill inte ta ställning till frågan och (svarar vet ej).

2.1 Sammanfattning av resultat

Undersökningen visar på att många företag genomfört eller planerar att genomföra åtgärder som bidrar till minskad klimatpåverkan. De vanligaste åtgärderna som genomförts är åtgärder för energieffektivisering som syftar till att minska företagets energiförbrukning, ersätta fossila energislag med förnybara energislag samt genomföra ändringar på företagets transporter som resulterar i mindre utsläpp.

Företagen ser generellt inga stora hinder för att genomföra åtgärder för minskad klimatpåverkan. Mikroföretag ser större hinder än små och medelstora företag, där brist på kunskap, nätverk och kompetens, utgör de största hindren. Den övervägande andelen ser dock inga stora problem med att kunna genomföra insatser för att uppnå minskad klimatpåverkan.

De stöd som anses vara mest intressant för små- och medelstora företag för att kunna arbeta med sin klimatpåverkan, är lärande och erfarenhetsutbyte inom branschen samt olika utbildningsinsatser. Hälften av de tillfrågade företagen anger att lärande från företag i andra branscher samt individuellt stöd är intressant. Detta visar att det finns ett engagemang bland företag att samverka för att kunna genomföra klimatinriktade åtgärder och för att byta kunskap och erfarenheter med varandra oavsett branschtillhörighet och företagsstorlek.

Undersökningen finner att det finns en låg kännedom om befintliga stöd bland företagen, där mer än hälften av de svarande inte känner till någon av de tillgängliga stöd som går att söka. Den främsta anledningen som anges för varför man inte sökt stöd trots kännedom om de tillgängliga stöden anses vara att stödet inte passar företaget.

Två av tre företag kan tänka sig att söka offentligt stöd för att finansiera åtgärder för att minska företaget klimatpåverkan, vilket uppvisar ett stort engagemang bland företagen. Det uppvisas dock inga klara samband mellan viljan att söka stöd och behovet av att söka stöd för olika åtgärder.

De bidrag som företagen anser vara mest aktuella att söka för att minska företagens klimatpåverkan anses vara bidrag som finansierar fysiska investeringar. Rådgivning är mindre efterfrågat, men intresset finns ändå. Vid jämförelse på resultaten baserat på branschtillhörigheten visar undersökningen ett högre intresse att söka stöd för fysiska investeringar inom tillverksindustrin och byggssektorn än bland företag i övriga branscher.

Företagen visar sig föredra bidrag framför lån, där mer än hälften av de svarande menar att de inte vill riskera att sätta sig i skuld genom att ta lån. Majoriteten av företagen anser att bidrag är nödvändiga för att kunna finansiera investeringar som inte är lönsamma för företaget men som tjänar en klimatnytta.

Få företag är intresserade av offentligt riskkapital. Många företag uppvisar även har en låg kunskap om hur offentliga investerare agerar. Nästan hälften av de tillfrågande anser att risken för ett för stort inflytande för nya ägare kan vara problematiskt rörande offentligt riskkapital och ser inget intresse i det.

Avslutningsvis är det svårt att identifiera mönster i svaren baserat på bakgrundsvariabler hos företagen eller utifrån hur de svarar på olika frågor i enkäten. Det som verkar vara den viktigaste faktorn för hur företag skiljer sig åt med hur de arbetar med klimatfrågor är företagsstorleken. Mikroföretag tenderar ha en mindre kunskap samt genomför färre klimatminskande åtgärder jämfört med små och medelstora företag. I vissa fall finns variation mellan branscherna, men till stor del utgör inte branschtillhörigheten en avgörande faktor till de olika ställningstagandena.

3 Bilaga 1 Antal svarande per bransch

En detaljerad redovisning av antalet svarande företag fördelat efter branschtillhörighet (SNI 2-siffernivå¹) framgår av tabell 4.

Tabell 4. Detaljerad svarsfördelning efter företagets branschtillhörighet

Branschkategori	Bransch	Antal genomförda intervjuer	Andel i undersökningen
Tillverkning	Tillverkning	86	21%
	Försörjning av el, gas, värme och kyla	6	1%
	Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering	3	1%
Byggverksamhet	Byggverksamhet	51	13%
Handel	Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	91	22%
Övriga tjänster	Transport och magasinering	25	6%
	Hotell- och restaurangverksamhet	23	6%
	Informations- och kommunikationsverksamhet	12	3%
	Fastighetsverksamhet	9	2%
	Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	48	12%
	Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster	18	4%
	Utbildning	10	2%
	Vård och omsorg; sociala tjänster	12	3%
	Kultur, nöje och fritid	6	1%
	Annan serviceverksamhet	5	1%
Totalt		405	100%

¹ Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI). Se SCB:s hemsida: <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-naringsgrensindelning-sni/>

4 Bilaga 2. Enkätfrågor

1. Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan? (Svarsalternativ: *vi har gjort detta, vi planerar att göra detta, vi har inte planerat eller gjort detta, vet ej*)

- Energieffektiviserat, dvs gjort åtgärder som minskar vår energiförbrukning
- Ersätta fossila energislag med förnybara energislag, med el eller fjärrvärme
- Ändrat användningen av transporter på ett sätt som kan ge mindre utsläpp av växthusgaser (t ex bytt fordon, nya logistiklösningar)
- Minskat användning av material, exempelvis stål, betong, metall, plast
- Ändrat användningen av livsmedel och minskat matsvinn
- Ställt krav på våra leverantörer att minska sin klimatpåverkan
- Utvecklat ny teknik, nya processer, produkter eller tjänster med lägre klimatpåverkan
- Förändrat affärsmodell för att erbjuda lösningar med lägre klimatpåverkan till kund
- Annat: Fritext

2. Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan? (Bedöm på skala 1-5 där 1 = inget hinder och 5 = mycket stort hinder. Du kan också svara vet ej)

- För stora kostnader/ ej lönsamt
- Problem att finansiera åtgärder
- Saknar kunskap och nätverk
- Saknar kompetens att genomföra åtgärder
- Det saknas tillgång till rådgivning
- Tekniska alternativ eller andra lösningar saknas
- Omställning till minskad klimatpåverkan är lågt prioriterat i vår verksamhet

3. Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan?

(Svarsalternativ: *ja känner till men har inte sökt eller tagit del av stöd / ja, känner till och har sökt stöd / nej, känner inte till*)

- Klimatklivet (*Naturvårdverkets investeringsstöd*)
- Projektstöd genom europeiska regionala utvecklingsfonden (*inom temaområdet koldioxidsnål ekonomi*)

4. Om svaret "ja, känner till men har inte sökt finansiering" på någon av ovanstående: Varför har ni inte sökt stöd? (flera svarsalternativ är möjliga)

- Passar inte vårt företag
- Har för låg kunskap om stödet
- För komplicerat
- För tidskrävande
- För liten chans att få stödet
- Inget av detta
- Annat: fritext

5. Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

(svarsalternativ: ja, nej, vet ej)

- a) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i samma bransch
- b) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i andra branscher
- c) Utbildning för ledningen
- d) Utbildning för personal
- e) Individuellt stöd och rådgivning från en extern konsult genom en "konsultcheck"
- f) Ingå i ett längre rådgivnings- och coachingprogram med andra företag (*ex inspirationstalare, individuell coaching och erfarenhetsutbyte i nätverk*)
- g) Annat, vad i sådana fall: **Fritext**

6. Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

- a) Ja absolut
- b) Ja kanske
- c) Nej, sannolikt inte
- d) Nej inte alls
- e) Vet ej

7. För vilket syfte bedömer ni att offentligt bidragsstöd skulle vara intressant för ert företag?

Bedöm på skala 1-5 där 1 = inte alls intressant och 5 = mycket intressant. Du kan också svara vet ej.

- a) Bidrag som finansierar fysiska investeringar
- b) Bidrag som finansierar extern rådgivning/kunskapsstöd

8. Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan?

Ta ställning till följande påståenden, bedöm på skala 1-5 där 1 = instämmer inte alls och 5 = instämmer helt.

- a) Bidrag är bättre än lån då det känns riskabelt att sätta sig i skuld
- b) Bidrag är bra då samhället måste bekosta en del av klimatomställningen
- c) Bidrag är nödvändigt om det handlar om investeringar som inte är lönsamma
- d) Lån är bra då det gör att stödet till investeringen kan bli större
- e) Lån är bra om det finns en statlig garanti som täcker förlusten om investeringen misslyckas

9. Skulle någon av följande former av offentligt kapital vara intressanta för att finansiera klimatåtgärder för ert företag?

Bedöm på skala 1-5 där 1 = inte alls intressant och 5 = mycket intressant. Du kan också svara vet ej.

- a) Riskkapital*
- b) Konvertibellån**

*Med riskkapital menas externt ägarkapital som tillförs bolaget (dvs kapital i utbyte mot aktier i företaget).

**Med konvertibellån menas ett lån som längre fram kan omvandlas till aktier i företaget.

10. Hur ser du på följande påståenden rörande offentligt riskkapital? *Ta ställning till följande påståenden och bedöm på skala 1-5 där 1 = instämmer inte alls och 5 = instämmer helt. Du kan också svara vet ej.*

- a) Riskkapital ger för stort inflytande för nya ägare
- b) Offentliga investerare kräver i allmänhet för stor avkastning på sina investeringar för att kunna gå in med kapital
- c) Offentliga investerare vill inte ta tillräckligt hög risk

11. Hur ser du på att räntan på ett lån påverkas av hur väl den investering ni planerar att göra uppfyller uppskattade klimatmål (dvs bidrar till minskad klimatpåverkan)? *Ange ditt svar på skala 1-5 där 1 = stämmer inte alls och 5 = stämmer helt. Du kan också svara vet ej.*

- a) Det känns bra att räntan kopplas till hur projektet lyckas
- b) Det blir mer komplicerat pga. ökad administration
- c) Vill inte ge långivaren denna insikt i min verksamhet

[Infoga bild/logga]

Bilaga 1.B

– Resultat Enkätundersökning,
Samtliga svarande

Små och medelstora företags klimatomställning

Redovisning av resultat från enkätundersökning

Uppdragsbeskrivning

Syftet med undersökningen har varit att undersöka små- och medelstora företags möjligheter att delta aktivt i klimatomställningen

Enkätundersökningen har haft som mål att nå följande målpopulation:

1. Regioner/geografi

- Skåne: 100 svar
- Kalmar: 100 svar
- Gävleborg: 100 svar
- Övriga regioner: 100 svar

2. Företagsstorlek

- Mikroföretag (1-9 anställda): 150 svar
- Småföretag (10-49 anställda): 150 svar
- Medelstora företag (50-249 anställda): 100 svar

I undersökningen ingår inte företag inom de areella näringarna (jordbruk, skogsbruk, fiske)

I undersökningen ingår enbart aktiebolag

Undersökningens genomförande

Urvalet av respondenter till målpopulationen har hämtats från Icatch, genom ett slumpmässigt urval av företag som matchar målpopulationen

Undersökningen har genomförts som standardiserade telefonintervjuer med företrädare för företag som matchar målpopulationen

Enkäten innehåller totalt 11 övergripande frågeställningar med tillhörande delfrågor och företrädesvis fasta svarsalternativ

Frågor som innehåller delfrågor har randomiserats för att inte omedvetet styra svaren i undersökningen

Intervjuerna har genomförts under perioden vecka 6-8 år 2021

Intervjuerna har tagit i genomsnitt ca 7 minuter att genomföra

Beskrivning av svarspopulation

Tabell 1. Antal svarande fördelat efter företagsstorlek

Företagsstorlek	Antal genomförda intervjuer	Mål i undersökningen
Mikro (1-9 anställda)	155	150
Små (10-49 anställda)	150	150
Medel (50-249 anställda)	100	100
Totalt	405	400

Tabell 2. Antal svarande fördelat efter region

Region	Antal genomförda intervjuer	Mål i undersökningen
Gävleborg	96	100
Kalmar	90	100
Skåne	114	100
Övriga regioner	105	100
Totalt	405	400

Tabell 3. Antal svarande fördelat efter branschtillhörighet

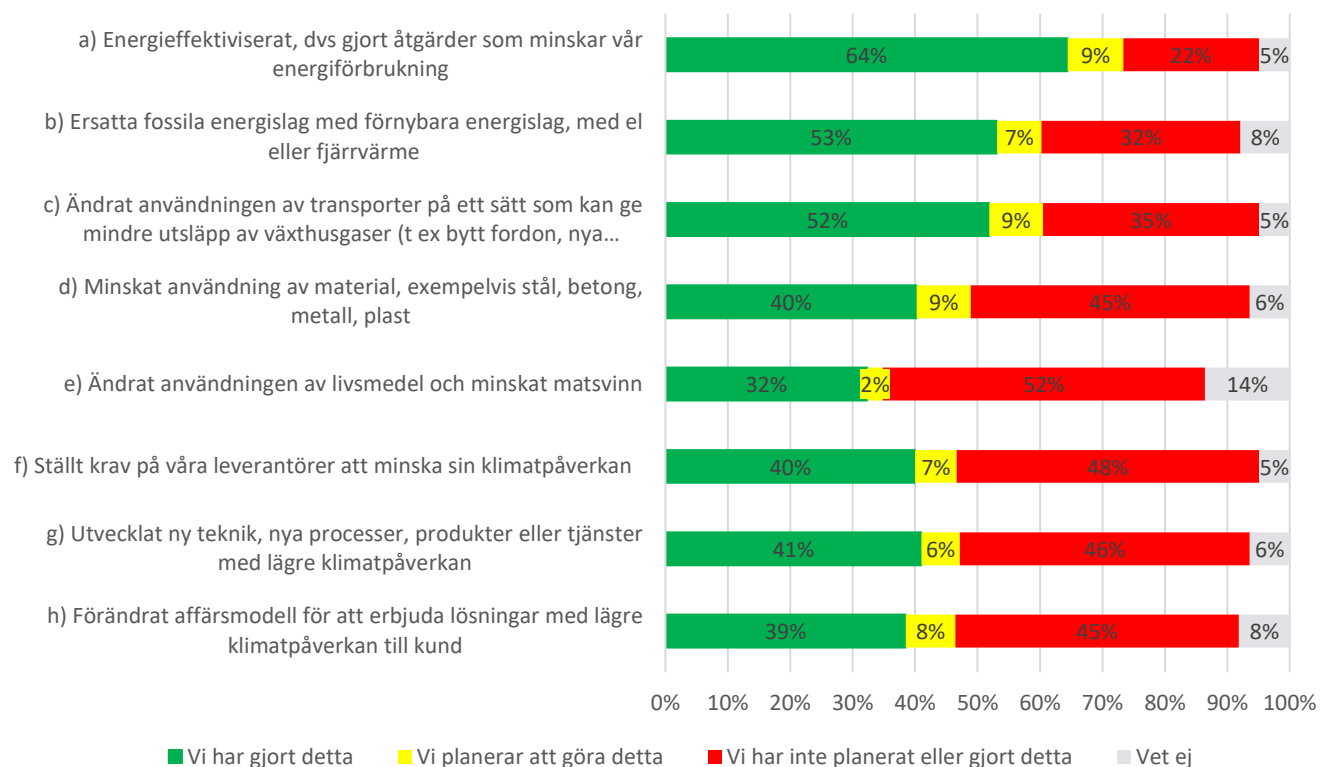
Bransch	Antal genomförda intervjuer	Andel i undersökningen
Övriga tjänster <i>Transport</i> <i>Hotell & restaurang</i> <i>Konsulttjänster</i> <i>Personliga tjänster</i> <i>Vård & omsorg, utbildning</i>	168	41,5%
Tillverkning <i>Processindustri</i> <i>Tillverkningsindustri</i> <i>Försörjning av el, gas, värme och kyla</i> <i>Vattenförsörjning, avloppsrening, avfall</i>	95	23,5%
Handel <i>Detaljhandel</i> <i>Partihandel</i> <i>Reparation av motorfordon</i>	91	22,5%
Byggverksamhet <i>Bygg- och anläggning</i>	51	12,6%
Totalt	405	100%

Resultatredovisning

Samtliga svarande

Fråga 1. Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

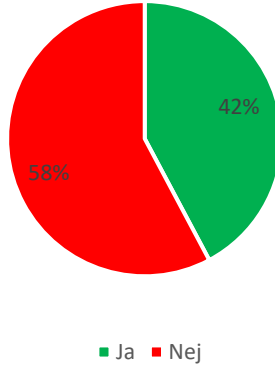
Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

- Fler än hälften av företagen har genomfört åtgärderna energieffektivisering, ersättning av fossila energislag samt ändrat transporter
- Mikroföretag har generellt genomfört färre åtgärder jämfört med små- och medelstora företag (ändrad livsmedelsanvändning undantaget)

Fråga 1 i). Har ni gjort eller planerar ni att göra något annat för att bidra till minskad klimatpåverkan?

Har ni gjort eller planerar ni att göra något annat än det vi nämnt för att bidra till minskad klimatpåverkan? (vad?)

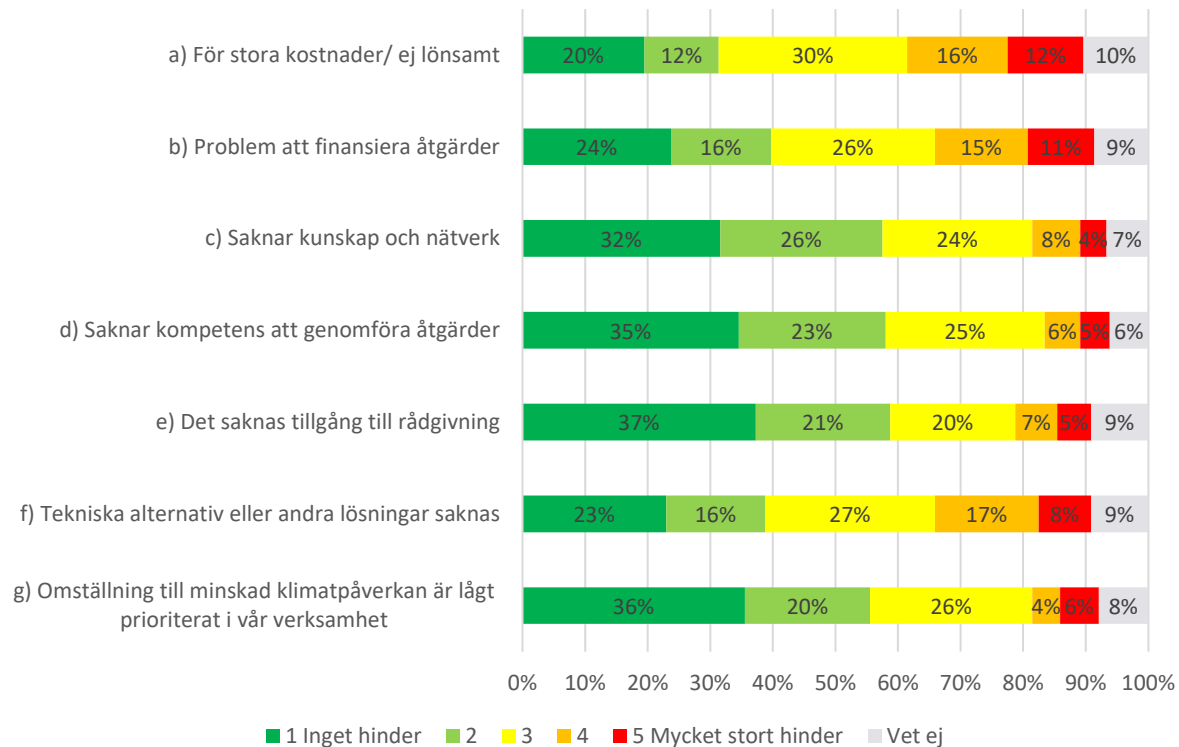

Exempel som tas upp av företagen:

- Elbilar, hybridbilar
- Solceller
- Utbildning
- Materialval
- Avfallshantering
- Digitala möten

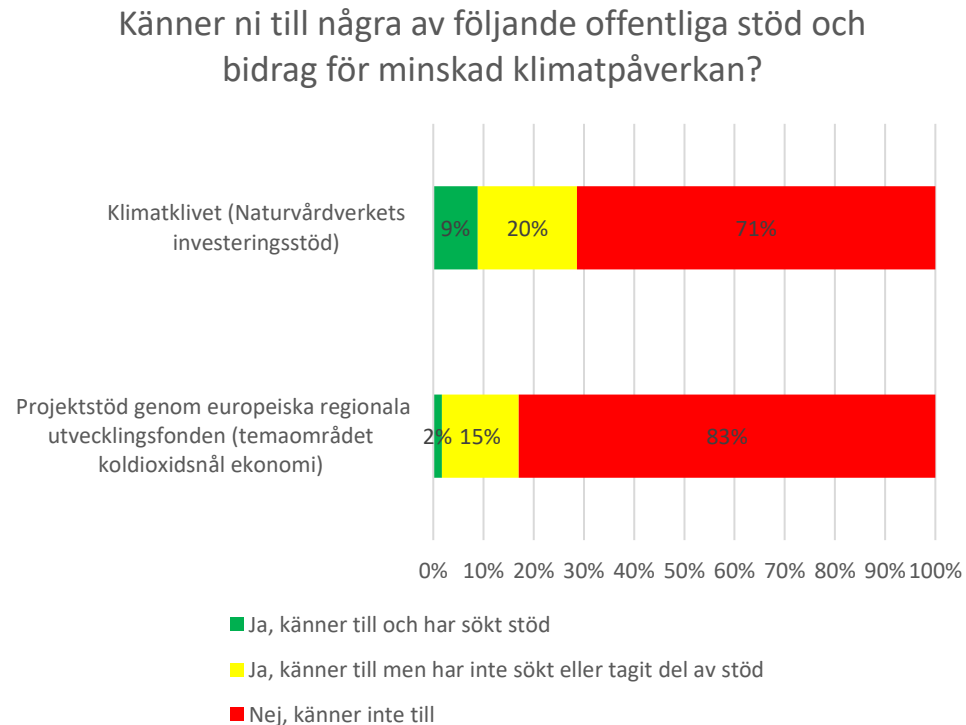
Fråga 2. Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

- Många av företagen ser generellt små eller inga hinder för att minska sin klimatpåverkan
- Kostnader, finansieringsproblem samt brist på tekniska lösningar är största hindren
- Kunskap, nätverk, kompetens att genomföra åtgärder samt tillgång till rådgivning är ett större hinder för mikroföretag och småföretag än för medelstora företag

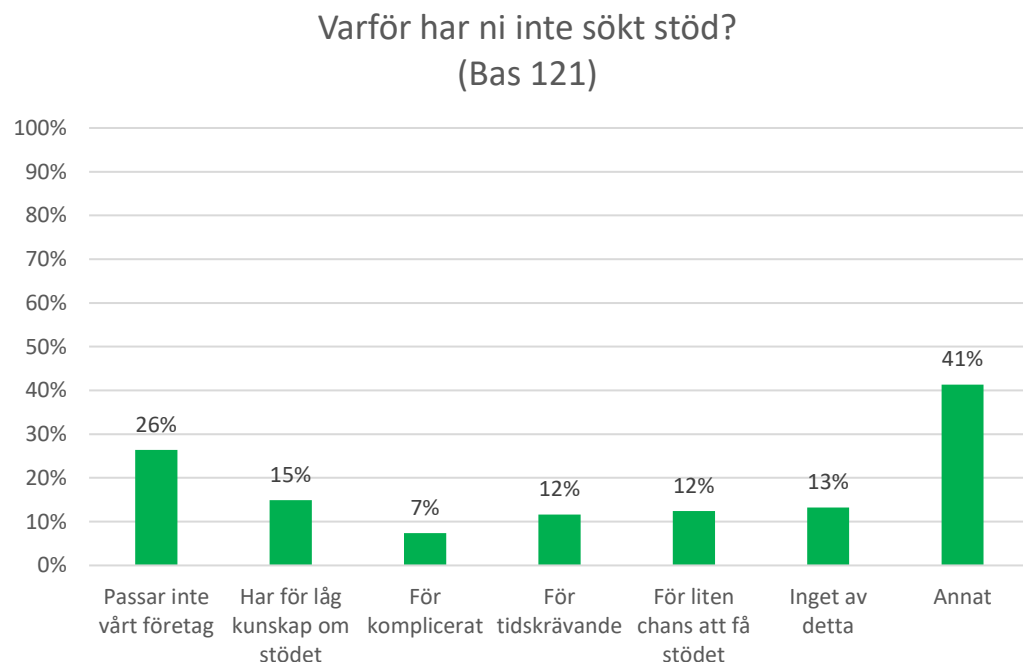
Fråga 3. Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan?

- Kännedomen om Klimatklivet och europeiska regionala utvecklingsfonden är generellt begränsad
- Kännedomen är högst bland medelstora företag

Fråga 4. Varför har ni inte sökt stöd?

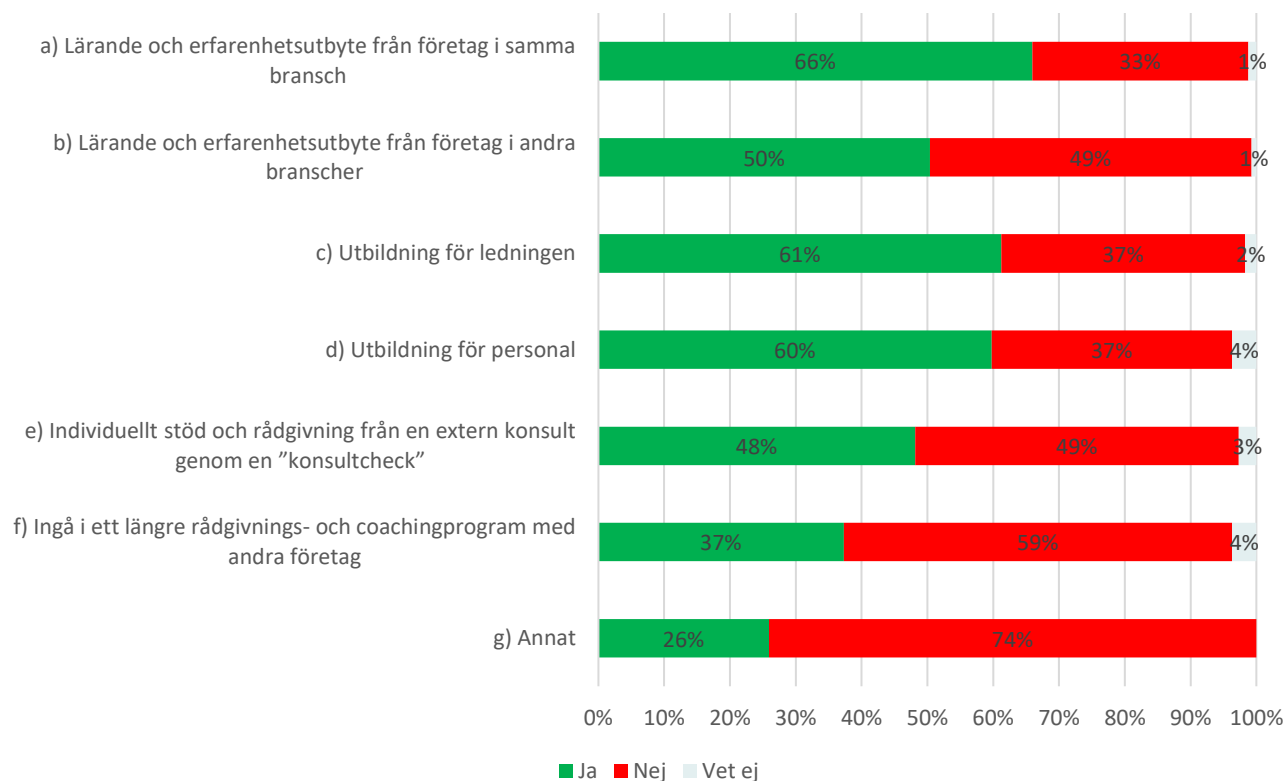
(Frågan ställdes till de företag som svarat att de känner till stödformer, men inte sökt stöd. Bas = 121)

- Vanligaste orsaken att inte söka stöd är att det inte passar företaget
- Många företag anger också annat som orsak. Bland de skäl som anges hör exempelvis:
 - Ej prioriterat i verksamheten
 - Tidsbrist
 - Brist på lämpliga projekt, aktiviteter i verksamheten att söka stöd för

Fråga 5. Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

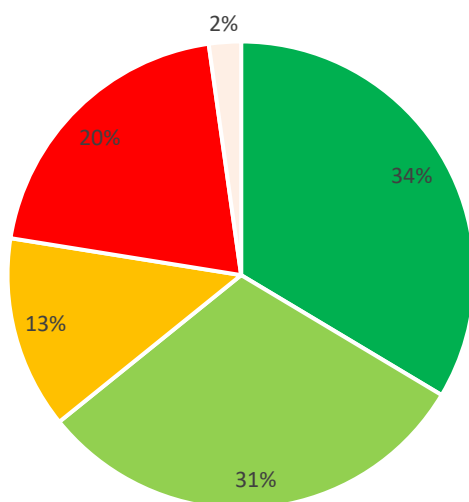
Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

- Mest intressanta stöden är lärande och erfarenhetsutbyte inom branschen samt utbildningsinsatser
- Hälften av företagen ser att lärande från företag i andra branscher samt individuellt stöd är intressant
- Fyra av tio företag ser det som intressant att ingå i ett längre rådgivningsprogram
- Småföretag och medelstora företag är generellt mer intresserade av stöd än mikroföretag

Fråga 6. Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

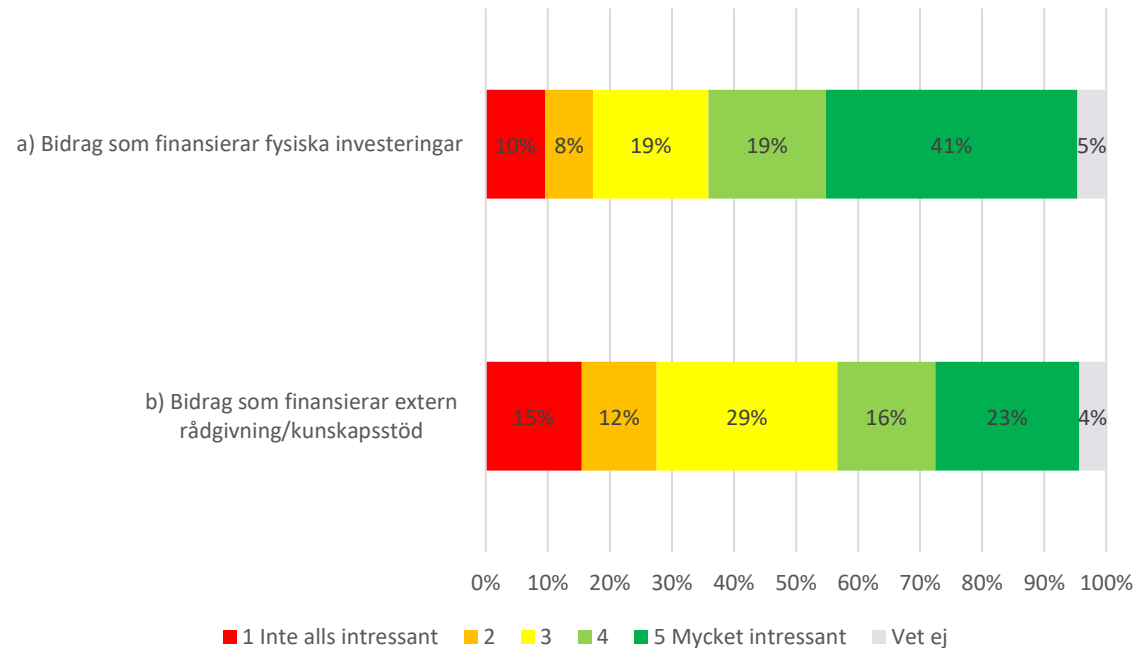

■ a) Ja absolut ■ b) Ja kanske ■ c) Nej, sannolikt inte ■ d) Nej inte alls ■ e) Vet ej

- Två av tre företag ser att det kan vara aktuellt att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan (vart tredje företag kan absolut tänka sig detta)
- Mikroföretag kan i lägre utsträckning tänka sig att söka stöd jämfört med små och medelstora
- Tillverkning i högre utsträckning än övriga branscher
- Inga klara samband mellan vilja att söka stöd och behov av stöd (fråga 2)

Fråga 7. För vilket syfte bedömer ni att offentligt bidragsstöd skulle vara intressant för ert företag?

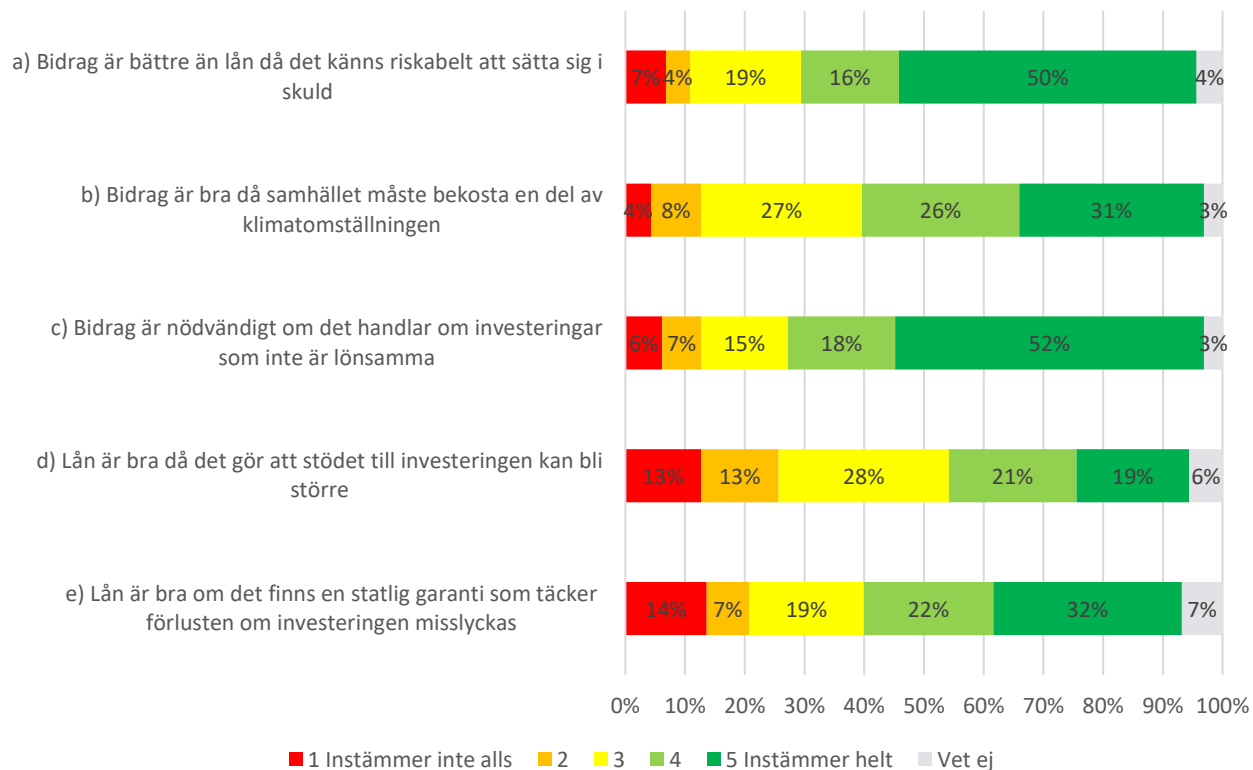
För vilket syfte bedömer ni att offentligt bidragsstöd skulle vara intressant för ert företag?

- Bidrag till fysiska investeringar är mer intressant än rådgivning
- Stöd till investeringar är mer intressant för små och medelstora företag än mikroföretag
- Fysiska investeringar är mer intressant för tillverkningsindustrin och byggsektorn än övriga branscher

Fråga 8. Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan?

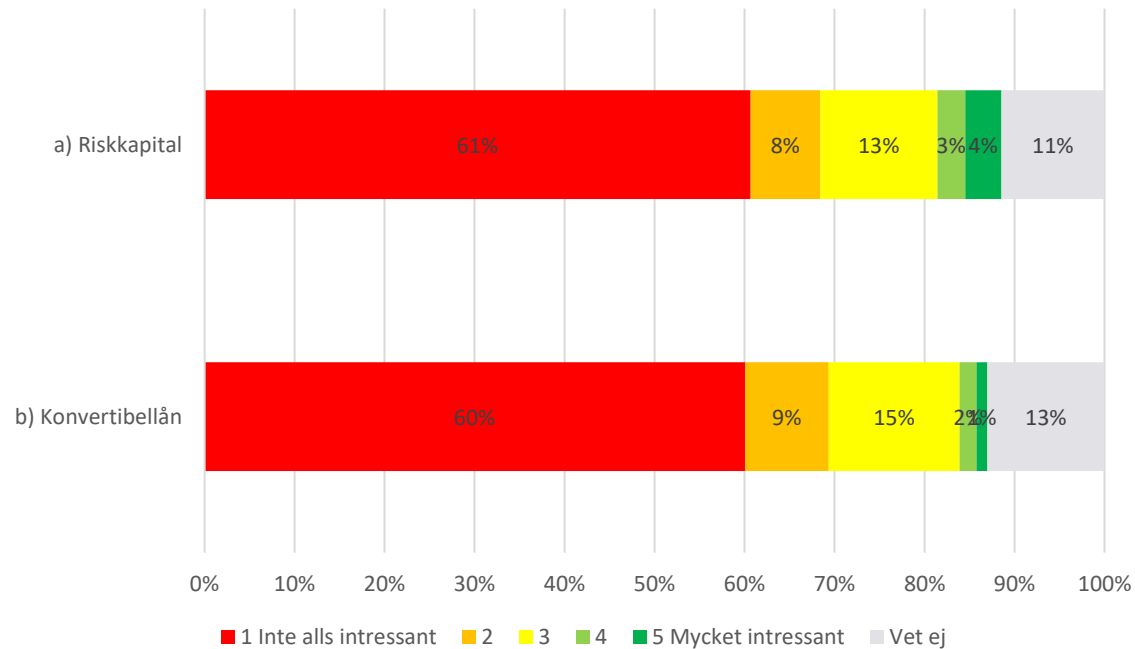
Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan?

- Företagen föredrar offentliga bidrag framför offentlig lånefinansiering
- Lån bör enligt en majoritet av företagen kompletteras med statliga garanti

Skulle någon av följande former av offentligt kapital vara intressanta för att finansiera klimatåtgärder för ert företag?

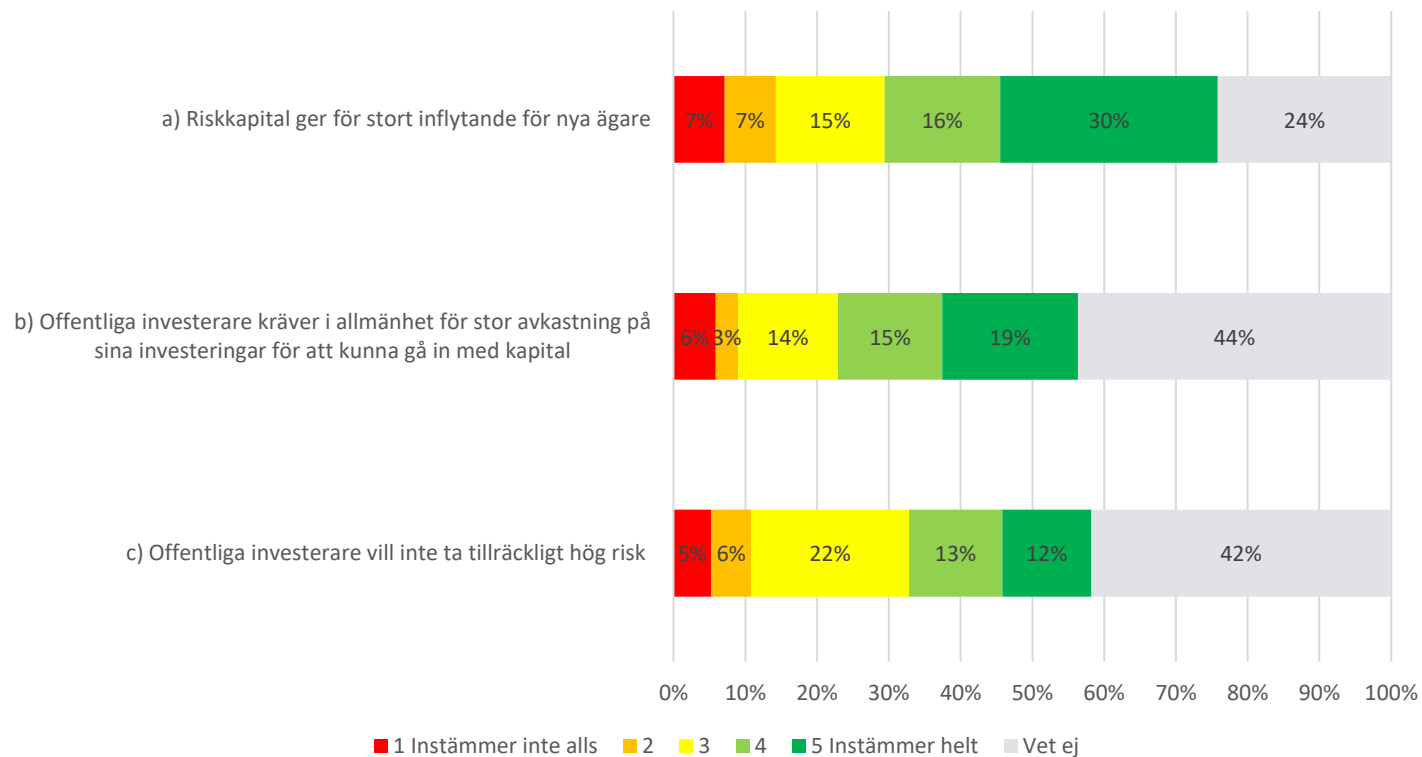
Skulle någon av följande former av offentligt kapital vara intressanta för att finansiera klimatåtgärder för ert företag?

- Mycket få företag ser offentligt riskkapital eller konvertibler som intressant alternativ för att finansiera klimatåtgärder
- För en majoritet av företagen är det inte alls intressant

Fråga 10. Hur ser du på följande påståenden rörande offentligt riskkapital?

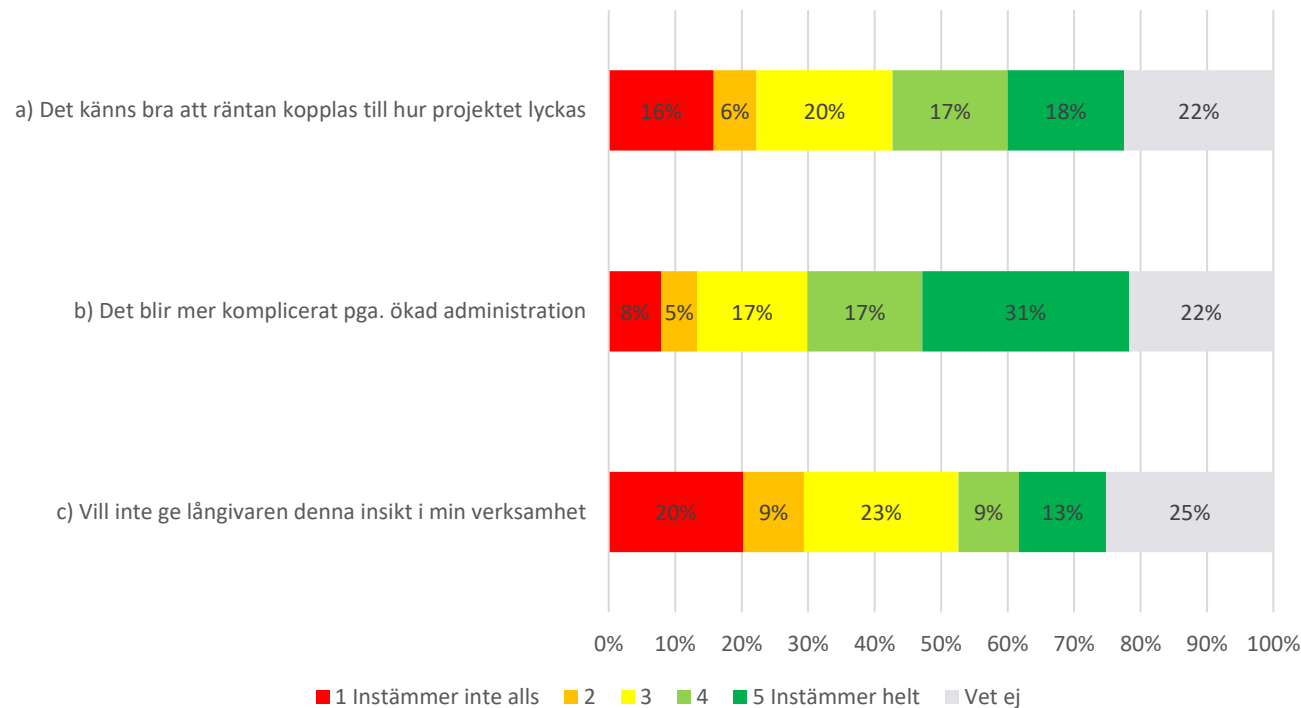
Hur ser du på följande påståenden rörande offentligt riskkapital?

- Ungefär hälften av företagen anser att riskkapital ger för stort inflytande för nya ägare
- Företagens kunskap om hur offentliga investerare agerar är generellt lågt
- En tredjedel av företag bedömer att offentliga investerare i allmänhet kräver för stor avkastning på sina investeringar

Fråga 11. Hur ser du på att räntan på ett lån påverkas av hur väl den investering ni planerar att göra uppfyller uppskattade klimatmål (dvs bidrar till minskad klimatpåverkan)?

Hur ser du på att räntan på ett lån påverkas av hur väl den investering ni planerar att göra uppfyller uppskattade klimatmål (dvs bidrar till minskad klimatpåverkan)?

- Företagen är varken tydligt positiva eller negativa till att räntan kopplas till klimatmål
- Ungefär hälften av företagen bedömer att administrationen kommer att öka
- Ungefär vart fjärde eller femte företag kan eller vill inte ta ställning till frågan (svarar vet ej)

Sammanfattning

- De vanligaste genomförda åtgärderna är energieffektivisering, ersättning av fossila energilag samt ändrat transporter
- Företagen ser inga stora hinder för att genomföra åtgärder för minskad klimatpåverkan
- Mest intressanta stöden är lärande och erfarenhetsutbyte inom branschen samt utbildningsinsatser. Hälften av företagen ser att lärande från företag i andra branscher samt individuellt stöd är intressant
- Låg kännedom om befintliga stöd
- Två av tre företag kan tänka sig att söka offentligt stöd
- Bidrag till fysiska investeringar är mer efterfrågat än rådgivning
- Företagen föredrar bidrag framför lån
- Få företag är intresserade av offentligt riskkapital
- Svårt att identifiera mönster i svaren, men företagsstorlek verkar vara viktigaste faktorn och i vissa fall finns variation mellan branscherna

Peter Bjerkesjö
IVL Svenska Miljöinstitutet

peter.bjerkesjo@ivl.se

010-788 67 19, 0709-26 73 76

Bilaga 1.C

– Resultat Enkätundersökning,
Redovisat på storlek_region_bransch

Små och medelstora företags klimatomställning

Redovisning av resultat från enkätundersökning fördelat efter företagens storlek, geografi och branschtillhörighet

Uppdragsbeskrivning

Syftet med undersökningen har varit att undersöka små- och medelstora företags möjligheter att delta aktivt i klimatomställningen

Enkätundersökningen har haft som mål att nå följande målpopulation:

1. Regioner/geografi

- Skåne: 100 svar
- Kalmar: 100 svar
- Gävleborg: 100 svar
- Övriga regioner: 100 svar

2. Företagsstorlek

- Mikroföretag (1-9 anställda): 150 svar
- Småföretag (10-49 anställda): 150 svar
- Medelstora företag (50-249 anställda): 100 svar

I undersökningen ingår inte företag inom de areella näringarna (jordbruk, skogsbruk, fiske)

I undersökningen ingår enbart aktiebolag

Undersökningens genomförande

Urvalet av respondenter till målpopulationen har hämtats från Icatch, genom ett slumpmässigt urval av företag som matchar målpopulationen

Undersökningen har genomförts som standardiserade telefonintervjuer med företrädare för företag som matchar målpopulationen

Enkäten innehåller totalt 11 övergripande frågeställningar med tillhörande delfrågor och företrädesvis fasta svarsalternativ

Frågor som innehåller delfrågor har randomiserats för att inte omedvetet styra svaren i undersökningen

Intervjuerna har genomförts under perioden vecka 6-8 år 2021

Intervjuerna har tagit i genomsnitt ca 7 minuter att genomföra

Beskrivning av svarspopulation

Tabell 1. Antal svarande fördelat efter företagsstorlek

Företagsstorlek	Antal genomförda intervjuer	Mål i undersökningen
Mikro (1-9 anställda)	155	150
Små (10-49 anställda)	150	150
Medel (50-249 anställda)	100	100
Totalt	405	400

Tabell 2. Antal svarande fördelat efter region

Region	Antal genomförda intervjuer	Mål i undersökningen
Gävleborg	96	100
Kalmar	90	100
Skåne	114	100
Övriga regioner	105	100
Totalt	405	400

Tabell 3. Antal svarande fördelat efter branschtillhörighet

Bransch	Antal genomförda intervjuer	Andel i undersökningen
Övriga tjänster <i>Transport</i> <i>Hotell & restaurang</i> <i>Konsulttjänster</i> <i>Personliga tjänster</i> <i>Vård & omsorg, utbildning</i>	168	41,5%
Tillverkning <i>Processindustri</i> <i>Tillverkningsindustri</i> <i>Försörjning av el, gas, värme och kyla</i> <i>Vattenförsörjning, avloppsrening, avfall</i>	95	23,5%
Handel <i>Detaljhandel</i> <i>Partihandel</i> <i>Reparation av motorfordon</i>	91	22,5%
Byggverksamhet <i>Bygg- och anläggning</i>	51	12,6%
Totalt	405	100%

Resultatredovisning

Svar fördelade utifrån företagsstorlek

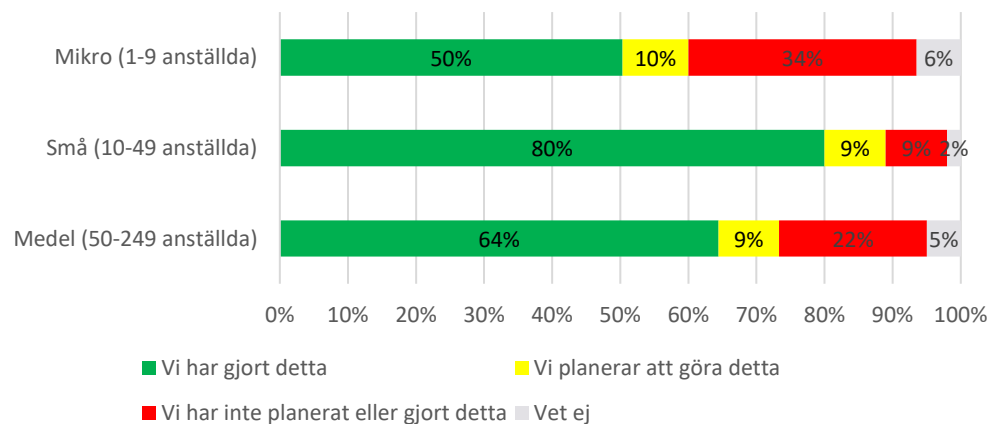
Fråga 1.

Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

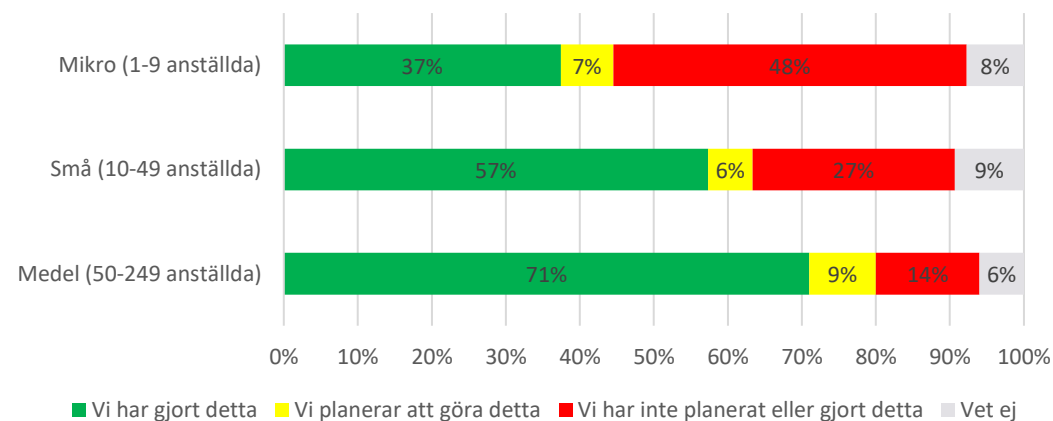
- a) Energieffektiviserat, dvs gjort åtgärder som minskar vår energiförbrukning
- b) Ersatta fossila energislag med förnybara energislag, med el eller fjärrvärme
- c) Ändrat användningen av transporter på ett sätt som kan ge mindre utsläpp av växthusgaser (t ex bytt fordon, nya logistiklösningar)
- d) Minskat användning av material, exempelvis stål, betong, metall, plast
- e) Ändrat användningen av livsmedel och minskat matsvinn
- f) Ställt krav på våra leverantörer att minska sin klimatpåverkan
- g) Utvecklat ny teknik, nya processer, produkter eller tjänster med lägre klimatpåverkan
- h) Förändrat affärsmodell för att erbjuda lösningar med lägre klimatpåverkan till kund
- i) Annat: Fritext

Fråga 1. Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan? Delfråga A och B.

a) Energieffektiviserat, dvs gjort åtgärder som minskar vår energiförbrukning

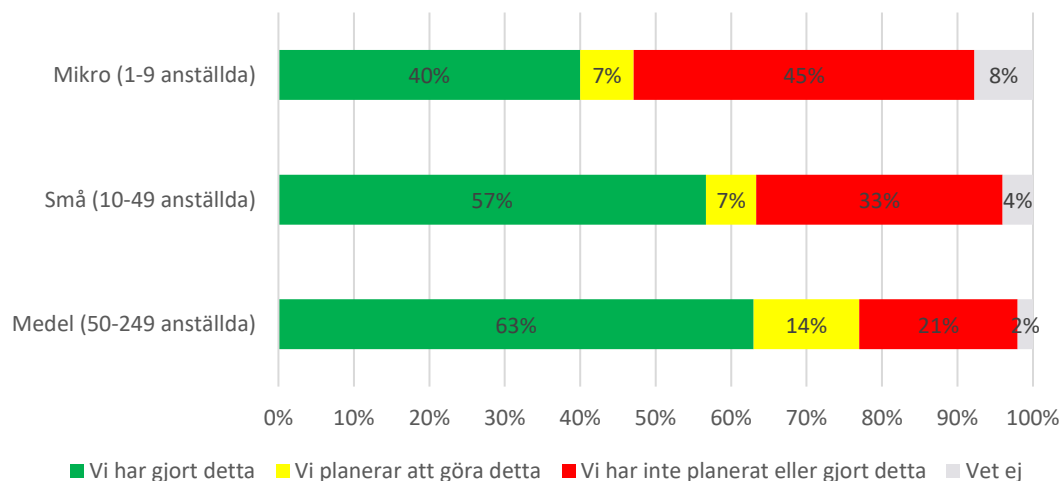

b) Ersätta fossila energislag med förnybara energislag, med el eller fjärrvärme

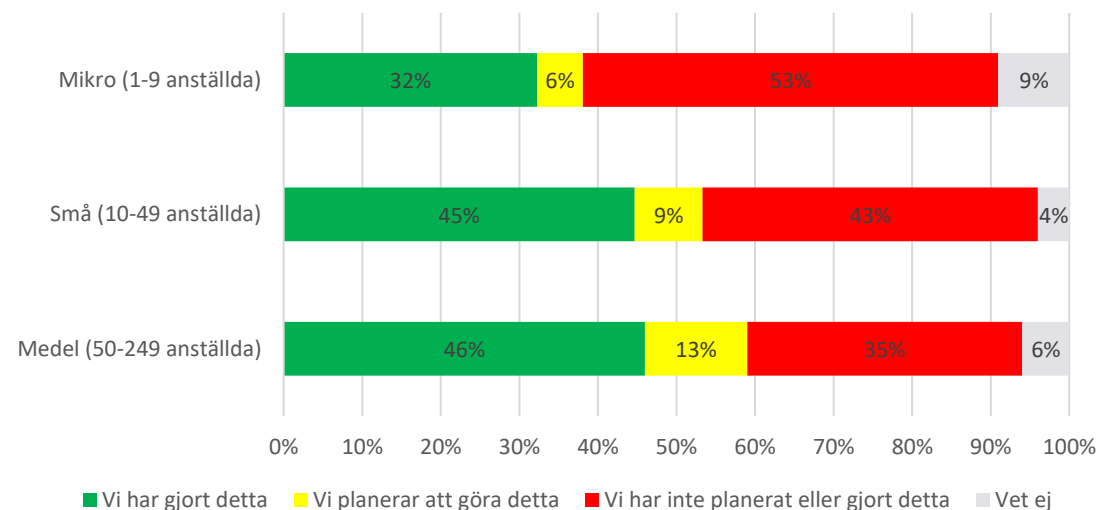

Fråga 1. Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan? Delfråga C och D.

c) Ändrat användningen av transporter på ett sätt som kan ge mindre utsläpp av växthusgaser (t ex bytt fordon, nya logistiklösningar)

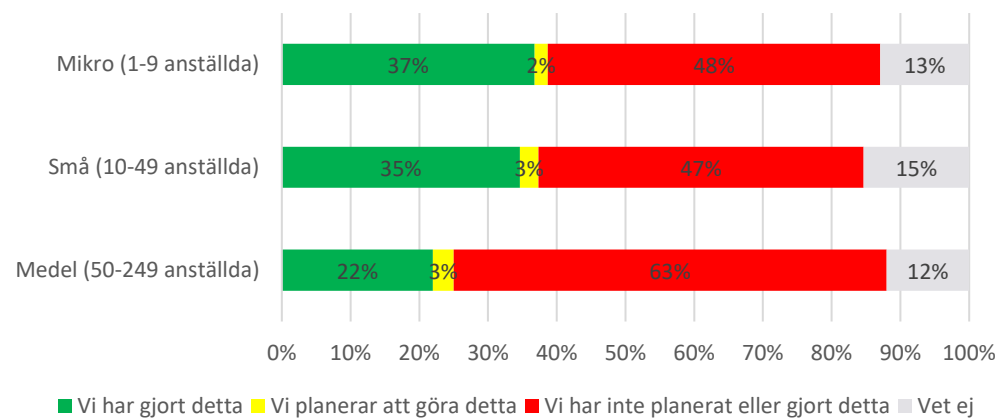

d) Minskat användning av material, exempelvis stål, betong, metall, plast

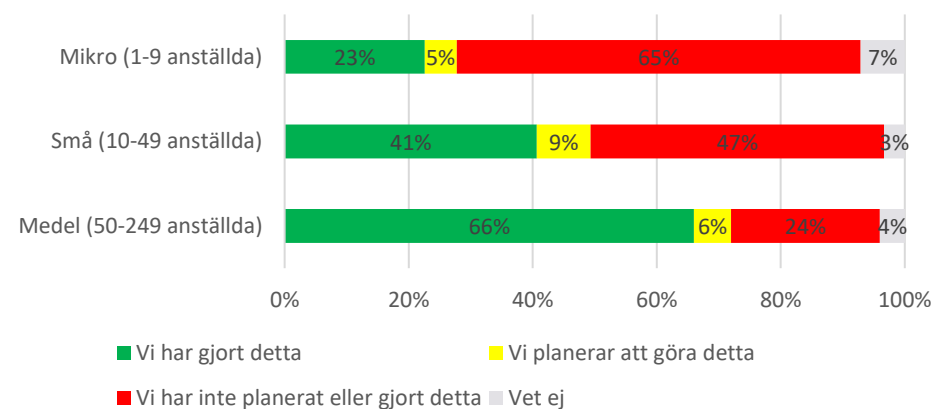

Fråga 1. Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan? Delfråga E och F.

e) Ändrat användningen av livsmedel och minskat matsvinn

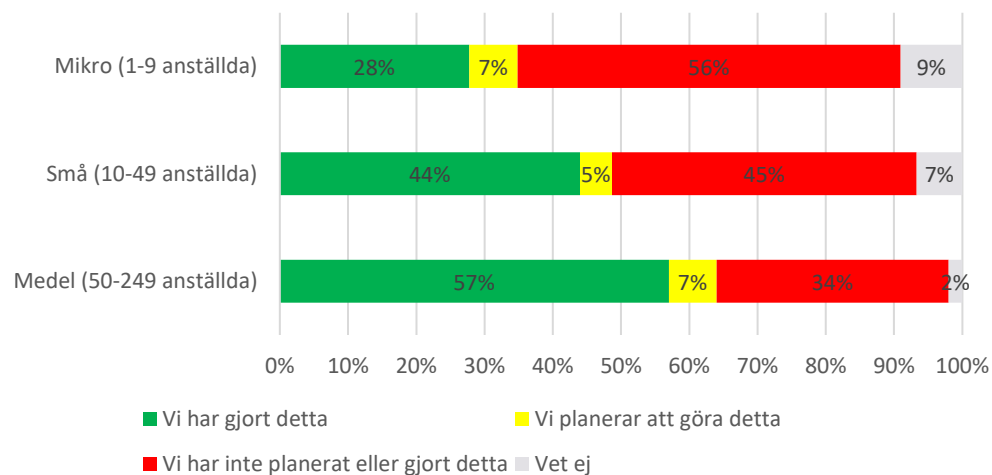

f) Ställt krav på våra leverantörer att minska sin klimatpåverkan

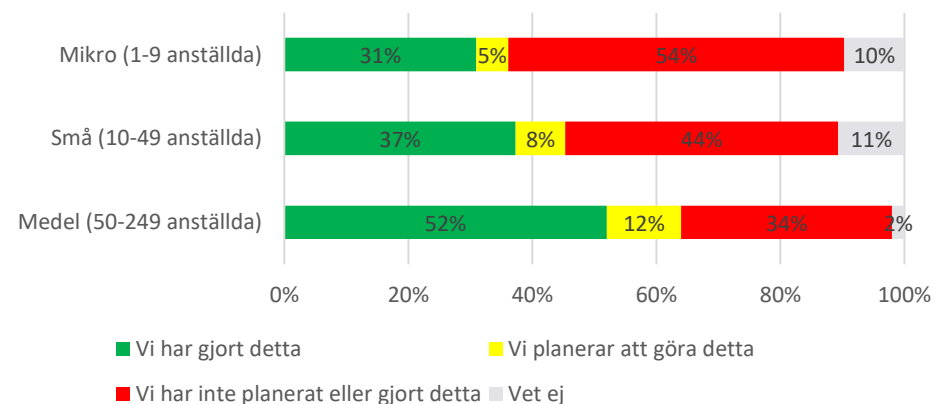

Fråga 1. Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan? Delfråga G och H.

g) Utvecklat ny teknik, nya processer, produkter eller tjänster med lägre klimatpåverkan

h) Förändrat affärsmodell för att erbjuda lösningar med lägre klimatpåverkan till kund

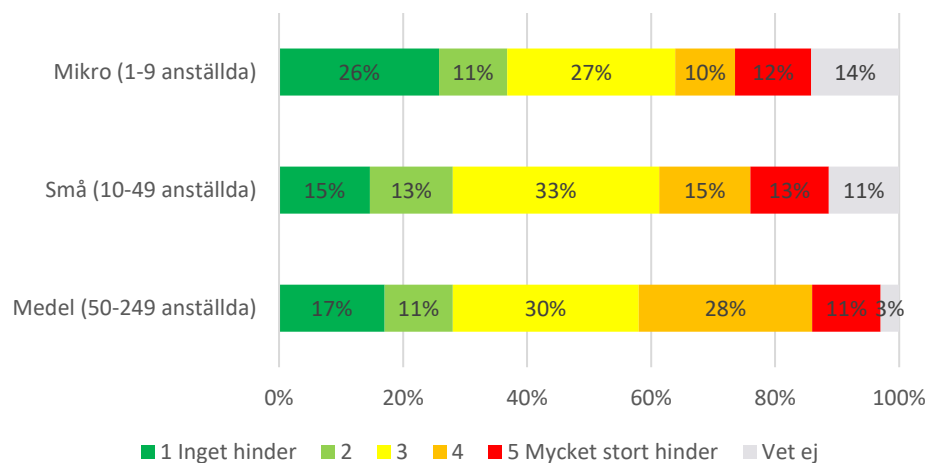
Fråga 2.

Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

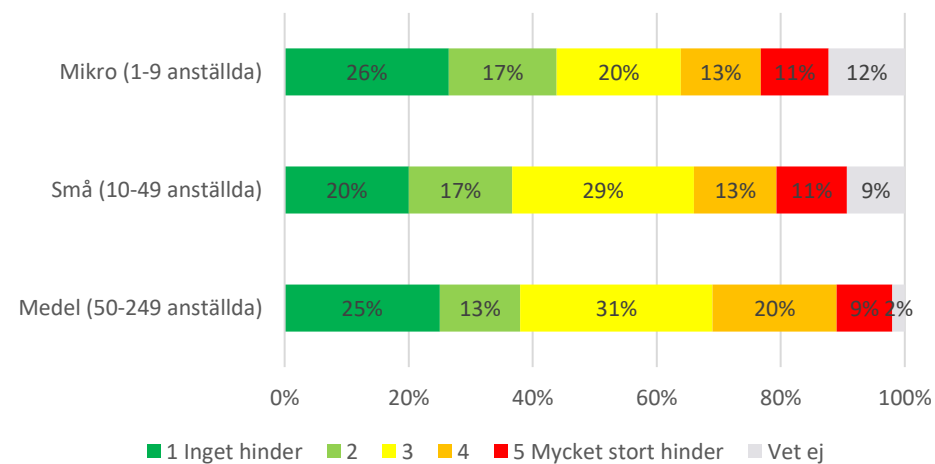
- a) För stora kostnader/ ej lönsamt
- b) Problem att finansiera åtgärder
- c) Saknar kunskap och nätverk
- d) Saknar kompetens att genomföra åtgärder
- e) Det saknas tillgång till rådgivning
- f) Tekniska alternativ eller andra lösningar saknas
- g) Omställning till minskad klimatpåverkan är lågt prioriterat i vår verksamhet

Fråga 2. Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan? Delfråga A och B.

a) För stora kostnader/ ej lönsamt

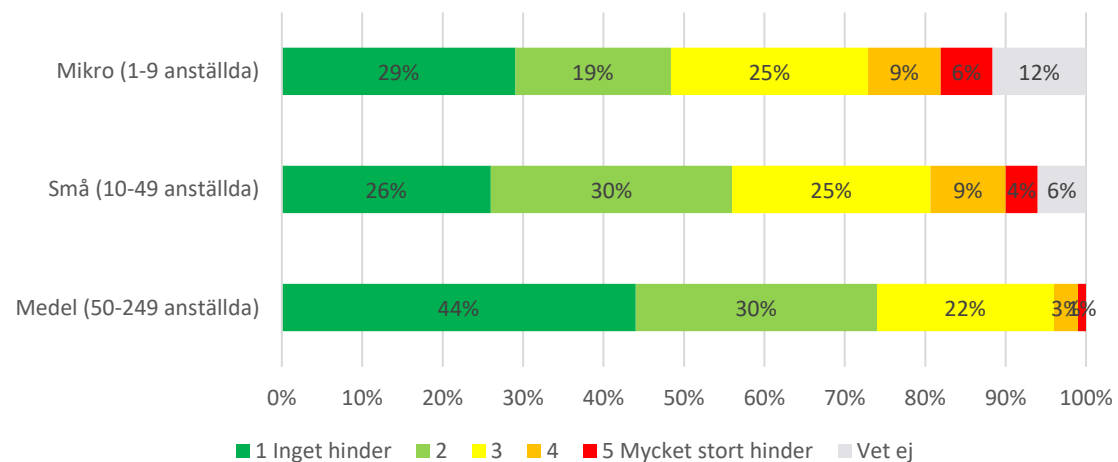

b) Problem att finansiera åtgärder

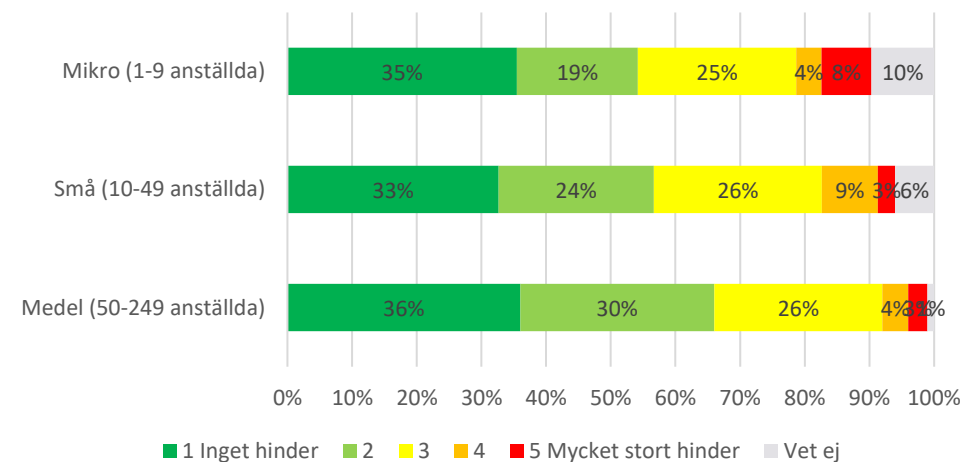

Fråga 2. Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan? Delfråga C och D.

c) Saknar kunskap och nätverk

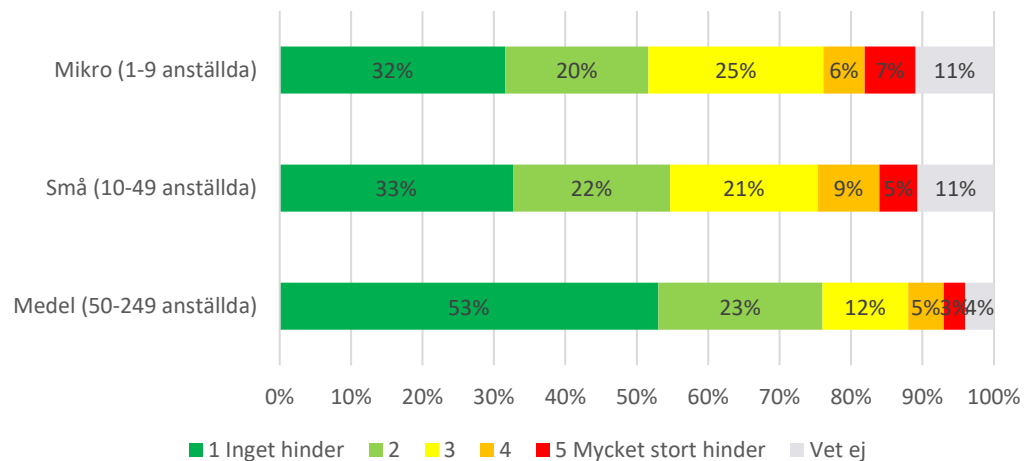

d) Saknar kompetens att genomföra åtgärder

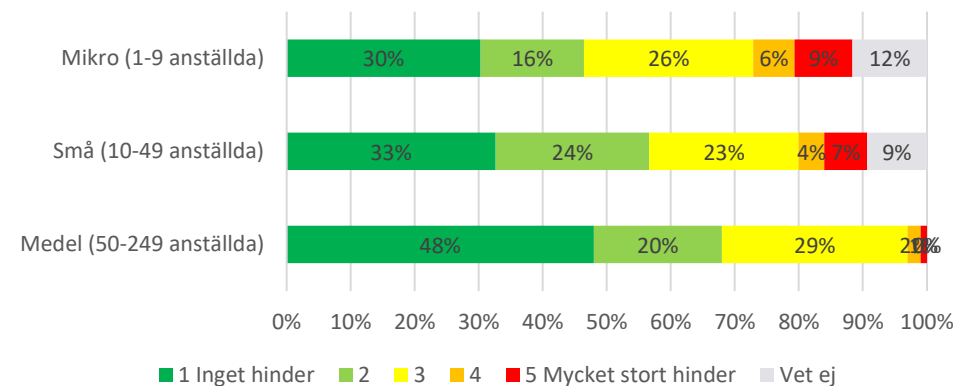

Fråga 2. Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan? Delfråga E, F och G.

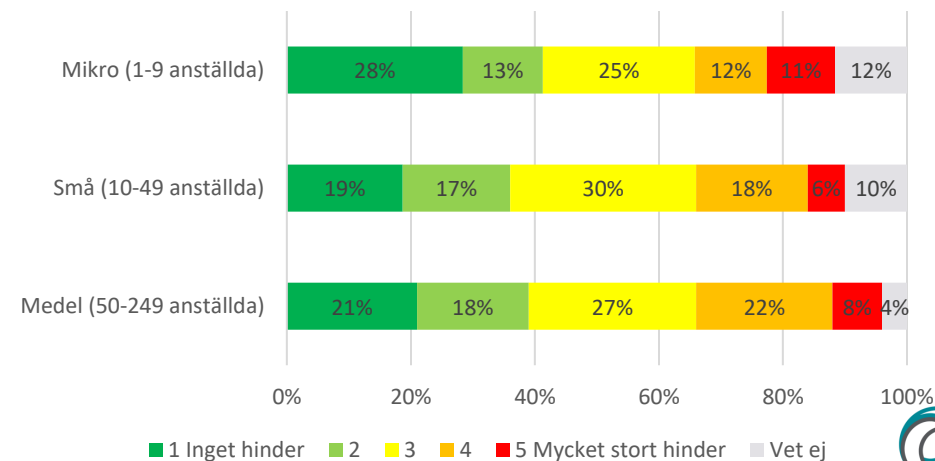
e) Det saknas tillgång till rådgivning

f) Omställning till minskad klimatpåverkan är lågt prioriterat i vår verksamhet

g) Tekniska alternativ eller andra lösningar saknas

Fråga 3.

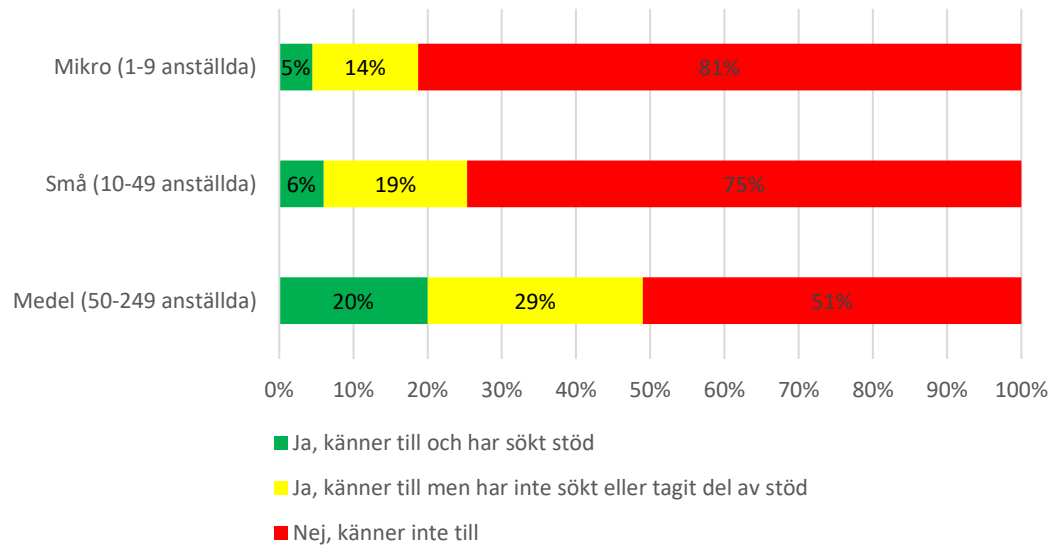
Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan?

a) Klimatklivet (*Naturvårdverkets investeringsstöd*)

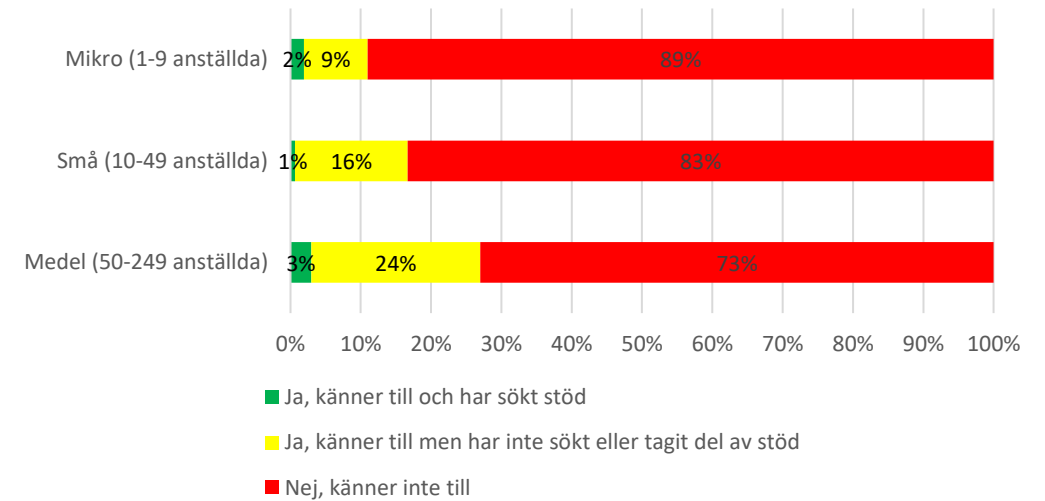
b) Projektstöd genom europeiska regionala utvecklingsfonden (*inom temaområdet koldioxidsnål ekonomi*)

Fråga 3. Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan?

a) Klimatklivet (Naturvårdverkets investeringsstöd)

b) Projektstöd genom europeiska regionala utvecklingsfonden

Fråga 4.

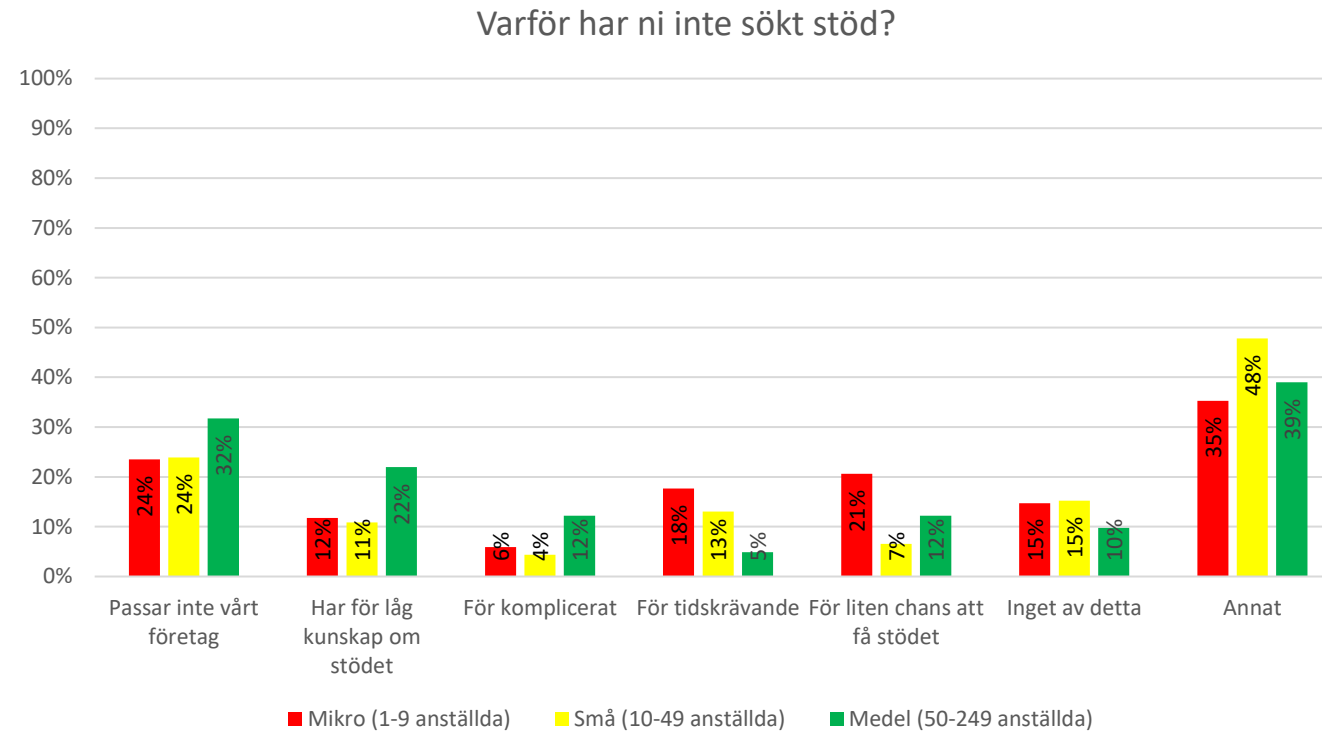
Varför har ni inte sökt stöd?*

- a) Passar inte vårt företag
- b) Har för låg kunskap om stödet
- c) För komplicerat
- d) För tidskrävande
- e) För liten chans att få stödet
- f) Inget av detta
- g) Annat: fritext

* Om svaret "ja, känner till men har inte sökt finansiering" på föregående fråga

Fråga 4. Varför har ni inte sökt stöd?

(Frågan ställdes till de företag som svarat att de känner till stödformer, men inte sökt stöd. Bas = 121)

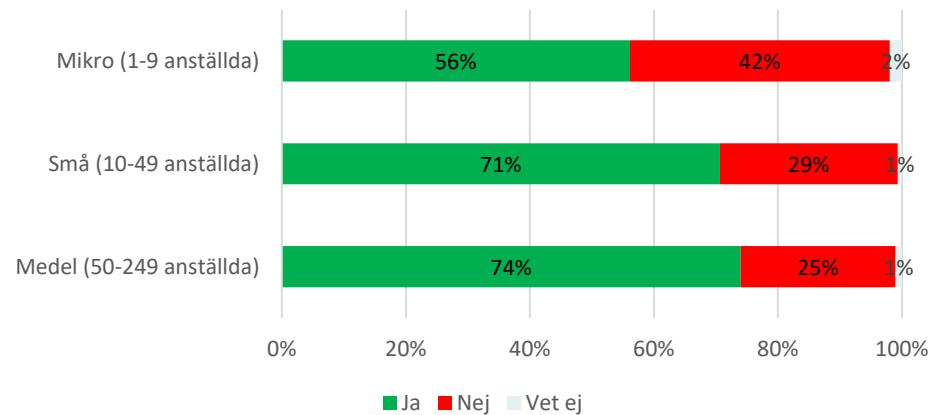
Fråga 5.

Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

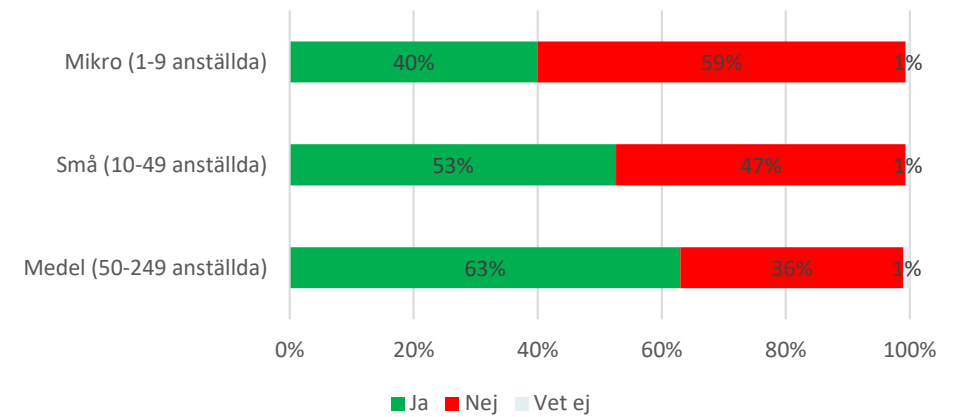
- a) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i samma bransch
- b) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i andra branscher
- c) Utbildning för ledningen
- d) Utbildning för personal
- e) Individuellt stöd och rådgivning från en extern konsult genom en "konsultcheck"
- f) Ingå i ett längre rådgivnings- och coachingprogram med andra företag (ex inspirationstalare, individuell coaching och erfarenhetsutbyte i nätverk)
- g) Annat, vad i sådana fall: Fritext

Fråga 5. Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

a) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i samma bransch

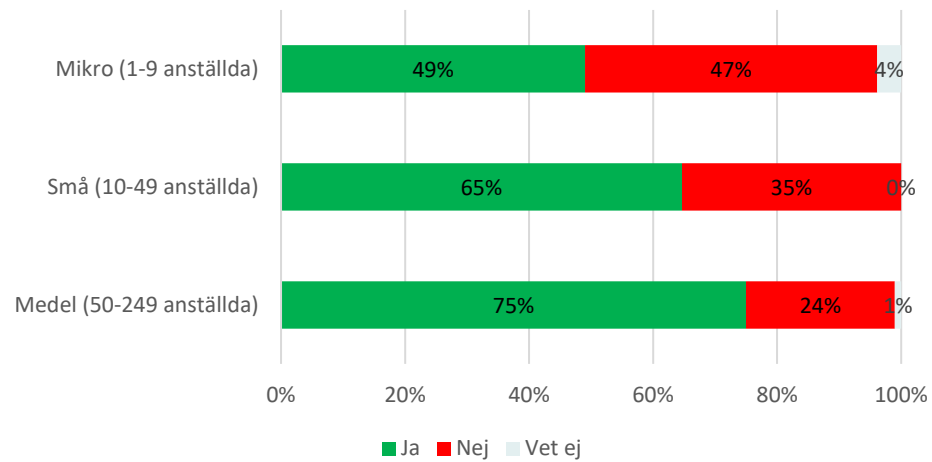

b) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i andra branscher

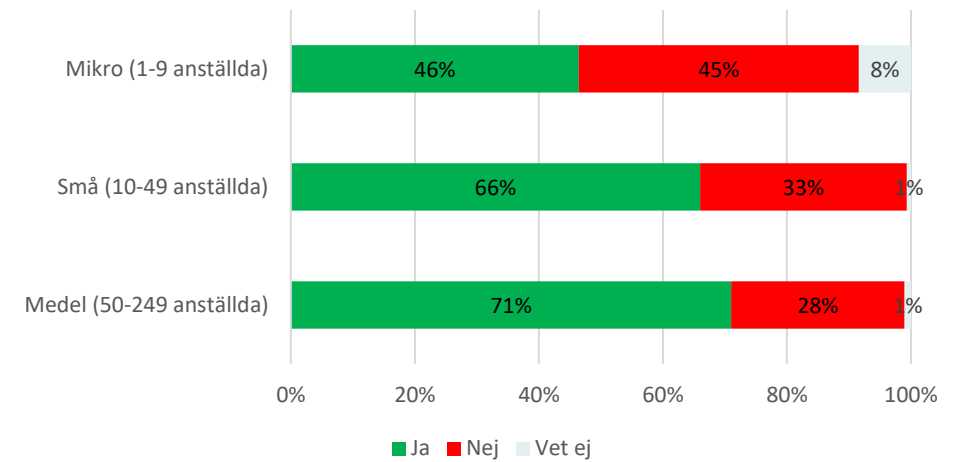

Fråga 5. Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

c) Utbildning för ledningen

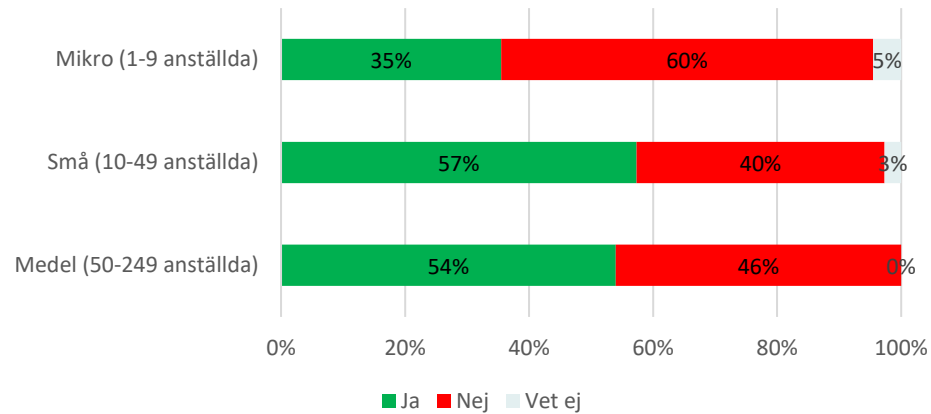

d) Utbildning av personal

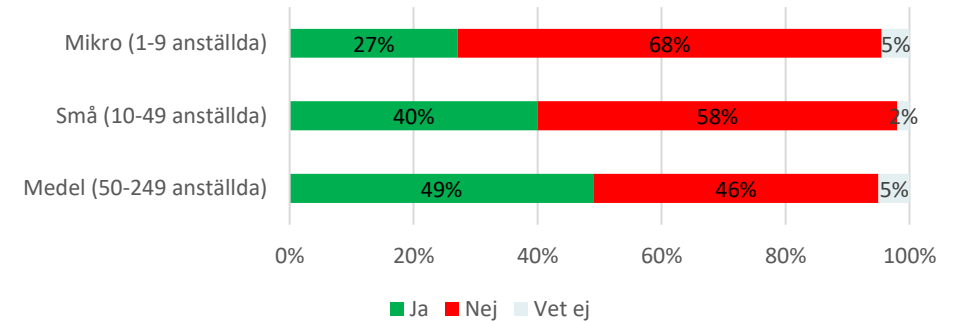

Fråga 5. Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

e) Individuellt stöd och rådgivning från en extern konsult genom en "konsultcheck"

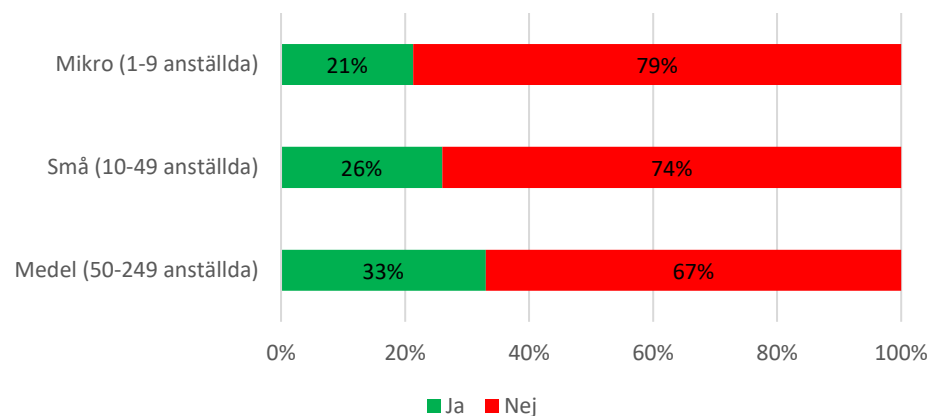

f) Ingå i ett längre rådgivnings- och coachingprogram med andra företag (ex inspirationstalare, individuell coaching och erfarenhetsutbyte i nätverk)

Fråga 5. Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

g) Är det något annat stöd för minskad klimatpåverkan som är intressant för er?

Annat, exempelvis.

- Stöd om energibesparingar
- Bidrag för solceller
- Ett stöd som går att utnyttja i glesbygdskommuner
- Finansiell och kompetens
- Stöd till att investera i ny teknik

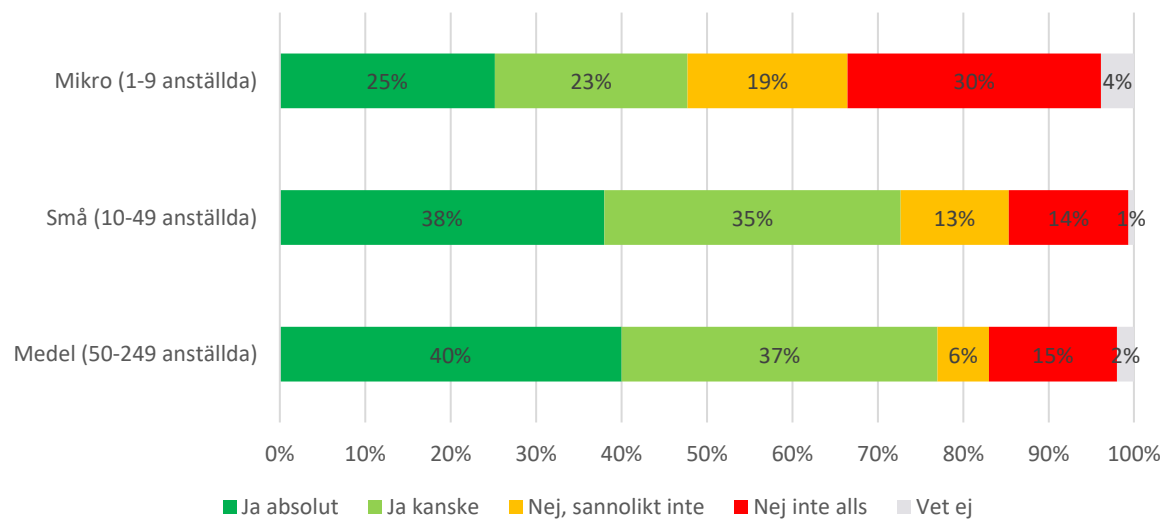
Fråga 6.

Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

- a) Ja absolut
- b) Ja kanske
- c) Nej, sannolikt inte
- d) Nej inte alls
- e) Vet ej

Fråga 6. Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

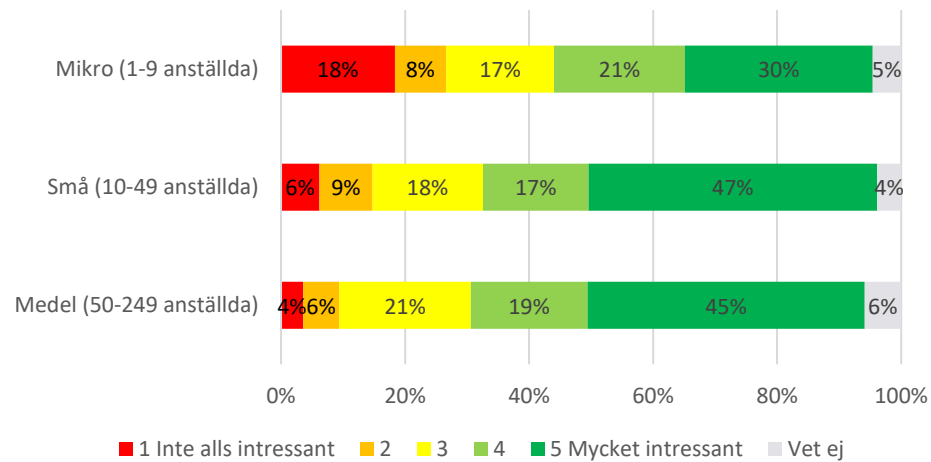
Fråga 7.

För vilket syfte bedömer ni att offentligt bidragsstöd skulle vara intressant för ert företag?

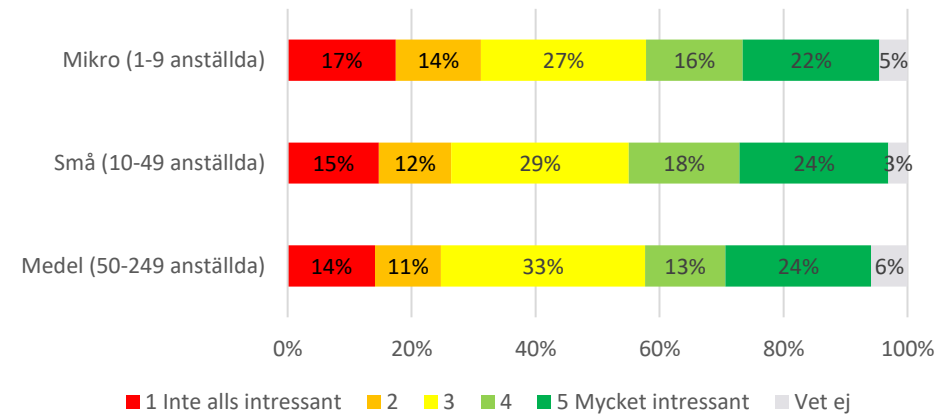
- a) Bidrag som finansierar fysiska investeringar
- b) Bidrag som finansierar extern rådgivning/kunskapsstöd

Fråga 7. För vilket syfte bedömer ni att offentligt bidragsstöd skulle vara intressant för ert företag?

a) Bidrag som finansierar fysiska investeringar

b) Bidrag som finansierar extern rådgivning/kunskapsstöd

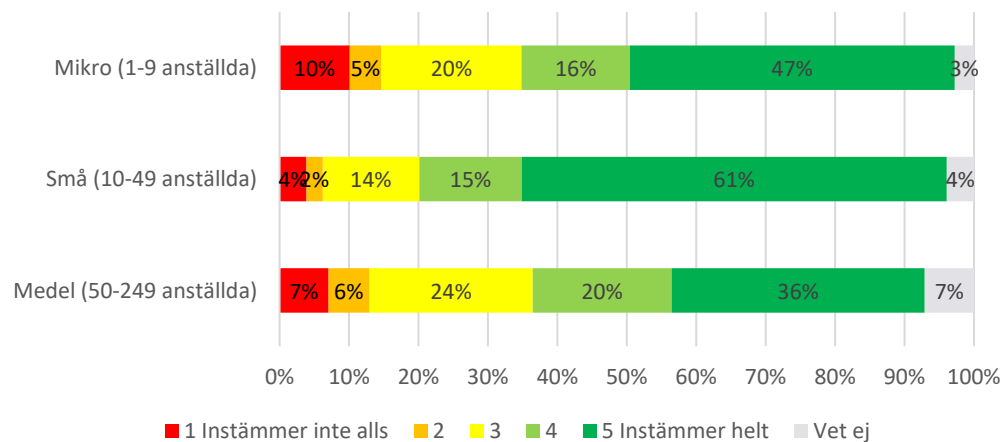
Fråga 8.

Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan?

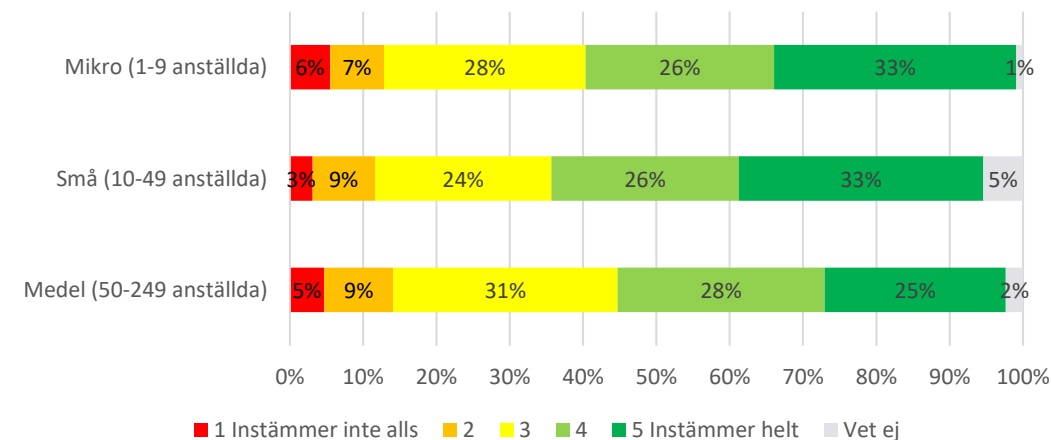
- a) Bidrag är bättre än lån då det känns riskabelt att sätta sig i skuld
- b) Bidrag är bra då samhället måste bekosta en del av klimatomställningen
- c) Bidrag är nödvändigt om det handlar om investeringar som inte är lönsamma
- d) Lån är bra då det gör att stödet till investeringen kan bli större
- e) Lån är bra om det finns en statlig garanti som täcker förlusten om investeringen misslyckas

Fråga 8. Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan? Delfråga A och B.

a) Bidrag är bättre än lån då det känns riskabelt att sätta sig i skuld

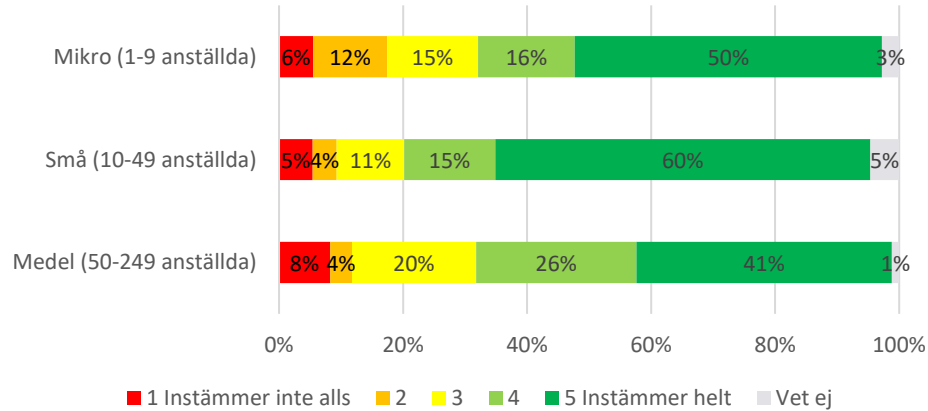

b) Bidrag är bra då samhället måste bekosta en del av klimatomställningen

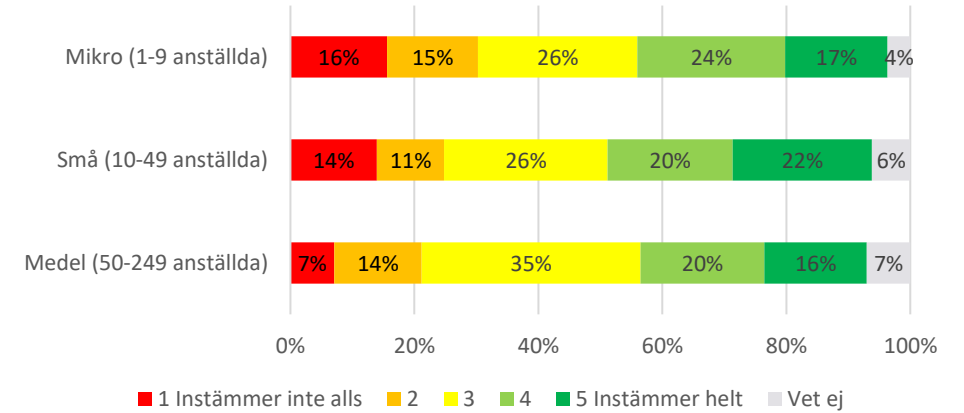

Fråga 8. Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan? Delfråga C, D och E.

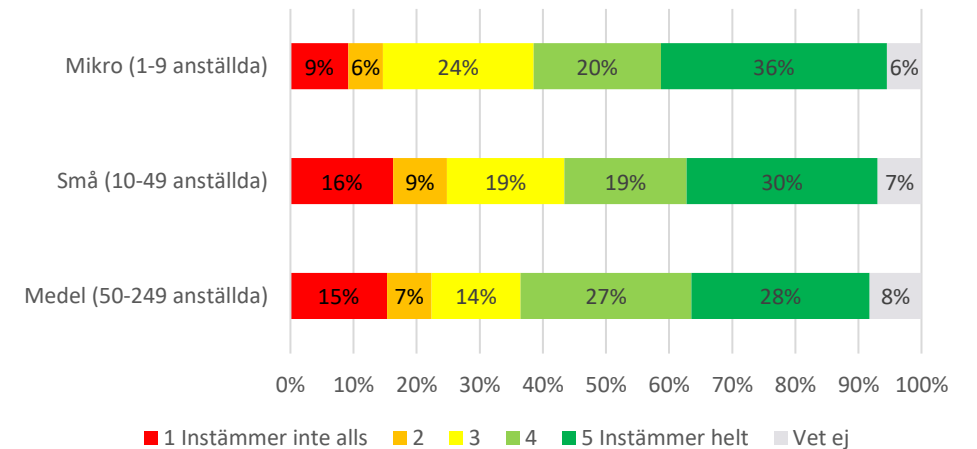
c) Bidrag är nödvändigt om det handlar om investeringar som inte är lönsamma

d) Lån är bra då det gör att stödet till investeringen kan bli större

e) Lån är bra om det finns en statlig garanti som täcker förlusten om investeringen misslyckas

Fråga 9.

Skulle någon av följande former av offentligt kapital vara intressanta för att finansiera klimatåtgärder för ert företag?

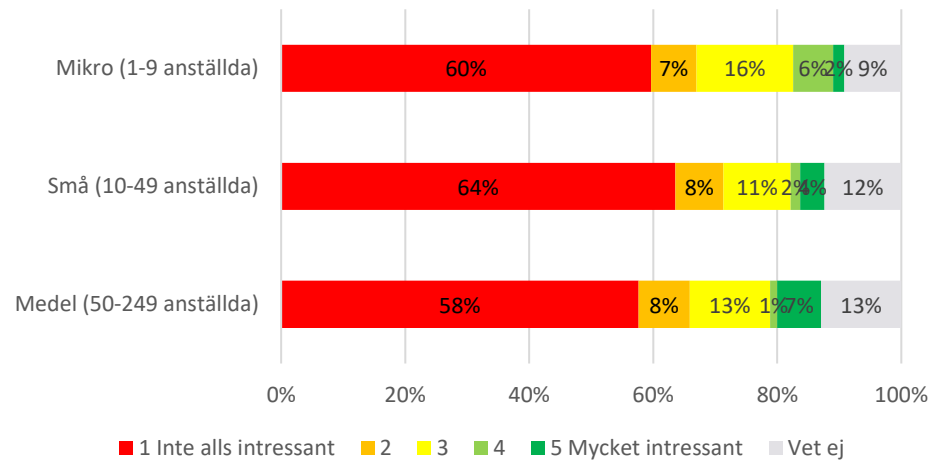
- a) Riskkapital*
- b) Konvertibellån**

*Med riskkapital menas externt ägarkapital som tillförs bolaget (dvs kapital i utbyte mot aktier i företaget).

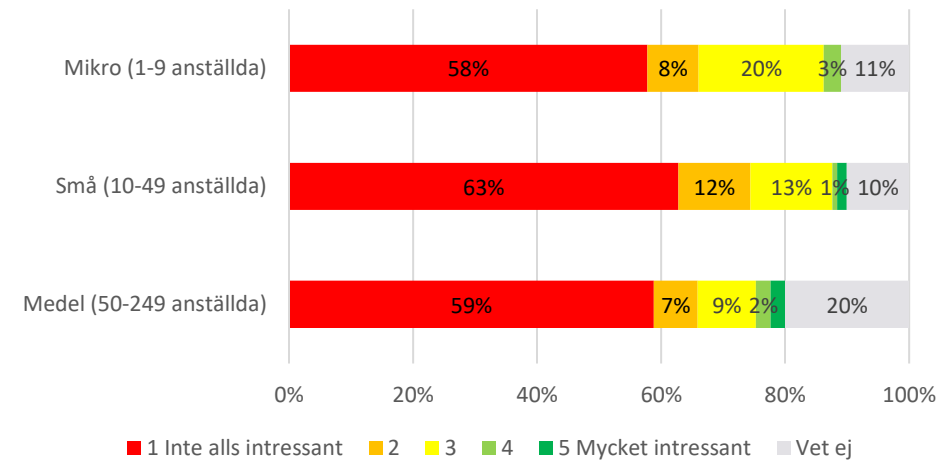
**Med konvertibellån menas ett lån som längre fram kan omvandlas till aktier i företaget.

Fråga 9. Skulle någon av följande former av offentligt kapital vara intressanta för att finansiera klimatåtgärder för ert företag?

a) Riskkapital

b) Konvertibellån

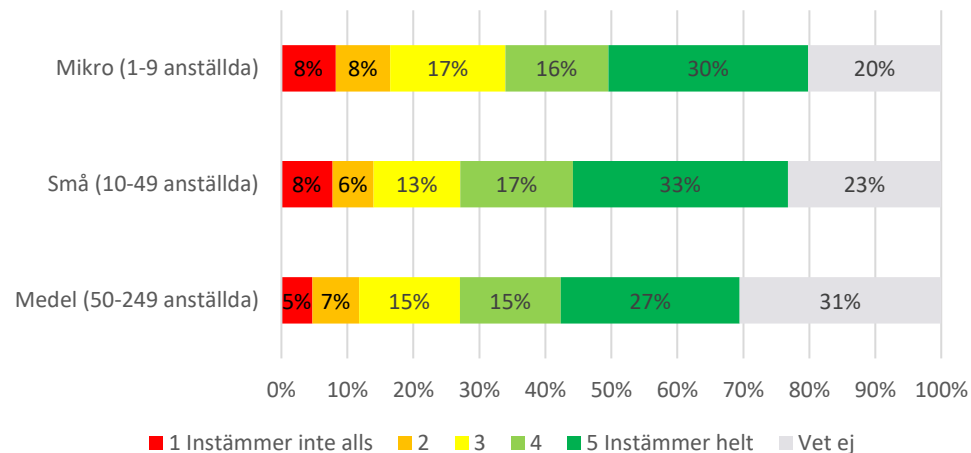
Fråga 10.

Hur ser du på följande påståenden rörande offentligt riskkapital?

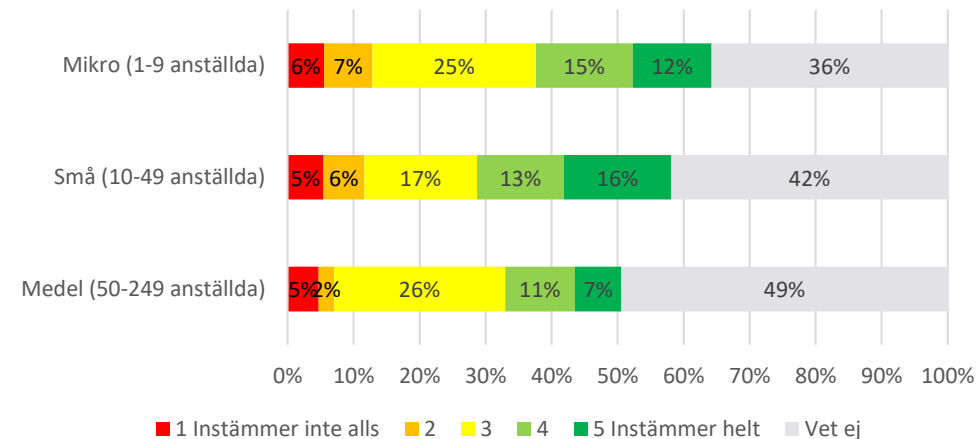
- a) Riskkapital ger för stort inflytande för nya ägare
- b) Offentliga investerare kräver i allmänhet för stor avkastning på sina investeringar för att kunna gå in med kapital
- c) Offentliga investerare vill inte ta tillräckligt hög risk

Fråga 10. Hur ser du på följande påståenden rörande offentligt riskkapital?

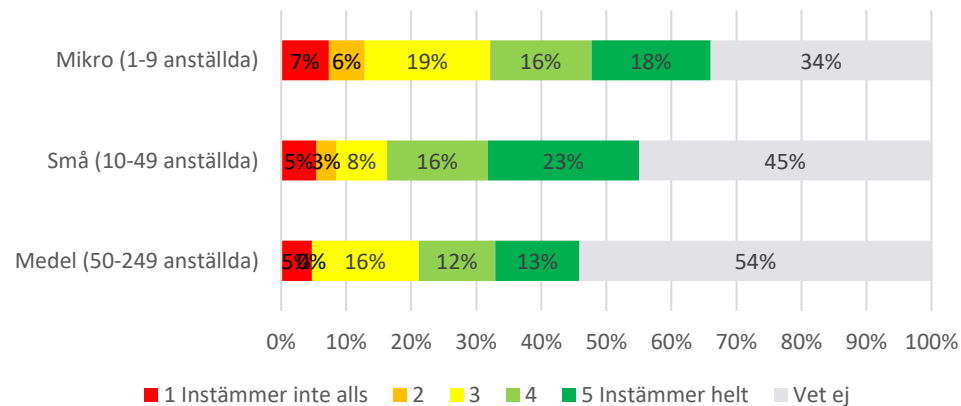
a) Riskkapital ger för stort inflytande för nya ägare

c) Offentliga investerare vill inte ta tillräckligt hög risk

b) Offentliga investerare kräver i allmänhet för stor avkastning på sina investeringar för att kunna gå in med kapital

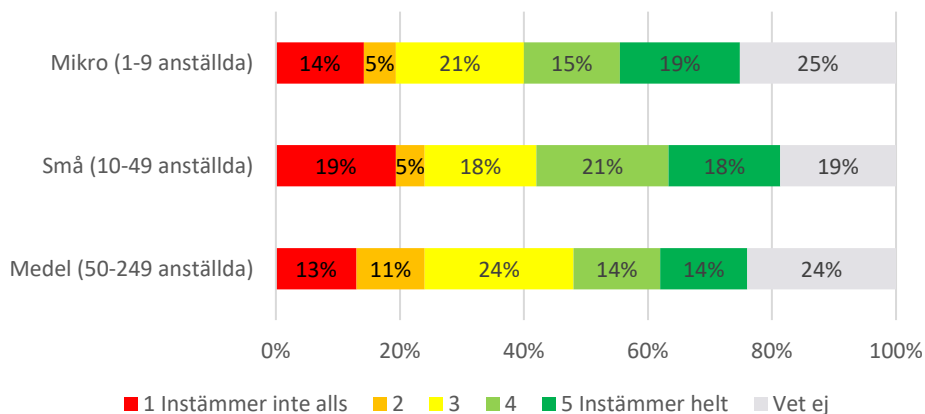
Fråga 11.

Hur ser du på att räntan på ett lån påverkas av hur väl den investering ni planerar att göra uppfyller uppskattade klimatmål (dvs bidrar till minskad klimatpåverkan)?

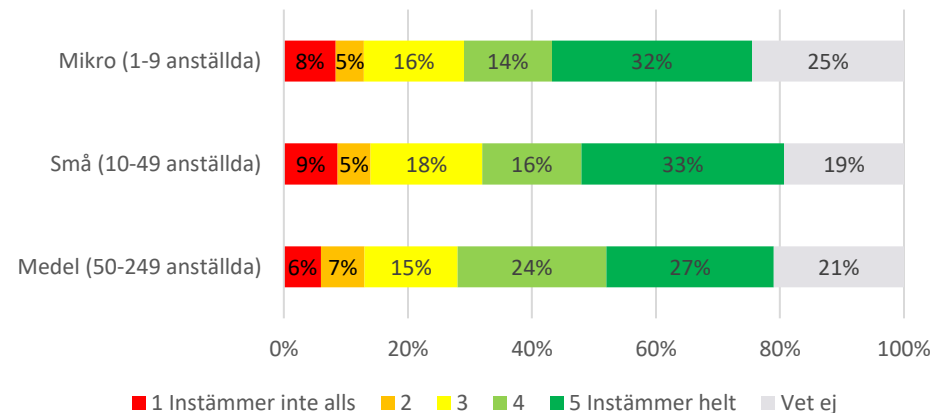
- a) Det känns bra att räntan kopplas till hur projektet lyckas
- b) Det blir mer komplicerat pga. ökad administration
- c) Vill inte ge långivaren denna insikt i min verksamhet

Fråga 11. Hur ser du på att räntan på ett lån påverkas av hur väl den investering ni planerar att göra uppfyller uppskattade klimatmål (dvs bidrar till minskad klimatpåverkan)?

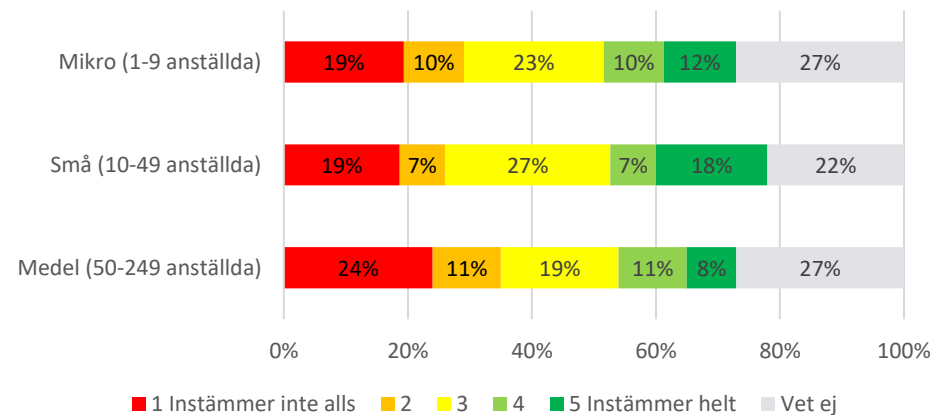
a) Det känns bra att räntan kopplas till hur projektet lyckas

b) Det blir mer komplicerat pga ökad administration

c) Vill inte ge långgivaren denna insikt i min verksamhet

Resultatredovisning

Svar fördelade utifrån region

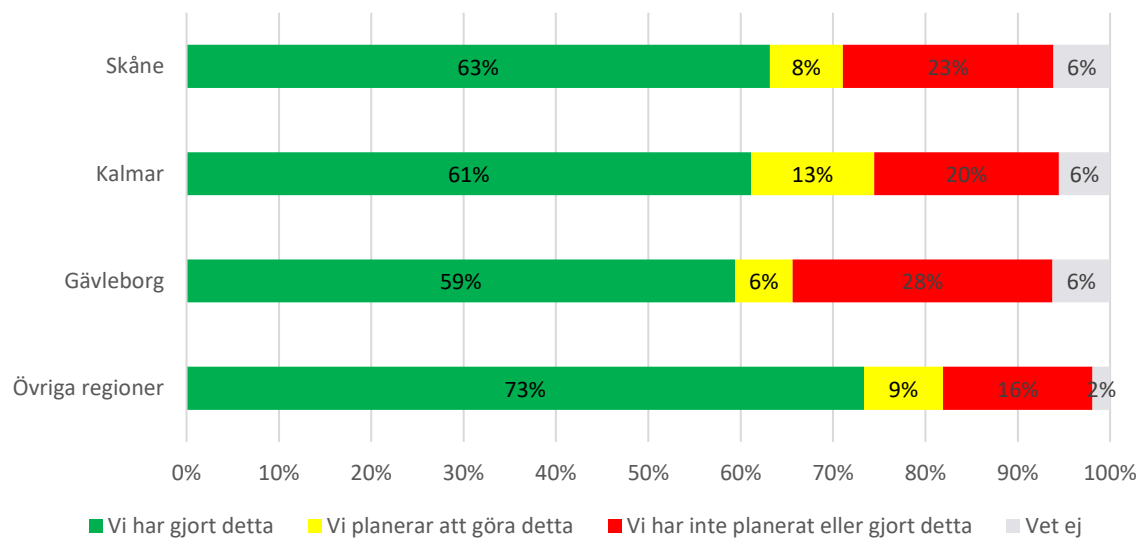
Fråga 1.

Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

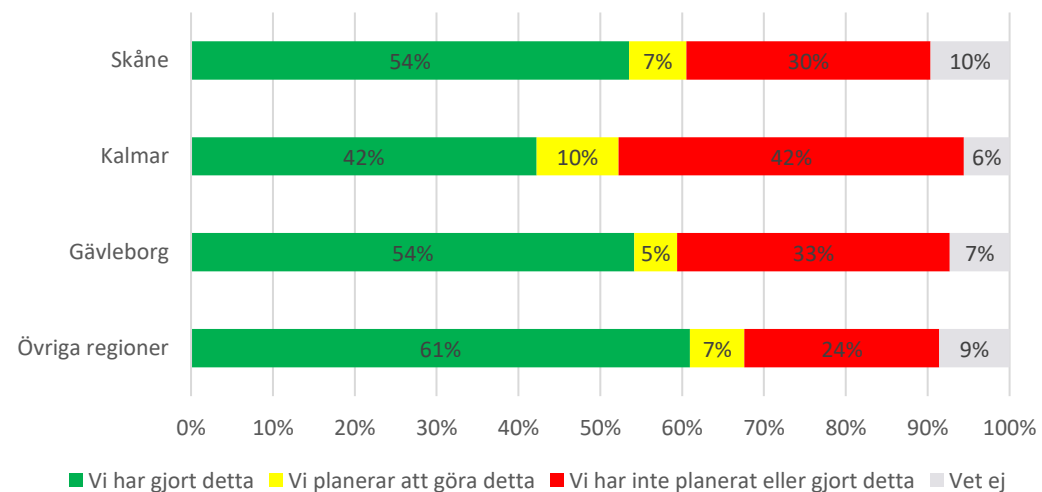
- a) Energieffektiviserat, dvs gjort åtgärder som minskar vår energiförbrukning
- b) Ersatta fossila energislag med förnybara energislag, med el eller fjärrvärme
- c) Ändrat användningen av transporter på ett sätt som kan ge mindre utsläpp av växthusgaser (t ex bytt fordon, nya logistiklösningar)
- d) Minskat användning av material, exempelvis stål, betong, metall, plast
- e) Ändrat användningen av livsmedel och minskat matsvinn
- f) Ställt krav på våra leverantörer att minska sin klimatpåverkan
- g) Utvecklat ny teknik, nya processer, produkter eller tjänster med lägre klimatpåverkan
- h) Förändrat affärsmodell för att erbjuda lösningar med lägre klimatpåverkan till kund
- i) Annat: Fritext

Fråga 1. Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

a) Energieffektiviserat, dvs gjort åtgärder som minskar energiförbrukningen

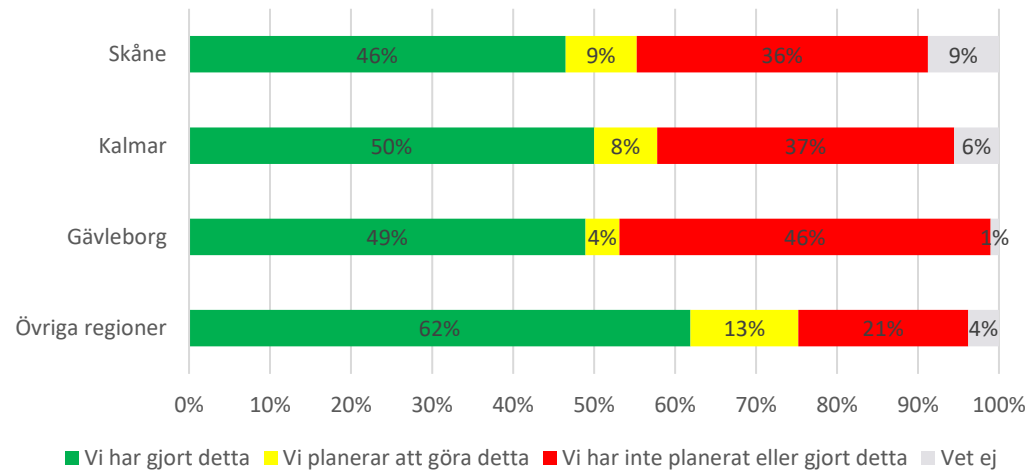

b) Ersatt fossila energislag med förnybara energislag, med el eller fjärrvärme

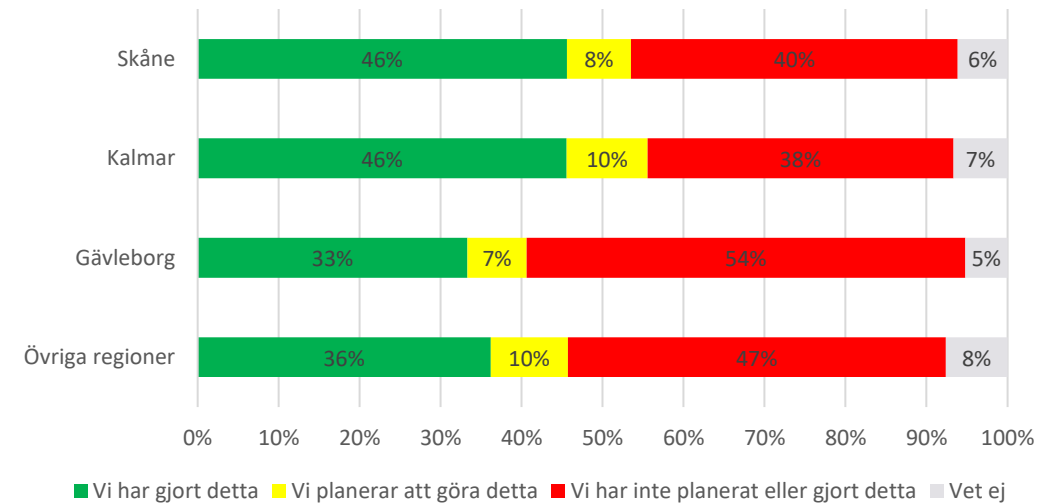

Fråga 1. Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

c) Ändrat användningen av transporter på ett sätt som kan ge mindre utsläpp av växthusgaser (t ex bytt fordon, nya logistiklösningar)

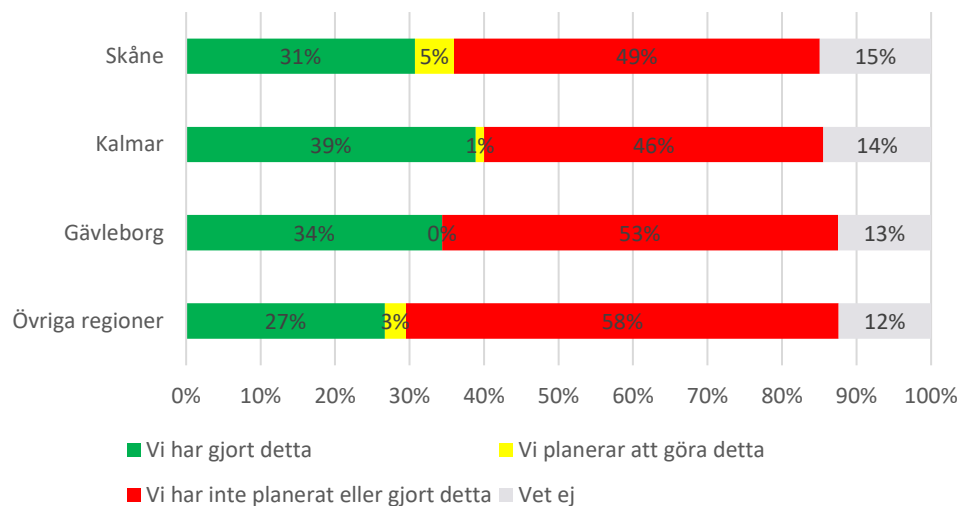

d) Minskat användning av material, exempelvis stål, betong, metall, plast

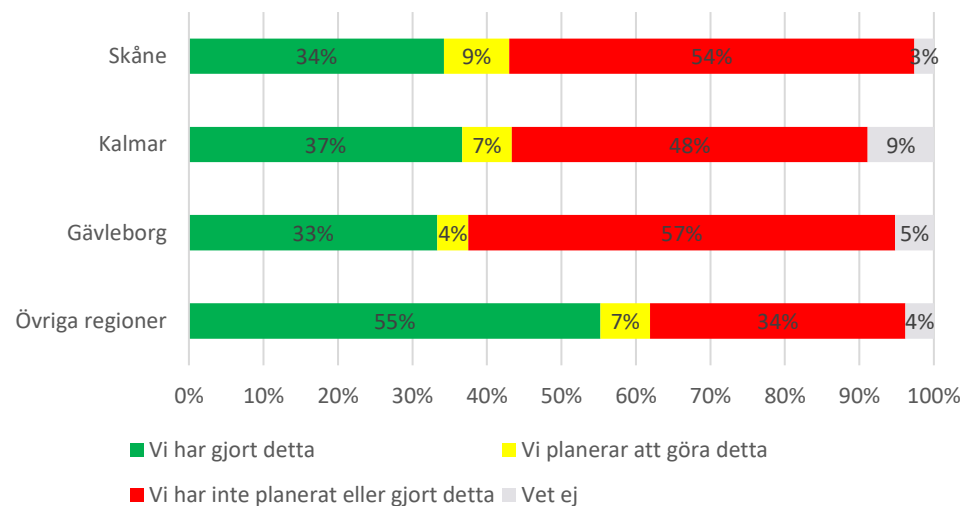

Fråga 1. Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

e) Ändrat användningen av livsmedel och minskat matsvinn

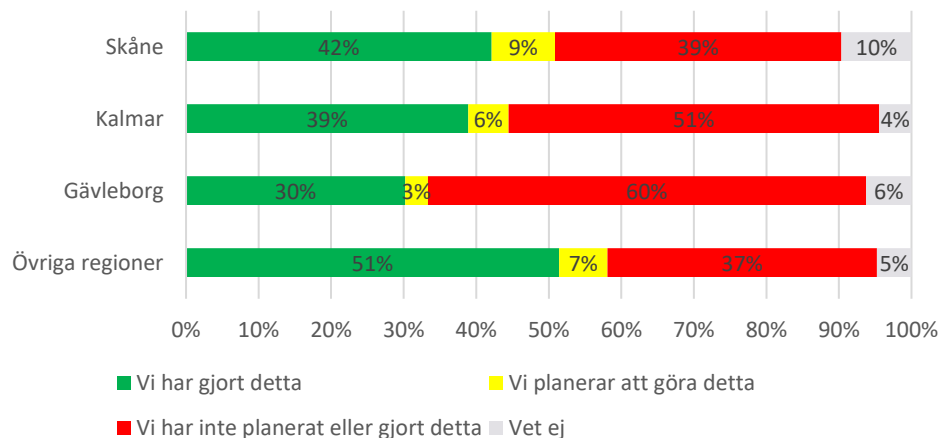

f) Ställt krav på leverantörer att minska sin klimatpåverkan

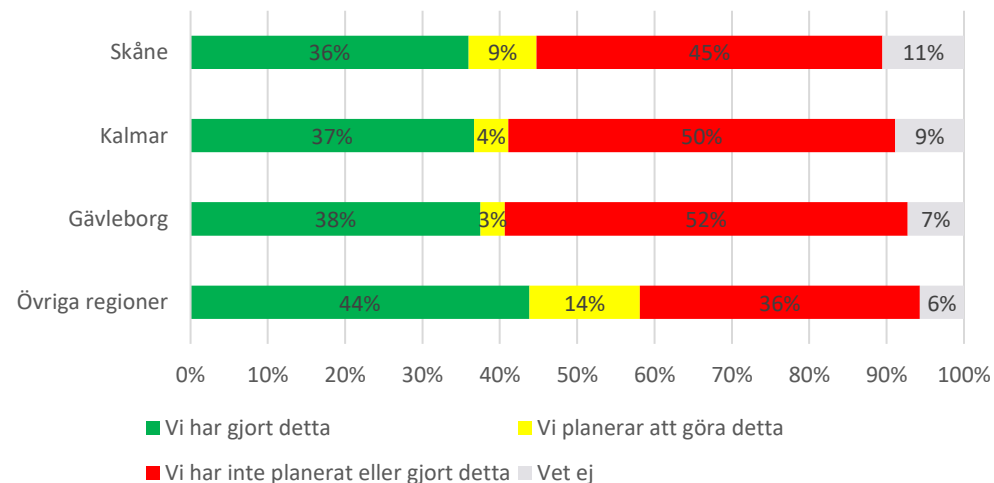

Fråga 1. Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

g) Utvecklat ny teknik, nya processer, produkter eller tjänster med lägre klimatpåverkan

h) Förändrat affärsmodell för att erbjuda lösningar med lägre klimatpåverkan till kund

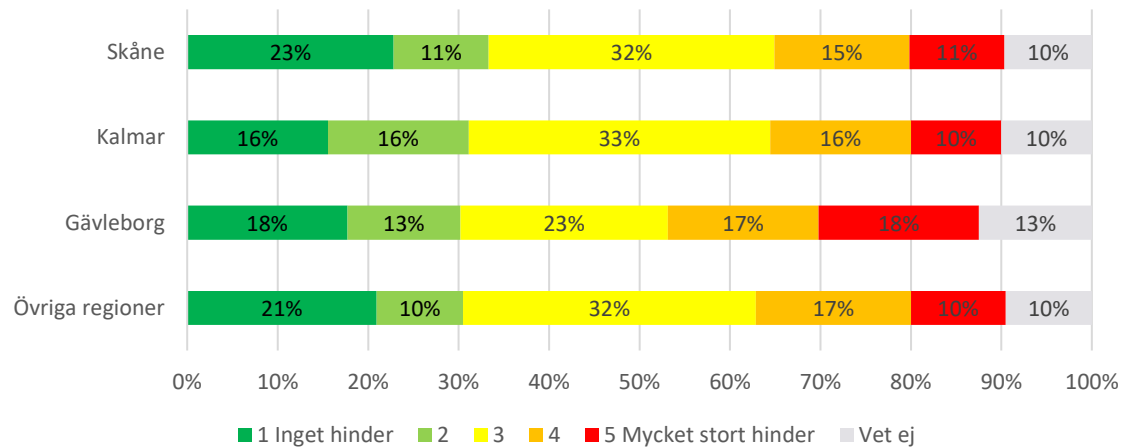
Fråga 2.

Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

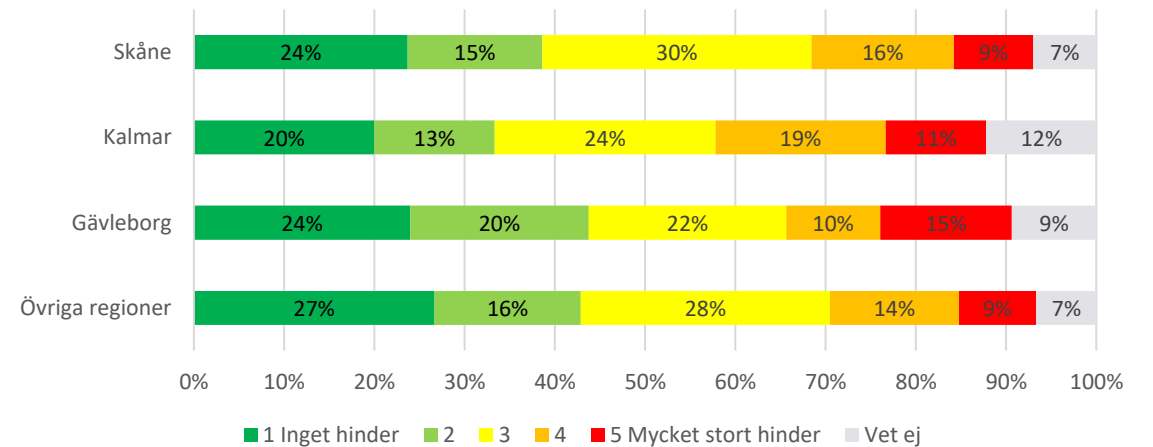
- a) För stora kostnader/ ej lönsamt
- b) Problem att finansiera åtgärder
- c) Saknar kunskap och nätverk
- d) Saknar kompetens att genomföra åtgärder
- e) Det saknas tillgång till rådgivning
- f) Tekniska alternativ eller andra lösningar saknas
- g) Omställning till minskad klimatpåverkan är lågt prioriterat i vår verksamhet

Fråga 2. Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

a) För stora kostnader/ ej lönsamt

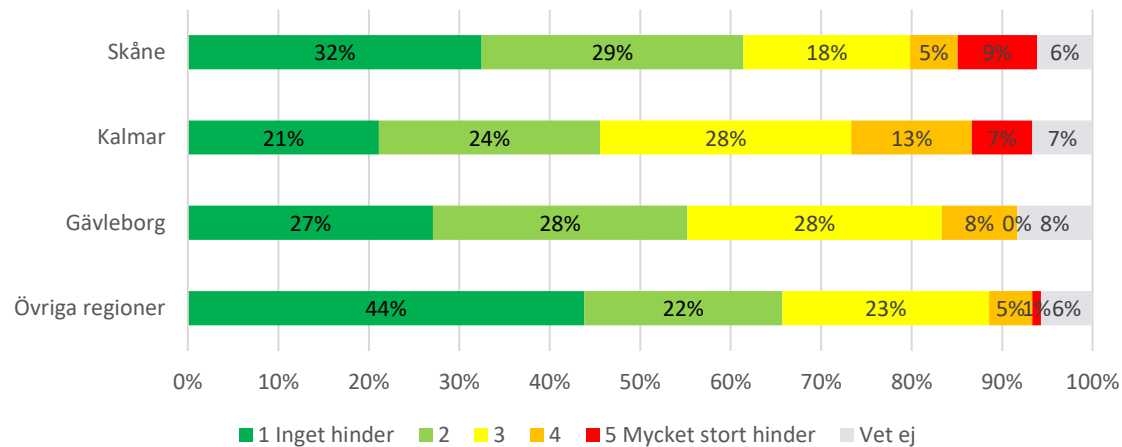

b) Problem att finansiera åtgärder

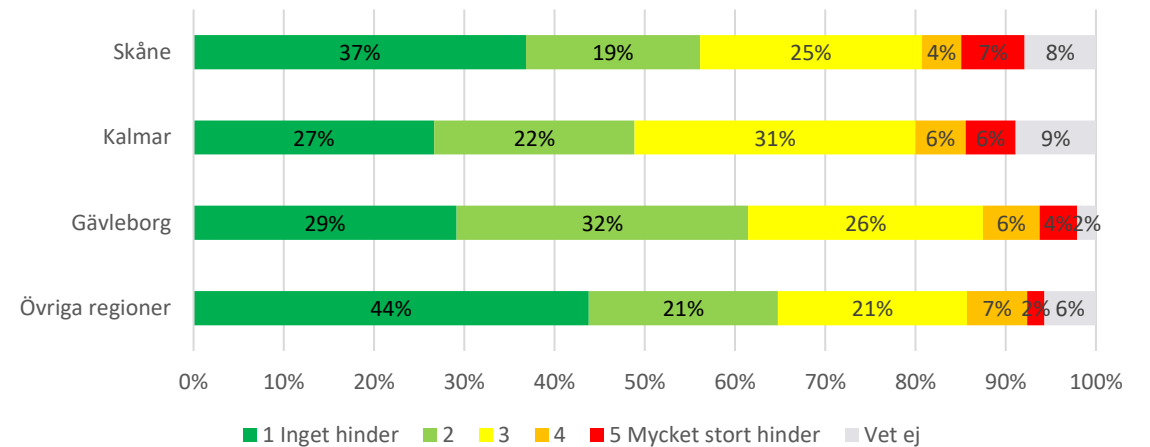

Fråga 2. Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

c) Saknar kunskap och nätverk

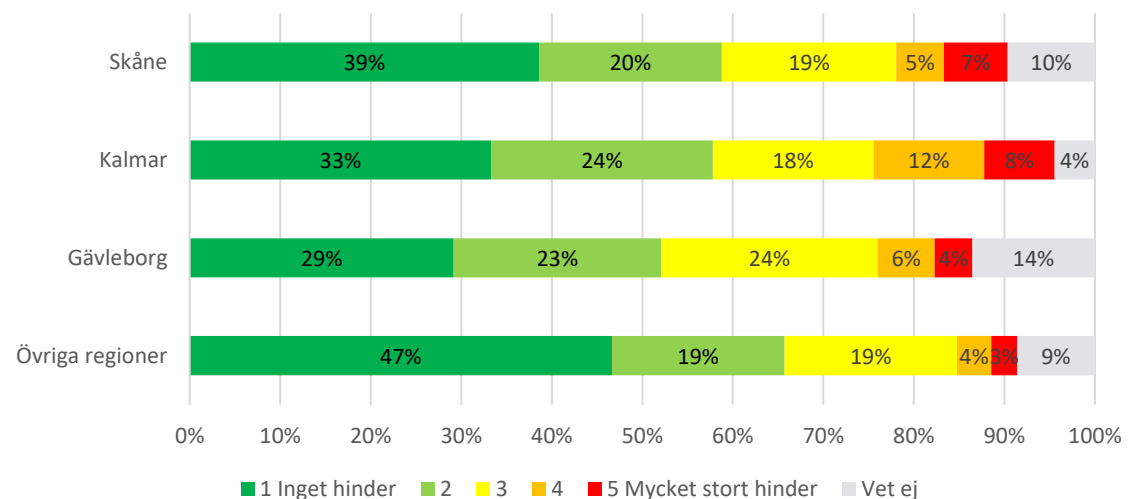

d) Saknar kompetens att genomföra åtgärder

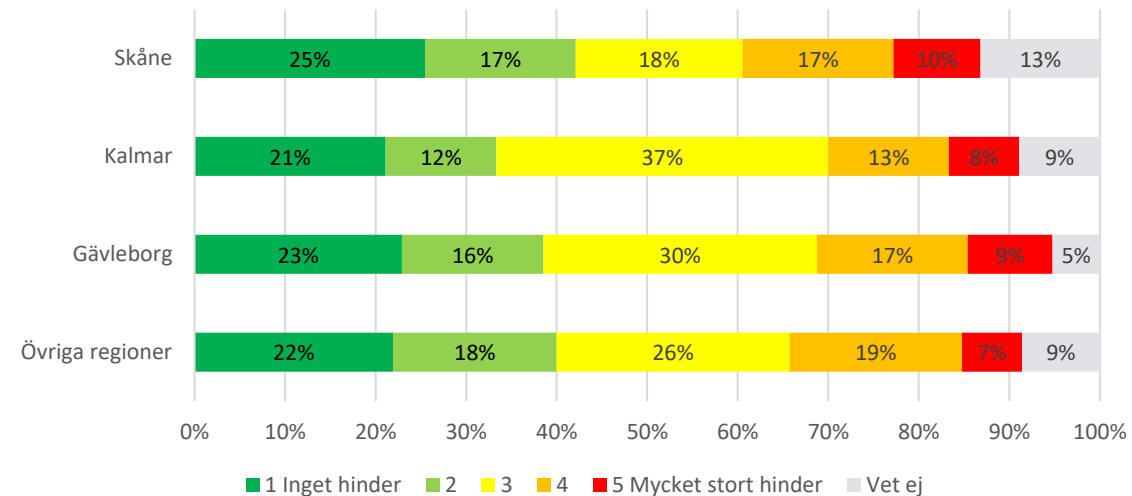

Fråga 2. Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

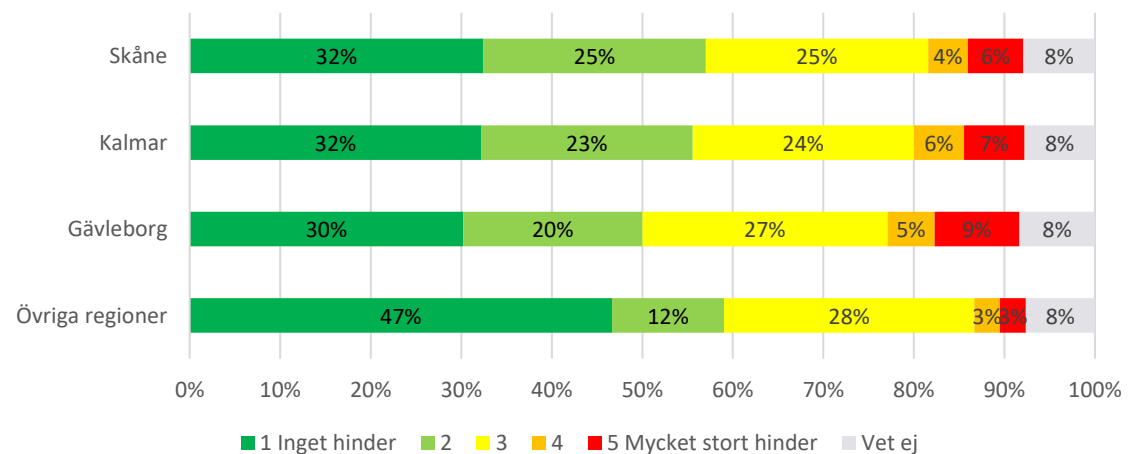
e) Det saknas tillgång till rådgivning

g) Tekniska alternativ eller andra lösningar saknas

f) Omställning till minskad klimatpåverkan är lågt prioriterat i vår verksamhet

Fråga 3.

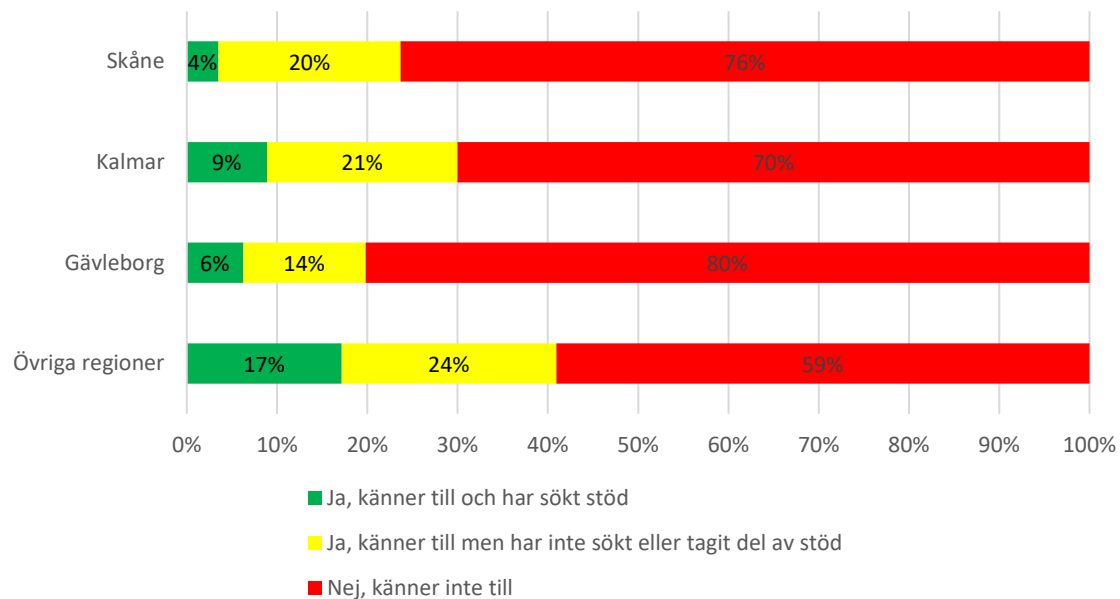
Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan?

a) Klimatklivet (*Naturvårdverkets investeringsstöd*)

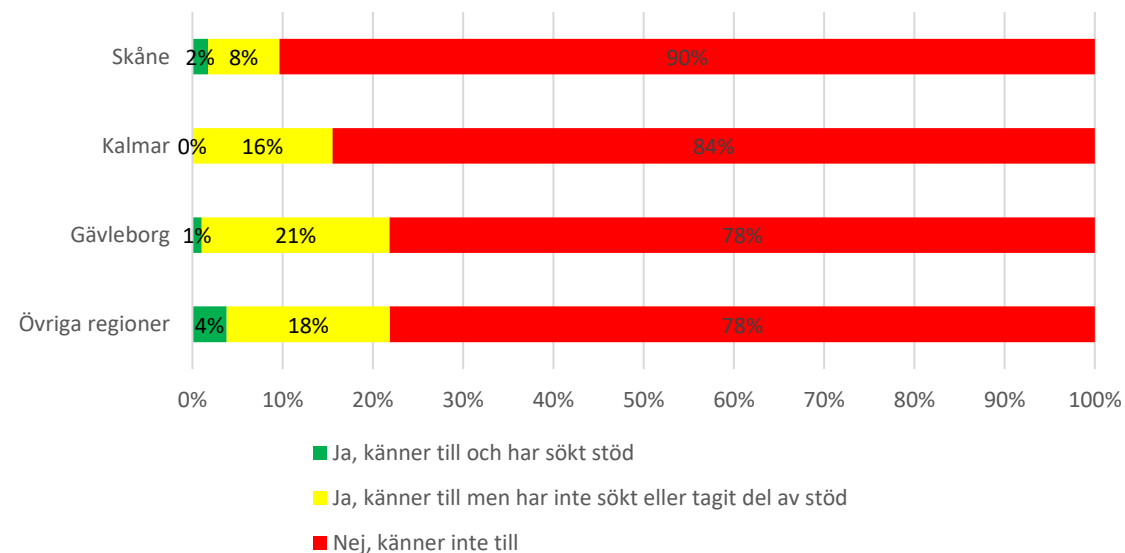
b) Projektstöd genom europeiska regionala utvecklingsfonden (*inom temaområdet koldioxidsnål ekonomi*)

Fråga 3. Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan?

a) Klimatklivet (Naturvårdverkets investeringsstöd)

b) Projektstöd genom europeiska regionala utvecklingsfonden

Fråga 4.

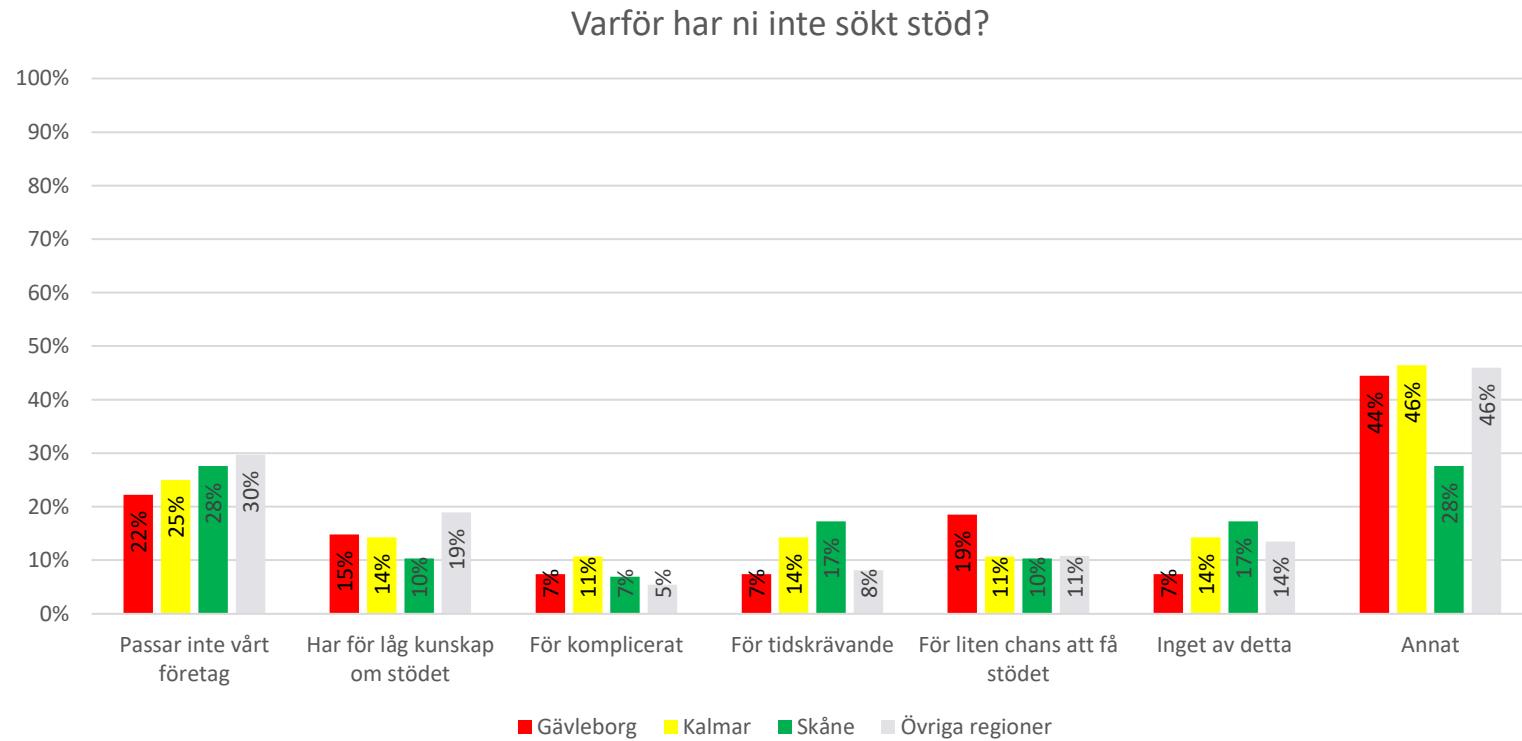
Varför har ni inte sökt stöd?*

- a) Passar inte vårt företag
- b) Har för låg kunskap om stödet
- c) För komplicerat
- d) För tidskrävande
- e) För liten chans att få stödet
- f) Inget av detta
- g) Annat: fritext

* Om svaret "ja, känner till men har inte sökt finansiering" på föregående fråga

Varför har ni inte sökt stöd?

(Frågan ställdes till de företag som svarat att de känner till stödformer, men inte sökt stöd. Bas = 121 svarande)

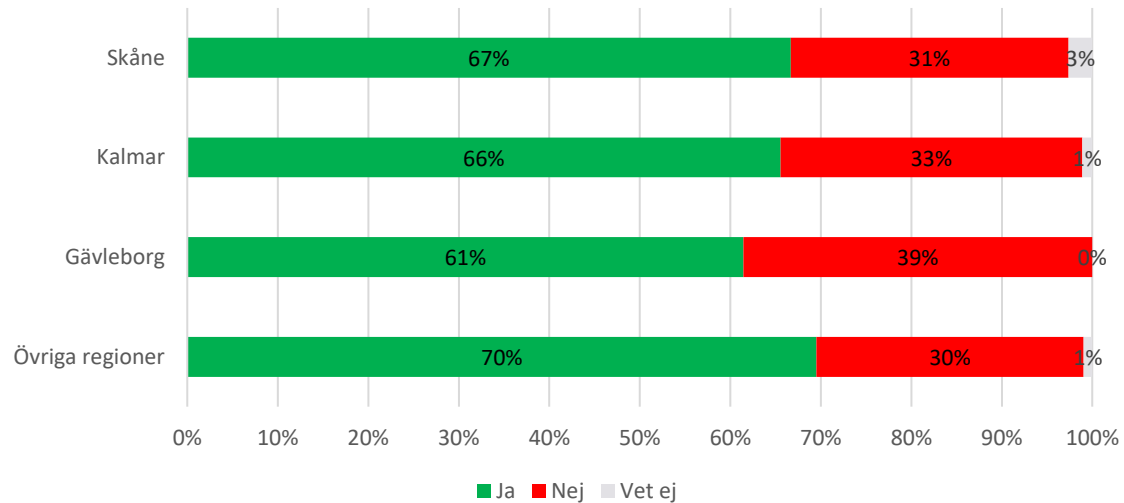
Fråga 5.

Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

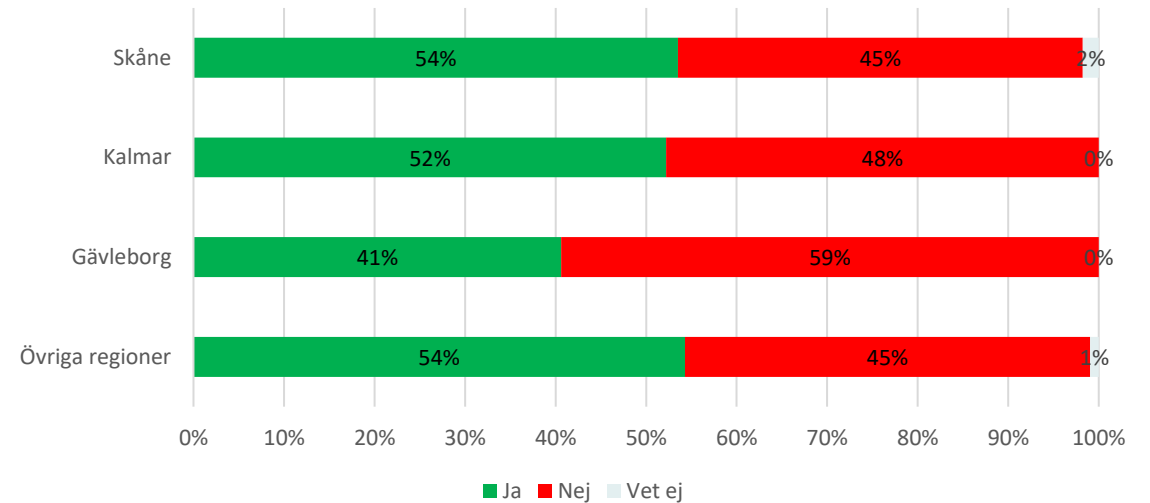
- a) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i samma bransch
- b) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i andra branscher
- c) Utbildning för ledningen
- d) Utbildning för personal
- e) Individuellt stöd och rådgivning från en extern konsult genom en "konsultcheck"
- f) Ingå i ett längre rådgivnings- och coachingprogram med andra företag (ex inspirationstalare, individuell coaching och erfarenhetsutbyte i nätverk)
- g) Annat, vad i sådana fall: Fritext

Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

a) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i samma bransch

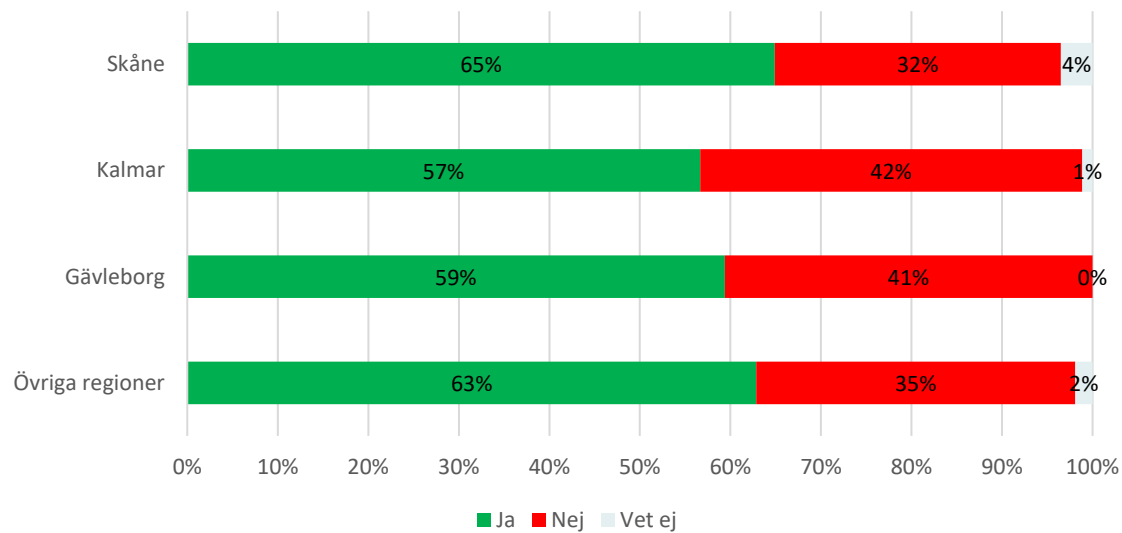

b) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i andra branscher

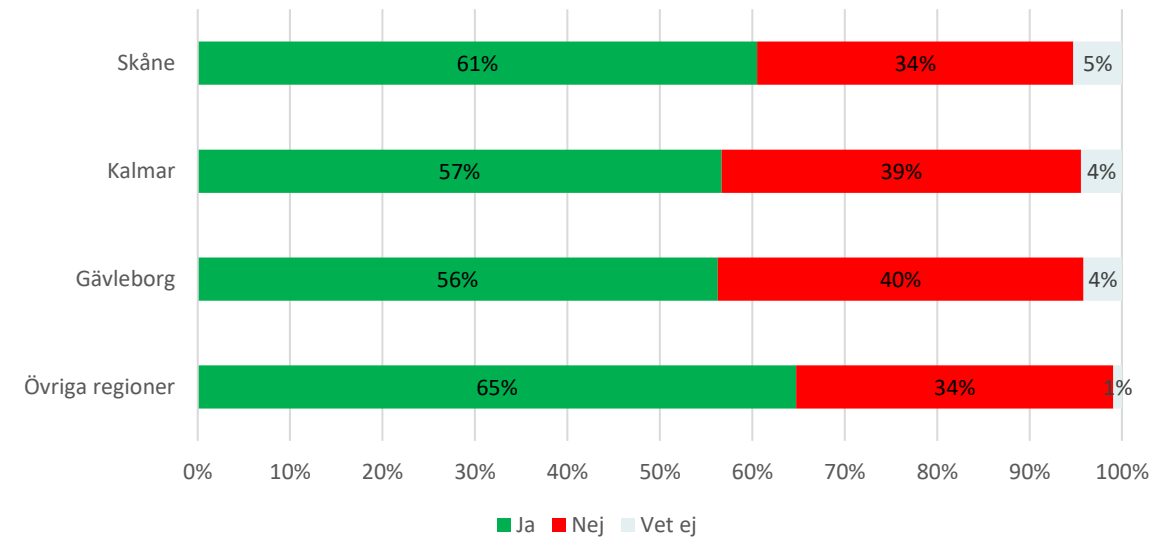

Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

c) Utbildning för ledningen

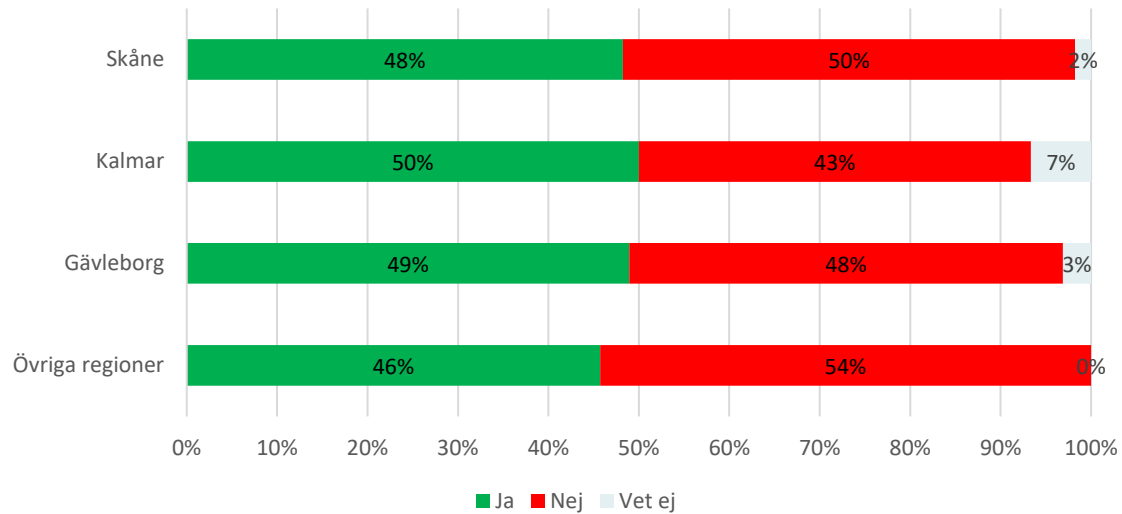

d) Utbildning av personal

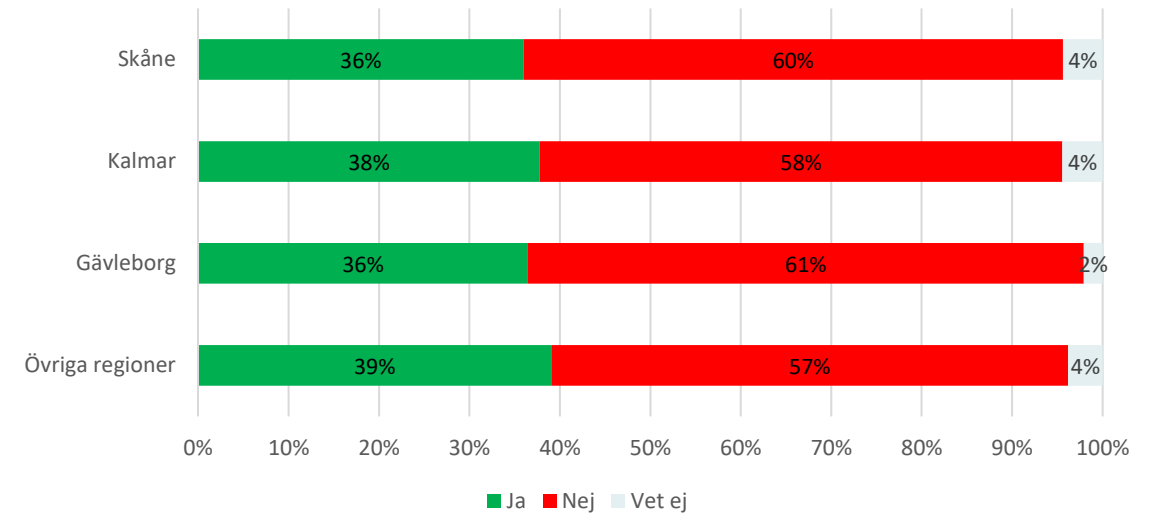

Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

e) Individuellt stöd och rådgivning från en extern konsult genom en "konsultcheck"

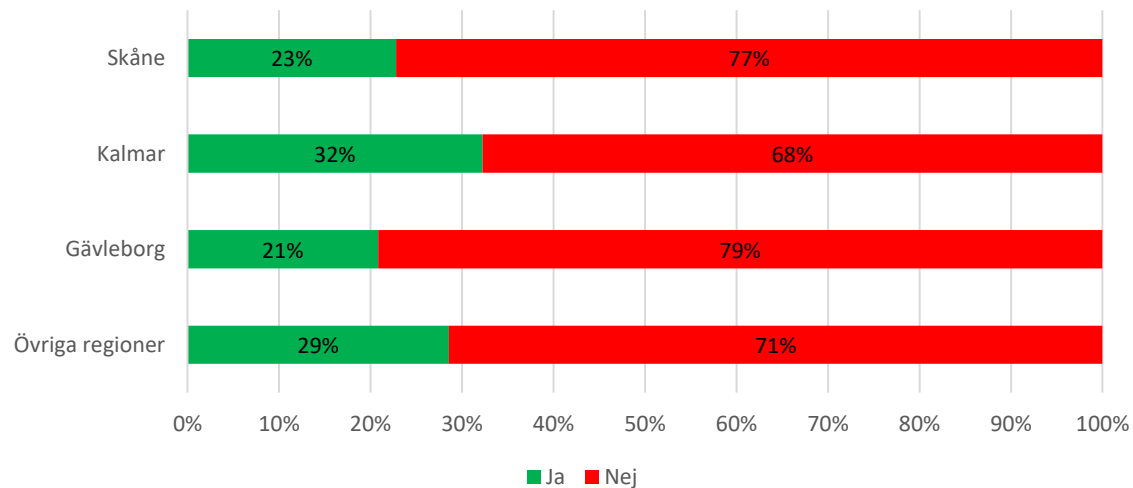

f) Ingå i ett längre rådgivnings- och coachingprogram med andra företag

Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

g) Är det något annat stöd för minskad klimatpåverkan som är intressant för er?

Annat ex.

- Bättre innehålls deklarerering, jag vet inte riktigt vad som våra produkter innehåller eller vart det tas. Just nu ser man bara en symbol och man automatiskt anta att det är miljösäkert.
- Stöd till att investera i ny teknik.
- Stöd för att byta till elbilar.
- Bidrag för solceller.

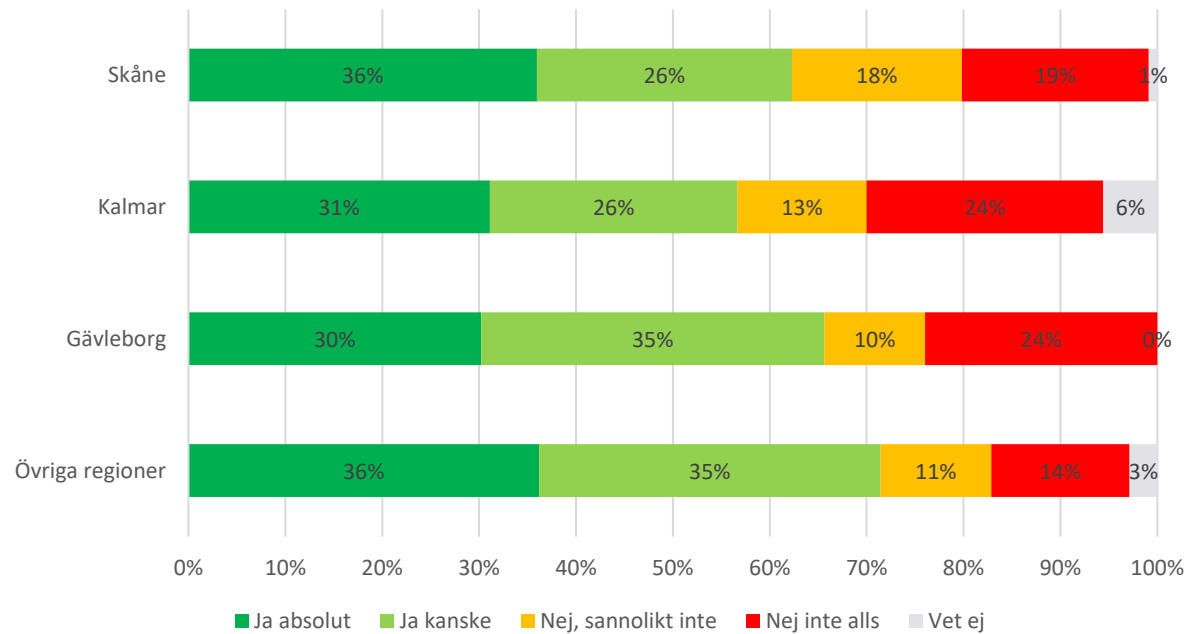
Fråga 6.

Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

- a) Ja absolut
- b) Ja kanske
- c) Nej, sannolikt inte
- d) Nej inte alls
- e) Vet ej

Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

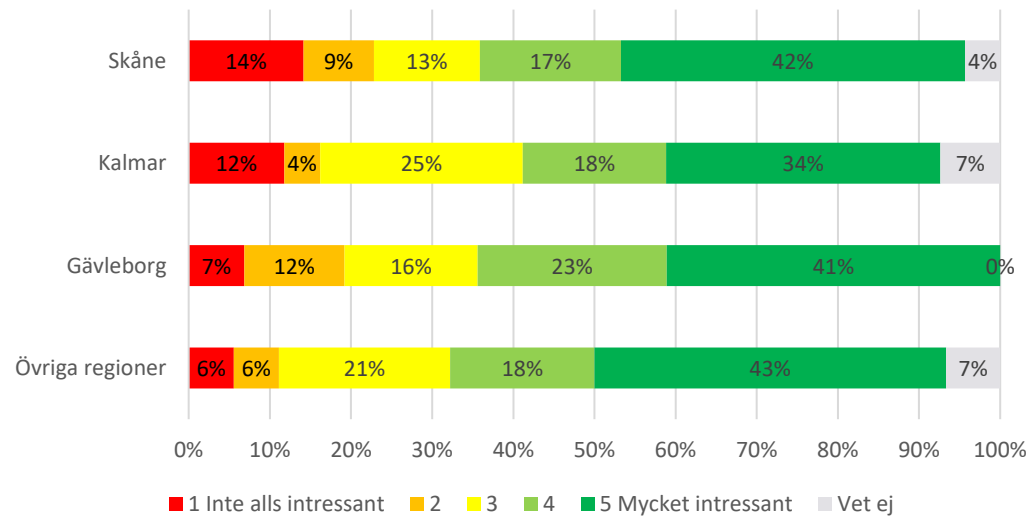
Fråga 7.

För vilket syfte bedömer ni att offentligt bidragsstöd skulle vara intressant för ert företag?

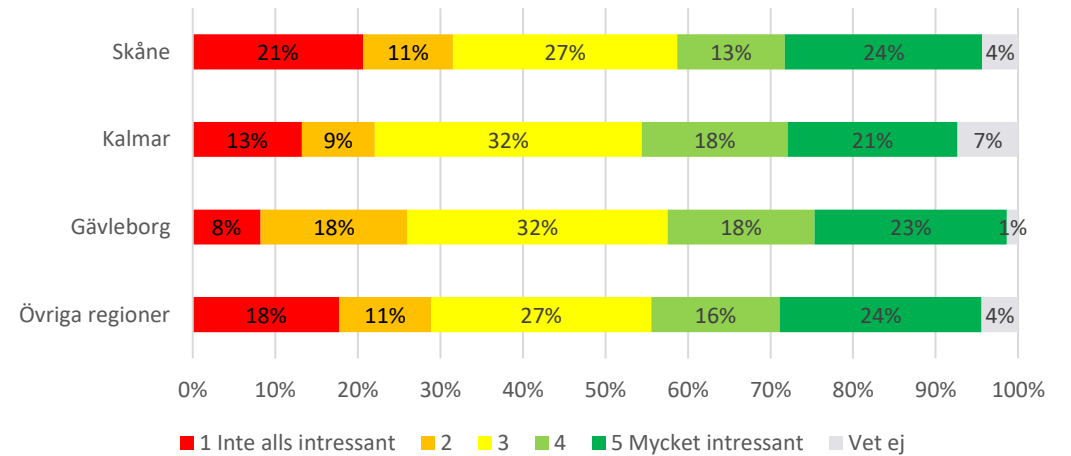
- a) Bidrag som finansierar fysiska investeringar
- b) Bidrag som finansierar extern rådgivning/kunskapsstöd

För vilket syfte bedömer ni att offentligt bidragsstöd skulle vara intressant för ert företag?

a) Bidrag som finansierar fysiska investeringar

b) Bidrag som finansierar extern rådgivning/kunskapsstöd

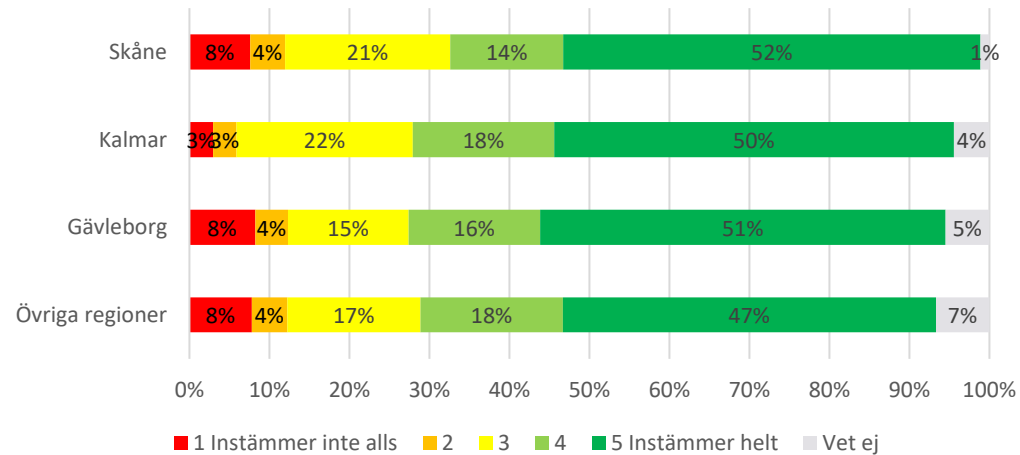
Fråga 8.

Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan?

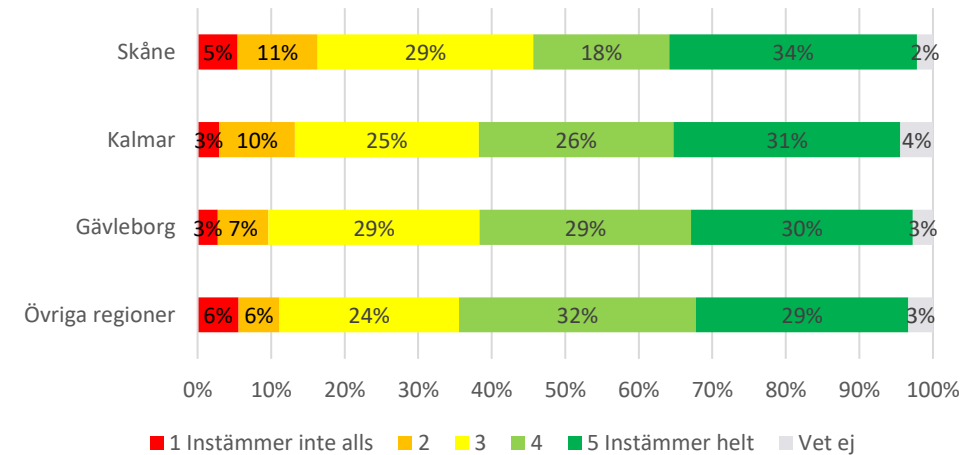
- a) Bidrag är bättre än lån då det känns riskabelt att sätta sig i skuld
- b) Bidrag är bra då samhället måste bekosta en del av klimatomställningen
- c) Bidrag är nödvändigt om det handlar om investeringar som inte är lönsamma
- d) Lån är bra då det gör att stödet till investeringen kan bli större
- e) Lån är bra om det finns en statlig garanti som täcker förlusten om investeringen misslyckas

Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan?

a) Bidrag är bättre än lån då det känns riskabelt att sätta sig i skuld

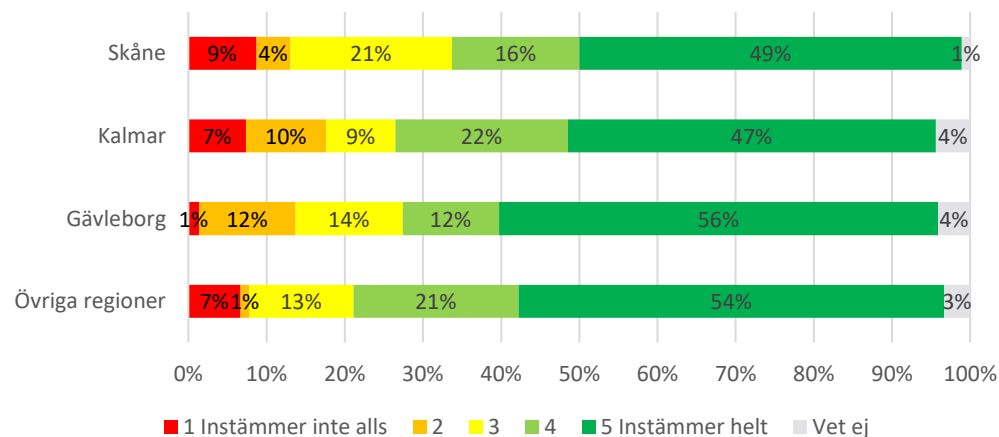

b) Bidrag är bra då samhället måste bekosta en del av klimatomställningen

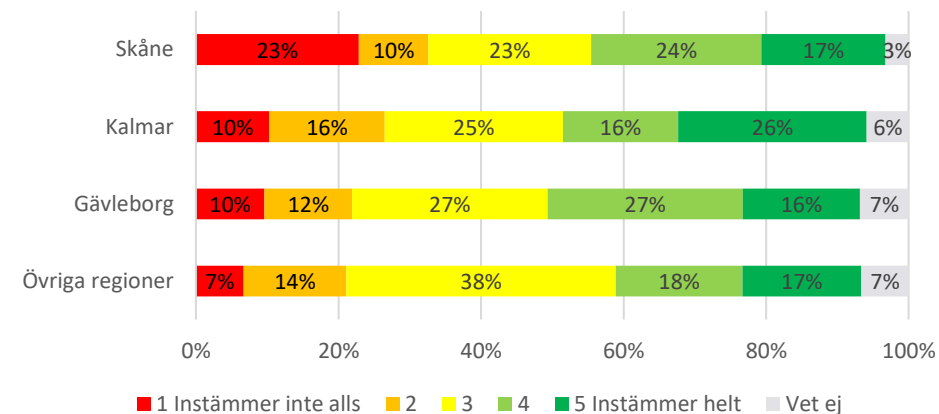

Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan?

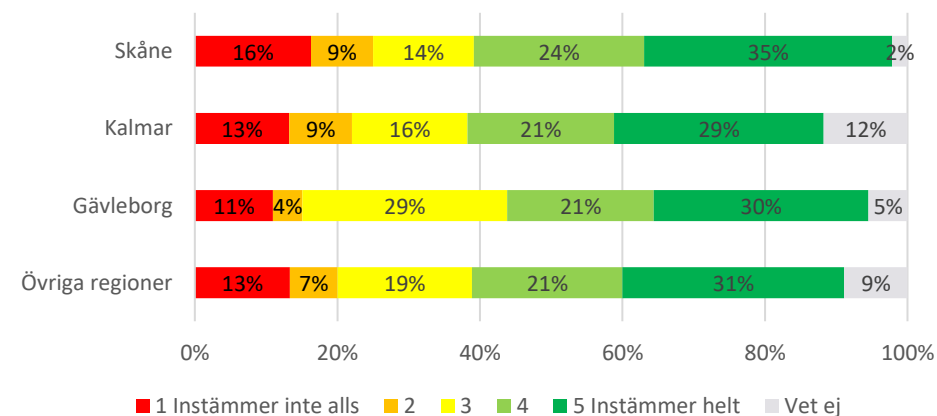
c) Bidrag är nödvändigt om det handlar om investeringar som inte är lönsamma

d) Lån är bra då det gör att stödet till investeringen kan bli större

e) Lån är bra om det finns en statlig garanti som täcker förlusten om investeringen misslyckas

Fråga 9.

Skulle någon av följande former av offentligt kapital vara intressanta för att finansiera klimatåtgärder för ert företag?

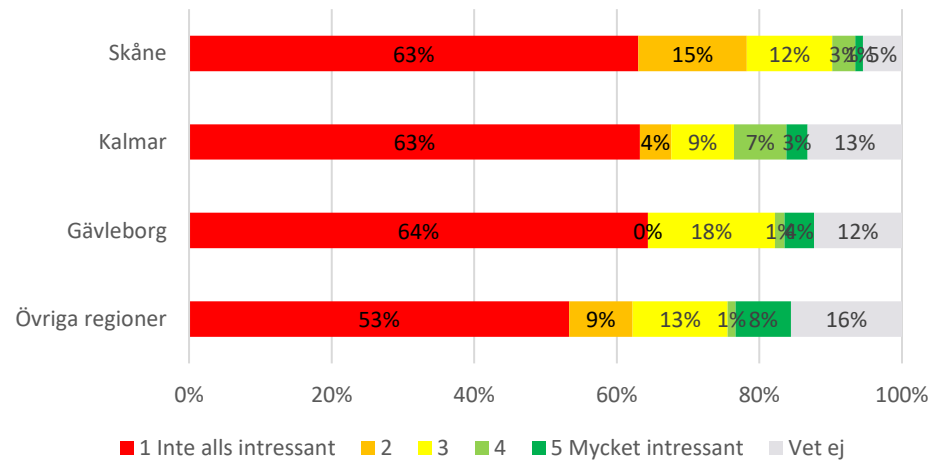
- a) Riskkapital*
- b) Konvertibellån**

*Med riskkapital menas externt ägarkapital som tillförs bolaget (dvs kapital i utbyte mot aktier i företaget).

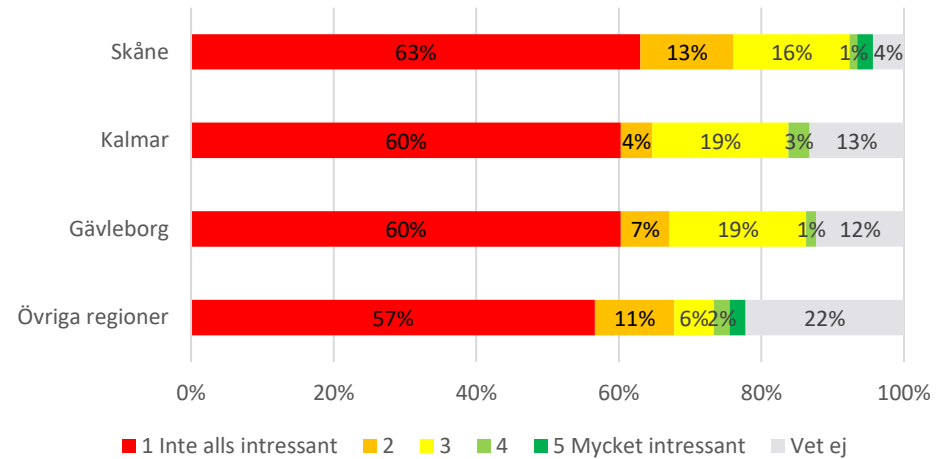
**Med konvertibellån menas ett lån som längre fram kan omvandlas till aktier i företaget.

Skulle någon av följande former av offentligt kapital vara intressanta för att finansiera klimatåtgärder för ert företag?

a) Riskkapital

b) Konvertibellån

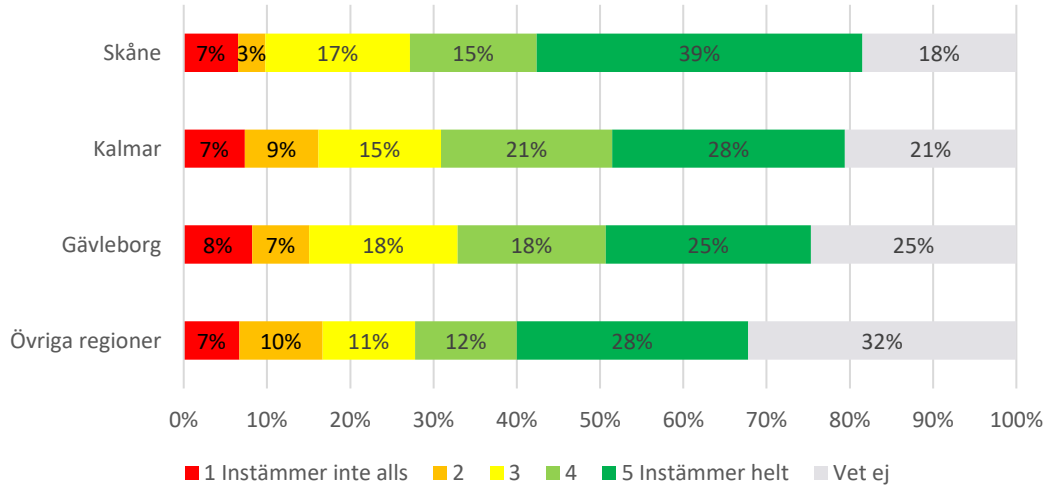
Fråga 10.

Hur ser du på följande påståenden rörande offentligt riskkapital?

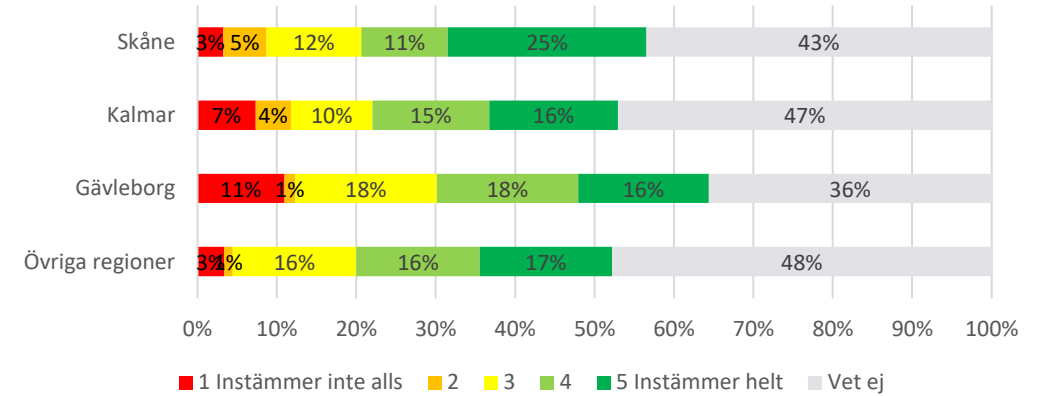
- a) Riskkapital ger för stort inflytande för nya ägare
- b) Offentliga investerare kräver i allmänhet för stor avkastning på sina investeringar för att kunna gå in med kapital
- c) Offentliga investerare vill inte ta tillräckligt hög risk

Hur ser du på följande påståenden rörande offentligt riskkapital?

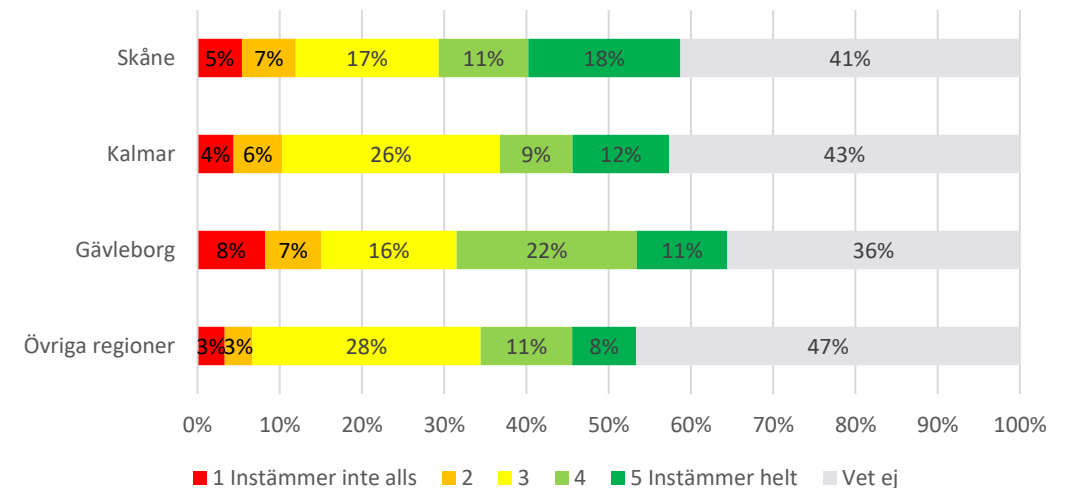
a) Riskkapital ger för stort inflytande för nya ägare

b) Offentliga investerare kräver i allmänhet för stor avkastning på sina investeringar för att kunna gå in med kapital

c) Offentliga investerare vill inte ta tillräckligt hög risk

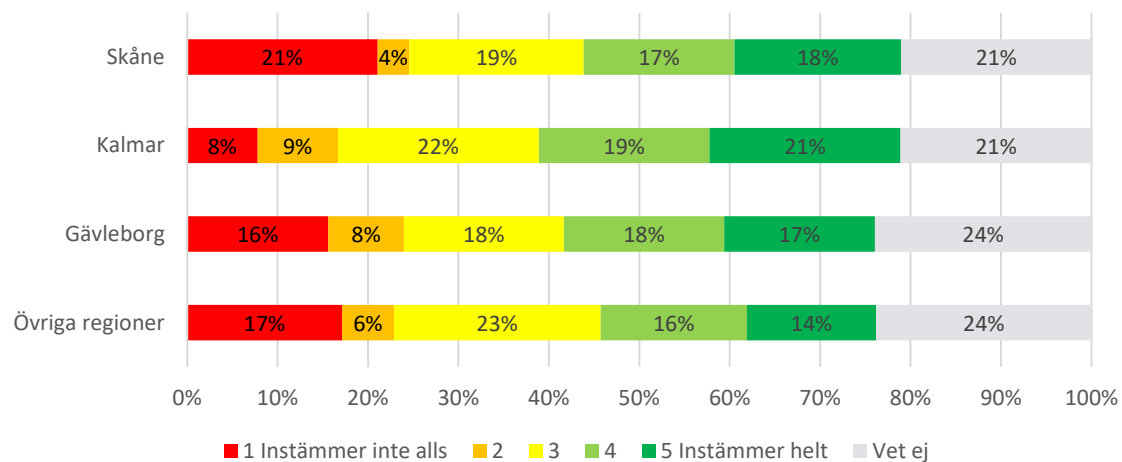
Fråga 11.

Hur ser du på att räntan på ett lån påverkas av hur väl den investering ni planerar att göra uppfyller uppskattade klimatmål (dvs bidrar till minskad klimatpåverkan)?

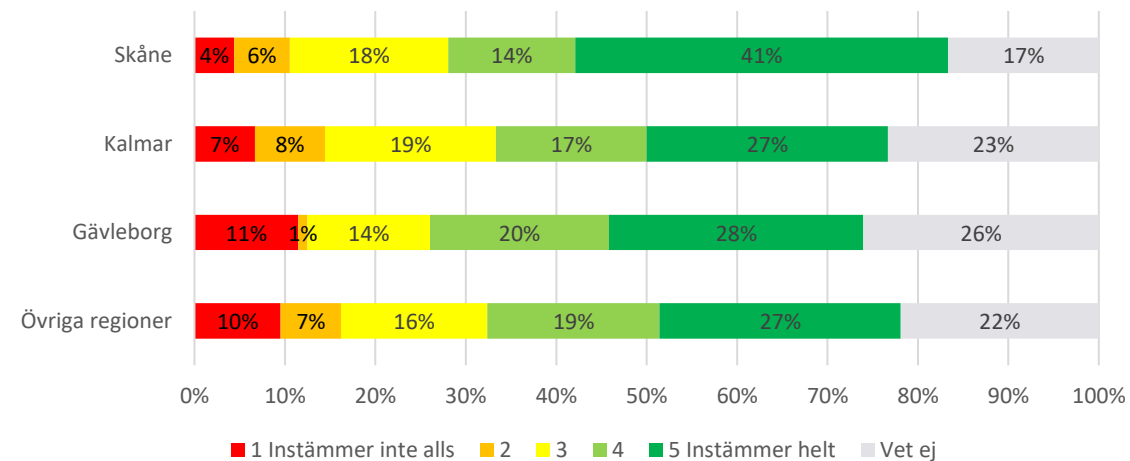
- a) Det känns bra att räntan kopplas till hur projektet lyckas
- b) Det blir mer komplicerat pga. ökad administration
- c) Vill inte ge långivaren denna insikt i min verksamhet

Hur ser du på att räntan på ett lån påverkas av hur väl den investering ni planerar att göra uppfyller uppskattade klimatmål (dvs bidrar till minskad klimatpåverkan)?

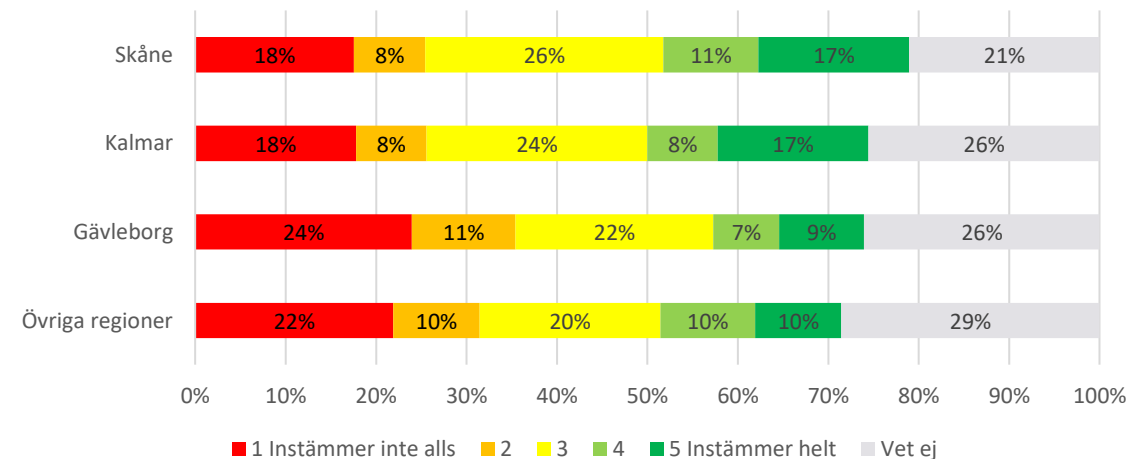
a) Det känns bra att räntan kopplas till hur projektet lyckas

b) Det blir mer komplicerat pga. ökad administration

c) Vill inte ge långivaren denna insikt i min verksamhet

Resultatredovisning

Svar fördelade utifrån bransch

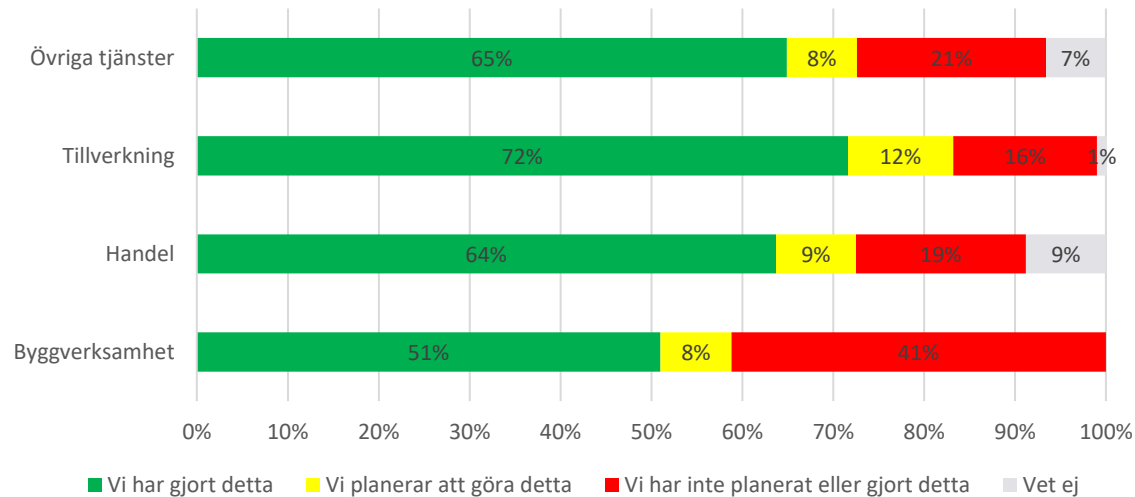
Fråga 1.

Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

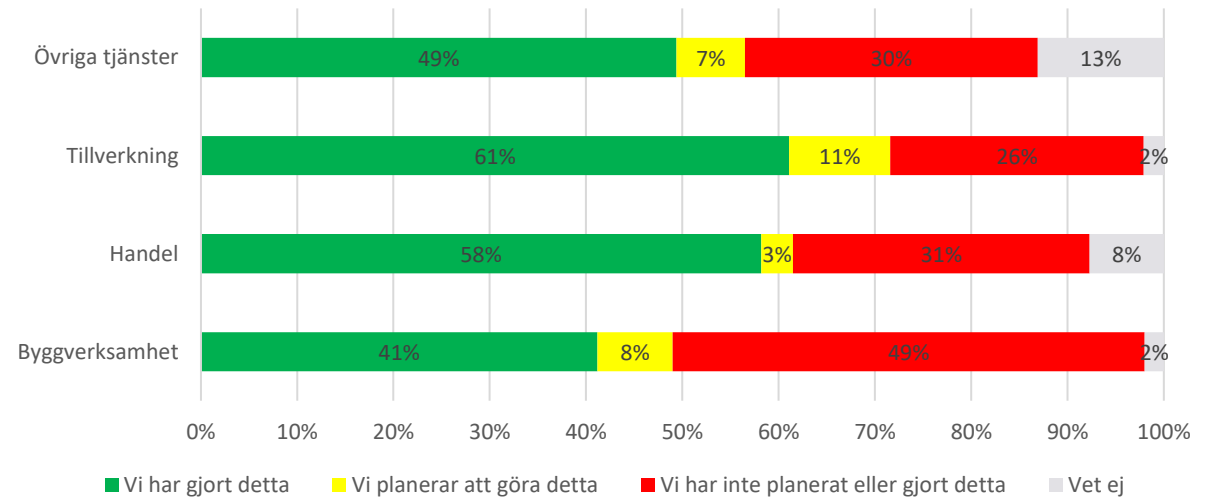
- a) Energieffektiviserat, dvs gjort åtgärder som minskar vår energiförbrukning
- b) Ersatta fossila energislag med förnybara energislag, med el eller fjärrvärme
- c) Ändrat användningen av transporter på ett sätt som kan ge mindre utsläpp av växthusgaser (t ex bytt fordon, nya logistiklösningar)
- d) Minskat användning av material, exempelvis stål, betong, metall, plast
- e) Ändrat användningen av livsmedel och minskat matsvinn
- f) Ställt krav på våra leverantörer att minska sin klimatpåverkan
- g) Utvecklat ny teknik, nya processer, produkter eller tjänster med lägre klimatpåverkan
- h) Förändrat affärsmodell för att erbjuda lösningar med lägre klimatpåverkan till kund
- i) Annat: Fritext

Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

a) Energieffektiviserat, dvs gjort åtgärder som minskar vår energiförbrukning

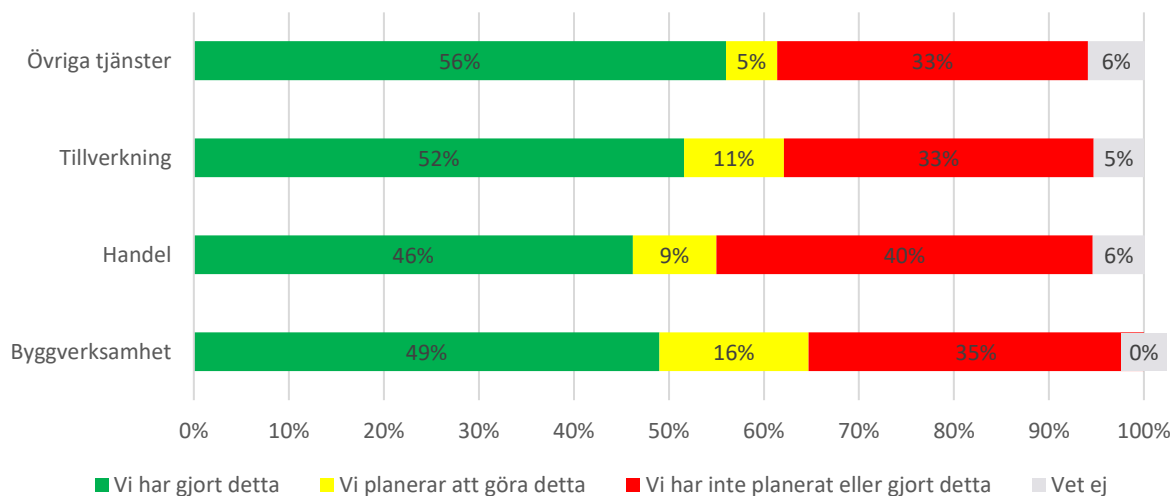

b) Ersätta fossila energislag med förnybara energislag, med el eller fjärrvärme

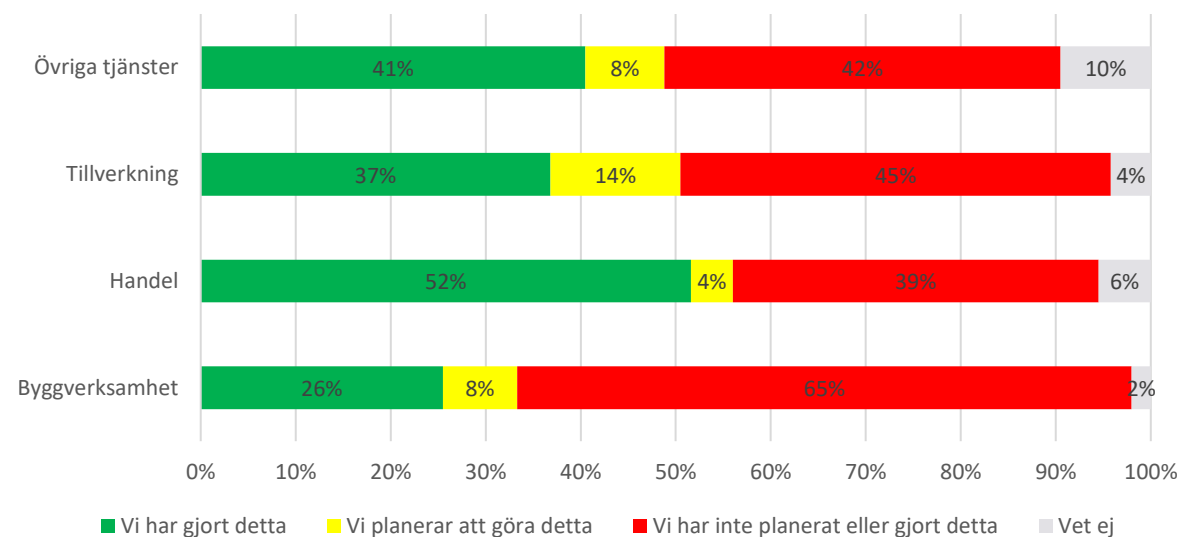

Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

c) Ändrat användningen av transporter på ett sätt som kan ge mindre utsläpp av växthusgaser (t ex bytt fordon, nya logistiklösningar)

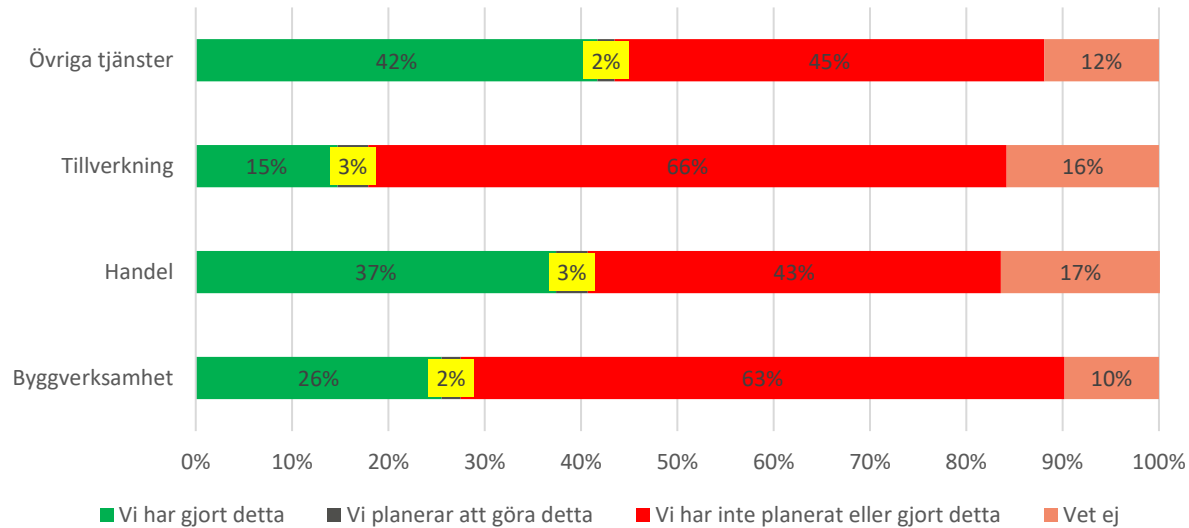

d) Minskat användning av material, exempelvis stål, betong, metall, plast

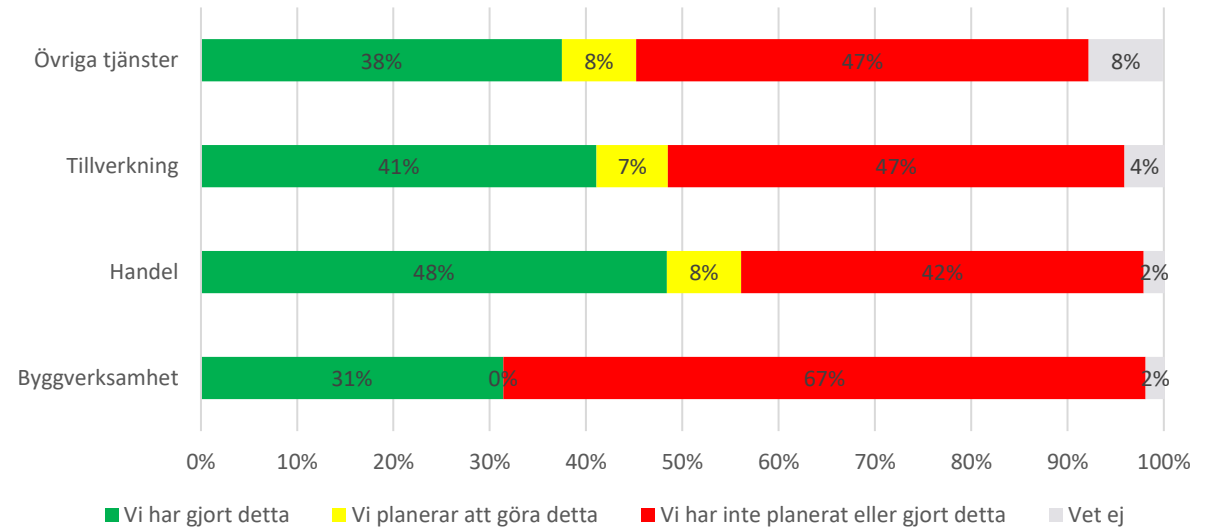

Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

e) Ändrat användningen av livsmedel och minskat matsvinn

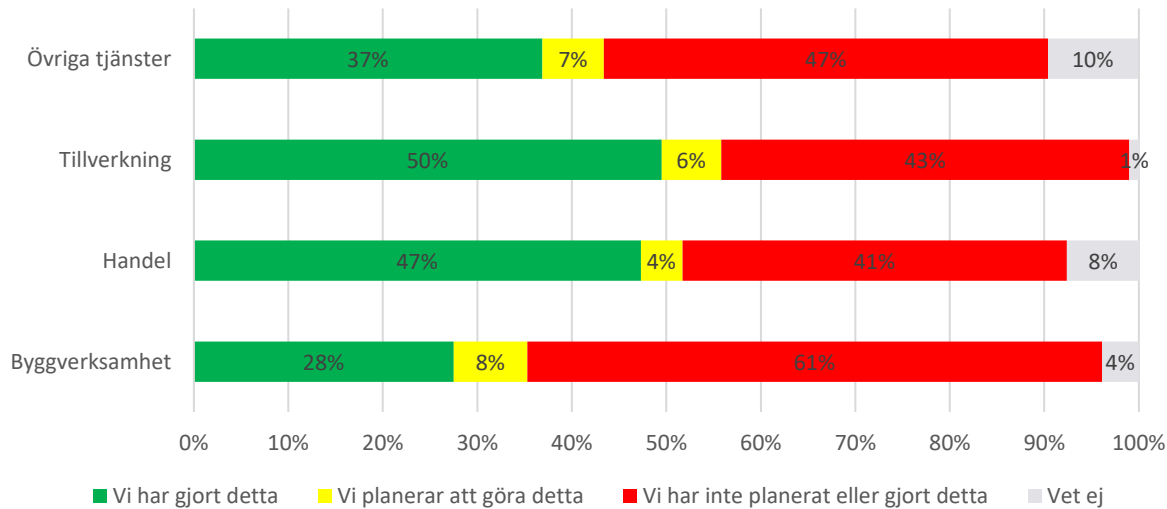

f) Ställt krav på våra leverantörer att minska sin klimatpåverkan

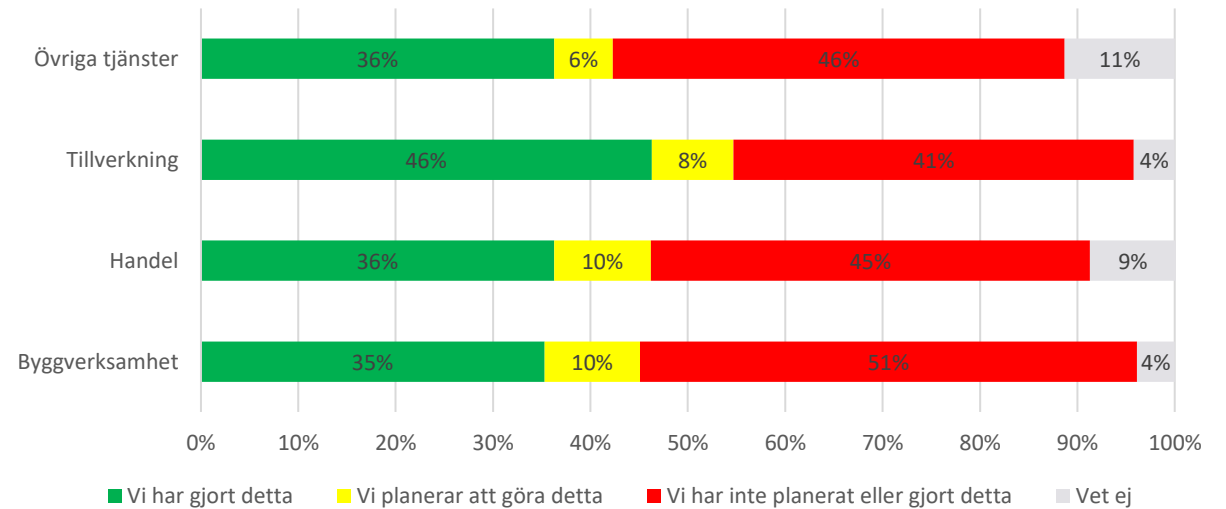

Har ni gjort eller planerar ni att göra något av följande åtgärder för att bidra till minskad klimatpåverkan?

g) Utvecklat ny teknik, nya processer, produkter eller tjänster med lägre klimatpåverkan

h) Förändrat affärsmodell för att erbjuda lösningar med lägre klimatpåverkan till kund

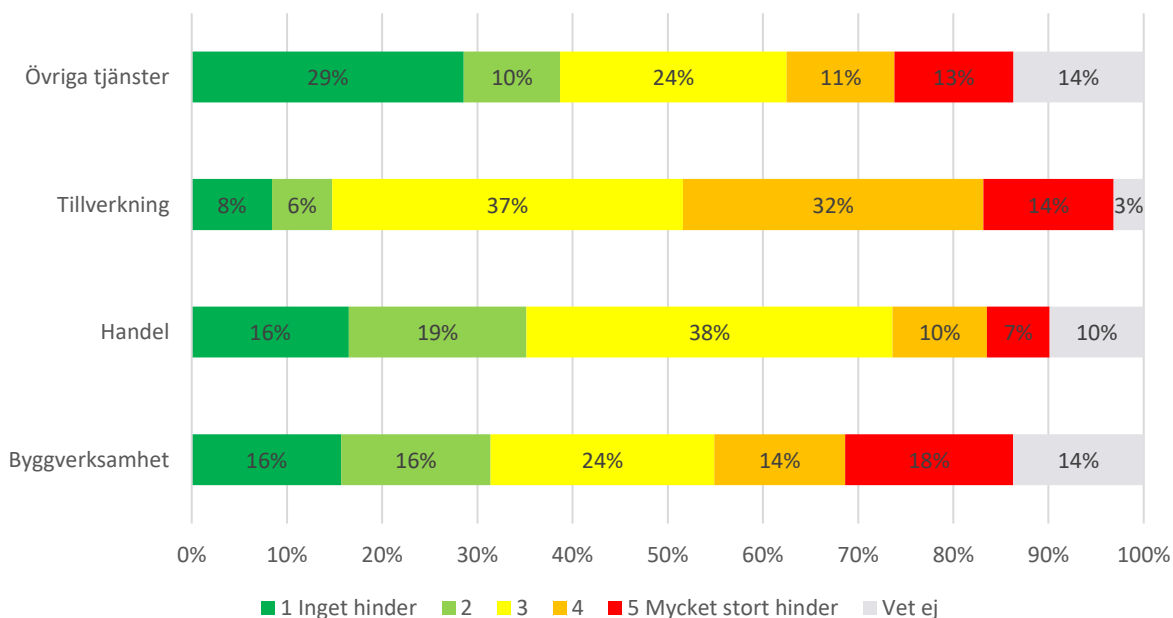
Fråga 2.

Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

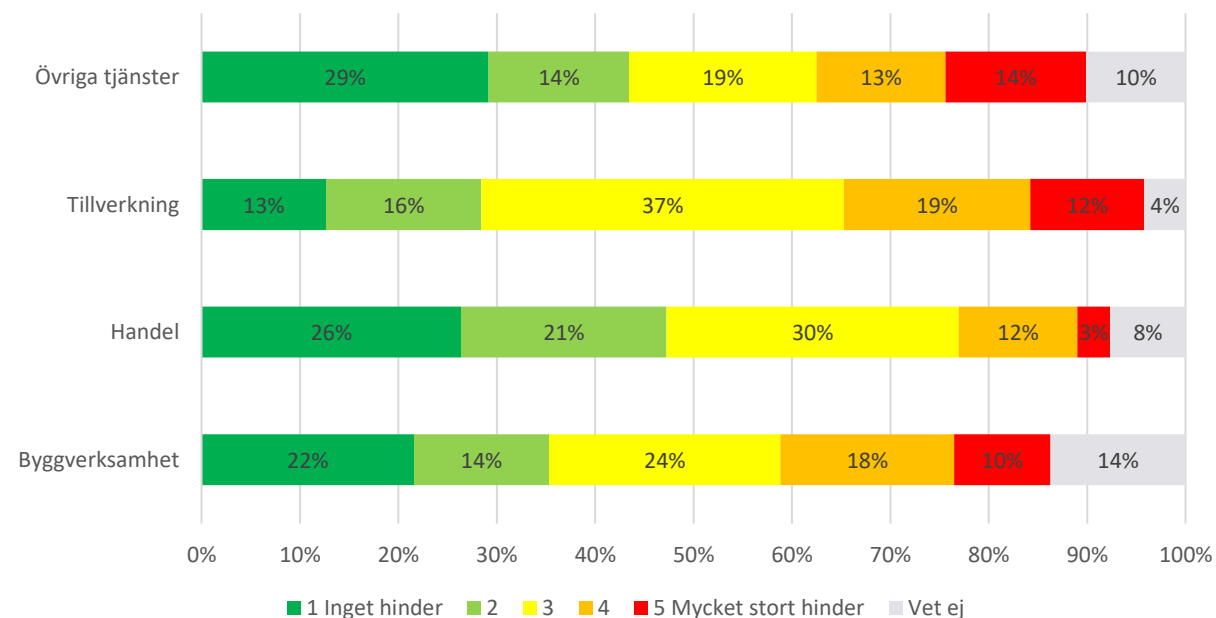
- a) För stora kostnader/ ej lönsamt
- b) Problem att finansiera åtgärder
- c) Saknar kunskap och nätverk
- d) Saknar kompetens att genomföra åtgärder
- e) Det saknas tillgång till rådgivning
- f) Tekniska alternativ eller andra lösningar saknas
- g) Omställning till minskad klimatpåverkan är lågt prioriterat i vår verksamhet

Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

a) För stora kostnader/ ej lönsamt

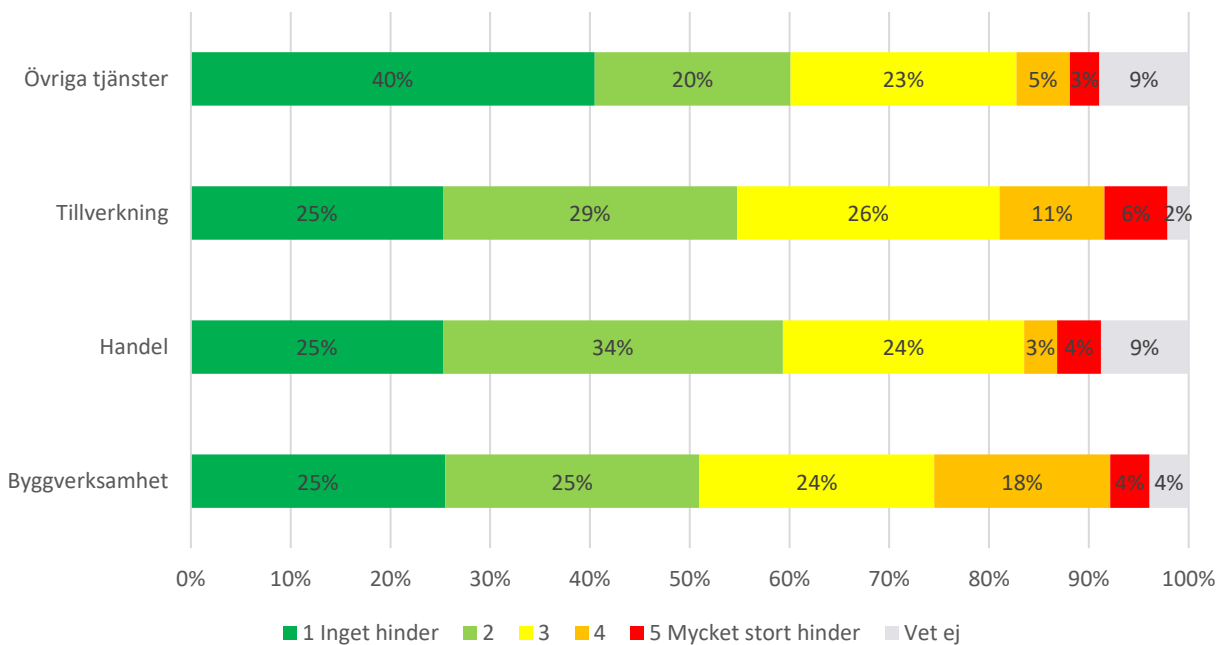

b) Problem att finansiera åtgärder

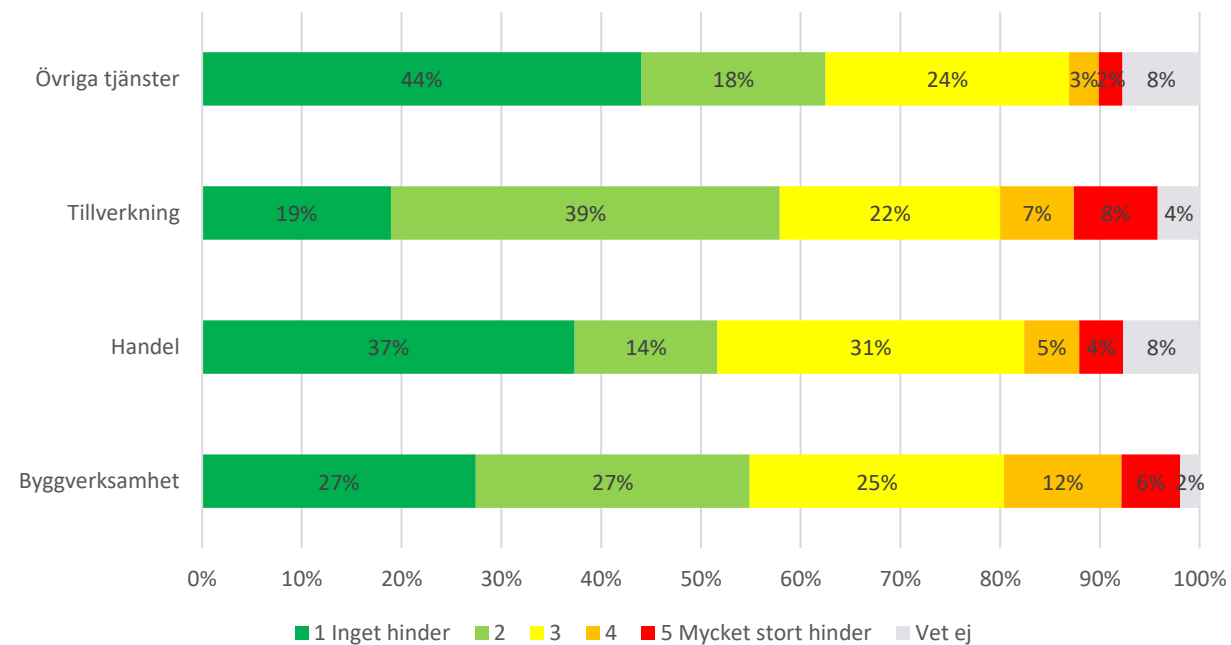

Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

c) Saknar kunskap och nätverk

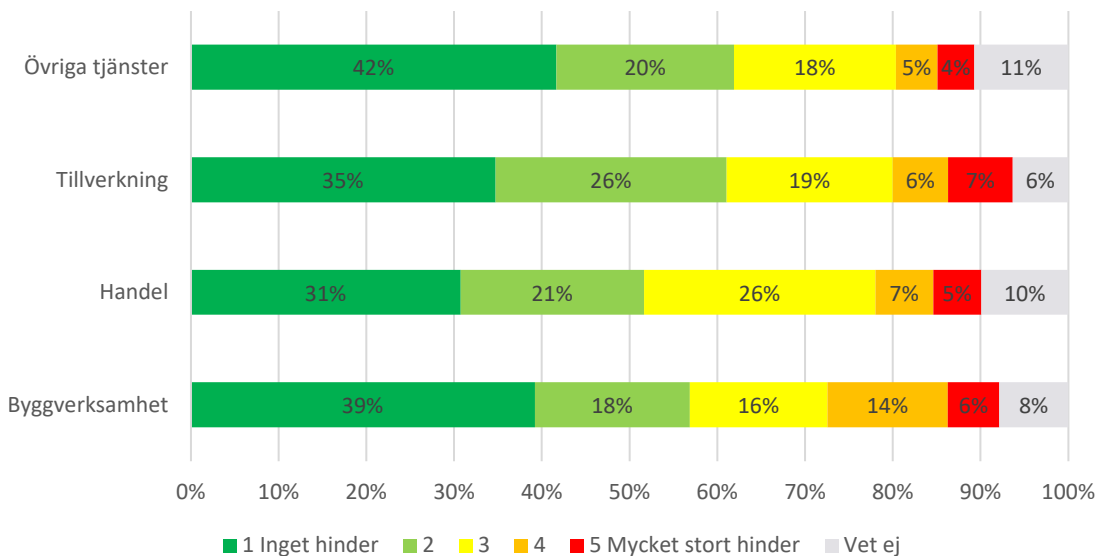

d) Saknar kompetens att genomföra åtgärder

Vilka hinder ser du för ert företag att minska er klimatpåverkan?

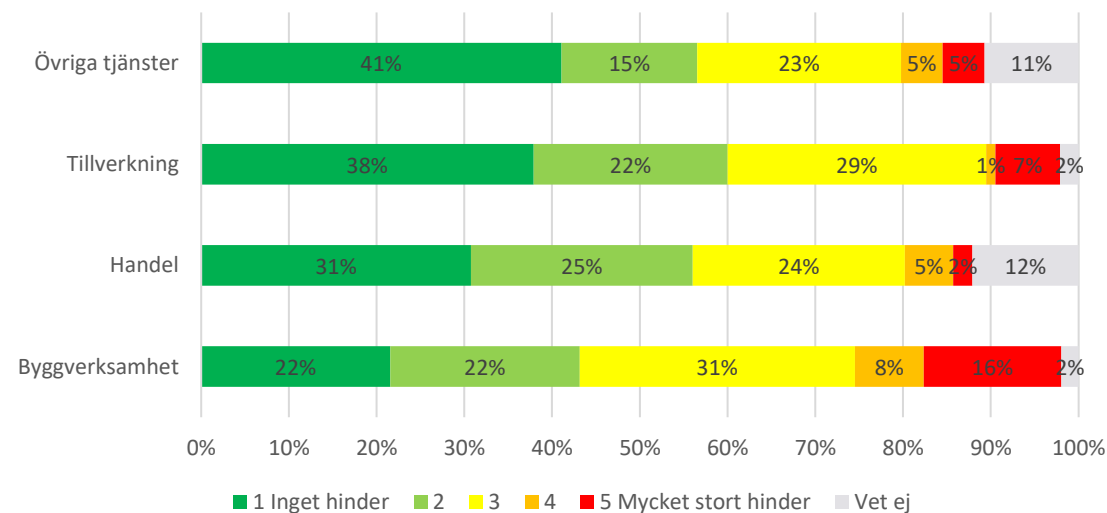
e) Det saknas tillgång till rådgivning

f) Tekniska alternativ eller andra lösningar saknas

g) Omställning till minskad klimatpåverkan är lågt prioriterat i vår verksamhet

Fråga 3.

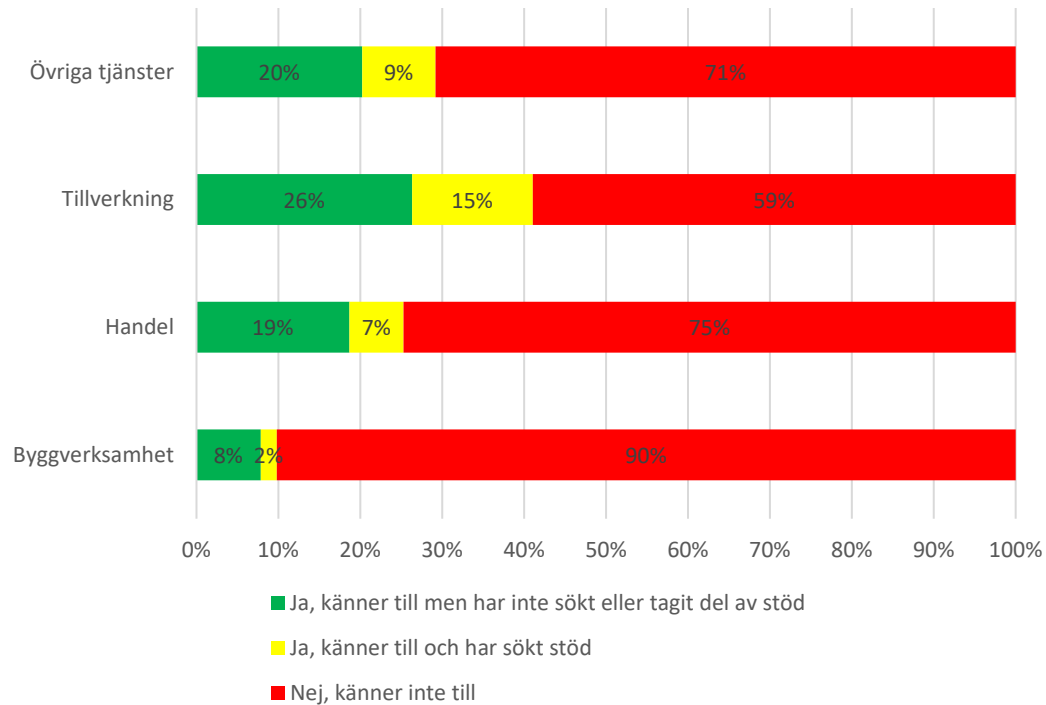
Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan?

a) Klimatklivet (*Naturvårdverkets investeringsstöd*)

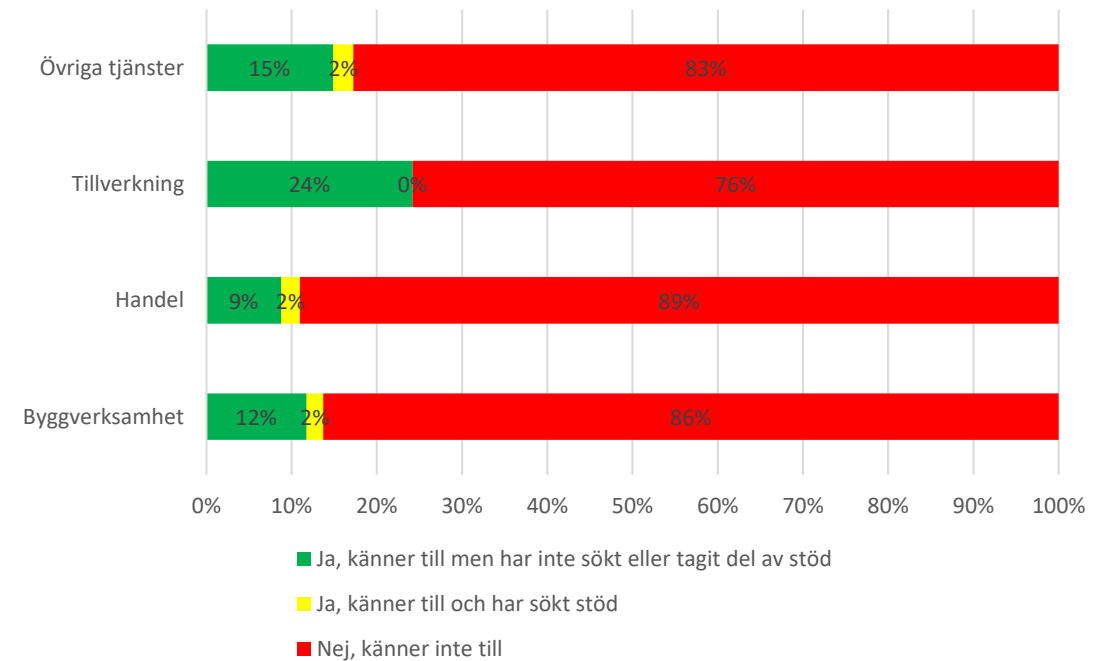
b) Projektstöd genom europeiska regionala utvecklingsfonden (*inom temaområdet koldioxidsnål ekonomi*)

Känner ni till några av följande offentliga stöd och bidrag för minskad klimatpåverkan?

a) Klimatklivet (Naturvårdverkets investeringsstöd)

b) Projektstöd genom europeiska regionala utvecklingsfonden (koldioxidsnål ekonomi)

Fråga 4.

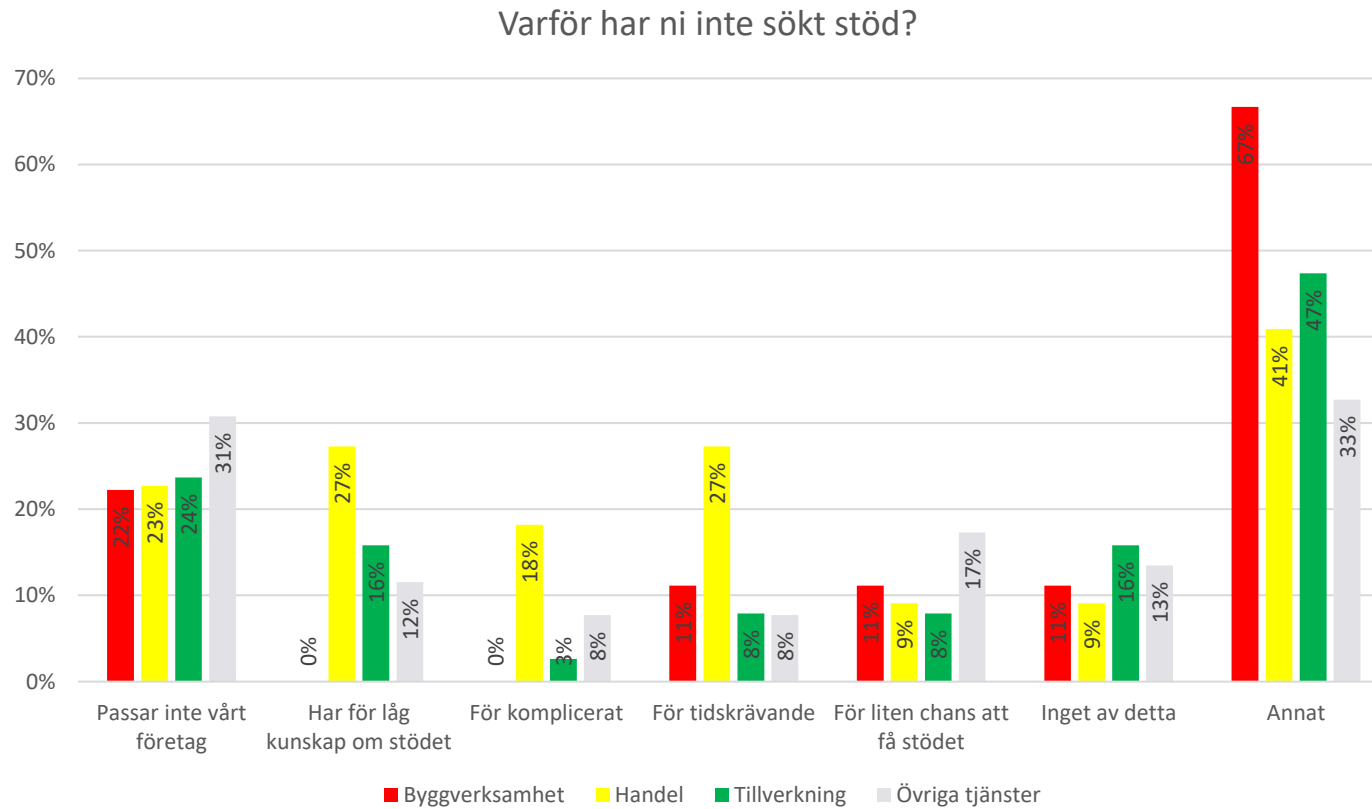
Varför har ni inte sökt stöd?*

- a) Passar inte vårt företag
- b) Har för låg kunskap om stödet
- c) För komplicerat
- d) För tidskrävande
- e) För liten chans att få stödet
- f) Inget av detta
- g) Annat: fritext

* Om svaret "ja, känner till men har inte sökt finansiering" på föregående fråga

Varför har ni inte sökt stöd?

(Frågan ställdes till de företag som svarat att de känner till stödformer, men inte sökt stöd. Bas = 121 svarande)

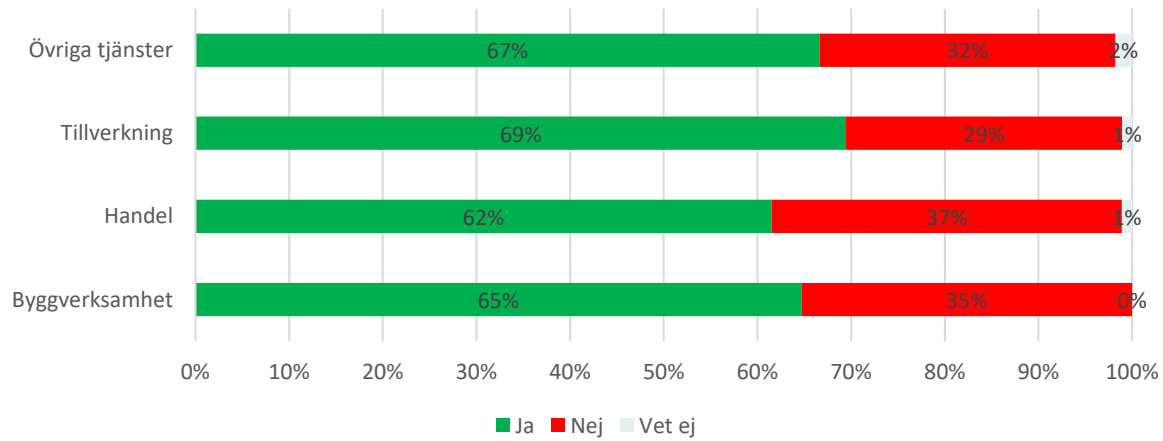
Fråga 5.

Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

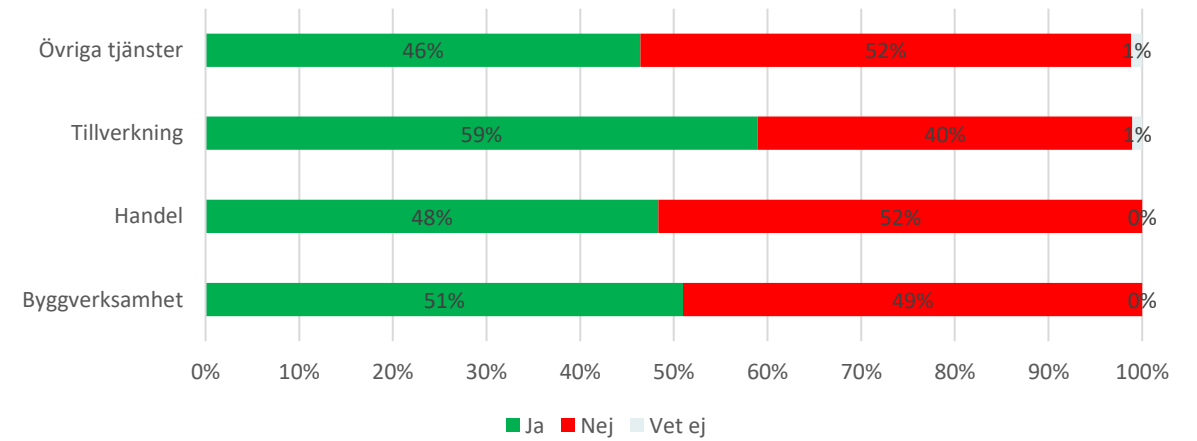
- a) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i samma bransch
- b) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i andra branscher
- c) Utbildning för ledningen
- d) Utbildning för personal
- e) Individuellt stöd och rådgivning från en extern konsult genom en "konsultcheck"
- f) Ingå i ett längre rådgivnings- och coachingprogram med andra företag (ex inspirationstalare, individuell coaching och erfarenhetsutbyte i nätverk)
- g) Annat, vad i sådana fall: Fritext

Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

a) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i samma bransch

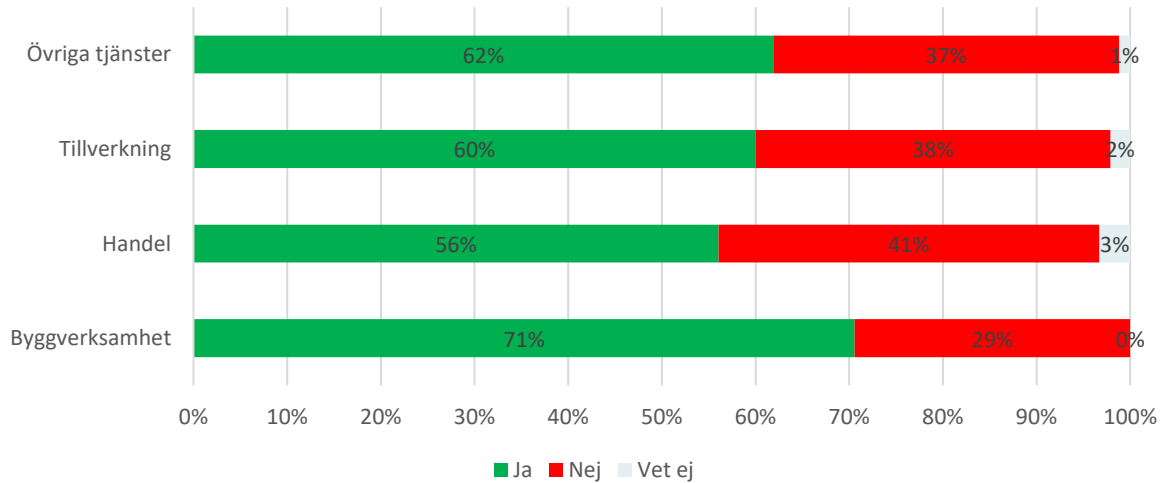

b) Lärande och erfarenhetsutbyte från företag i andra branscher

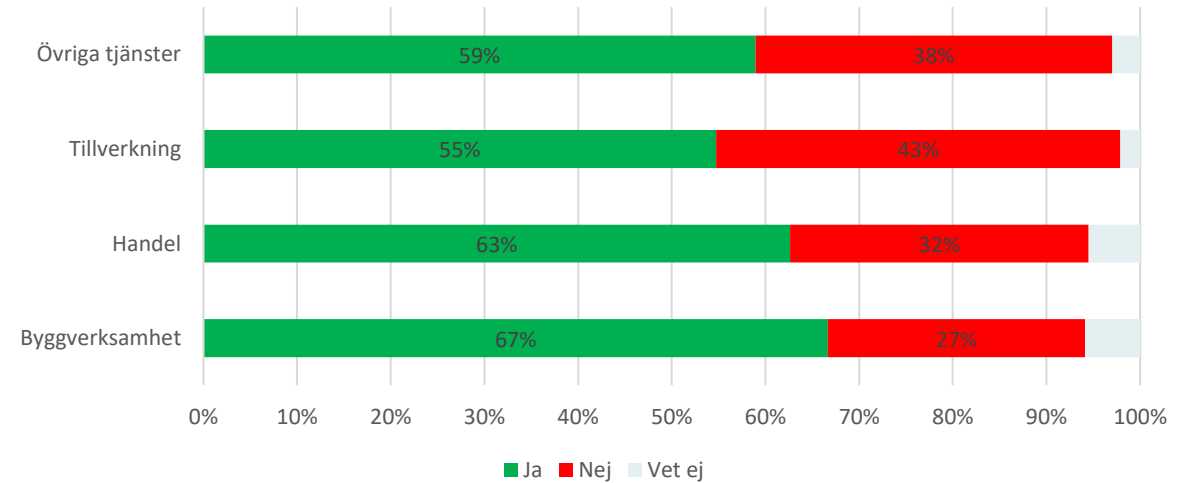

Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

c) Utbildning för ledningen

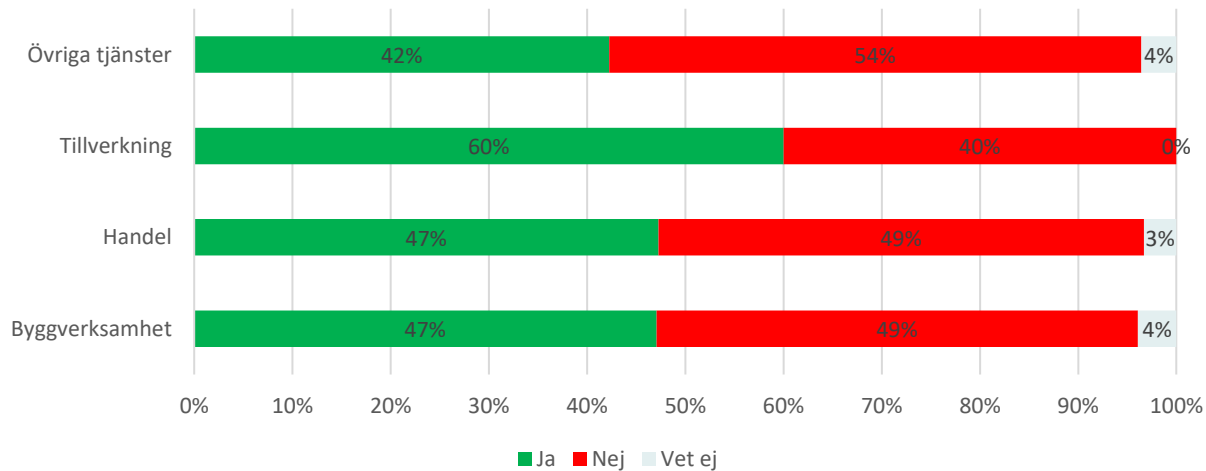

d) Utbildning för personal

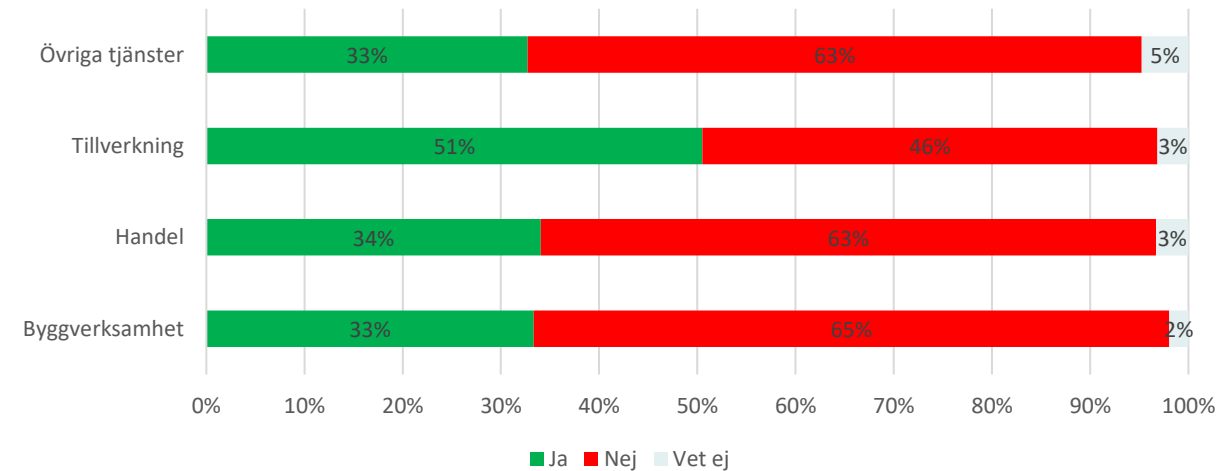

Skulle något/några av följande stöd för minskad klimatpåverkan vara intressant för er?

e) Individuellt stöd och rådgivning från en extern konsult genom en "konsultcheck"

f) Ingå i ett längre rådgivnings- och coachingprogram med andra företag

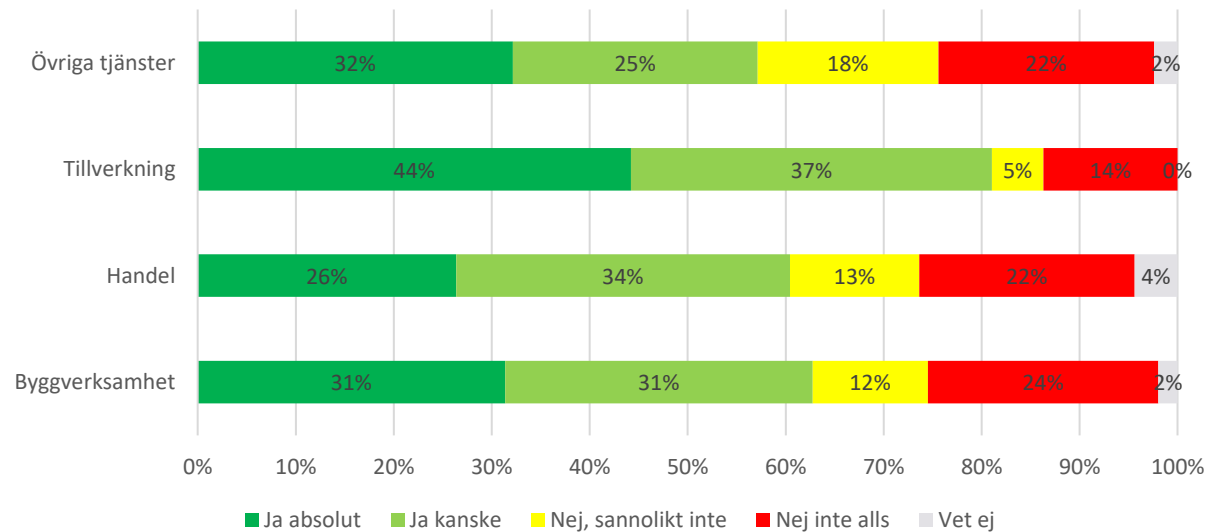
Fråga 6.

Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

- a) Ja absolut
- b) Ja kanske
- c) Nej, sannolikt inte
- d) Nej inte alls
- e) Vet ej

Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

Skulle det kunna vara aktuellt för ert företag att söka offentligt stöd till finansiering av åtgärder för att minska företagets klimatpåverkan?

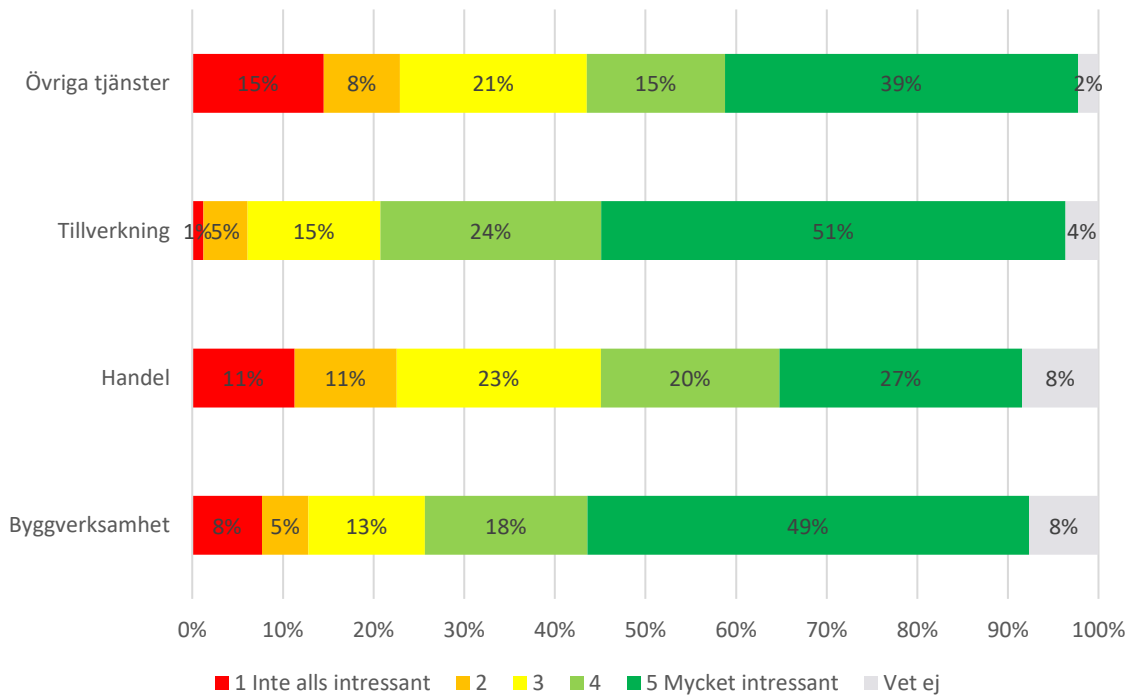
Fråga 7.

För vilket syfte bedömer ni att offentligt bidragsstöd skulle vara intressant för ert företag?

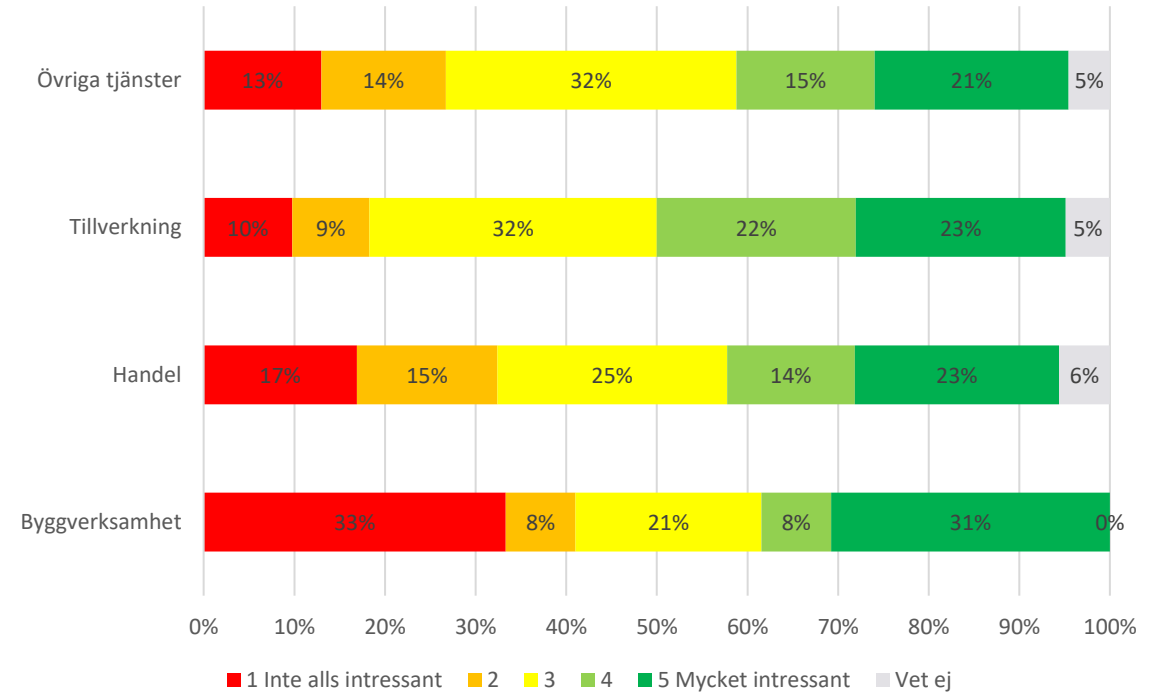
- a) Bidrag som finansierar fysiska investeringar
- b) Bidrag som finansierar extern rådgivning/kunskapsstöd

För vilket syfte bedömer ni att offentligt bidragsstöd skulle vara intressant för ert företag?

a) Bidrag som finansierar fysiska investeringar

b) Bidrag som finansierar extern rådgivning/kunskapsstöd

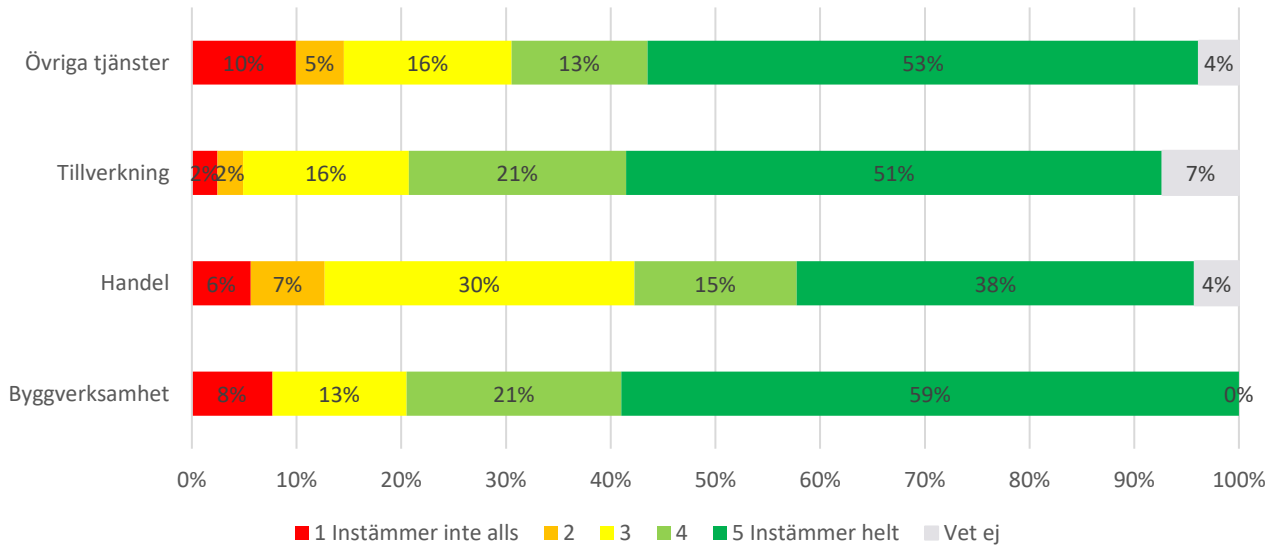
Fråga 8.

Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan?

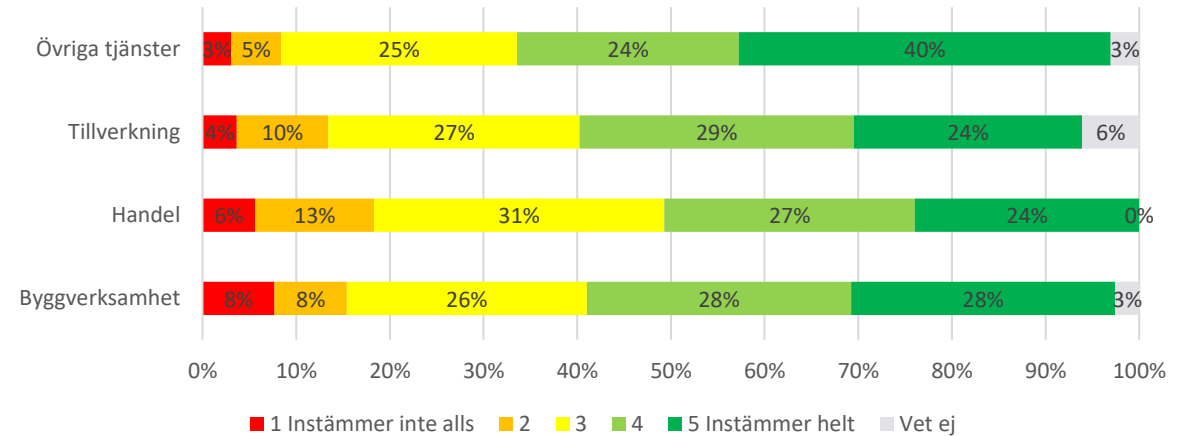
- a) Bidrag är bättre än lån då det känns riskabelt att sätta sig i skuld
- b) Bidrag är bra då samhället måste bekosta en del av klimatomställningen
- c) Bidrag är nödvändigt om det handlar om investeringar som inte är lönsamma
- d) Lån är bra då det gör att stödet till investeringen kan bli större
- e) Lån är bra om det finns en statlig garanti som täcker förlusten om investeringen misslyckas

Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan?

a) Bidrag är bättre än lån då det känns riskabelt att sätta sig i skuld

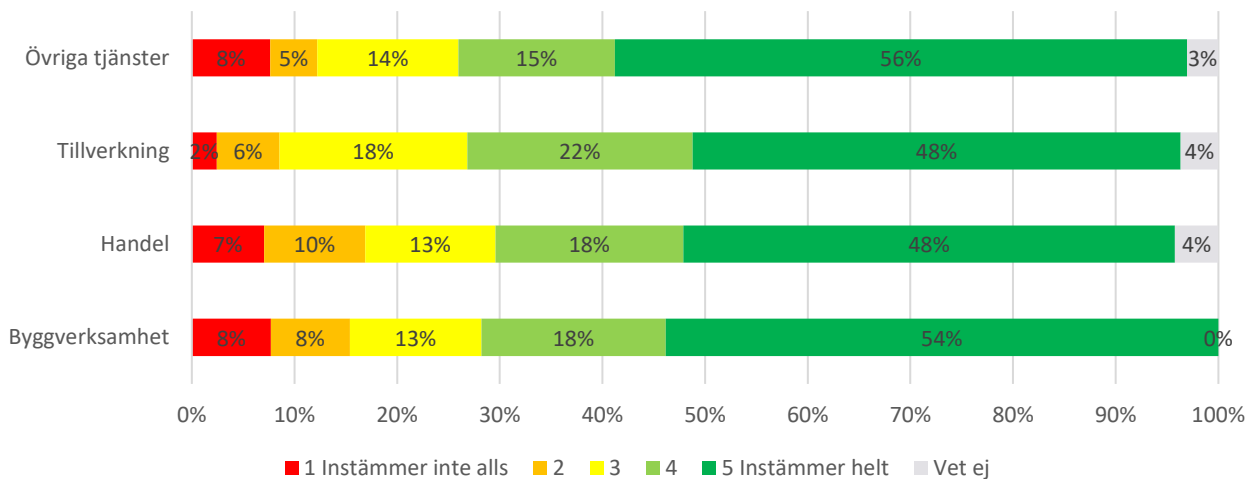

b) Bidrag är bra då samhället måste bekosta en del av klimatomställningen

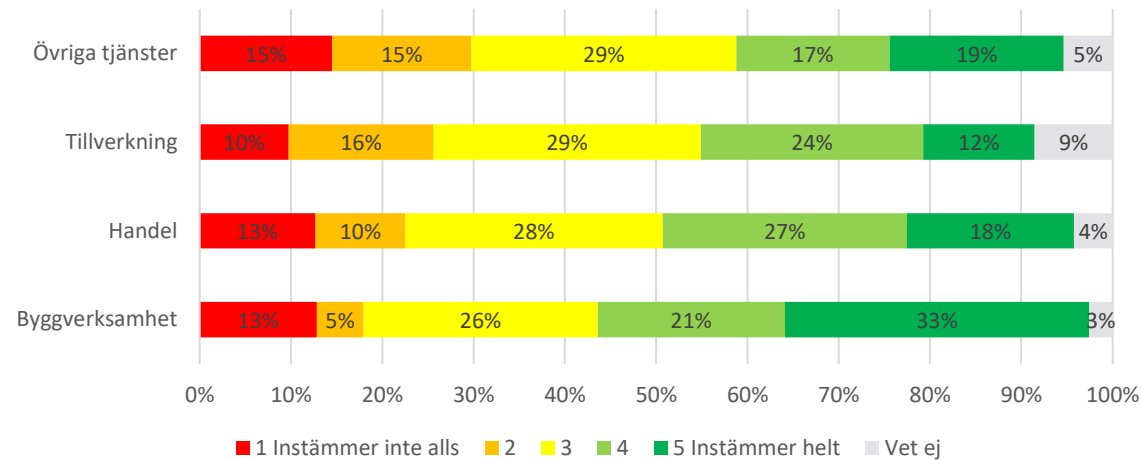

Vad är din inställning till offentliga lån och bidrag för att finansiera investeringar för minskad klimatpåverkan?

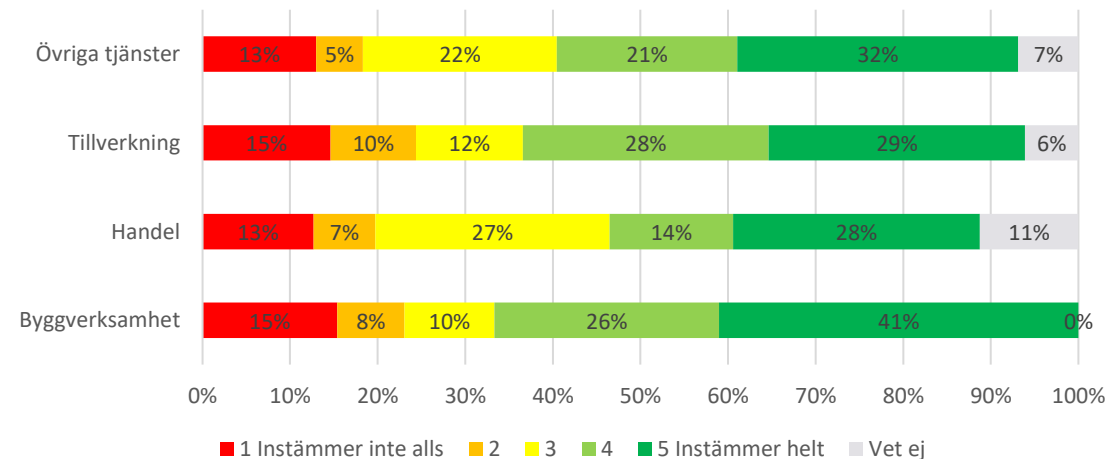
c) Bidrag är nödvändigt om det handlar om investeringar som inte är lönsamma

d) Lån är bra då det gör att stödet till investeringen kan bli större

e) Lån är bra om det finns en statlig garanti som täcker förlusten om investeringen misslyckas

Fråga 9.

Skulle någon av följande former av offentligt kapital vara intressanta för att finansiera klimatåtgärder för ert företag?

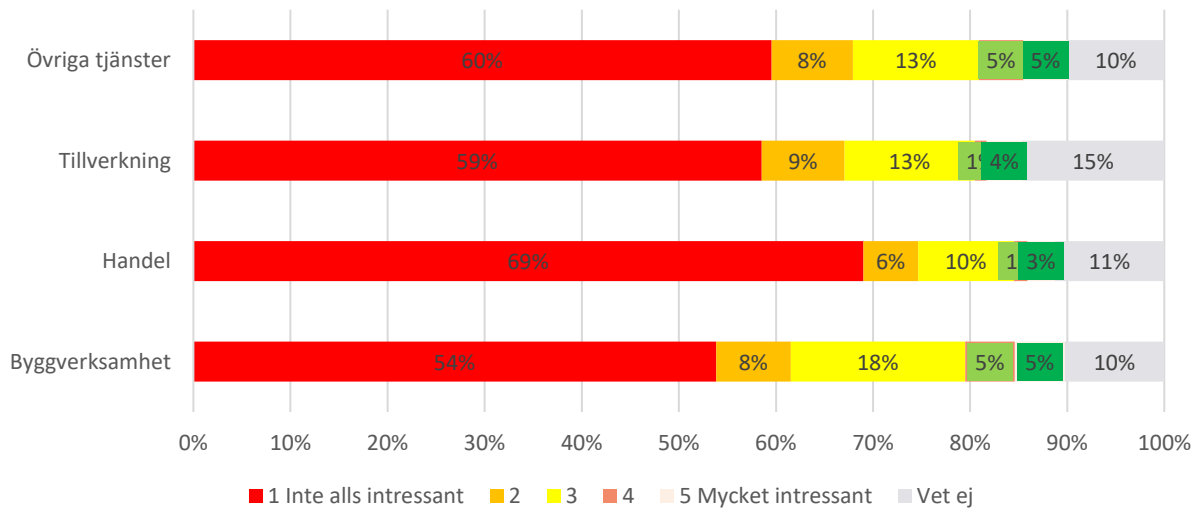
- a) Riskkapital*
- b) Konvertibellån**

*Med riskkapital menas externt ägarkapital som tillförs bolaget (dvs kapital i utbyte mot aktier i företaget).

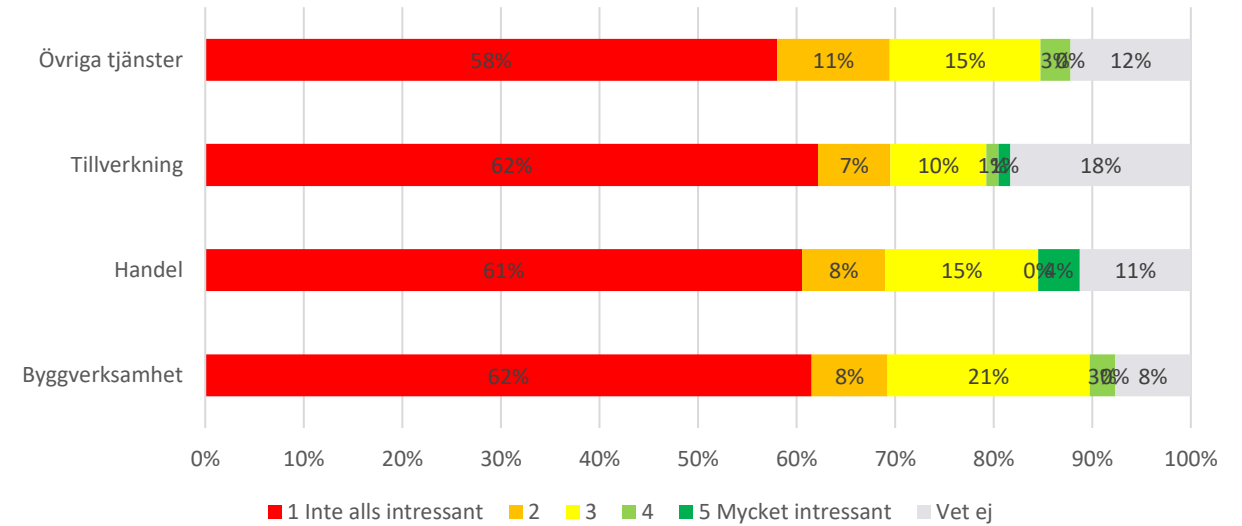
**Med konvertibellån menas ett lån som längre fram kan omvandlas till aktier i företaget.

Skulle någon av följande former av offentligt kapital vara intressanta för att finansiera klimatåtgärder för ert företag?

a) Riskkapital

b) Konvertibellån

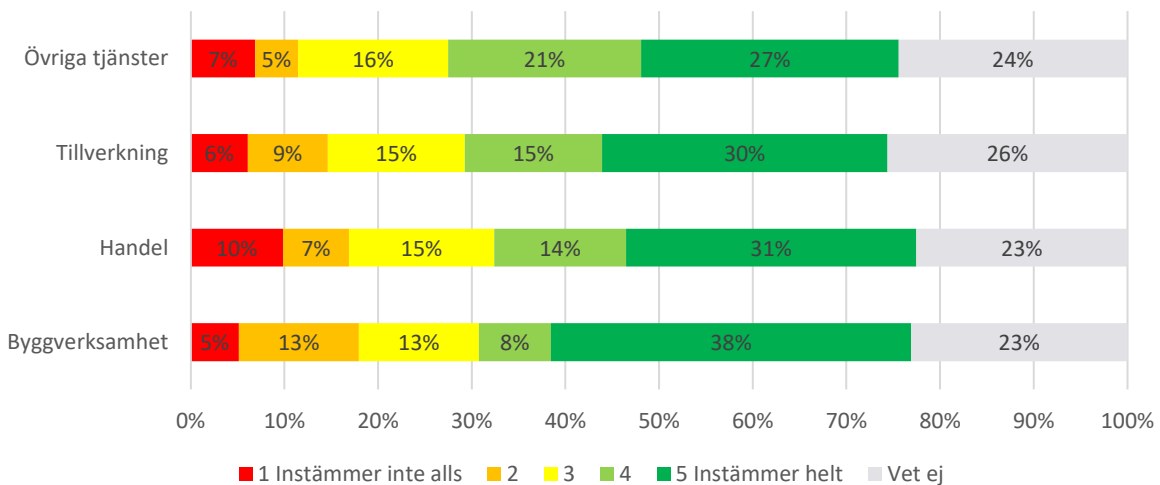
Fråga 10.

Hur ser du på följande påståenden rörande offentligt riskkapital?

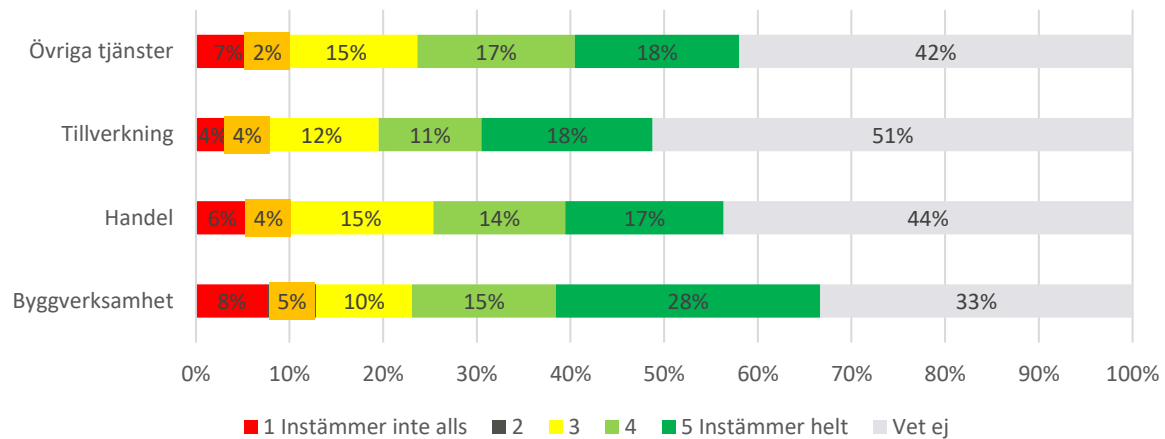
- a) Riskkapital ger för stort inflytande för nya ägare
- b) Offentliga investerare kräver i allmänhet för stor avkastning på sina investeringar för att kunna gå in med kapital
- c) Offentliga investerare vill inte ta tillräckligt hög risk

Hur ser du på följande påståenden rörande offentligt riskkapital?

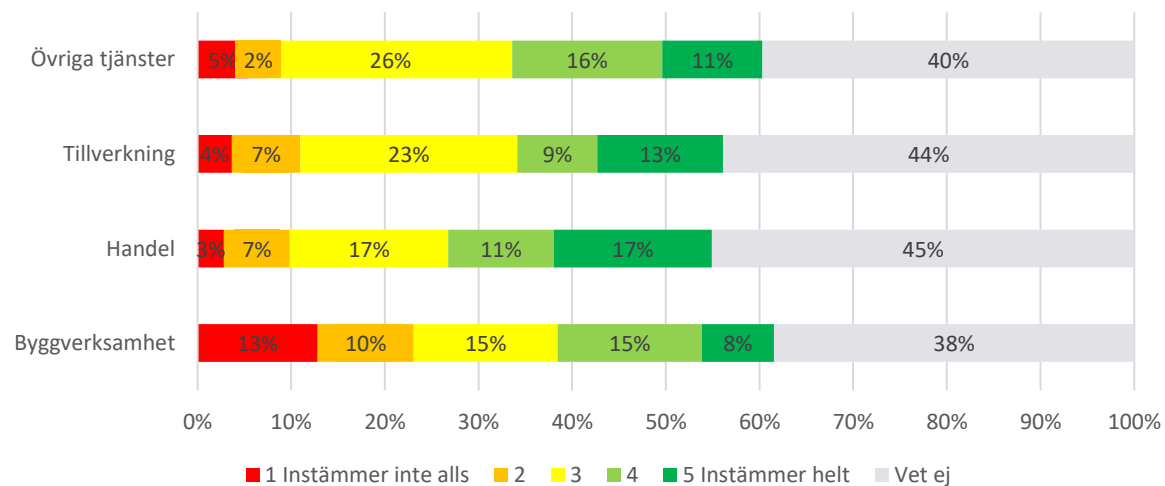
a) Riskkapital ger för stort inflytande för nya ägare

b) Offentliga investerare kräver i allmänhet för stor avkastning på sina investeringar för att kunna gå in med kapital

c) Offentliga investerare vill inte ta tillräckligt hög risk

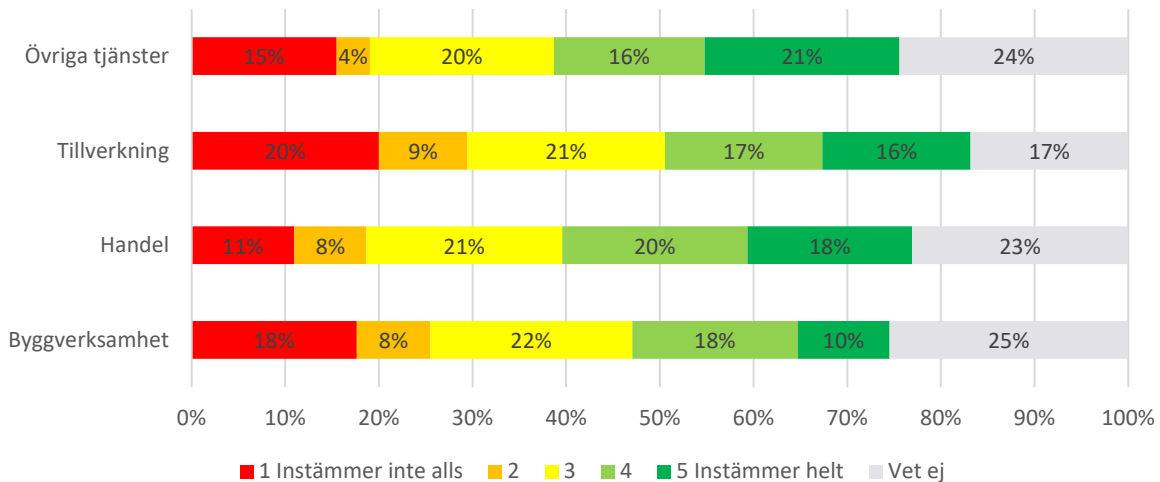
Fråga 11.

Hur ser du på att räntan på ett lån påverkas av hur väl den investering ni planerar att göra uppfyller uppskattade klimatmål (dvs bidrar till minskad klimatpåverkan)?

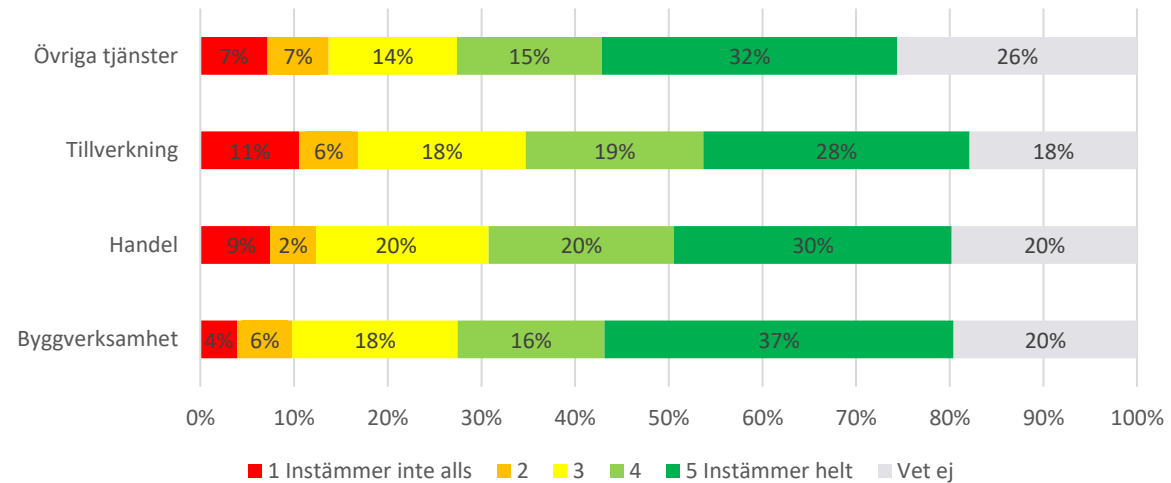
- a) Det känns bra att räntan kopplas till hur projektet lyckas
- b) Det blir mer komplicerat pga. ökad administration
- c) Vill inte ge långivaren denna insikt i min verksamhet

Hur ser du på att räntan på ett lån påverkas av hur väl den investering ni planerar att göra uppfyller uppskattade klimatmål (dvs bidrar till minskad klimatpåverkan)?

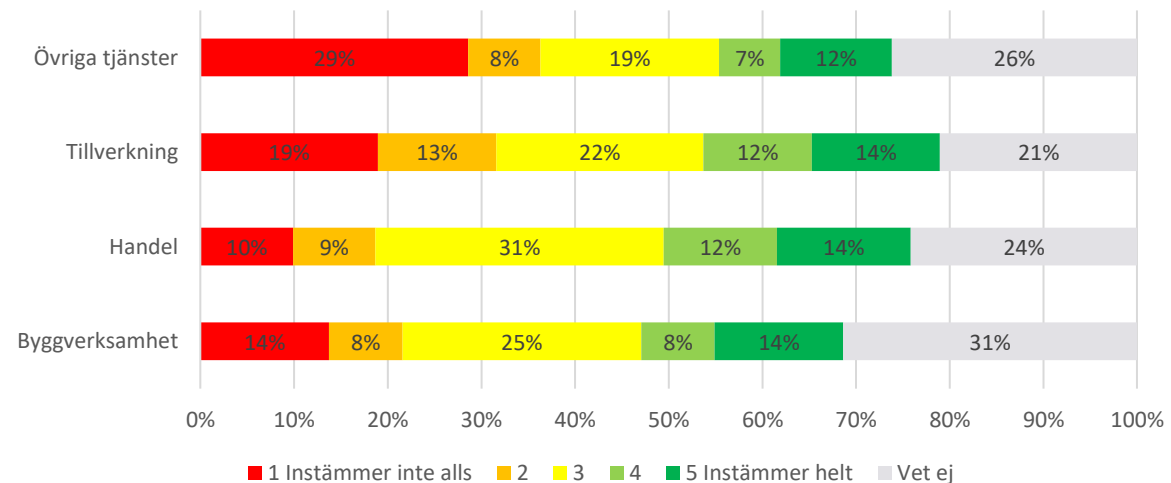
a) Det känns bra att räntan kopplas till hur projektet lyckas

b) Det blir mer komplicerat pga ökad administration

c) Vill inte ge långivaren denna insikt i min verksamhet

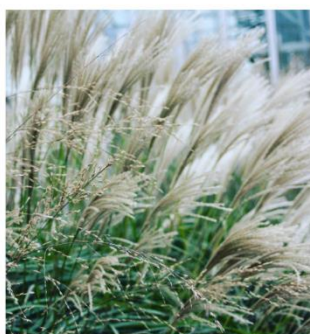
Peter Bjerkesjö
IVL Svenska Miljöinstitutet

peter.bjerkesjo@ivl.se

010-788 67 19, 0709-26 73 76

Bilaga 2 – Sammanställning djupintervjuer

Djupintervjuer från studie om samverkan för målgruppsanpassat stöd till små- och medelstora företag i klimatomställningen.

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	sida 3
2. Inledning	sida 4
3. Drivkrafter hos företagen och branscher i framkant	sida 4
4. Hinder för små- och medelstora företag i klimatomställningen	sida 5
4.1 Kunskap om det egna klimatarbetet hos SMF	sida 5
4.2 Praktiska barriärer för SMF att ställa om	sida 5
5. Möjligheter för SMF i klimatomställningen	sida 6
5.1 Potential i upphandling, merförsäljning och mjuka investeringar	sida 6
6. Aktörernas eget arbete med hållbarhet hos SMF	sida 7
7. Befintliga stöd och utvecklingen av finansiella stöd för SMF	sida 9
7.1 Begränsningar i tidigare och nuvarande stödformer	sida 9
7.2 Utveckla nya finansiella stödformer	sida 10
7.3 Andra former av stöd till små- och medelstora företag	sida 11
8. Slutsats	sida 11
9. Bilaga	sida 12

1. Sammanfattning

Under hösten 2020 och våren 2021 har Klimatklivet på Naturvårdsverket genomfört en studie om samverkan för målgruppsanpassat stöd till små- och medelstora företag i klimatomställningen. Projektet har genomförts med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden och består av tre delar, djupintervjuer med branschorganisationer, en enkätundersökning med små- och medelstora företag samt dialogmöten med tre pilotregioner i Sverige. Den här rapporten innehåller sammanställningen av de djupintervjuer som gjorts med aktörer som företrädare eller arbetar med små- och medelstora företag (SMF). Syftet med projektet har varit att dels kartlägga behovet av insatser och stöd riktat mot SMF samt utforska möjligheterna att kunna målgruppsanpassa och utforma kunskapsuppbyggande och finansiella stöd framöver.

De senaste åren har man generellt kunnat se en större förändring hos SMF där intresset för hållbarhet och Agenda 2030 har ökat, allt fler företag arbetar aktivt med hållbarhet i sin verksamhet. Företagarna lyfter fram att i deras senaste hållbarhetsrapport anser nästan alla företag att det är viktigt att ta ansvar för klimatet genom det egna företaget och drygt 65 procent har ett aktivt hållbarhetsarbete. Övergripande är hållbarhet prioriterat och något som står högt i kurs hos företagen. Vidare arbetar företagen gärna med att inkludera alla tre hållbarhetsperspektiven, det vill säga ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet men det mest förekommande i företagens strategiska arbete är klimat och miljö.

Både intervjuerna med de olika aktörerna som arbetar med små och medelstora företag och den enkätstudie som skickats ut till företag i de tre pilotregionerna (Skåne, Gävleborg och Kalmar) har producerat samstämmiga resultat. Där verkar finnas en samsyn kring förutsättningar hos SMF och deras behov av stöd vilket har genererat följande slutsatser:

- Generellt finns ett stort utbud av kunskapshöjande insatser men behovet är fortsatt stort för SMF på grund av bristen på tid att kunna delta i dessa.
- SMF är generellt mer positiva till finansiella stödformer såsom bidrag än lån eller riskkapital då man vill undvika skuldsättning i största möjliga mån.
- De mindre företagen är oftast de som har svårare att ställa om.
- SMF är en heterogen grupp företag. Därmed behövs målgruppsanpassat och branschspecifikt stöd.
- Det behövs ett förändrat narrativ kring klimatomställningen, från kostnader som belastar enskilda företaget till att se en långsiktig affärsmöjlighet.
- Upphandlingar är ett område med stor potential för klimatomställning i SMF.

2. Inledning

Totalt har nio djupintervjuer genomförts med personer som har god kännedom om den egna organisationens hållbarhetsarbete samt SMF:s förutsättningar att kunna ställa om. Målet med att bjuda in dessa aktörer och branscher har varit att försöka täcka in breda sektorer av samhället som SMF verkar inom. Intervjuerna har haft stort fokus på tillgången och behovet av stöd för att stötta SMF i att kunna ställa om, då särskilt på kunskapsuppbyggande insatser och finansiella stödformer.

Deltagande parter i intervjustudien – presenterade i alfabetisk ordning:

- **Almi Företagspartner** – *Marie Ahlgren, chef för kund- och affärsutveckling.*
- **Almi Invest** – *Stefan Söderling, chef Almi Invest Green Tech-fond.*
- **Almega** – *Anders Persson, näringspolitisk chef.*
- **Byggföretagen** – *Birgitta Govén, ansvarig färdplan, energi & klimatfrågor.*
- *Anna Broman – ekonom och expert på bostads- och näringspolitik.*
- **Företagarna** – *Philip Thunborg, näringspolitisk expert.*
- **IUC Sverige** – *Thomas Nilsson, VD för IUC Sverige.*
- **Småföretagarna Riksförbund** – *Mattias Andersson, styrelseledamot.*
- **Sveriges åkeriföretag** – *Ulric Långberg, samhällspolitisk chef.*
- **Visita** – *Anna Sandborgh, jurist.*

För mer information om de deltagande organisationerna se bilaga.

3. Drivkrafter hos företagen och branscher i framkant

De allra flesta företagare är idag medvetna om behovet av en klimatomställning i samhället. Som småföretagare är man ofta präglad av och har en stark koppling till det lokala samhället, man känner sina kunder och är lyhörd för att kunna möta allmänhetens efterfrågan på mer hållbara produkter och tjänster. Visita pekar också på att förutom det egna engagemanget blir företag som arbetar med hållbarhet mer attraktiva på arbetsmarknaden som arbetsgivare, vilket i sig kan fungera som en drivkraft att ställa om. Det har kommit att bli allt viktigare att definiera vad hållbarhet och klimatomställning innebär specifikt för det egna företaget men för det krävs också mycket kunskap på området. På Byggföretagen har man gjort intervjuer med små och medelstora företag som visar på att hållbarhetsarbetets drivkrafter är lönsamhet och affärsnytta vilket innebär ett fokus på kvalitet och kundnöjdhet i det dagliga arbetet.

Flera branscher anses ligga i framkant i klimatomställningen, däribland fordon- och transportindustrin eftersom det dels ställs högre krav på underleverantörer men där man liksom energi-sektorn också har inkluderat klimatomställningen i sin affärsidé, dels att de nyttjar stöd oftare från till exempel Naturvårdsverket och Energimyndigheten. De, liksom tillverkningsindustrin och byggbranschen, har också träffats mer av statliga regleringar där politiken har drivit fram en förändring i klimatarbetet. De branscher som kommit längst tillhör också de områden där det finns störst klimatnytta att hämta framöver, såsom transportsektorn men även handeln. Statliga forskning- och innovationsprojekt, Industriklivet som omnämnt exempel, är bra på att utveckla de stora industrierna. Så pass stora projekt spiller över till småföretag samt att den hållbarhetsredovisning som ställs som krav på stora företag påverkar småföretagare då de är underleverantörer och kunder.

4. Hinder för små- och medelstora företag i klimatomställningen

Småföretagarna lyfter fram att de ser att det är de allra minsta företagen, det vill säga småföretag/mikroföretag som i lägst utsträckning arbetar med hållbarhet i sin verksamhet. För att få större effekt i klimatomställningen behöver man nå ut på ett bättre sätt med stöd till dessa företag. Företagarna lyfter att branschområden som företagstjänster, redovisning och vissa IT-områden ligger längst ifrån att ha ett strategiskt hållbarhetsarbete men betonar däremot att det inte är på dessa områden som man bäst accelererar klimatarbetet.

4.1 Kunskap om det egna klimatarbetet hos små- och medelstora företag

Det finns fortfarande en viss okunskap hos SMF kring det egna bidraget och hur man initierar ett hållbarhetsarbete för den egna verksamheten. För att kunna ta det steget krävs en medvetenhet kring dessa frågor, därmed behöver man skapa förutsättningar för SMF att själva utveckla sitt intresse och sin kunskap. När företagen har tagit steget till att ha en medveten kompetens är det viktigt att man fortsättningsvis uppmuntrar de som är nya på området hållbarhetsfrågor. Det som är nytt upplevs ofta som jobbigt och svårt till en början vilket kan skapa en tröskel som gör att företagen väljer att fortsätta som tidigare. Man ser även en osäkerhet hos SMF kring hur de ska göra rätt för sig i hållbarhetsarbetet vilket skapar en rädsla av att göra fel där en del drar sig för att rapportera, söka stöd eller accelerera sitt klimatarbete. Byggföretagen lyfter fram klimatdeklarationen för byggnationer som blir lag framöver och ser att det kommer behövas ett ytterligare kunskapslyft för SMF som underleverantörer för att de ska kunna ha svar på dessa frågor.

Det spelar också roll vem på företaget man har en dialog kring hållbarhet med. Till exempel kan CSR-ansvariga, HR-avdelningen eller inköpsavdelningen ha olika syn i frågan. I stora företag är det ofta personer på ledande positioner som arbetar med klimatfrågor och det faller på dem att skapa ett kunskapslyft i hela organisationen. Större och medelstora företag har oftare möjligheter att anordna en utbildning internt för sina anställda. I små företag finns sällan sådan kompetens inom företaget. Positivt är att de flesta av de intervjuade anger att det idag finns en stor tillgång på kunskapshöjande insatser i form av informationsträffar, föreläsningar, seminarium, workshops men att behovet fortsatt är stort eftersom SMF har svårt att avsätta tid för att kunna delta i dessa.

4.2 Praktiska barriärer för SMF att ställa om

Det är en utmaning för SMF att ställa om eftersom de oftast befinner sig i en mer pressad ekonomisk situation än större företag. Det gör att särskilt SMF förknippar klimatomställningen med att belasta det egna företagandet, oftast genom att ekonomiska och administrativa bördor kommer att uppstå. Den pågående pandemin har dessutom skapat ytterligare ekonomiska svårigheter för en del företag som sedan innan hade små marginaler. Därmed är behovet av finansiellt stöd nu ännu större men resurserna också mindre för att kunna söka. Visita påpekar att även om SMF vill vara en del av klimatomställningen så har inte alltid vägledning från myndigheter funnits på plats i tid, till exempelvis vad gäller direktivet för engångsartiklar i plast. Om direktiv ändras för snabbt finns en risk att behöva kassera resurser som inte hunnit nyttjas eller att den teknik som nyligen köpts in saknar en andrahandsmarknad och därför inte kan bytas ut i förtid. Utöver vägledning och stöttning efterfrågas övergripande också ett ändrat narrativ kring hur man framställer hållbarhetsfrågan för SMF, från att ses som belastande och krångligt till att se på omställningen i verksamheten som en affärsmöjlighet och affärsnytta.

Hos Sveriges åkeriföretag ser man särskilda utmaningar genom att transporter idag är globala vilket innebär att utländska förare kör in gods i Sverige och blir kvar i väntan på att få gods att köra hem. Det skapar en svårlöst konkurrenssituation där de svenska, mer hållbara transporterna inte prioriteras av transportköparna eftersom de flesta företag vill pressa ned sina transportkostnader så mycket som möjligt. Det innebär att det är främst kunduppgörelser man kan påverka och där önskar man se både mer samarbete med transportköpare men också riktade insatser mot och högre krav på transportköparna (i nästa led är det konsumenterna som kan välja olika transportval i sitt köp). Det finns också allt färre platser för omlastning från tåg till vägtransport vilket innebär mindre möjligheter att transportera varan närmare sin slutdestination. Ett exempel är skogstransporter där det blivit allt färre aktörer men allt större volymer vilket gör att medelavståndet ökar. Det gör det svårare att kunna samköra sortiment från andra aktörer för att undvika att gå tomt på vissa sträckor. Där finns däremot en stor potential i att satsa på den regionala utvecklingen för bättre teknik och infrastruktur eftersom man vet vilka sträckor som trafikeras mest.

5. Möjligheter för SMF i klimatomställningen

Samsynen hos de intervjuade är att närvaron hos SMF är avgörande för att kunna nå ut och stimulera dessa till att starta egna, interna projekt och ser gärna att hållbarhetsexperter hade kunnat besöka företagen på plats eller att man anordnar träffar där företagen befinner sig. Pandemin har belyst fördelarna med att anordna mer digitala möten, webinarier och workshops. Detta gör verktygen mer lättillgängliga och kräver inte heller lika mycket tid i anspråk. Även återkommande träffar med uppföljning under en lång tid har lyfts fram som attraktivt, dels för att främja inlärningskurvan, dels på grund av att allt sällan hinns med under ett och samma tillfälle. Dessa insatser behöver också utgå ifrån behoven hos SMF eftersom dessa utgör en väldigt heterogen grupp företag. Det innebär att man kan behöva rikta olika typer av insatser beroende på företaget. Det generella fokuset bör vara på snabba och enkla hjälpmedel men det måste också vara tydligt vad företaget får ut av att delta i en insats för att SMF ska bli motiverade.

Där kan man stötta SMF och visa på hur de kan implementera sin affärsidé i en cirkulär affärsmodell inom en redan befintlig verksamhet och samtidigt få bättre utveckling i form av fler kunder/leverantörer, ökad omsättning och vinst. Genom att lyfta fram den mer långsiktiga nyttan som blir lönsam i längden och den stärkta konkurrenskraften kan man locka fler SMF att våga göra investeringar som ibland är mer kostsamt i början. Branschorganisationerna önskar en bättre stöttning från till exempel myndigheter i ansökan av finansiella stöd för att höja kvalitén på dessa och öka chanserna att få anslag. Man efterfrågar också en tydligare och framförhållning i vägledning från myndigheter kring lagstiftning och direktiv. Det är viktigt att myndigheter har en tydlig dialog med de organisationer som representerar företagen. Visita efterfrågar tydligare instruktioner och föreslår uttalade kontaktpersoner att kunna höra av sig till i olika hållbarhetsfrågor.

5.1 Potential i upphandling, merförsäljning och mjuka investeringar

Eftersom SMF ofta är underleverantörer har upphandlingar identifierats som ett område med stor potential att kunna stimulera en efterfrågan på hållbara tjänster och produkter. Man välkomnar att regeringen gett uppdrag till myndigheter att undersöka drivkrafterna klimatkrav i upphandlingsfrågan och efterfrågar att klimatpåverkan värdesätts i upphandlingen vilket kommer bidra till att företagen vågar investera och utvecklas.

Ett exempel som lyfts fram från IUC är den omställning som redan har skett inom möbelbranschen efter att kraven i offentliga upphandlingar ändrats från att leverera möbler per pris till mer krav på LCA, kvalitet, tillverkningsteknik, material och återanvändning. Det har lett till att fler aktörer inom den branschen blivit mer miljömedvetna och jobbar mot en mer cirkulär process men det saknas fortfarande efterfrågan på hela marknaden.

En viktig grupp som också har belysts är yrkesidentifierade företagare. Byggföretagen lyfter exempelvis snickare som ofta är duktiga på sitt hantverk och kan sin marknad. Där skulle man kunna få en stor effekt om man arbetar målinriktat mot dessa. Där kan merförsäljning av klimatsmarta åtgärder eller certifiering leda till att man kan göra affär av klimatomställningen på ett positivt och ett långsiktigt sätt i jämförelse mot sina konkurrenter. Många av de åtgärdstyper som man redan arbetar med i klimatomställningen för SMF är inte heller branschspecifika utan spänner brett över sektorer, exempelvis miljöcertifieringar, energieffektivisering, belysning, ventilation, bättre materialval, mindre matsvinn, bättre avfallshantering, hantering av engångsprodukter, minskad vattenförbrukning, transporter och tjänstebil. Det finns goda möjligheter att lära av varandra. Inom tillverkningsindustrin arbetas det mycket med praktiska åtgärder såsom t ex. produktutveckling, produktionseffektivisering och kompetensförsörjning men det är också ett stort fokus på värdekedjan i produktion- och tillverkningsprocessen samt varornas klimatpåverkan och livscyklar. Detta är något som flera trycker på – att alla delar av värdekedjan behöver komma med i klimatomställningen inom alla branscher.

Visita nämner också ytterligare en viktig aspekt, vilket är att klimatomställningen innebär en systematisk förändring. Det är inte bara viktigt att minska sin negativa miljöpåverkan utan också att försöka maximera de positiva effekterna. Fler efterfrågar ett bredare perspektiv än att bara minska utsläppen av växthusgaser utan också minska sitt ekologiska fotavtryck, det vill säga ytterligare påverkan på natur och miljö genom resursanvändning.

6. Aktörernas eget arbete med hållbarhet hos SMF

Alla de organisationer som deltagit i den här studien bedriver idag i stor utsträckning ett eget hållbarhetsarbete riktat mot företagen som är medlemmar och flera har varit med och tagit fram branschspecifika färdplaner tillsammans med Fossilfritt Sverige. Almega lyfter att färdplanerna varit bra för engagemanget men att det har varit svårare att komma igång med själva arbetet och genomförandet. Det har väckts en del frågor kring hur arbetet ska mätas och man menar att man kommer behöva en viss metodik och uppföljning för att det ska fungera. Almeegas olika förbund är dessutom med i flera färdplaner men på olika delar vilket gör arbetet något splittrat men man vill ändå försöka uppmuntra till ett gemensamt arbete och en helhet. Detta verkar nu förhoppningsvis vara på gång framöver när Fossilfritt Sverige nu ska fokusera på genomförandet av färdplanerna.

Flera av de intervjuade nämnde att de har hållbarhetsråd med representanter, oftast VD och chefer, där hållbarhet diskuteras med företagen. De företag som är med i rådet har från femtio till upp emot flera tusen anställda. I Almeegas hållbarhetsråd arbetar man fram policys eller ställningstaganden och engagemanget ser olika ut beroende på bransch men intresset är stort för att prata kring den egna affären. Företagen kan där stötta varandra i hur man arbetar med hållbarhetsfrågan.

Hos Almega ser man också att pandemin har väckt frågor kring till exempel distansarbete och resor. Man ser positivt på att ifrågasätta tidigare normer och kopplar detta till hållbarhetsfrågor. Även hos Visita ser man också att frågor kring pandemin går parallellt med hållbarhetsfrågor och ser möjligheten till en grön omstart. Man har ett eget strategidokument för hållbarhetsarbete och man arbetar för att företagen ska få förutsättningar att göra långsiktiga investeringar för hållbarhet. Dock kretsar mycket av Visitas arbete just nu kring pandemin eftersom man representerar en väldigt utsatt bransch. Man betonar att SMF sällan har alla kompetenser inom det egna företaget men att nu har även större företag behövt permittera vilket gjort att kompetens försvunnit och att hållbarhetsarbetet riskerar att sakta ner.

På Byggföretagen har man som mål att arbeta uppsökande för att se hur SMF arbetar med hållbarhet idag. Byggföretagen vill stötta SMF med utvecklingen av nätverk och inspirera till att bygga mer hållbart genom att lyfta fram mersäljning utifrån det stora hantverkskunnandet inom branschen som en framgångsfaktor för lönsamhet i klimatomställningen. En konkret satsning har varit Energibygget – en digital utbildning riktad mot byggare och hantverkare om hur man bygger energieffektivt. Även Företagarna önskar arbeta mer uppsökande mot SMF men man är begränsad av de egna resurserna. Man arbetar mycket aktivt kring den egna kanalen Hållbarhetsportalen där man samlar så mycket information som möjligt, till exempel om hur man söka finansiella stöd såsom Klimatklivet eller kontaktuppgifter till närmsta lokala energirådgivare. Man sitter även i styrgruppen för Konkurrenskraft 2030 där företag som är med får sitta ner med en affärsrådgivare och få hjälp med att lägga fram en plan för att minska sina utsläpp och bli mer lönsamma.

Hos Sveriges åkeriföretag har man haft samarbete lokalt, till exempel ett projekt ihop med Västmanlands länsstyrelse för energiomställning för SMF med stöd i form av pengar från EU-fonden. Det har tagits fram vägledning för transportköpare och åkeriföretag men man betonar att det finns en stor osäkerhet kring vilken bränsleform man ska satsa på och att det är en liten del av åkerierna som har möjlighet att investera i det underhåll som ny teknik kräver samt att teknikutvecklingen inte är samstämmig i Europa när varor skall transporteras över gränserna.

På IUC har man arbetat med inspirationsseminarium genom projektet Kickstart Hållbarhet med Vinnova samt haft workshops för teknikköp. Dessa baseras på forskning som tillgängliggörs på ett enkelt sätt vilket har varit väldigt uppskattat. Man har sett att systematiken med tre steg fungerat väl, först ett inspirationsseminarium, i nästa steg en workshop och till sist ett fördjupande seminarium. IUC också skapat det första och största materialbiblioteket med hållbara material och tillverkningstekniker. Man startade också upp gruppen Hållbarhet & Cirkularitet i samtal med regionernas organisationer för att se hur man arbetar med hållbarhetsfrågor inom nätverket idag och skapa en gemensam verktygslåda. Utifrån det paketerar man sedan ett kvalitetssäkrat arbetssätt och har samarbete med en annan grupp för Affärsmodellinnovation där företag som är i startgroparna med sin klimatomställning kan få hjälp att se över sin affärsmodell.

Hos Småföretagarnas Riksförbund har man haft projektet Landsbygdsfokus ihop med Tillväxtverket med syftet att skapa en ökad förståelse från tjänstemännen i stöd och andra främjande instanser gentemot småföretagare just på landsbygden. Genom detta har man kunnat identifiera eventuella hinder för SMF att delta på webinarier, utbildningar och konferenser.

Detta har man sedan kopplat ihop med konceptet Affärskompetens där man genom bland annat uppsökande verksamhet stöttar småföretagaren operativt i deras arbete med att peka ut direkta effekter och nyttor utan att öka den administrativa bördan. Konceptet menar man även skulle kunna inkludera hållbarhet. Småföretagarna tittar även på hur man kan förändra på makronivå i samtal med myndigheter, regering och riksdag för att sedan identifiera hur behoven ser ut på mikronivå för olika småföretag och vilket stöd de behöver. Denna kunskap arbetas sedan in i enkäter och diskussioner med SMF.

Hos Almi Företagspartner har man tagit fram en vitbok med syftet att få en översikt och en enhetlig definition av vad hållbarhet och hållbart företagande för att sedan kunna identifiera SMF:s utmaningar i omställningen. Almi har också fler projekt igång, dels ett samarbete med Vinnova och projektet Hållbara Intraprenörer med fokus på hållbarhet i SMF där man hoppas nå ut till över 1000 företag inom de närmsta två åren. Upplägget är att man får lägga in sitt företag i databasen, sedan stöttar Almi i vilka områden som borde fokuseras på. Man kan till exempel simulera en affär, göra en ekonomisk analys, se påverkan av en affärsmodell. Detta arbetas sedan vidare på med företagen i grupper med coachning från rådgivare och specialister och avslutas med uppföljning och stöd kring dataanalys. Ett antal kompetensseminarier kommer att anordnas nationellt.

Man planerar även att ta fram ett grönt lån med stöd från EGS-fonden där ett antal företag ska vara pilotobjekt. Även Almi Invest har en Green Tech-fond med fokus på hållbarhet och CO₂-reducering eftersom man sett ett behov av riskkapital hos företag. Fokuset ligger på teknik och produkter där man dels vill hjälpa entreprenörer och start-ups med gröna idéer att bygga företag men också underlätta för utländska investerare att komma in med kapital till svensk innovation miljö- och klimatområdet. Man har sett att statlig finansiering fungerar som hävstång, det får privata finansiärer att gå in med större del av pengarna.

7. Befintliga stöd och utvecklingen av finansiella stöd för SMF

7.1 Begränsningar i tidigare och nuvarande stödformer

Många SMF vet idag inte om vilka stöd de kan söka och därför finns ett behov av uppsökande verksamhet för att kunna nå ut till dessa. Det kräver ett gott samarbete och en bra dialog mellan branschorganisationer, näringsliv och myndigheter. Erfarenheter hos de intervjuade från tidigare stöd är att de ofta riktas mot specifika typer av åtgärder som inte nödvändigt är bäst för SMF och kanske ligger utanför vad man har planerat för den egna verksamheten. Det gör också att man får ansökningar anpassade efter ett snävt system med projekt som är svåra att skala upp och utveckla. Man har påpekat att det är viktigt att finansiella stöd inte går in för tidigt så att det faktiskt används till åtgärder som annars inte hade genomförts, till exempelvis de med längre återbetalningstid. Visita påpekar också att det är viktigt att rikta stöd även direkt mot SMF.

Gemensamt för SMF är att de generellt är positiva till stödformer som bidrag eller checkar av olika slag framför lån och riskkapital. Anledningen är att SMF vill undvika skuldsättning. Det finns en rädsla hos SMF att man ska tappa kontroll i "lånekarusellen" eller över inflytandet i den egna verksamheten om man tar in riskkapital. Det är inte ovanligt att särskilt småföretag är familjeföretag och därmed finns en viss känslighet mot att ta in en extern investerare eller till och med en extern ledamot i styrelsen.

Vissa SMF belånar hellre det egna huset för att finansiera en investering än att söka bidrag eller andra typer av lån då man antar att det tar långt tid att få det beviljat och man är osäker på vad det kan innebära ekonomiskt för sitt företag. Därför kan det behövas en tydligare definition av syftet med olika stöd samt att man skapar en trygghet i investeringen genom till exempel en statlig lånegaranti, där staten tar en större del av risken vid investeringar med lång tidshorisont för att accelerera SMF:s klimatomställning.

7.2 Utveckla nya finansiella stödformer

Breda bidrag eller lån ses som särskilt positivt när syftet är att skapa ett engagemang kring det egna hållbarhetsarbetet eftersom incitamentet troligen är starkare än att rikta in arbetet hos SMF mot en specifik åtgärd. Risken är då att det sker på bekostnad av andra åtgärder som kanske hade haft större klimatnytta. Där kan man förslagsvis vara tydligare i förprojekteringen av stöd med vilka företagare det är man vill nå ut till och göra en bättre grundanalys kring förutsättningarna. Genom att titta på vilka som har potential i regionen kan man sedan skapa grupper som utifrån efterfrågan bäst kan nå den uppsatta målbilden. I dessa grupper för man en dialog med SMF och gör dem till samarbetspartners för att sedan kunna utveckla projektet. Det gör att SMF känner att deras kompetens uppmärksammas och de ser sin egen potential inom klimatomställningen. Fördelen med att aktivera det egna engagemanget hos SMF är att företagets långsiktiga konkurrenskraft blir det drivande incitamentet till skillnad från förbud eller begränsningar som leder till att företagen gör minsta möjliga för att få godkänt. Det har också framkommit goda exempel som visar att SMF inte är främmande för att arbeta tillsammans till exempel inom eller mellan leverantörskedjor för att på så sätt kunna uppnå ett cirkulärt system.

Liknande utförande kan göras inom ramen för offentlig upphandling där man, istället för att fokusera på den korrekta juridiska dispositionen för upphandlingsregler, har en innovationsdialog där man bjuder in ett antal olika aktörer för att försöka lösa ett problem. Sedan skriver man ett avtal för själva innovationsprocessen för att kunna gå ut marknaden och se vad det finns för samarbetspartners. För företag där klimat redan är en del av affärsidén har man sett ett större intresse för att ta lån för investeringar vilket tyder på att det är viktigt hur man lägger fram finansiella stöd – att man pekar på affärsnyttan och lyfter vinsten utan att göra det krångligt. Kredit och garantier är andra attraktiva alternativ som kräver en sund affär i botten men den där sista hjälpen behövs för genomförandet. Flera av de intervjuade ser även positivt på andra former än traditionella banklån. IUC lyfter ett exempel med mjuka lån som tidigare har funnits hos Västra Götalandsregionen där utvecklingsprojekt kunde låna upp till en viss summa och sedan betalades det löpande av en viss procent på projektets resultat. Vid positiva resultat fortlöpte projektet och vid negativa resultat avskrevs lånet. En kombination av gröna lån och bidrag är ett alternativ för att skapa incitament som underlättar kreditgivning. Det skulle också kunna vara mer attraktivt med ett konvertibellån än riskkapital. Just riskkapital verkar vara den svåraste formen av stöd att rikta mot SMF men exempelvis IUC och Almi Invest har haft samarbeten på området.

Förslag har framkommit på olika former av konsultcheckar eller klimatcheckar för företagen att söka för att kunna ta in extern kompetens eller kunna ta del av kunskap- och kompetenshöjande insatser utan att det blir för kostsamt. Generellt är SMF inte vana att ”jaga” pengar och därför behövs en närvaro hos företagen för att informera om dessa. Nationellt finns inga sådana typer av klimatcheckar att söka men beroende på vilken region företaget befinner sig i finns det olika former av checkar att söka.

Dessa skulle kunna användas som modell och sedan växlas upp. På IUC har man tidigare samarbetat med VINNOVA kring innovationscheckar och sett att de fungerade bra för produktutvecklingsprocessen men dessa finns inte längre. Idag har man istället automationscheckar ihop med Tillväxtverket. Företagen visar intresse för en automationslösning och IUC gör då en förutsättningsstudie på bolaget. Sedan tas en expert in, exempelvis från RISE, som gör en extern bedömning av studien. Ett positivt omdöme gör att företagen sedan kan söka en check på upp till 150 000 för att projektera sin lösning. Det är viktigt att tillföra checken i rätt moment i ett företag med rätt förutsättningar. Checken utgör endast en liten del av den totala kostnaden, och syftet är att den ska fungera som ett incitament för företaget att komma igång med det egna arbetet. Processen skulle därför kunna genomföras på ett likartat sätt för att tillhandahålla en check för att främja klimatomställning.

7.3 Andra former av stöd till små- och medelstora företag

Andra förslag som framkommit är att utveckla bidrag för mjuka investeringar som till exempel miljöcertifieringar. Det skapar ett mervärde eftersom det är något som konsumenterna söker och när man väl fått en certifiering vill man gärna behålla den. Även skattelättnader kan vara aktuellt. Ett förslag är ett ROT-avdrag för klimatåtgärder utformat för just företag. En annan existerande modell med utvecklingspotential är avdrag för arbetsgivaravgift för ett företag som investerar i forskning och utveckling. Idag finns brister i form av kraven på att man ska kunna peka ut exakt vilken forskning som lett till den avsedda förbättringen. Dock är systemet i grunden bra då företagen själva får lyfta fram det som de tror på och så går man in med stöd för den idén.

Almega lyfter Eco Design-direktivet som en bra modell för att trycka undan vissa produkter och sedan locka hela marknaden att samla alla krav och produkter över en viss nivå. Även märkningssystemet såsom A-F i klimateffektivitet för energi är ett bra exempel men där pekar Byggföretagen på att det kan komma att kompliceras av den nya taxonomin från EU där kategoriseringen inte ser likadan ut i alla länder och där Sveriges hållbara energiklasser riskeras att inte klassas som grön. Därmed kan det komma att behövas riktade stöd mot SMF för kostnader som uppstår för kring stora krav som riskerar att bli dyrare för konsumenterna och kan göra att man tappar omsättning och arbetstillfällen.

8. Slutsats

Det kanske allra viktigaste i utformningen av insatser som framkommit i studien är behovet av målgruppsanpassade stöd riktade mot SMF utifrån de specifika branschernas omständigheter. Stöden behöver vara tydligt utformade, lätta att söka utan att skapa större administrativ börda med tydlig vägledning till hands. Även om branschspecifika stöd efterfrågas framkommer det också att man önskar flexibla stöd som inte tvingar företagen mot eller till en viss typ av åtgärd utan utgångspunkten bör vara vad som kan göras just i det egna företagen. Närheten hos SMF samt en god samverkan och synergi mellan myndigheter, branschorganisationer och företag lägger grunden för att fler små- och medelstora företag fortsättningsvis ska vara en del av klimatomställningen i framtiden.

9. Bilaga

- **Almi Företagspartner**

Almi Företagspartner AB ägs av staten och är moderbolag i en koncern med 16 regionala dotterbolag och underkoncernen Almi Invest. Almi Företagspartner utvecklar egna erbjudanden om affärsutveckling och finansprodukter såsom lån.

- **Almi Invest**

Almi Invest startade år 2009 och drivs av regionala fonder där man arbetar med att stötta start-ups genom att gå in med riskkapital i en saminvestering tillsammans med privata finansiärer. Sedan 2017 finns också Green Tech som är en nationell fond i samarbete med EU:s Regionalfond och Energimyndigheten för klimatsmarta affärsidéer.

- **Almega**

Almega är en av Sveriges ledande arbetsgivarorganisationer inom tjänstesektorn. Representerar över 11 000 företag i ett 60-tal branscher som sysselsätter över en halv miljon medarbetare och där majoriteten är små- och medelstora företag.

- **Byggföretagen**

Byggföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation för bygg-, anläggnings- och specialföretag som vill bygga hållbart och organisationen är medlem i Svenskt Näringsliv. Som företag ingår också medlemskap i den lokala byggföreningen.

- **Företagarna**

Företagarna är Sveriges största företagarorganisation och företräder 60 000 medlemmar genom 250 lokalföreningar. Aktiva i näringslivsfrågor som remissinstans i utredningar från regering och riksdag.

- **IUC Sverige**

Industriella UtvecklingsCentra, är ett nätverk av regionalt ägda IUC-bolag i hela Sverige. Arbetar för att öka konkurrenskraften i svensk industri och stärka samverkan med forskningsinstitut, organisationer och myndigheter.

- **Småföretagarna Riksförbund**

Småföretagarna är en intresseorganisation som drivs av småföretagare och som företräder cirka 30 000 småföretag. Fokus på mikroföretag med upp till nio anställda inom alla branscher och är aktiv aktör i den politiska debatten.

- **Sveriges åkeriföretag**

Sveriges åkeriföretag har ca 5300 åkeriföretag med sammanlagt 36 000 fordon som medlemmar. Man arbetar med att stötta företagens utveckling, opinionsbildning och samarbetar med branschorganisationer utanför Sverige.

- **Visita**

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. De tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv samt är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Bilaga 3 – Sammanställning dialogmöten

Dialogmöten med regionala aktörer

Sammanfattning

Tre dialogmöten har genomförts i samarbete med de pilotregioner som ingår i studien (Region Skåne, Region Gävleborg och Region Kalmar). I dialogmötena deltog representanter från olika regionala- och nationella aktörer. Mötena innehöll presentationer av resultaten från studiearbetet, regionernas arbete samt workshops med diskussioner om stöd för små och medelstora företag (SMF) i klimatomställningen.

Under diskussionerna återkom flera teman. För att nå ut till företagen med information om stödinsatser och klimatomställning behöver man utnyttja och utveckla befintliga kontaktvägar, så som plattformen verksamt.se och kanaler via näringslivskontoren. Myndigheter och andra aktörer behöver ge en helhetsbild av vilka stöd som finns att söka i mötet med företag, samt ha ett gemensamt språk. Informationen och insatserna behöver utformas efter de företag man vill nå. Uppsökande verksamhet och personliga möten kan ge en god effekt. För att främja en klimatomställning i SMF behöver affärsnyttan av ett sådant arbete vara i fokus, liksom andra sidonyttor som det kan föra med sig, för att skapa incitament. SMF är dessutom en heterogen grupp, och insatser behöver utformas med det i åtanke. Att främja erfarenhetsutbyte och sprida goda exempel på hur olika typer av företag kan arbeta, samt att erbjuda stöd i ansökningsprocesser, är viktigt. Man behöver också ställa högre krav i regelverk för att få företag att bidra i klimatomställningen, liksom arbeta med kravställande i offentlig upphandling och i befintliga företagsstöd. Gällande utvecklandet av stödinsatser bör man ta lärdom från och utveckla befintliga stöd. Ett exempel är att utveckla checkar med klimatfokus, där företag får stöd för konsulttjänster för att utveckla sitt klimatarbete. Att kombinera personlig rådgivning med finansiellt stöd kan också vara ett bra sätt för att främja en klimatomställning i SMF. En ökad samverkan mellan såväl offentliga som privata aktörer behövs, både på och mellan regional och nationell nivå. I deltagarnas avslutande reflektioner nämndes bland annat att dialogmöten som dessa är en bra plattform för att initiera en sådan samverkan och knyta nya kontakter, och att de fått värdefulla insikter från presentationer och diskussionerna.

Inledning

Som en del i studiearbetet har fördjupade dialoger genomförts med regionala- och nationella aktörer för att fånga in resonemang och förankra studieresultaten lokalt. Tre separata dialogmöten hölls under april månad - Region Skåne 15 april, Region Gävleborg 22 april samt Region Kalmar 27 april. I dialogmötena deltog representanter från bland annat regioner, länsstyrelser, Almi, kommuner, universitet, Tillväxtverket samt olika regionala nätverk. Dialogmötena genomfördes i samarbete med respektive region.

Dialogmötena bestod av två delar. I den första delen av mötet presenterades resultaten av den enkät och de djupintervjuer som genomförts tidigare inom studien, samt en övergripande inledning till SMF:s roll i klimatomställningen och olika finansiella stödformer. Regionerna fick även presentera sitt klimat- och hållbarhetsarbete riktat mot SMF. I den andra delen hölls en workshop där deltagarna fick möjlighet att diskutera kring tre teman; 1) nuvarande stöd och utvecklingspotential, 2) nya stödkoncept och finansieringslösningar och 3) samverkan och synergier. Metoden som användes var "reflekterande team", där ett antal av deltagarna uppmanades att diskutera olika frågeställningar under en viss tid, för att sedan bytas ut av en ny grupp deltagare. Samtliga deltagare fick möjlighet att komma till tal.

I denna bilaga sammanfattas regionernas presentationer av sitt arbete riktat mot SMF i klimatomställningen samt de diskussioner som fördes av deltagarna i workshop-delen i en sammanställande form.

Regionernas arbete

Region Skåne arbetar för att stimulera en klimatomställning i SMF på flera sätt. Dels har regionen utvecklat ett paket för klimatväxling för offentliga och privata organisationer att ta del av, som syftar till att skapa ekonomiska incitament för en omställning till mer hållbara resvanor. En studie för regional omställning till cirkulär ekonomi genomförs tillsammans med andra aktörer i regionen, vilken ska ligga till grund för en kommande handlingsplan. Regionen har även sökt stöd via React-EU för att införa affärsutvecklingscheckar, och inom ramen för dessa erbjuda checkar med fokus på klimat- och hållbarhetslösningar. Inom projektet Vägar till hållbar utveckling (som är ett uppdrag från regeringen med stöd från Tillväxtverket) arbetar Region Skåne med en insats som vänder sig direkt till SMF via Almi och Hållbar utveckling Skåne. Internt arbetar regionen med en metod för hållbarhetsssäkring av sina företagsstöd, däribland regionalfondsmedel.

Region Kalmar arbetar med hållbarhet i företagsstöd genom två angreppssätt; dels genom direkta stöd till hållbarhetsarbete i företag genom affärsutvecklingscheckar, dels genom förändrings- och attitydskapande insatser, med hållbarhetsredskap i ansökningsförfaranden och hållbarhetsaspekter i handläggning av företagsstöd. Hållbarhetsredskapet för företagsstöd innehåller moduler med frågor som företagen ska svara på, kopplade till vad hållbart företagande är, vilka drivkrafter som finns, hur de arbetar idag och hur de kan få hjälp att arbeta mer hållbart. Arbetet med den senare delen pågår, där man bland annat samverkar med Almi. Inom projektet Vägar till hållbar utveckling arbetar Region Kalmar bland annat med en pilot för utvecklingsinsatser i samverkan, med fokus på områden med särskilda utmaningar. Man arbetar även för en digital omställning genom landsbygdskontor, ambulerande digital coach och en studie om öppna data. Vidare arbetar regionen för att skapa samsyn i det regionala ledarskapet genom kunskapsuppbyggnad, ett Agenda 2030-råd och en Agenda 2030-plan, samt kunskapsspridning hos företag och aktörer med verktyg och erfarenhetsutbyte som stöd.

Region Gävleborg arbetar med hållbarhet i finansieringsarbetet på flera sätt, bland annat genom EU:s Regionalfond, där det finns ett stort fokus på hållbarhet för perioden 2021-2027. Regionen har även en ny finansieringsstrategi som ska hållbarhetsäkras samt företagsstöd med affärsutvecklingscheckar mot bland annat energieffektivisering. Exempel på konkreta initiativ är projektet Noder för energieffektivisering, som avslutades i mars 2021. Projektet har riktat sig till SMF som har en energianvändning över en viss gräns. Sammanlagt har cirka 2 000 företag sökt stödet nationellt. Ett annat initiativ är stöd till företag för hållbart värdeskapande genom cirkulära affärsmodeller. Regionen har även tagit fram en handlingsplan för fossilfritt transportsystem i Gävleborg vilket kan komma att beröra många SMF, och arbetar för att ställa om till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi.

Workshop

I workshop-delen uppmanades deltagarna diskutera kring tre teman; 1) nuvarande stöd och utvecklingspotential, 2) nya stödskoncept och finansieringslösningar och 3) samverkan och synergier. För respektive tema ställdes frågor baserade på de resultat från studien som tidigare presenterats. I tema 1 ställdes frågor kring hur man ska nå ut med information och hur man kan göra det enklare för SMF att söka stöd, samt hur befintliga stödssystem för klimat- och hållbarhetsfrågor fungerar idag och hur dessa kan utvecklas. I tema 2 ställdes frågor kring hur man kan nå ut med nya stöd och vilka stöd som passar vilka företag, med exempel på införandet av "klimatcheckar" (konsultcheckar till mjuka investeringar), riktad och målgruppsanpassad rådgivning och statliga konvertibellån. I tema 3 ställdes frågor kring hur man kan hitta synergier mellan klimat, tillväxt och affärsnytta och möta företagets drivkraft i detta, hur man bättre kan samverka inför kommande programinsatser så som EU:s Regionalfond och React-EU, och hur man kan nå ut till företagen via andra kanaler, så som via banker.

Nedan presenteras en sammanfattning av de diskussioner som fördes under de tre dialogmötena, indelat enligt återkommande teman i samtalen.

En enhetlig bild mot företagen och samlad information

En övervägande del av deltagarna var överens om att det är viktigt att företagens perspektiv är i fokus när information om befintliga stöd utformas. Det är en god idé att samla information från olika aktörer på samma ställe, och utnyttja befintliga kanaler och nätverk snarare än att skapa nya. En plattform som flera nämnde är [verksamt.se](https://www.ärverksamt.se), som är en webbplats som samlar information från myndigheter för den som vill starta eller redan driver ett företag. Flera av deltagarna ser en stor potential i att utveckla och uppdatera informationen på denna sida för information om klimatomställning och stödinsatser.

Andra viktiga kanaler som gavs exempel på är de kommunala näringslivskontoren. Näringslivskontoren når många företagare i sin verksamhet och för att nå ut med information om klimatomställning och stödinsatser kan dessa kontaktvägar utnyttjas i högre utsträckning. En representant från ett näringslivskontor som deltog vid ett av dialogmötena tryckte särskilt på att de vill få in information från andra aktörer som de kan sprida i sina nyhetsbrev och i övriga kontakter med företag. Det kan även vara fördelaktigt att i större utsträckning utnyttja kommunala och regionala tjänstepersoner som redan har en nära kontakt med företag men i andra frågor. En näringslivschef som deltog på ett av dialogmötena menade att även kommunala näringslivschefer kan vara bra kontaktvägar. Andra potentiella kontaktvägar som nämndes var befintliga regionala kluster samt branschorganisationer och branschnätverk.

Utöver kanaler för att nå ut med information diskuterades även hur informationen bör presenteras. Majoriteten av deltagarna menade att myndigheter behöver samverka och ha en enhetlig bild mot de företag de möter och vill nå ut till. Man behöver även ha ett enkelt språk och en gemensam retorik, och ha kunskap om vilka stöd som finns att söka även hos andra myndigheter och organisationer. Någon menade att det är "en djungel" av information för företagen, och att det därför kan underlätta stort om de som möter företag kan förmedla en helhetsbild av de stöd som finns. Myndigheterna behöver vara prestigelösa och kunna gå fram med andras flaggor, och se till att företagens behov står i centrum för utformningen av informationen.

Uppsökande verksamhet och personliga möten

Under dialogmötena diskuterades den brist på tid som många SMF tycks ha, vilket utgör ett hinder för att arbeta med klimatåtgärder och söka stöd för sådana. Förutom vikten av att utnyttja kanaler och nätverk där företagen redan finns, menade flera av deltagarna också att man behöver arbeta uppsökande och med personliga möten. Det behöver kännas enkelt och nära. En av deltagarna berättade om att de åkt runt till företag i länet och informerat om den då nya programperioden inom EU:s Regionalfond vilket fått många företag att göra ansökningar. I det personliga mötet kan företagen få information som är anpassad till deras situation och få dessa att känna sig träffade och intresserade av stöden. I tider då fysiska möten inte är möjliga är även digitala möten ett bra alternativ. Några menade att digitala möten till och med kan vara att föredra framför fysiska, då det bidrar till att avhjälpa problemet med brist på tid. Ett ökat arbete med att göra information mer lättillgänglig bidrar också till att minska det problemet.

Flera av deltagarna berättade att de upplevt att många SMF tycker att det är svårt att söka stöd. Ansökningsprocesserna känns krångliga och tar lång tid, och vissa företag avstår då från att söka. För att avhjälpa det problemet gavs förslag på att forum för erfarenhetsutbyte mellan företag anordnas, att ansökningsprocesser förenklas i den mån det är möjligt och att företag får möjlighet till stöd i ansökningsprocesser genom till exempel särskilda skrivartugor. En av representanterna från Tillväxtverket drog även en parallell till de SMF som sökt stöd för korttidsarbete i samband med den pågående pandemin, och att man kan dra lärdom av hur företagen hittat till detta stöd.

Affärsnytta och sidonyttor i fokus

Några av deltagarna menade även att företagens brist på tid till viss del är en attitydfråga. Om klimatåtgärder endast ses som något som ska ske utöver det ordinarie arbetet och som kostar pengar är det svårt att komma runt problemet. Genom att visa att klimatomställningen innebär möjligheter till ökad konkurrenskraft kan arbetet bli mer attraktivt för företagen, och de kan då bli mer villiga att avsätta tid för detta.

Majoriteten av deltagarna tryckte på att den affärsnytta som klimatomställningen för med sig behöver vara central i kommunikationen med företagen. I utformandet av information och stödinsatser är det avgörande att man har en förståelse för att affärsnyttan är den huvudsakliga drivkraften för ett företag. Kan man visa på att klimatomställningen kan ge affärsnytta ökar sannolikheten att fler företag vill vara med i omställningen. Många klimatåtgärder kan också medföra andra nyttor, som kan vara bra att framhålla. Till exempel kan energieffektivisering innebära minskade kostnader. Ett ökat klimatarbete kan också locka nya arbetstagare och öka engagemanget på arbetsplatsen, då många arbetstagare idag värderar arbetsgivare som är hållbara.

Målgruppsanpassade insatser, erfarenhetsutbyte och goda exempel

Att SMF är en heterogen grupp poängterades av flera deltagare och att ta hänsyn till det är viktigt både vad gäller information om stöd och i utformandet av olika stödinsatser. Det kan vara

problematiskt att kategorisera företag enbart baserat på företagsstorlek eftersom det även finns andra faktorer som påverkar ett företags förutsättningar, såsom branschtillhörighet. Informationen behöver vara specifik och riktad. En representant från Tillväxtverket berättade om erfarenheter från andra EU projekt om att många SMF blir översköldade av information och att många stöd som finns är riktade mot samma typ av företag. I utformningen av en stödinsats behöver man ha en tydlig bild av vilket typ av företag man riktar sig mot och anpassa insatsen efter det, och det är viktigt att se till att man försöker nå olika grupper av företag.

Flera av deltagarna menade även att det är viktigt att främja erfarenhetsutbyte mellan företag. För att det ska bli konkret för ett företag vad denna kan göra i klimatomställningen behöver dessa få möjlighet att se goda exempel och få erfarenhetsutbyte från företag med liknande förutsättningar. Det kan både handla om exempel på specifika åtgärder som kan införas och exempel på företag som fått stöd med tips på hur andra kan gå till väga.

Ökade krav och offentlig upphandling

Fokus under dialogmötena låg på stödinsatser men flera deltagare poängterade att det även behövs andra verktyg för att främja en klimatomställning i SMF. Dels är bidrag resurskrävande, dels söker sig inte alla företag till dessa. Även de företag som inte självmant väljer att ta till sig information om och söka stödinsatser för klimatomställning behöver nås. Både ökade krav med ökad tillsyn och offentlig upphandling togs upp som viktiga verktyg. Det kan både vara insatser riktade mot SMF direkt, och insatser riktade till större företag där SMF utgör underleverantörer. Att påverka de större företagen skulle i vissa fall kunna vara mer effektivt. Man behöver även få med klimataspekten i befintliga företagsstöd och integrera hållbarhetsaspekter i dessa.

Utveckla och ta lärdom av befintliga stöd

Återkommande i dialogmötena diskuterades att man bör utveckla och se över befintliga stöd innan nya utvecklas. Där nya stödformer behövs bör lärdomar från arbete med befintliga stöd tas tillvara. Offentligt stöd behöver samverka med det privata i syfte att komplettera och inte dubblera. Offentliga utlysningar behöver synkas. Det behöver också finnas en balans där stödformer inte blir för styrande men eller inte för breda. Några tog även upp problematiken i att många stöd riktar sig mot driftsformen projekt, och att detta kan behöva kompletteras för att se till att man främjar en långsiktighet i företagens arbete.

Kombinera personlig rådgivning och finansiellt stöd

Flera av deltagarna trodde att en kombination av personlig rådgivning och finansiellt stöd skulle vara mest effektivt för att få till en klimatomställning i företagen. Ett exempel är att representanter från Almi berättade om att alla företag som söker lån från dem behöver genomgå en behovsanalys. I dessa kan även hållbarhetsarbete i företagen diskuteras, vilket de tror är viktigt och gör företagen finansieringsredo. Almi har även en ny satsning på gröna lån. En utmaning där är att nå ut med informationen till företagen. En representant från Region Skåne tryckte på vikten av att handledarledd utveckling för företag, bör samtalet fokusera mot "hjälp till självhjälp" snarare än på de bidrag som kan sökas.

Checkar, klimatkartläggningar och konvertibellån

En stödform med utvecklingspotential som flera fångade upp tog upp var stödformen checkar. Några av aktörerna arbetar redan med stödformen men planerar nu att utforma checkar inriktade mot klimat och/eller hållbarhet. En check innebär medfinansiering för kompetenshöjande insats via tex en konsultinsats. Flera menade att en check som syftar till att främja klimatomställning i SMF kan hjälpa företag att komma igång med det egna arbetet. Checkarna bör då vara administrativt enkla

för företagen. En deltagare nämnde att även om en check i sammanhanget kan tyckas vara småpengar i förhållande till andra stöd kan det vara avgörande för att ett litet företag ska kunna komma igång med arbetet. Ett annat exempel som togs upp av en deltagare var att använda stöd för att företag ska kunna ta in studenter och nyutexaminerade akademiker som kan hjälpa dem i hållbarhetsarbetet. Detta sker idag i bland annat Skåne och Västra Götaland genom organisationen Miljöbron, och även på flera andra håll genom samverkansmodellen KTP (Knowledge Transfer Partnerships).

En annan stödform som diskuterades under dialogmötena var stöd för energikartläggningar. Dessa skulle dels kunna villkoras, dels kunna utvidgas till så kallade klimatkartläggningar. En sådan kartläggning skulle ha ett bredare fokus än bara just verksamhetens energianvändning.

Under dialogmötena efterfrågades även inspel från deltagarna om konvertibellån som potentiellt kompletterande insats för att främja klimatomställning i SMF. Flera av deltagarna sa att de inte hade tillräcklig kunskap om dessa lån för att kunna svara på frågor kring detta. Några nämnde ändå att konvertibellån kan uppfattas som krångliga och skrämmande för företag att gå in i och att de måste följas av en tydlighet kring vad de innebär i praktiken för det enskilda företaget.

Samverka och hålla kontakten

Majoriteten av deltagarna framhöll att samverkan mellan myndigheter såväl som med det privata är av stor vikt för att främja en klimatomställning i SMF. Dessa dialogmöten menade flera är en bra plattform för en sådan samverkan eftersom det då finns förutsättningar att kunna knyta kontakter och inleda dialog med andra aktörer. Det är viktigt att upprätthålla kontakten och att kunna träffas. Några nämnde att kontakten med Naturvårdsverket är värdefull och önskar en fortsatt dialog. Flera deltagare nämnde att de skulle ta vidare kontakt med andra deltagare på mötena och fortsätta den dialog som initierats av dialogmötet. Diskussionerna och resultatet från studien som presenterats gav även viktig kunskap för utvecklingen av nya och befintliga insatser mot SMF i klimatomställningen, enligt flera av deltagarna.

Någon nämnde att vi behöver bli bättre på att samverka och inte bara fastna i samtal. En annan menade att vi behöver öka vår samverkan, samtidigt som alla aktörer inte ska göra samma saker. Det kan även behövas särskilt stöd för att finansiera och utveckla former för samverkan.

Flera deltagare menade att samverkan och lärande mellan regioner kan behöva öka. En representant från Tillväxtverket nämnde att ett förslag skulle kunna vara att de samordnar ett sådant arbete. I diskussionerna nämndes också att man kan behöva lyfta blicken och lära från erfarenheter även från regioner i andra länder.

Affärsnytta och klimat i synergi

Rapport av SAM-Klimat – Samverkan för målgruppsanpassat stöd till små- och medelstora företag i klimatomställningen

Denna studie syftar till att se över de svenska företagens förutsättningar för klimatomställningen, öka förståelsen för hur små- och medelstora företag kan stödjas och vad för insatser och arbetsätt som kan accelerera företagens utveckling att nå klimatmålen.

Det finns ett behov av att öka samverkan mellan Naturvårdsverket och de regionala aktörerna i syfte att kraftsamla och öka kunskapen om varandras arbete inom klimatområdet för att hitta de lösningar som behövs i synergi för att stimulera små- och medelstora företags omställningsresa.

Denna studie vill därför undersöka vilka kunskaps- och finansieringsstöd som kan aktivera, engagera, förenkla och öka kompetensen hos små- och medelstora företag inom klimatområdet samt genom dialoger mellan nationella och regionala aktörer hitta den samsyn som behövs för att effektivisera arbetet.

Målgruppen är regionala aktörer och nationella myndigheter, däribland också Naturvårdsverket som kan ha användning av studien som underlag inför kommande satsningar och samverkansformer

